

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVA

Selostus, osa A

Tarkistettu 14.4.2014
Korkein hallinto-oikeus 13.3.2013
Ympäristöministeriö 30.11.2011
Satakunnan maakuntavaltuusto 17.12.2009
Satakunnan maakuntahallitus 2.11. ja 30.11.2009

ISBN 978-952-5862-42-3
Sarja A:309

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVA

Selostus, osa A

Satakuntaliitto
Sarja A:309
ISBN 978-952-5862-42-3
ISSN 0789-6824
Satakuntaliitto 2014

Satakunnan maakuntakaavan laatimiseen ovat osallistuneet suunnittelujaksolla 2003 - 2009:

maakunta-arkkitehti	Sirkka Lehto	
alueiden käytön johtaja	Jukka Moilanen	
ympäristösuunnittelija	Anne Savola	
suunnitteluinsinööri	Hannu Hyssänmäki	(28.2.2009 saakka)
piirtäjä	Aija Lepistö	(30.11.2009 saakka)
suunnitteluassistentti	Virpi Sipari	(2.1.2008 lähtien)
aluetutkija Tuula Hermunen		

Maakuntakaavoitusta kehittävässä EU- ja maakunnan kehittämisraha-hankkeissa ovat olleet mukana:

2004 – 2006	”Uusien vaikutusten arvioinnin keinojen ja menetelmien kehittäminen alueidenkäytön suunnittelussa”, vaiheet I ja II (EAKR)
2006 – 2007	”Maakunnan aluerakenteen analyysimenetelmien kehittäminen”, vaihe I ja II (EAKR)
2008 – 2009	”Maakuntakaavan toteuttamisen kehittäminen” I –II vaiheet (maakunnan kehittämisraha-hanke)
2009	Satakunnan taajamien yhdyskuntarakenteen muutosten ja niiden vaikutusten selvittäminen” -hanke, (maakunnan kehittämisraha-hanke)

projektitutkija Jyrki Liimatainen	3.5.2004 – 8.8.2008
projektisuunnittelija Erkki Älli	10.1.2005 – 31.12.2009
paikkatietoavustaja Kirsi-Maria Pirttimäki	20.6. – 16.9.2005, 15.5. – 1.9.2006, 4.6. – 31.8.2007
projektitutkija Kirsi-Maria (Pirttimäki)Viljanen	1.9.2008 – 31.10.2009

Sata muuttaa maalle -hanke /palvelurakenne maaseudulla -selvitys	
projektityöntekijä Antti Soljanto	(1.6.2004 – 31.12.2004)
projektityöntekijä Heli Kangasniemi	(13.12.2004 – 31.8.2005)

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVAN ASIAKIRJAT:

Kaavakartta 1:100 000

- kartta A (pohjoisosa)
- kartta B (keskiosa)
- kartta C (eteläosa)

Kaavamerkinnät ja -määräykset

Selostus, osa A

Selostuksen erillisliitteet:

- Selostus, osa B
- Avoin, osallistava ja vuorovaikutteinen suunnittelu 2003–2009, osa C
- Vaikutusten arviointi ja vertailu seutukaavaan, osa D
- Natura 2000-verkoston alueet Satakunnassa, osa E

MAAKUNTAKAAVA-AINEISTOON KUULUVAT MUUT ASIAKIRJAT JA SELVITYKSET

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma / OAS (2003)
2. Satakunnan maakuntakaavan tavoitteet (A: 272)/ 2004
3. Teemaraaporttien ja muun suunnitteluaineiston kokoelmakansio (2007 luonnosvaiheessa kuntiin, täydennetty 2008 – 2009)

Asiakirjat ovat selattavissa osoitteessa

www.satakuntaliitto.fi > Alueiden käyttö > Satakunnan maakuntakaava

Kaavaselostuksen osan A sisältö

1. ESIPUHE	8
2. MAAKUNNAN SUUNNITTELU SATAKUNNASSA	9
2.1. Maakuntien tehtävät alueensa kehittäjänä	9
2.2. Maankäytön suunnittelun kehitys Satakunnassa	10
2.3. Maakuntakaava maakunnan suunnittelussa	11
2.3.1 Maakunnan suunnittelujärjestelmä	11
2.3.2 Maakuntakaavan tehtävät kaavajärjestelmässä	12
2.4. Maakuntakaavaprosessi 2003 - 2009	13
2.4.1 Avoin suunnittelu, osallistuminen ja vuorovaikutus	16
2.4.2 Vaikutusten arviointi suunnittelumenetelmässä	17
3. MAAKUNTAKAAVAN LÄHTÖKOHDAT	19
3.1. Satakunnan aluerakenne	19
3.1.1 Keskusverkko ja palvelurakenne	20
3.1.2 Väestö - ja asutusrakenne	21
3.1.3 Ikärakenne	25
3.1.4 Asuntotuotantotarpeen arviointi	27
3.1.5 Ympäristön ominaispiirteet ja tila Satakunnassa	28
3.2. Ilmastomuutos ja alueidenkäytön suunnittelu	32
3.2.1 Ympäristön kehitys Euroopassa	32
3.2.2 Kasvihuonekaasupäästöt Satakunnassa 2005	32
3.2.3 Ilmastomuutokseen sopeutuminen ja muutoksen hillintä aluesuunnittelussa	34
3.2.4 Satakunnan tulvariskit ja tulvasuojelu	35
4. MAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET	36
4.1. Kansainväliset sopimukset	36
4.2. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	36
4.3. Satakunnan maakuntasuunnitelma	36
4.4. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL)	37
4.5. Muun lainsäädännön suhde maakuntakaavaan	38
4.6. Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden määrittely	39
4.6.1 Maakuntakaavan yleistavoitteet	39
4.6.2 Maakuntakaavan sisällölliset tavoitteet	39
5. MAAKUNTAKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET	40
5.1. Ohjausvaikutus muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan	40
5.2. Ohjausvaikutus rakentamiseen ja muuhun alueidenkäyttöön	40
5.3. Valkoiset alueet	40
5.4. Maakuntakaavan rakentamisrajoitus	41

6.	MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN	42
6.1.	Kuntien yleiskaavoitus tilanne 2009	42
6.2.	Kuntien kaavoituskatsaukset ja -ohjelmat	43
6.3.	Kuntien kaavoitustoimen vastaavat	43
6.4.	Kuntien maapoliittiset ohjelmat	44
6.5.	Maakuntakaavan toteuttaminen	45
6.5.1	Maakuntakaavoituksen toteuttamisen kehittämishankkeet 2004 - 2009	45
7.	MAAKUNTAKAAVAN ALUEIDEN KÄYTTÖSUUNNITELMA	46
7.1.	Suunnitteluperiaatteet	46
7.2.	Maakuntakaavamerkinnot ja määräykset	46
7.2.1	Kehittämisperiaatemerkinnät	47
7.2.2	Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnot	47
7.2.3	Aluevaraus-, kohde- ja viivamerkinnot	47
7.2.4	Muut merkinnot	48
7.2.5	Kaavamääräykset	48
7.3.	Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne	48
7.3.1	Taajama-alueet	49
7.3.2	Keskukset ja palvelut	54
7.3.3	Elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamista varten varatut alueet	59
7.3.4	Matkailualueet	63
7.3.5	Maa- ja metsätalousalueet	66
7.3.6	Maanpuolustus	70
7.3.7	Erityisurheilualueet	74
7.3.8	Tulvavaara-alueet ja tulvariskien ehkäisy	75
7.4.	Alueiden käytön ekologinen kestävyys	78
7.4.1	Luonnonsuojelun kannalta merkittävät alueet	78
7.4.2	Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet	81
7.4.3	Melutasoltaan hiljaiset alueet	82
7.5.	Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt	84
7.5.1	Liikenneverkko	84
7.5.2	Energiahuolto	95
7.5.3	Vesihuolto	102
7.5.4	Jätehuolto	106
7.6.	Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö	107
7.6.1	Pohjavesialueet	108
7.6.2	Maa-ainesvarojen kestävä käytön alueet	109
7.7.	Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen	112

7.8.	Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen	113
7.8.1	Maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen	114
7.8.2	Kulttuuriperinnön vaaliminen	116
7.9.	Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys	122
7.9.1	Virkistysalueet	123
7.9.2	Retkeilyreitistö	124
7.10.	Muut merkinnät	126
7.10.1	Maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset	126
7.10.2	Pohjakarttamerkinnät	127
8.	VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	128
8.1.	Vaikutusten arviointimenettely	128
8.2.	Vaikutusten arvioinnin toteuttaminen	129
8.3.	Arvioidut vaikutukset maankäyttöluokittain	130
8.4.	Maakuntakaavan yhteis- ja kokonaisvaikutukset	130
8.4.1	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen	130
8.4.2	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön	132
8.4.3	Vaikutukset luontoon	132
8.4.4	Vaikutukset maisemaan	133
8.4.5	Vaikutukset liikenteen sekä energia- ja teknisen huollon järjestämiseen	133
8.4.6	Vaikutukset talouteen	134
8.4.7	Vaikutukset terveyteen	135
8.4.8	Vaikutukset sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin	136
8.4.9	Vaikutukset maakunnan ulkopuolelle	137
8.5.	Vaikutukset Natura 2000 -verkostoon	137
8.5.1	Yhteenveto maakuntakaavan toteuttamisen vaikutuksista	138
8.5.2	Arviointi olemassa oleviin maankäyttömuotoihin	138
8.5.3	Maakuntakaavan toteuttamisen merkittävimmiksi arvioidut vaikutukset	139
9.	VERTAILU SATAKUNNAN SEUTUKAAVAAN 5	142
10.	VERTAILU VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEISIIN	145
11.	MAAKUNTAKAAVAN SEURANTA JA JATKOTOIMENPITEET	156

1. ESIPUHE

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat strategiapainotteinen maakuntasuunnitelma ja alueidenkäyttöön keskittyvä maakuntakaava sekä lyhyemmän aikatahtäykseen perustuva maakuntaohjelma. Satakunnassa maakuntakaava on laadittu koko maakuntaa koskevana kokonaismaakuntakaavana, käsittäen kaikki maakunnan kunnat sekä kaikki alueidenkäyttömuodot. Maakuntakaava on seutukaavaa yleispiirteisempi ja kehittämispainotteisempi alueiden käytön suunnitelma. Vahvistuessaan Satakunnan maakuntakaava korvaa Satakunnan seutukaavan 5.

Erityisesti on kiinnitetty huomiota kehittämisperiaatemarkintöjen käyttömahdollisuuksiin alueidenkäytön ja maakunnan aluerakenteen periaatteiden esittämisessä sekä maankäytön ohjauksessa. Kehittämisperiaatemarkinnat antavat uusia mahdollisuuksia maakunnan alueidenkäytön suunnittelun ja kehittämissuunnittelun yhteen niveltämiseen.

Olenlaisin muutos seutukaavasta maakuntakaavan suunnitteluun siirryttäessä on ollut siinä, että osallistumisen ja valmisteluprosessin toteuttaminen ja dokumentointi sekä kaavaselvitykset ovat olleet merkittävästi aikaisempaa yksityiskohtaisempia ja perusteellisempia. Selvitysten tasovaatimus vastaa yleistä yhteiskunnallisen päätöksenteon laillisuus- ja kansanvaltaisuuskehitystä. Maakuntakaavan valmistelu on perustunut runsaaseen eri alojen asiantuntemuksen hyödyntämiseen ja läheiseen yhteistyöhön kuntien kanssa. Merkittävä osa siitä on toteutunut teemoittain työskennelleissä asiantuntijatyöryhmissä sekä keskusteluasiakirjojen, teemaraporttien uudenlaisena osallistamisen välineenä.

Satakunnan maakuntakaava taustaselvityksineen antavat vankan lähtökohdan suunnitelmalliselle alueiden käytölle Satakunnassa. Maakuntakaava jatkaa seutukaavoituksessa aloitettua keskeisen kehityksen linjaa maakunnan kokonaisrakenteen ja kehityksen pitkän aikavälin suuntaviivojen osoittamisessa. Keskeisimpiä tehtäviä maakuntakaavan toteuttamisessa ovat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kuntien kaavoituksen ohjausvaikutuksen lisäksi kuntien maankäytön suunnittelun yhteistyön kehittäminen, sekä viranomaisten, että kuntien kanssa ennen kaikkea maakuntakaavaan sisältyvien kehittämisperiaatteiden konkretisoimisessa.

Maakuntakaavan sisältö, maakunnan alueiden käytön tavoitteet ja ratkaisut ovat muotoutuneet laajassa, monivaiheisessa ja avoimessa vuorovaikutusprosessissa yhteistyössä kuntien ja sidosryhmien kanssa.

Satakuntaliitto kiittää kaikkia maakuntakaavan laatimiseen eri tavoin osallistuneita tahoja hyvästä ja rakentavasta yhteistyöstä.

SATAKUNTALIITTO

Porissa 1.3.2010

Jukka Tuori
maakuntavaltuuston
puheenjohtaja

Reijo Kallio
maakuntahallituksen
puheenjohtaja

Pertti Rajala
maakuntajohtaja

Sirkka Lehto
maakunta-arkkitehti

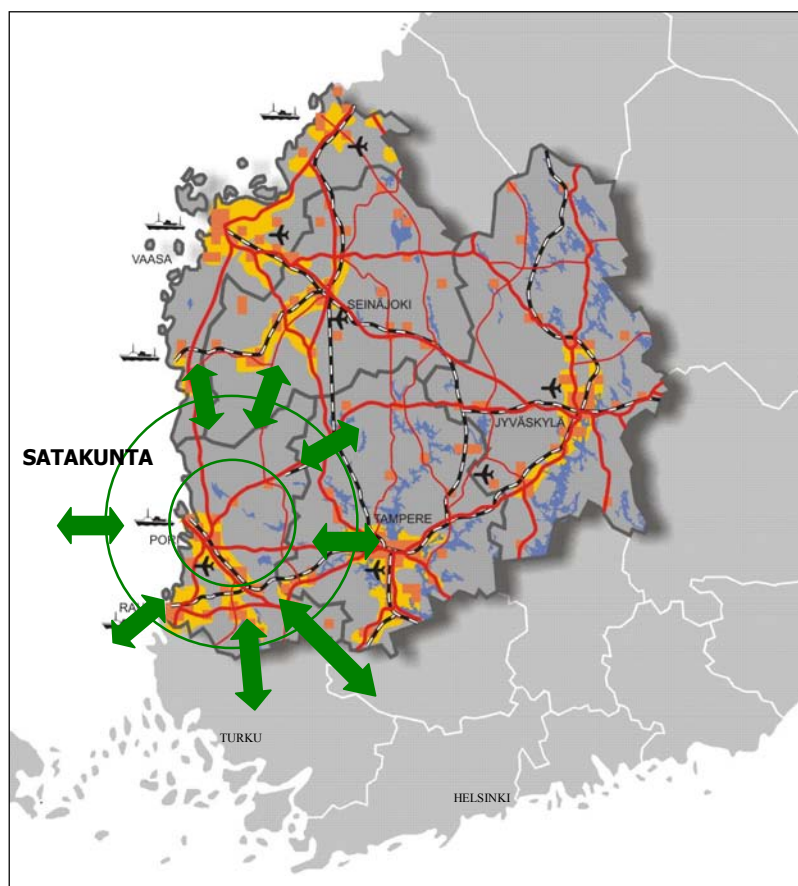
Jukka Moilanen
alueiden käytön johtaja

2. MAAKUNNAN SUUNNITTELU SATAKUNNASSA

2.1. Maakuntien tehtävät alueensa kehittäjänä

Alueiden kehittämislain (valtioneuvosto 2002) tavoitteena on alueiden kilpailukyvyyn, taloudellisen kasvun ja tasapainoisen alueellisen kehityksen vahvistaminen. Päätöksen olennainen osa on kehittää monikeskuksista, kilpailukykyiseen pääkaupunkiseutuun ja aluekeskusten verkostoon perustuvaa aluerakennetta, joka pitää kaikki maakunnat elinvoimaisena. Tavoite sisältää myös alueiden perusinfrastruktuurin ja palvelujen tason turvaamisen. Liikenneyhteyksiä on tarkoitus kehittää siten, että ne mahdollistavat tasapainoisen aluerakenteen ja kansainväliset yhteydet. Yhdyskuntarakenteen eheyttämisen seurauksena palvelujen tuottamisen edellytykset ja saavutettavuus paranevat suurten taajamien asuinalueilla, pienissä taajamissa ja kylissä. Useat tavoitteet tukevat autottomien liikkumismahdollisuuksia taajama-alueilla.

Valtakunnalliset alueiden kehittämistavoitteet toteutuessaan tukevat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista. Ne edistävät sekä kehittyvien että taantuvien keskusten ja alueiden kehitysedellytyksiä: keskukset verkostoituvat, syntyy ylimaakunnallisia kehittämisvyöhykkeitä, valtakunnalliset yhteysverkot kehittyvät sekä elinympäristöjen laadun ja virkistysmahdollisuuksien paranemisen myötä alueiden vetovoimaisuus lisääntyy. (Sisäasiainministeriö. Alueiden kehittämislain mukaiset valtakunnalliset alueiden kehittämistavoitteet, 2004)

Kuva 1 Länsi-Suomen allianssin (WFA) alue vuoteen 2010

Satakunta liittyy aluerakenteellisesti paitsi WFA – maakuntiin (Satakunta, Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi ja Pirkanmaa) myös Etelä-Suomen liittoosan maakuntien keskusverkkoon valtakunnallisen tie-, rautatie- ja lentoliikenneverkon välityksellä. (Kuva 1). Toiminnalliset yhteydet suuntautuvat myös Varsinais-Suomeen ja Turkuun sekä pääkaupunkiseudulle ja Helsinkiin. Länsi-Suomen allianssin alue muodostuu (vuoden 2009 loppuun) viidestä maakunnasta, 25 seutukunnasta ja 133 kunnasta. Alueen maapinta-ala on 65 000 km² ja asukasluku 1 322 000 eli alueella asuu 25 % Suomen väestöstä. Satakuntaan kuuluu 22 kuntaa (2009), joiden yhteen laskettu asukasmäärä on noin 228 000.

2.2. Maankäytön suunnittelun kehitys Satakunnassa

Aluesuunnittelulla on pitkä historia Satakunnassa. Suomalaisen seutusuunnittelun katsotaan alkaneen Satakunnassa yli 60 vuotta sitten. Professori Alvar Aallon laatima ”Kokemäenjoenlaakson aluesuunnitelma” loi pohjan alueilla tehtäville suunnitteluratkaisuille. Kokemäenjoenlaakson kokemuksien innoittamina Satakunnan muutkin seudut kiinnostuivat yhteistoimin toteutettavasta aluesuunnittelusta. Tuolloin luotiin pohja nykyisille suunnittelujärjestelmille sekä seudulliselle että maakunnalliselle yhteistyölle Suomessa. Osallistumismahdollisuuksista asioiden valmisteluun ja vuorovaikutteisuudesta ei vielä puhuttu.

Seutukaavoituksen virallinen organisoituminen alkoi Suomessa rakennuslain säätämällä vuonna 1957. Aluksi kuitenkin jatkettiin vapaaehtoista kuntainliittotoimintaa. Sisäasianministeriö antoi vuonna 1963 seutukaavamääräyksen, jonka toteuttaminen edellytti lakisääteisen kuntainliiton perustamista. Tämän jälkeen käynnistettiin koko Satakunnan talousaluetta koskevan seutukaavaliiton perustamisen valmistelut neuvotteluineen ja hallintotoimineen. Välivaihe päättyi Satakunnan seutukaavamääräykseen, jonka sisäasianministeriö antoi 14. maaliskuuta 1967. Tällöin aloitti toimintansa Satakunnan seutukaavaliitto, jonka lakisääteinen tehtävä oli seutukaavoitus. Ensitöikseen seutukaavaliitto ryhtyi valmistelemaan runkokaavaa. Leimaa-antava piirre tuon ajan runkokaavan laadinnassa oli erilaisten työmuotojen kokeilu, yhteistyön ja päätöksenteon harjoittelu kuntien kanssa sekä erilaisten selvitysten laadinta.

Aluesuunnittelujärjestelmä on vuosien kuluessa kehittynyt yhä monipuolisempaan suuntaan ja kestäväen kehityksen huomioonottamisen merkitys on kasvanut. Eri aikakausina on pyritty vastaamaan yhteiskunnan kehityksen aiheuttamiin muutostarpeisiin. Varsinkin 1990-luvulla aluehallintoa ja suunnittelujärjestelmiä uudistettiin voimakkaasti. Satakunnassa valmistauduttiin tuleviin muutoksiin etujassa, kun Satakunnan Seutukaavaliitto ja Satakunnan Maakuntaliitto yhdistyivät vuonna 1991 Satakuntaliitoksi. Suunnitteluyhteistyön sekä osallistumisen rooli on uudistusten myötä korostunut.

Maankäytön suunnittelun vaiheet Satakunnassa ovat samalla yhteistyön, osallistumisen ja vuorovaikutteisen suunnittelun kehittymisen historiaa. Vuorovaikutteisuutta ja osallistumista koskevat tarpeet ja vaatimukset ovat nyky-yhteiskunnassa ja lainsäädännössä toisenlaiset kuin vuosikymmeniä sitten.

Satakunnan seutukaavoitus

Satakunnan runkokaavan 2030 jälkeen laadittiin Satakunnan ensimmäinen seutukaava, jossa käsiteltiin maakunnan tärkeimpiä ja uhanalaisimpia virkistys- ja suojelualueita. Tämä sisäasianministeriön vuonna 1975 vahvistama SUVI-kaavaksi nimetty kaava oli myös ensimmäinen uusien seutukaavamerkintöjen mukainen seutukaava Suomessa. Seutukaava koettiin tuolloin uudeksi ja oudoksi kaavamuodoksi, ja sitä kohtaan tunnettiin vahvoja ennakoluuloja.

Suojelu- ja virkistysalueita käsittävän kaavan valmistumisen jälkeen suunnittelutyö jatkui. Satakunnan seutukaava 2 laadittiin Satakunnan perusseutukaavaksi. Siinä käsiteltiin erityisesti taajama-alueita, maa- ja metsätalousalueita ja yhteysverkkoja. Myös kulttuurihistoriallisesti merkittävien alueiden vaalimiseen kiinnitettiin huomiota. Ympäristöministeriö vahvisti kaavan vuonna 1985. Vahvistetut seutukaavat 1 ja 2 loivat käytännössä mallin kaavajärjestelmän toimivuudelle, kun viranomaiset ja suunnittelijat alkoivat ottaa huomioon seutukaavoissa esitettyjä tavoitteita 1980-luvun puolivälissä.

Ympäristönsuojelu nousi keskeisesti esille 1980-luvun tutkimuksen ja suunnittelun kohteeksi koko yhteiskuntapolitiikassa. Seutusuunnittelun kannalta tämä koettiin tärkeäksi, koska edellisten vuosikymmenien aikana aihepiiriin käsittely oli herättänyt voimakasta kritiikkiä. Alueidenkäytön suunnittelu Satakunnassa jatkui 1980-luvulla Satakunnan seutukaavan 3 laadinnalla. Ympäristöministeriön vuonna 1989 vahvistaman kaavan pääpaino oli maa-ainesten oton suunnittelussa sekä harju- ja kalliomaisemien suojelussa, teknisen huollon alueissa sekä merialueen veneväyläen ja venesatamien suunnittelussa.

Vuonna 1993 vahvistettu Satakunnan seutukaava 4 käsitti seutukaavan muutoksen Porin kaupungissa ja Noormarkun kunnassa koskien valtatie 8 linjausta. Satakunnan seutukaavassa 5

puolestaan yhdistettiin kaikki aikaisemmin laaditut seutukaavat ja saatettiin ajantasalle niiden muodostama kokonaisuus. Kaavan laadinta käynnistettiin vuonna 1992 ja ympäristöministeriö vahvisti kaavan vuonna 1999. Lainvoiman seutukaava 5 sai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 4.4.2001.

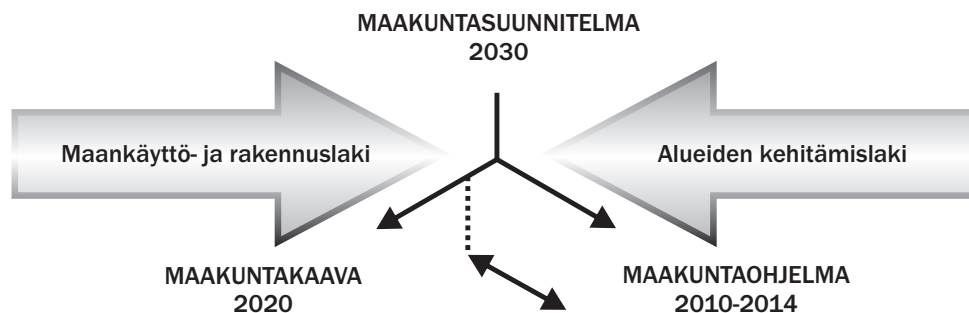
Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla 1.1.2010 voimassa olevat seutukaavat muuttuvat maakuntakaavoiksi. Ne ovat voimassa maakuntakaavana maankäyttö- ja rakennuslain mukaisin oikeusvaikutuksin kunnes uudet maakuntakaavat vahvistetaan ko. alueille.

2.3. Maakuntakaava maakunnan suunnittelussa

2.3.1 Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Maakunnallista suunnittelujärjestelmää ohjaavat maankäyttö ja rakennuslaki (132/1999) ja vuoden 2003 alussa voimaan tullut alueiden kehittämislaki (602/2002). Uusien lakien mukaisesti maakuntasuunnitelma, maakuntakaava ja maakuntaohjelma ovat maakunnan suunnittelun keskeiset välineet. Satakunnassa uuden maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maakuntasuunnitelma 2030 valmistui vuonna 2003 ja maakuntakaavan laadinta käynnistyi samana vuonna.

Satakuntaliitto on Satakunnan kuntien yhteinen, lakisäateinen toimielin ja maakunnallinen viranomainen. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakunnan liiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu. Maakunnan suunnittelun työvälineitä ovat maakuntasuunnitelma, muuta alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja maakuntaohjelma. Maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakuntaohjelman sisällöt kytkeytyvät toisiinsa, mutta ne ovat kuitenkin itsenäisiä asiakirjoja ja kokonaisuuksia. Satakuntaliitto vastaa maakunnan suunnittelusta maankäyttö- ja rakennuslain sekä alueiden kehittämislain nojalla.

Kuva 2 Maakunnan suunnittelujärjestelmää määrittelevät lait ja asiakirjat

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys. Siinä luodaan maakuntastrategia, joka on maakunnan liiton pitkän tähtäyksen päämäärien ja tavoitteiden määrittämisestä omista lähtökohdista sekä näiden saavuttamiseksi tarvittavien strategisten toimenpiteiden valintaa, toteuttamista ja aikaansaadun toiminnan tuloksellisuuden seuranta. Suunnitelmasta tulee viime kädessä ilmetä maakunnan "poliittinen tahto". Maakunnan liiton tehtävänä on johtaa ja koordinoida maakuntasuunnitelman laatimista. Maakuntasuunnitelman aikatahtäys on 20-30 vuotta.

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaava toteuttaa osaltaan maakuntasuunnitelmassa määriteltäviä strategioita osoittamalla niiden maankäytöllisen merkityksen, alueidenkäytölliset ratkaisut, yhdyskuntarakenteen periaatteet ja toteuttamisen edellyttämät aluevaraukset. Maakuntakaavan aikatahtäys on eri maankäyttötavoitteissa 10-20 vuotta.

Maakuntaohjelma on maakuntasuunnitelman tavoitteista ja strategioista johdettu määräaikainen keskipitkän aikavälin ohjelma, jolla suunnataan ja sovitetaan yhteen alueen lähivuosien kehittämistoimia. Maakuntaohjelma laaditaan maakunnan kehittämistyön yhteensovittamiseksi,

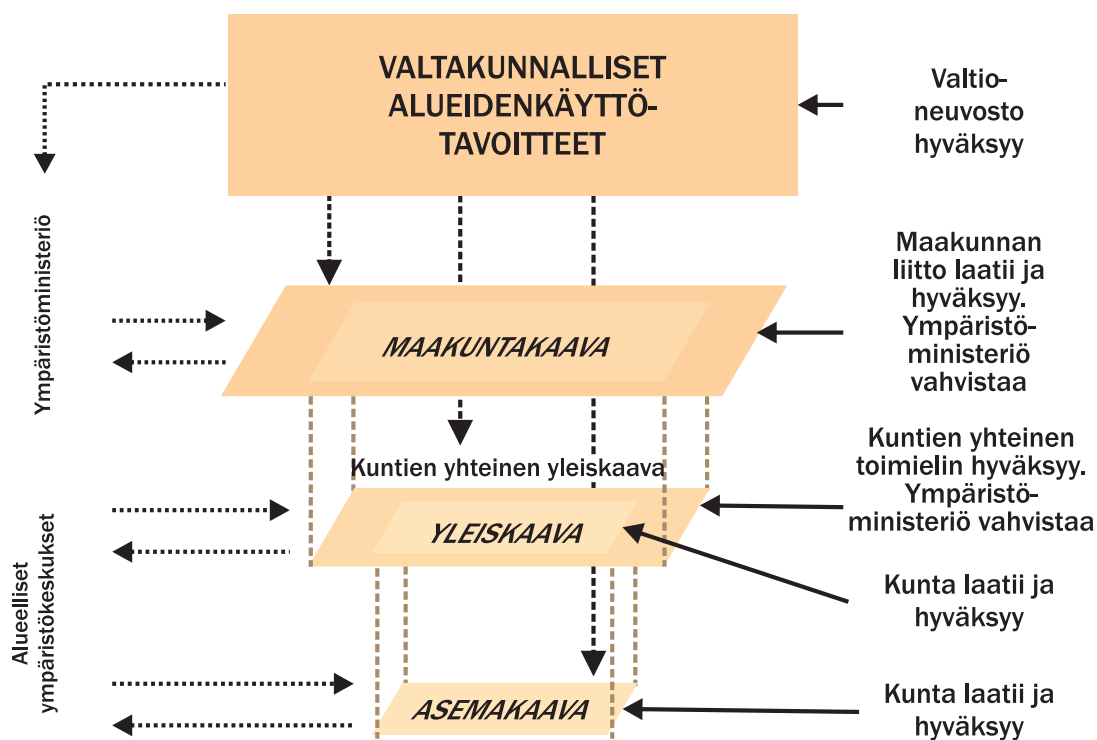
suuntaamiseksi ja vauhdittamiseksi. Maakuntaohjelman aikatahtaus on 3-5 vuotta. Satakunnan maakuntaohjelman 2010 sekä maakuntasuunnitelman 2030 strategiaosan päivittäminen on käynnistetty keväällä 2009.

2.3.2 Maakuntakaavan tehtävät kaavajärjestelmässä

Maankäyttö- ja rakennuslaki säätelee alueiden kaavoitusta ja rakentamista. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan tai sen osan alueiden käytöstä, missä esitetään maakunnan yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön perusratkaisut keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä maakunnan kehittämiseksi yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Samalla se on tärkeä osa maakuntien omaehtoista suunnittelua ja kehittämistä.

Maakuntakaavan laatii ja hyväksyy kuntien poliittisessa ohjauksessa toimiva maakunnan liitto. Satakuntaliiton ylin päättävä elin on kunnallisvaalikaudeksi valittava maakuntavaltuusto, jonka jäsenet ovat kotikuntiansa kunnanvaltuutettuja. Maakuntavaltuuston hyväksymisen jälkeen kaava saatetaan ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tehtävänä on ohjata alueensa kuntien kaavoitusta ja alueella toimivien viranomaisten toimintaa siten, että valtakunnalliset ja maakunnalliset kehittämistarpeet otetaan niiden päätöksissä huomioon. Maakuntakaava tulee ottaa siis huomioon kuntien yleis- ja asemakaavoja suunniteltaessa.

Kuva 3 Kaavajärjestelmän kuvaus sekä eri kaavojen suunnittelusta ja hyväksymisestä vastaavat tahot¹

Maakuntakaava toimii valtakunnallisten, maakunnallisten ja seudullisten alueidenkäyttökysymysten ensisijaisena yhteen sovittajana. Tämä yhteensovittamisvelvoite on aluesuunnittelun haastavin tehtävä. Käytännön suunnittelutyössä sovitaan yhteen erilaisten sidosryhmien tavoitteita ja eturistiriitoja. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden konkretisointi tapahtuu pitkälti juuri maakuntakaavoituksen välityksellä.

¹ Ympäristöministeriö, 2002. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000, Opas 6.

Kokonaisvaltaiseen ja pitkäjänteiseen maakunnan kehittämiseen tähtäävä maakuntasuunnitelma on keskeinen maakuntakaavan suunnittelun maakunnallinen lähtöasiakirja. Maakuntakaavassa maakunnan kehittämisstrategia voidaan konkretisoida kaavakartan ja kaavamääräysten avulla alueiden käytön kehittämisperiaateiksi ja aluevarauksiksi. Maakuntakaavaa uusitaan noin kymmenen vuoden aikajaksoissa ja kaavan toteuttamisen aikataulu vaihtelee teemoittain.

Kaikkia kaavamuuotoja ja -tasoja laadittaessa on huolehdittava yhdyskuntarakentamisen taloudellisuudesta ja siitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudun kohtuutonta haittaa. Ratkaisujen kohtuuttomuuden ja mahdollisen haitan arviointi on ohjeistettu maankäyttö- ja rakennuslaissa. Lisäksi kaavaa laadittaessa on selvittävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat. Kaavalla ei kuitenkaan voida velvoittaa asianosaisia alueiden toteuttamiseen. Toteuttaminen ratkaistaan pääasiassa kuntien yksityiskohtaisemman kaavoituksen yhteydessä.

2.4. Maakuntakaavaprosessi 2003 - 2009

Satakunnan maakuntakaava laaditaan kokonaismaakuntakaavana, joka kattaa kaikki maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n edellyttämät sisältövaatimukset sekä koko maakunnan alueen. Varsinainen suunnittelutyö tehdään neljässä eri vaiheessa, jotka ovat aloitusvaihe, tavoitevaihe, valmisteluvaihe ja ehdotusvaihe. Valmisteluvaiheen laatiminen Satakunnassa on toteutettu teemoittain laajana yhteistyöprosessina, jossa ovat olleet mukana alueen kunnat, seutukunnat, viranomaiset, sidosryhmät ja kaikki muut osalliset, joiden toimintaan tai elinolosuhteisiin kaava saattaa vaikuttaa. Näin jo teemojen valmistelun yhteydessä on voitu arvioida mm. suunniteltujen aluevarausten välisiä ristiriitoja sekä yhteen sovittaa erilaisia alueidenkäytön tarpeita toisiinsa.

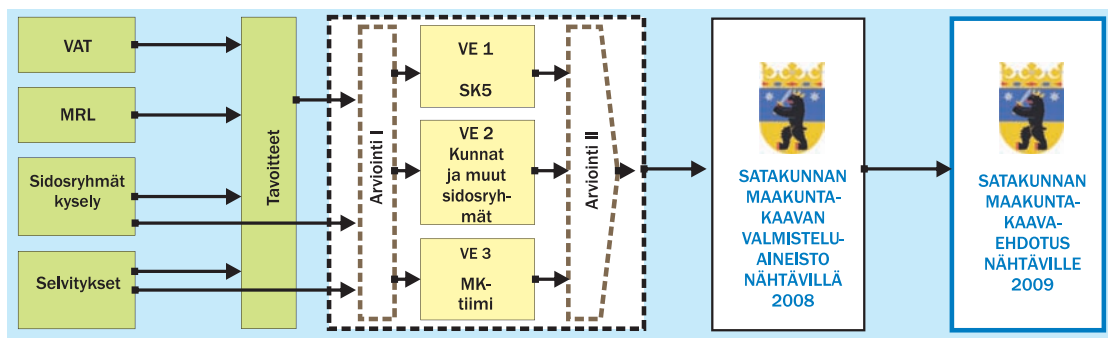
Maakuntakaavan hyväksyy (maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n mukaan) maakunnan liiton ylin päättävä elin eli maakuntavaltuusto. Maakuntahallitus antaa kaavatyölle poliittisen ohjauksen ja asettaa sekä valmisteluaineiston että maakuntakaavaehdotuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville. Maakuntahallitus on asettanut kaavatyöhön maakuntakaavatoimikunnan. Toimikunnan tehtävänä on kaavatyön valmistelun ohjaus. Maakuntakaavatoimikunnassa on yksi edustaja kustakin maakuntahallituksessa edustettuna olevasta puolueesta. Maakuntakaavatoimikuntaan ovat kuuluneet seuraavat henkilöt: (17.2.2003 – 23.5.2005) Jukka Tuori (pj.), Johanna Autio (vpj.), Helena Ollila ja Timo Laaksonen sekä 23.5.2005 alkaen Lasse Luoto (pj.), Johanna Autio (vpj.) 15.9.2008 saakka, Lea Palomäki ja Timo Laaksonen 30.7.2008 saakka, 25.8.2008 alkaen Sirpa Haviala sekä 15.9.2008 alkaen Voitto Raita-Aho. Vuoden 2009 keväällä toimikuntaan valittiin puheenjohtajaksi Lea Palomäki ja jäseniksi Anne Aho, Jari Pajukoski, Voitto Raita-aho sekä Simo Riuttamäki.

Kooste Satakunnan maakuntakaavan suunnitteluvaiheista (tarkempi kuvaus erillisliitteessä C):

I Aloitusvaihe 2003:

Laaditaan kaavan työohjelma sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), järjestetään kaavan lähtökohtia ja tavoitteita koskeva viranomaisneuvottelu, ilmoitetaan kaavan vireille tulosta, tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja varataan osallisille mahdollisuus palautteen antamiseen OAS:sta.

- maakuntahallituksen aloituspäätös 17.2.2003
- ensimmäinen viranomaisneuvottelu 4.3.2003
- osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 17.4. – 31.5.2003
- OAS maakuntavaltuustolle tiedoksi 9.6.2003
- maakuntahallitus hyväksyi osallistumis- ja arviointisuunnitelman 15.9.2003

Kuva 4 Satakunnan maakuntakaavan suunnitteluprosessi 2003 – 2009

II a Tavoitevaihe:

Määritellään kaavan laatimisen tavoitteet maakunnan omien kehittämistarpeiden ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden antamien lähtökohtien sekä osallisten kanssa käytyjen keskustelujen ja lausuntojen perusteella.

- kysely kunnille ja muille sidosryhmille 18.7. – 30.9.2003 Satakunnan seutukaavan 5 muutostarpeista sekä maakuntakaavoitukselle asetetuista tavoitteista
- tavoiteseminaari 19.11.2003
- seutukunnittaiset tilaisuudet 10.2., 18.2., 25.2. ja 2.3.2004
- tavoiteraporttiluonnos tiedoksi ja lausuntoja varten kunnille sekä sidosryhmille 19.4.2004
- maakuntahallitus hyväksyi tavoiteraportin 21.6.2004
- Satakunnan maakuntakaavan tavoitteet maakuntavaltuustolle 15.11.2004 tiedoksi

II b Valmisteluvaihe:

Laaditaan maankäyttöluokkiin olennaisesti liittyvät selvitykset, muodostetaan eri teemoihin liittyvien kaavaratkaisujen vaihtoehdot, arvioidaan vaihtoehtojen vaikutuksia yhdessä osallisten kanssa sekä asetetaan vaihtoehdot, niihin liittyvät selvitykset ja muu kaavaan liittyvä valmistelumateriaali vaiheen lopussa nähtäville

- teemaraporttimenettely ja teemaseminaarit valmisteluvaiheittain vuosina 2005 - 2007
- työneuvottelut kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa
- maakuntakaavan valmisteluvaiheen tilanteen ja keskeisten teemojen esittely Lounais-Suomen ympäristökeskuksen kuntaryhmittäisissä kehittämiskeskusteluissa kuntien edustajille keväällä 2007
- kuntaryhmittäiset tilaisuudet lokakuussa ja valmisteluaineiston kommentointimahdollisuus marraskuussa 2007
- maakuntakaavan valmisteluvaiheen aineisto saatettiin maakuntavaltuustolle tiedoksi joulukuussa 2007
- maakuntakaavan valmisteluvaiheen aineisto eli luonnos oli nähtävillä 12.5. - 18.6.2008

III Ehdotusvaihe :

Valmisteluaineistosta kehitetään maakuntakaavaehdotus palautteen ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella, tarkennetaan vaikutusten arviointia, laaditaan kaavaselostus ja lopuksi asetetaan kaavaehdotus nähtäville. Jos kaavaehdotusta muutetaan olennaisesti nähtävillä olon jälkeen, on se asetettava uudelleen nähtäville.

- työneuvottelut kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa syksy 2008 - kevät 2009
- vastineet kannanottoihin ja lausuntoihin maakuntahallituksessa syksy 2008 – kevät 2009
- työneuvottelut seuturyhmittäin kuntien ja kehitysyritysten edustajien kanssa valmisteluvaiheesta saaduista lausunnoista ja näihin laadituista vastineista marras- ja joulukuussa 2008
- maakuntakaavaehdotusluonnoksen esittelyt kunnille seuturyhmittäin 23.3. - 26.3.2009
- maakuntakaavaehdotus oli nähtävillä 18.5. – 17.6.2009

IV Hyväksymisvaihe:

Käsitellään ehdotuksesta annetut muistutukset ja lausunnot, pidetään viranomaisneuvottelu, tehdään kaavaehdotukseen tarpeelliset korjaukset, hyväksytään kaava maakuntavaltuustossa ja saatetaan kaava ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

- maakuntahallitus hyväksyi maakuntakaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin ja lausuntoihin laaditut vastineet maakuntakaavan hyväksymisvaihetta varten 2.10.2009
- maakuntavaltuustoseminaari 12.10.2009
- viranomaisneuvottelu 19.10.2009
- maakuntahallitus hyväksyi maakuntakaavan kokouksissaan 2.11.2009 ja 30.11.2009 esitettäväksi maakuntavaltuustolle.
- maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittely 17.12.2009

V Vahvistamisvaihe:

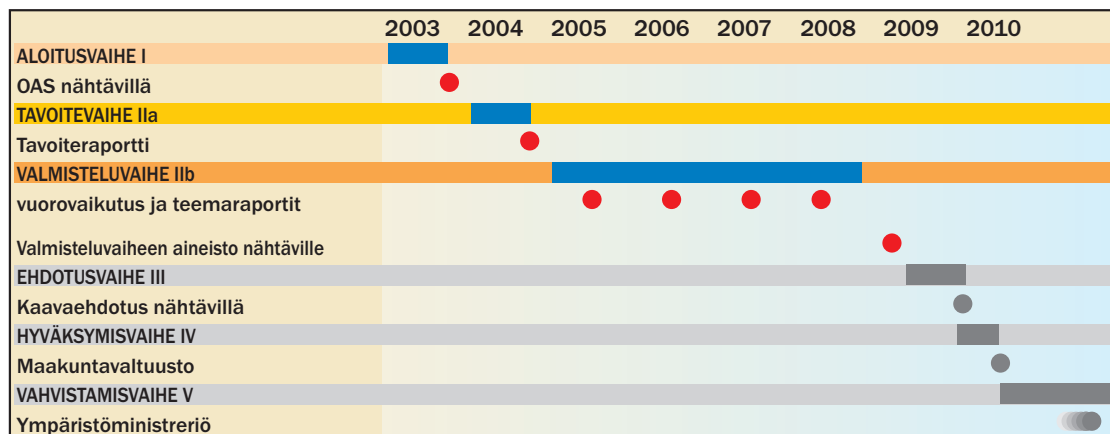
Ympäristöministeriö arvioi kaavan lainmukaisuuden ja vahvistaa kaavan kokonaan tai jättää sen osittain tai kokonaan vahvistamatta. Maakuntakaavaan voidaan ministeriössä tehdä oikaisuonteisia korjauksia ja liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia.

Ympäristöministeriö käsittelee sille mahdollisesti osoitetut valitukset valtuuston kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä samanaikaisesti kaavan vahvistuspäätöksen yhteydessä.

- maakuntavaltuuston Satakunnan maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä (17.12.2009/20§) jätettiin yhteensä 30 valitusta. Valitukset kohdistuivat suurelta osin Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueiden ympärille osoitettuihin melualueisiin, joihin kohdistui yhteensä 17 valitusta. Valituksista neljä kohdistui Yterin rannanpuoleiseen hiekkadyynien alueeseen, joka on osoitettu EU-komission ja valtioneuvoston päätöksillä Natura 2000-verkostoon ja maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi. Lisäksi neljä valitusta kohdistui maakuntakaavan valmistelu-, hyväksymis- ja vahvistamisprosessiin kokonaisuudessaan. Näiden lisäksi yksittäisissä valituksissa käsiteltiin keskusta- ja taajamatoimintojen alueita, suojelu- ja luonnonsuojelualueita, luonnon monimuotoisuuden alueita, melutasoltaan hiljaisia alueita, turvetuotantoa, maa-ainesten ottoa, Natura- ja pohjavesialueita sekä joitakin yksittäisiä kohdennettuja aluevarauksia.
- maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 24.5.2010 Satakuntaliiton vastineet ympäristöministeriölle Satakunnan maakuntakaavan hyväksymisestä jätettyihin valituksiin
- maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 30.8.2010 Satakuntaliiton vastineet muiden ministeriöiden ympäristöministeriölle antamiin lausuntoihin Satakunnan maakuntakaavasta
- maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 25.10.2010 Satakuntaliiton vastineen liikenne- ja viestintäministeriön ympäristöministeriölle Satakunnan maakuntakaavasta antamaan lausuntoon
- maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 28.2.2011 Satakuntaliiton vastineen ympäristöministeriölle Porin kaupungin vastaselityksestä, jonka kaupunki on antanut Satakuntaliiton vastineesta kaupunginhallituksen valitukseen Satakunnan maakuntakaavasta
- ympäristöministeriö vahvisti Satakunnan maakuntakaavan, josta on annettu päätös N:o YM1/5222/2010 julkipanon jälkeen 30.11.2011. Vahvistamispäätöksessään ympäristöministeriö katsoi, että Satakunnan maakuntakaava muilta kuin vahvistamatta jätetyiltä osiltaan täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle muilta osin ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, ympäristöministeriö vahvisti maakuntakaavan. Samalla ympäristöministeriö vahvisti maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n 1 momentin nojalla maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena maakuntakaavana voimassa olevien seutukaava 5:n ja seutukaava 2:n sekä Kiikoisten kunnan alueella voimassa olevan Pirkanmaan 3. seutukaavan kumoamisen. Vahvistamispäätöksessään ympäristöministeriö määräsi maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.
- vahvistamispäätöksessään ympäristöministeriö jätti vahvistamatta seuraavat aluevaraukset: Vähittäiskaupan suuryksikkömerkinnät (km) Porin Vähärauma ja Riihiketo sekä Rauman Vanha Prisma, Söörmarkun eritasoliittymä (valtatiellä 23 Söörmarkun kylän kohdalla) ja Isoniemkeitaan merkittävän turvetuotantoalueen Jämijärven puoleinen osa sekä Kaavamerkinnät

ja –määräykset -asiakirjan kohdassa 2. Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevan merkinnän ”Merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohde”.

- Vahvistamispäätöksessään ympäristöministeriö hylkäsi kaikki 30 maakuntavaltuuston päätöksestä (17.12.2009/20§) tehtyä valitusta. Maakuntavaltuuston päätöksestä ympäristöministeriöön osoitetun valituksen tehneille ministeriö toimitti päätösjäljennöksen saantitodistuksella. Satakuntaliitto toimitti kaikkiin liiton jäsenkuntiin 7.12.2011 kirjeen maakuntakaavan vahvistamista koskevasta ympäristöministeriön päätöksestä.
- maakuntahallitus päätti 19.12.2011 julkaista kuulutuksen maakuntakaavan voimaantulosta sekä lähettää maakuntakaavan tiedoksi viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä. Kuulutus julkaistiin Satakuntaliiton virallisissa ilmoituslehdissä tammikuussa 2012.
- ympäristöministeriön päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitukset koskivat kaavaprosessin aikaista osallistumista ja vuorovaikutusta, maakuntakaavan esitystapaa ja vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, vahvistamatta jätettyä Porin Söörmarkun eritasoliittymän aluevarausta, vahvistamatta jätettyä Porin Riihikedon ja Vähärauman vähittäiskaupan suuryksikkömerkintöjä, Porin Yterinsantojen kaavamerkintöjä, Porin kaupunkiseutusuunnitelman huomioon ottamista, vahvistamatta jätettyä Rauman Vanha-Prisman vähittäiskaupan suuryksikön aluevarausta, Pohjankankaan ja Säskylänharjun melualuemerkintöjä, suojelualueita, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita, turvetuotantoalueita, melutasoltaan hiljaisia alueita ja maakuntakaavan voimaan tuloa koskevaa määräystä.
- Korkein hallinto-oikeus tutki asian ja antoi päätöksen 13.3.2013. Valitukset Pro Pohjankankaan sekä yksityishenkilöiden osalta jätettiin tutkimatta ja muut valitukset hylättiin. Ympäristöministeriön vahvistamispäätöksen muuttamiselle ei ollut korkeimman hallinto-oikeuden mukaan oikeudellisia perusteita.
- Satakunnan maakuntakaava sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2013
- Satakunnan maakuntakaava: Kaavakartta 1:100 000, (kartat A, B ja C), ”Kaavamerkinnot ja –määräykset”, ”Selostus, osa A” ja selostuksen erillisliite; ”Selostus, osa B” on tarkistettu ja muutettu korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (13.3.2013) mukaisiksi 14.4.2014.

Kuva 5 Maakuntakaavan suunnittelu-aikataulu ja -vaiheistus

2.4.1 Avoin suunnittelu, osallistuminen ja vuorovaikutus

Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suunnittelu edellyttää avointa ja vuorovaikutteista toimintatapaa ja menettelyä. Kaikilla osallisilla on oltava mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun. Näitä osallisia ovat mm. alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työnteeseen tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (maankäyttö- ja rakennuslaki 62 §).

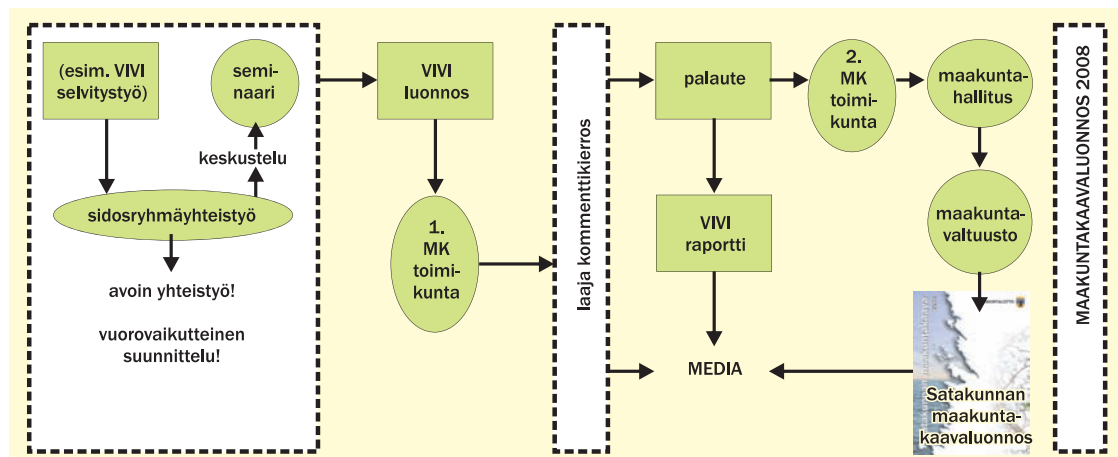
Kaavaprosessin aikaisella vuorovaikutuksella on tärkeä merkitys, kun alueiden käytön suunnittelun keinoin pyritään luomaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistämään tavoitetta

ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä kehityksestä. Erilaisten näkökulmien esilletuomisen kannalta vuorovaikutteisessa suunnittelussa korostuvat riittävän varhaisessa vaiheessa käydyt keskustelut kaavan sisällöstä, vaikutuksista ja muista keskeisistä kysymyksistä kaikkien niiden kanssa, joita asiat koskevat.

Satakuntaliitossa maakuntakaavan suunnittelumenetelmän osallistumista ja vuorovaikutusta on kehitetty mm. siten, että maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämät sisältövaatimukset on purettu keskeisten teemojen osalta helpommin ymmärrettäviksi osakokonaisuuksiksi, teemaraporteiksi. Näistä osakokonaisuuksista muodostuu lopulta Satakunnan maakuntakaava. Teemakohtaiseen menettelyyn yhdistettiin myös sidosryhmäkohtaiset osallistumismahdollisuudet jo ennen virallisia kuulemisvaiheita.

Teemaraporttimenettelyllä on edistetty tiedottamista ja vuorovaikutusta kattavammin ja kanavoitummin kuin lakisäätelisesti järjestettävässä mielipiteiden kuulemismenettelyssä on mahdollista tehdä. Tavoitteena oli mm. välittää erilaisten sidosryhmien asiantuntijoiden kautta organisaatioihin ja yhteisöihin maakuntakaavan laadintaa koskevaa teemakohtaista tietoutta keskusteltaviksi jo kaavan valmisteluvaiheen suunnittelun aikana eli ennen virallisia kuulemisvaiheita. Samalla toivottiin, että maakuntakaavan merkitys osana maakunnan kehittämistoimien käytännön toteutusta nousisi laajaan keskusteluun.

Satakunnan maakuntakaavan osallistumis- ja vuorovaikutusprosessi on raportoitu tarkemmin kaavan erillisliitteessä C: 'Avoin, osallistava ja vuorovaikutteinen suunnittelu 2003 -2009'.

Kuva 6. Kaaviona havainnollistettu avoimen suunnittelumenettelyn ja vuorovaikutusmenetelmien etenemistä teemoittain valmistellun maakuntakaavan aluevarausperusteiden ja alueiden osoittamisen suunnittelussa. Esimerkkinä on Satakunnan viher- ja virkistysverkon suunnitteluprosessin keskeiset vaiheet 2005 -2006

2.4.2 Vaikutusten arviointi suunnittelumenetelmässä

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset (MRA 1 §):

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (10 §:n 4. mom.) mukaan maakuntakaavan selostuksessa on esitettävä kaavan vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen, terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin. Maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on oltava selvillä myös kaavan vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon. Vaikutusten arviointi on ollut kiinteä osa Satakunnan maakuntakaavan laadintaprosessia. Vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on tuottaa tietoa suunnittelijoille, päättäjille sekä osallisille kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävyydestä ja mahdollisista haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista.

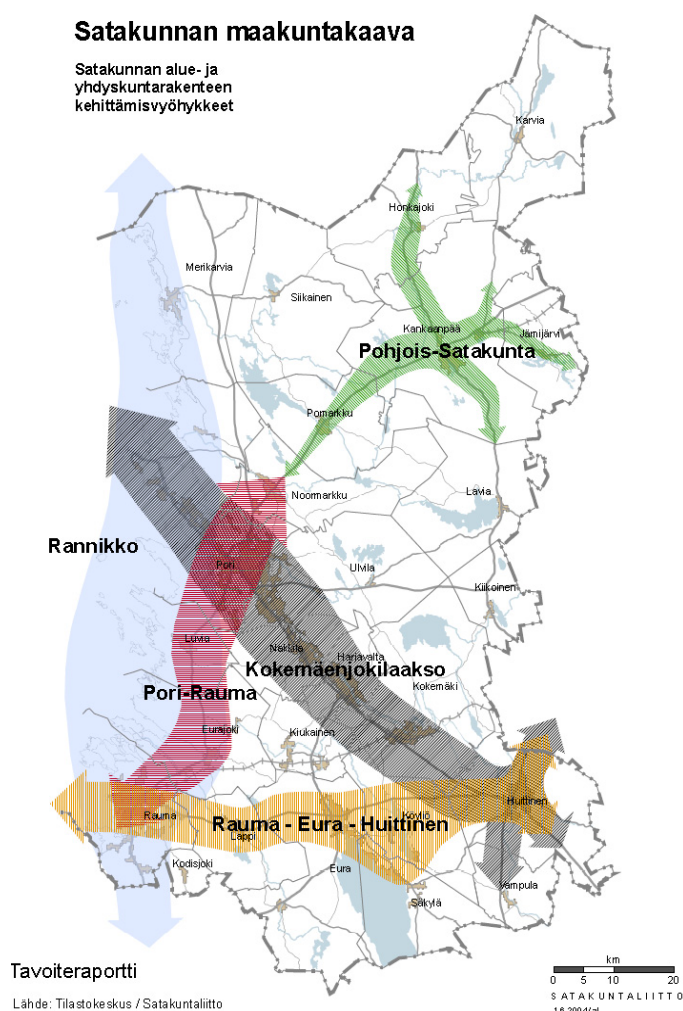
Vaikutusten arviointimenettely osana Satakunnan maakuntakaavan laadintaprosessia on käsitelty tarkemmin luvussa 8 ja erillisliitteessä D: `Vaikutusten arviointi ja vertailu seutukaavaan`.

3. MAAKUNTAKAAVAN LÄHTÖKOHDAT

Satakunnan maakuntakaavan lähtökohdat on määritelty tavoitevaiheessa 2003 – 2004. Lähtökohdat on kuvattu Tavoiteraportissa² (A:272), jota on saatavissa Satakuntaliitosta ja selattavissa osoitteessa www.satakuntaliitto.fi. Mahdollisesti muuttuneet tilasto- ym. tiedot on päivitetty `Satakunnan aluerakenne` -raportissa (2008), josta keskeisimmät suunnitteluun vaikuttavat tiedot on esitetty myös tässä selostuksen osassa. Lisäksi lähtökohtiin on otettu mukaan tietoja ilmastomuutoksen mahdollisista vaikutuksista Satakunnassa ja niiden vaikutuksista alueidenkäytön suunnitteluun.

3.1. Satakunnan aluerakenne

Satakunnan aluerakenteen kehittymiseen ovat keskeisesti vaikuttaneet meri ja Kokemäenjoki, jotka edelleen ovat selviä maakunnan vahvuustekijöitä. Kokemäenjokilaakson nauhamainen taajamarakenne on yksi maamme merkittävimmistä taajamavyöhykkeistä. Sen suunnitelmallinen kehittäminen sai alkunsa 1940-luvun alussa Alvar Aallon Kokemäenjokilaakson aluesuunnitelman myötä. Vyöhykkeen kehittäminen on keskeinen työ myös Satakunnan tulevaisuuden kannalta. Hyvät satamat Porissa ja Raumalla ovat olleet maakunnan perusteellisuuden kehityksen edellytys.

Kuva 7 Satakunnan tavoitteelliset kehittämisvyöhykkeet 2004 (Satakunnan maakuntasuunnitelma 2030)³

² Satakuntaliitto, 2004 A: 272

³ Satakuntaliitto, 2003 A: 268

Satakunnan aluerakenteen valtakunnallisen perusrungon muodostavat ylimaakunnalliset yhdyskuntavyöhykkeet Pori-Rauma-(Uusikaupunki - Turku) – rannikkoalue eli valtatie 8 vaikutusvyöhyke sekä Kokemäenjokilaakso Pori – Ulvila - Harjavalta – Kokemäki - Huittinen(- Forssa-Helsinki) eli valtatie 2 vaikutusvyöhyke. Yhdyskuntavyöhykkeet perustuvat paitsi liikenteellisiin yhteysverkkoihin erityisesti toiminnalliseen yhteyteen sekä asutuksen sijoittumiseen. Vyöhykkeen muodostavat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään olevien kaupunkien, taajamien ja maaseutalueiden muodostama toiminnallinen kokonaisuus. Maakunnan suurimmat väestö- ja työpaikkakeskittymät sijaitsevat rannikolla ja Kokemäenjoen varrella. Näillä alueilla väestötiheys on keskimäärin 50 as/km². Rannikkokaupungit Pori ja Rauma ovat alueen suurimmat väestö-, tuotanto- ja palvelukeskukset. Merenrannikoiden ja erityisesti satamien lähialueiden merkitys tulee tulevaisuudessa yhä korostumaan mm. teollisuuden sijaintialueina. Pori – Rauma – Uusikaupunki - Turku -rannikkoalue on merkittävä yhdyskuntavyöhyke, jonka merkitystä ei ole valtakunnallisissa aluerakenteen suunnitelmissa riittävästi otettu huomioon.

Satakunnan pitkään jatkunut elinkeinorakenteen voimakas muutos ja muuttotappio ovat näkyneet maaseudun haja-asutusväestön vähenemisenä erityisesti Pohjois-Satakunnassa, mutta myös taajamien kasvun tyrehtymisenä. Taajamaväestön osuus vuonna 2005 on maakunnassa yli 80 % (YKR - aineisto, Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä, Suomen ympäristökeskus, Tilastokeskus, 2005). Porin seutukunnassa taajamaväestön osuus vuodesta 1990 on kasvanut 83 prosentista 85 prosenttiin vuonna 2005, Rauman seutukunnassa vastaavasti 78 prosentista 80 prosenttiin ja Pohjois-Satakunnassa 50 prosentista 54 prosenttiin.

Elinkeinorakenteen muutos on merkinnyt myös työmatkojen pituuksien kasvua. Koko maassa oli vuonna 1990 keskimääräinen työmatkan pituus 9,6 km ja se oli kasvanut vuoteen 2003 mennessä 2,3 km (Kuva 8). Satakunnassa keskimääräinen työmatka on noin kilometrin lyhyempi, mutta kasvu on ollut sama. Porin seutukunnassa keskimääräinen työmatka vuonna 2003 oli 10,7 km, Rauman seutukunnassa 10,9 km ja Pohjois-Satakunnassa 11,4 km. Vuosina 1990 – 2003 Satakunnan seutukuntien työmatkapituudet ovat pidentyneet seuraavasti⁴:

	1990	1995	2000	2003	muutos 1990 - 2003
Pohjois-Satakunta	8,8	8,5	11,2	11,4	+2,6 km
Porin seutukunta	8,6	9,3	10,8	10,7	+2,1 km
Rauman seutukunta	8,5	9,6	10,8	10,9	+2,4 km
Satakunta	8,6	9,3	10,8	10,8	+2,2 km
koko maa	9,6	10,1	11,5	11,9	+2,3 km

Kuva 8 Keskimääräinen työmatka (km) Satakunnassa vuosina 1990 – 2003

Myös Satakunnassa kaupan rakennemuutos on jatkunut pitkään voimakkaana.. Myymäläverkon harveneminen on jättänyt monet asuinalueet ja maaseudun ilman kauppapalveluja. `Kauppa Satakunnassa –selvitys valmistui keväällä 2009. (Satakuntaliitto A:292)

3.1.1 Keskusverkko ja palvelurakenne

`Satakunnan aluerakenne 2008` -selvityksessä saatujen palvelurakenne tulosten vertailu on toteutettu yhteenvetotaulukkoina (liitteet 1 ja 2) keskushakuisuutta kuvaavista aluerakenteen tekijöistä. Palvelurakennetta kuvaavat vertailutekijät on ensin järjestetty verrattavan ominaisuuden mukaiseen järjestykseen ja sille on annettu järjestysluku. Kunnan väkilukua ei ole käytetty keskusverkon arvioinnissa, vaan se on mukana vertailutekijänä. Sen tilalla on väestön keskushakuisuutta kuvaavat tekijät: taajama-alueen asukastiheys ja taajamaväestön määrä. Työpaikkaan liittyvistä tekijöistä on käytetty työpaikkaomavaraisuutta ja yleensä keskusalueille sijoittuvien palvelutyöpaikkojen määrää. Koulutukseen liittyvistä tekijöistä käytettiin tutkintoon johtavien opiskelupaikkojen määrää. Palveluissa puolestaan tekijöinä ovat kaupan ja liikenteen palvelut sekä terveydenhuollon palvelut, jonka tarkasteluun on huomioitu sairaanhoitopiirin sairaaloiden sijoittuminen, terveyskeskusten palvelut ja vuodepaikat. Päivittäiset asiointit ovat asiointimäärän perusteella luokiteltuna mukana tuomassa kuntien vaikutusalueet osaksi tarkastelua. Luokituksessa

4 Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta / Elinympäristön seuranta / SYKE, Tilastokeskus

käytetty järjestysluku on katkaistu vertailutekijän muuttuessa samaksi. Palvelurakenteen mukaan määritelly Satakunnan keskusverkko 2009 on jaoteltu seuraavasti: (Kuvat 9a ja 9b)

- Porin asema maakunnan keskuksena on selvä, samoin kuin Rauman asema seuraavaksi merkittävimpänä keskuksena.
- Eura, Harjavalta ja Huittinen Kankaanpää ovat keskusominaisuuksiltaan seutukeskustasoisia, joissa on laaja palvelutarjonta ja joissa käy useiden lähikuntien asukkaita töissä, ostoksilla tai asioimassa.
- Seuraavan ryhmän muodostavat ylikunnalliset keskuksat, Kokemäki ja Ulvila, joihin asiointi suuntautuu yhdestä tai useammasta naapurikunnasta.
- Muut tarkastelussa olleet keskuksat maakunnallisessa palveluverkossa ovat paikallisia, jotka palvelevat lähinnä oman kunnan palvelukysyntää.

Aluerakenneanalyysiä tarkistettiin 2008 – 2009 käytyjen kuntaneuvottelujen perusteella mm. Euran kuntaliitospäätöksen johdosta. Euran palvelutarjonta analysoitiin ottaen huomioon liittyvät kunnat Köyliö ja Säkyä valmisteluvaiheessa olleen kuntien sopimusten mukaisesti. Lisäksi kaikkien keskusten analyysiin otettiin mukaan valtionhallinnon palvelut:

- kansaneläkelaitoksen,
- maanmittauslaitoksen,
- tuomioistuinten ja
- verohallinnon palvelut.

Liitteenä 2 on taulukko, joka kuvaa keskusten palvelutarjonnan tasoa edellä esitettyjen muuttujien mukaan. Kuvassa 9b on tarkistetun analyysin perusteella kuvattu Satakunnan keskusverkko 2009.

3.1.2 Väestö - ja asutusrakenne

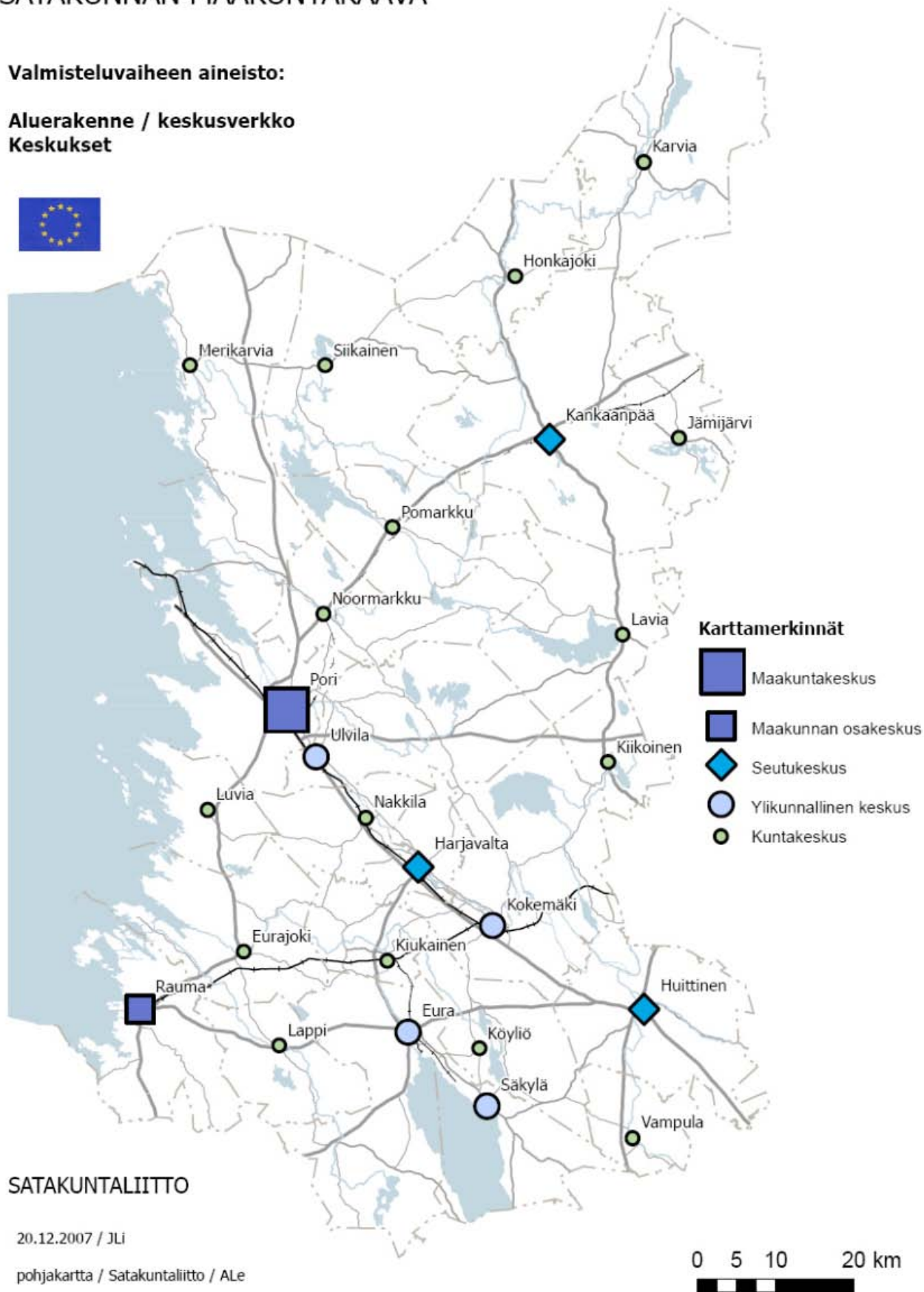
Maakuntakaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Tässä käytetään Tilastokeskuksen laatimaa kuntakohtaista väestöennustetta vuodelta 2007. Noin kolmen vuoden välein laadittava ennuste on yleisesti perustana maakuntien kaikissa suunnitelmissa, ohjelmissa ja muissa tehtävissä joissa tarvitaan tulevaisuutta ennakoivaa pohjatietoa. Kaikissa seuraavassa esitetyissä tarkasteluissa lähdetietoina käytetään Tilastokeskuksen tuoreimpia väestötilastoja.

Satakunta, jossa on 227 650 asukasta (31.12.2008), on väestöltään Suomen seitsemänneksi suurin maakunta. Satakuntalaisten osuus on noin neljä prosenttia koko maan väkiluvusta. Maakunnan väki on vähentynyt 1980-luvun puolivälistä lähtien keskimäärin runsaalla 500 asukkaalla vuositason. Väestön vähenemisestä on tullut pysyvä ilmiö maassamme suurimpia keskuksia lukuun ottamatta. Satakunta on säilyttänyt suhteellisen asemansa seuraavaksi suurempaan Pohjois-Savoon ja pienempään Päijät-Hämeeseen verrattuna. Satakunnan väkiluku ennusteen mukaan pienenee tulevaisuudessakin, 10 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä (kuva 10).

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVA

Valmisteluvaiheen aineisto:

Aluerakenne / keskusverkko
Keskukset

Kuva 9a Satakunnan keskusverkkoanalyysi vuonna 2007)⁵

5 Satakuntaliitto, Aluerakenne 2007, keskusverkko 2007 palvelurakennetilaston mukaan (Liite 1)

SATAKUNTA

Maakunnan aluerakenne

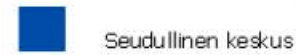
Keskusverkko 2009

Maakuntakeskus

Maakunnanosakeskus

Seudullinen keskus

Ylikunnallinen keskus

Paikallinen keskus

Porin seutu

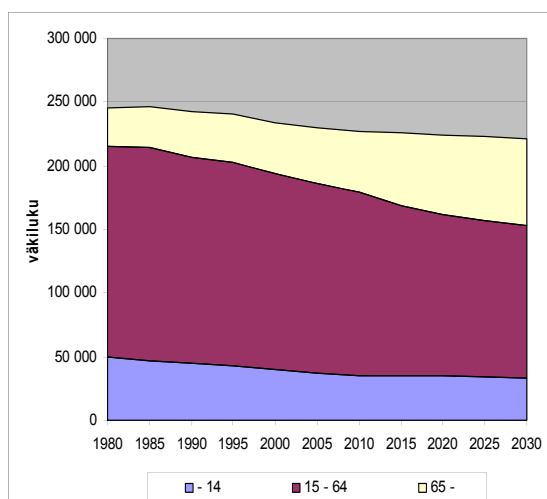
Rauman seutu

Lähteet

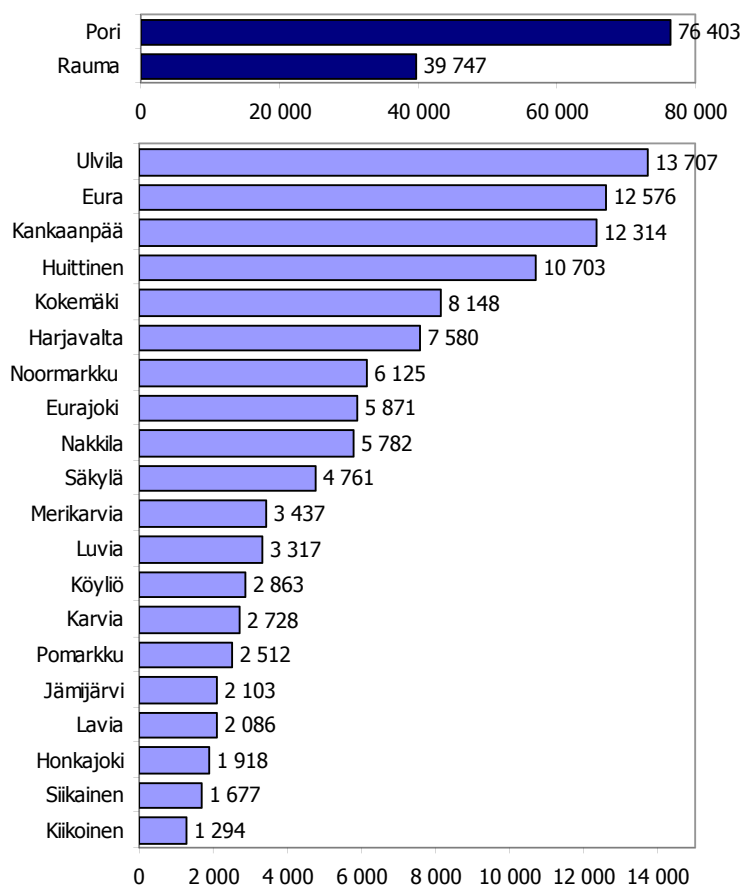
Satakuntaliitto
Suomen ympäristökeskus
Tilastokeskus
Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä

0 5 10 20 km
SATAKUNTALIITTO
2009/ al/stj/ltkmp

Kuva 9b Satakunnan aluerakenne ja keskusverkko 2009, tarkistetun palvelurakennetilaston mukaan (liite 2)

Kuva 10 Satakunnan asukasluku ikäryhmittäin ja ennuste vuoteen 2030

Kuva 11 Satakunnan väestö kunnittain 1.1.2009

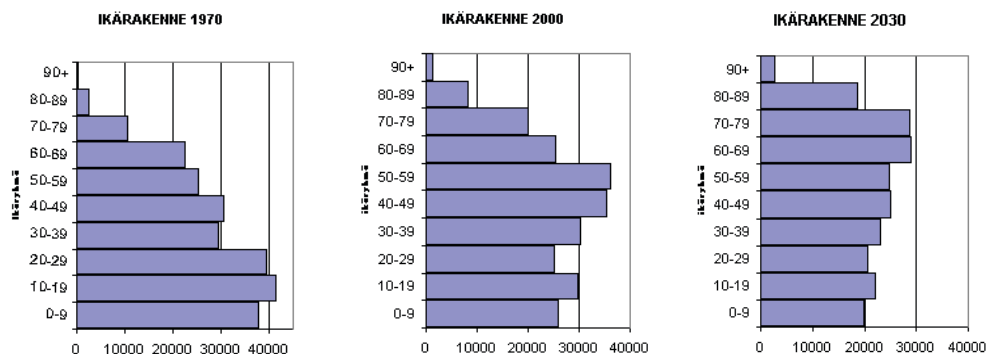
Kuva 12 Satakunnan väestön sijoittuminen seutukunnittain sekä kuntatyypeittäin vuonna 2009

Satakunnan kuntien lukumäärä on kuntaliitosten myötä vähentynyt 22:en vuoden 2009 alusta alkaen. Maakunta on jaettu kolmeen seutukuntaan, joiden suhteelliset väestömäärät ovat: Pohjois-Satakunta 11 %, Porin seutukunta 60 % ja Rauman seutukunta 29 %. Tilastokeskuksen kolmijakoisen kuntatyyppittelyn mukaan (vuonna 2007) maakunnan asukkaista 55 % asuu kaupunkimaisissa (Pori, Rauma ja Harjavalta), taajaan asutuissa 30 prosenttia (Eura, Huittinen, Kaanpää, Kokemäki, Nakkila, Noormarkku ja Ulvila) ja maaseutumaisissa 15 prosenttia (kuva 12). Satakunnan taajama-aste (vuonna 2008) 83,3 % koko maan vastaavan osuuden ollessa 84,4 %. Taajama-asteella tarkoitetaan taajamissa asuvien asukkaiden osuutta koko maakunnan tai maan väestöstä.

3.1.3 Ikärakenne

Satakunnan väestön korkeammat ikäluokat kasvavat henkilömäärältään nopeammin kuin maassa keskimäärin. Koko maan väestöstä vuonna 2008 yli 64-vuotiaita oli 16,5 % ja Satakunnassa ikäluokan osuus on kaikista maakunnista neljänneksi suurin eli 19,8 %. Alle 15-vuotiaiden ikäluokan osuus oli Satakunnassa maakunnista kuudenneksi pienin 15,7 %, kun koko maassa vastaavan ikäluokan osuus oli 16,9 %. Suurten ikäluokkien tuleva siirtyminen työikäisistä yli 64-vuotiaisiin kasvattaa edelleen ikääntyvien osuutta tulevina vuosina (kuva 13). Tämä on kuitenkin koko maata koskeva trendi ja väestön keski-ian muutos on Satakunnassa vasta kahdeksanneksi suurin.

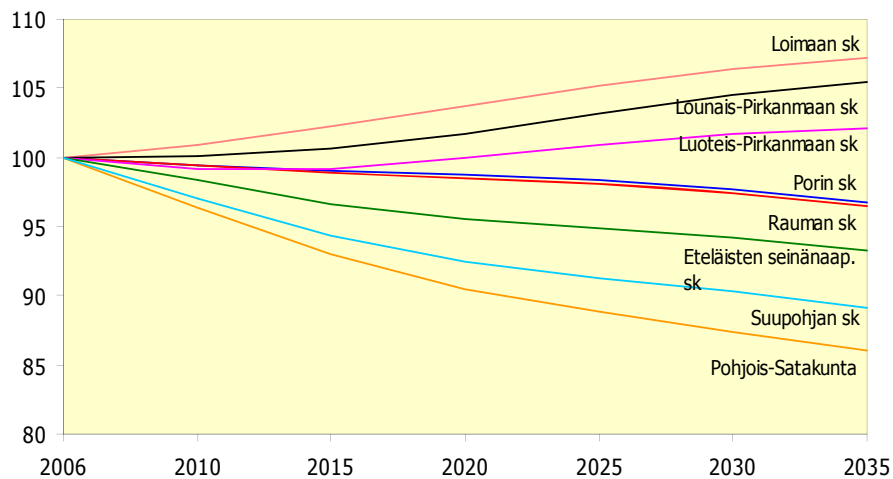
Satakunnan väestön ikärakenne on kokenut selkeän muutoksen, kun yli 64-vuotiaiden osuus on kasvanut alle 15-vuotiaiden osuutta suuremmaksi. Vuonna 1980 nuorimman ikäryhmän osuus oli 20 % ja vanhimman 12 %. Nykytilanteessa vanhimman ikäryhmän osuus lähestyy 20 % ja nuorimman laskee kohti 16 %. Samalla myös työikäisen väestön osuus on kaventunut vuoden 1980 arvosta 67 % pari prosenttiyksikköä.

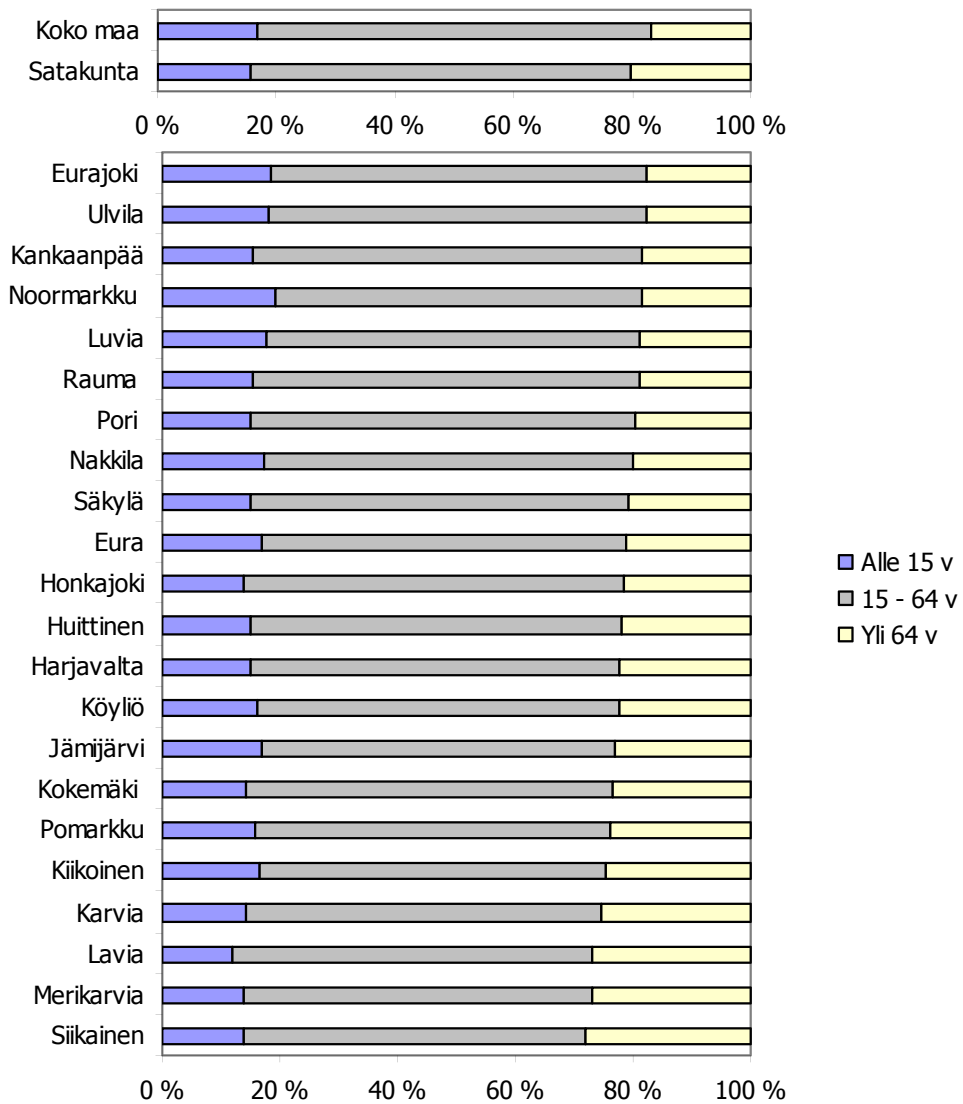
Kuva 13 Satakunnan väestön ikärakenne vuonna 1970 ja 2000 sekä ennusteen mukaan 2030.

Porin ja Rauman seutukunnissa ikärakenne on samankaltainen. Sen sijaan Pohjois-Satakunta on jo pitkään näyttänyt ”eniten ikääntyvältä”. Pohjois-Satakunnan väestön vanheneminen johtaa muita seutukuntia suurempaan suhteelliseen väestön muutokseen, toisin sanoen väestön ennustetaan vähenevän muita nopeammin. Seutukuntien välisen vertailun mukaan Porin ja Rauman seutukuntien suhteellisen väestömuutoksen ennustetaan olevan naapuriseutukuntien vertailussa keskitasoa. (Kuva 14).

indeksivuosi 2006=100

Kuva 14 Satakunnan seutukuntien väestöennuste ja vertailu naapuriseutukuntiin.

Kuva 15 Satakunnan kuntien väestön ikärakenne 2008

Väestön ikärakenne Satakunnan kunnissa vaihtelee sekä lapsien että iäkkäimpien ikäryhmissä. Korkeimmat yli 64-vuotiaiden osuudet ovat Laviassa, Merikarvialla ja Siikaisissa, noin 27 % ja alhaisimmat Eurajoella, Ulvilassa, Kankaanpäässä ja Noormarkussa noin 17 % (kuva 15). Lapsia, alle 15-vuotiaita on suhteellisesti eniten Eurajoella, Ulvilassa ja Noormarkussa (19 %) ja vähiten Honkajoella ja Laviassa (12 %). Porin ja Rauman nuoren ikäluokan osuus on myös varsin alhainen, noin 15 %. Työikäisen väestön osuus vaihtelee puolestaan välillä 58 – 66 %.

3.1.4 Asuntotuotantotarpeen arviointi

Satakunnan asuntokanta 2000-luvun alussa oli noin 106 900 asuttua asuntoa (asuntoja 125 309 kpl⁶), joissa asui yhteensä noin 231 000 asukasta. Yhtä asuntoa kohden (asuntokunta) oli noin 2,2 henkilöä. Koko maassa asuntokuntien keskipitkinä vuonna 2000 oli 2,22 henkilöä/asunto, vuonna 2005 keskipitkinä oli 2,11 henkilöä/asunto ja ennuste vuodelle 2015 on 1,93 henkilöä/asunto. Asuntokunnista 73 % oli pieniä yhden tai kahden henkilön asuntokuntia.⁷ Eniten yhden ja kahden hengen asuntokuntia oli Porissa (78 %). Yli kahden hengen asuntokuntien osuus oli suurin Noormarkussa (35 %). Vuosien 1997 ja 2007 aikana asuntokuntien kokonaismäärä kasvoi 5 328 asuntokunnalla. Asuntokuntien määrän kasvusta 72 prosenttia tapahtui Porin seutukunnassa ja vain kaksi prosenttia Pohjois-Satakunnassa. Yhden hengen asuntokuntien osuus Satakunnan kaikista asuntokunnista oli noussut 22 prosenttia ja kahden hengen asuntokuntien osuus 14 prosenttia. Yli kahden hengen asuntokuntien osuudet olivat sen sijaan vähentyneet. (Satakuntaliiton selvitys 2009: "Asuminen Satakunnassa")

Asumisväljyydellä mitattuna asumistason kehitys on Satakunnassa ollut kaudella 1990 - 2005 selvästi nopeampaa kuin muualla Suomessa. Koko maassa asumisväljyyden arvioidaan kasvavan aikavälillä 2000 -2015 35,2 m²:stä 41,0 m²:in henkilöä kohti. Satakunnan keskimääräinen asumisväljyys oli jo 2005 40,7 m²/hlö.

	1990	1995	2000	2005
Rauman sk	34,0	36,0	38,6	41,3
Porin sk	33,0	35,4	37,9	40,5
Pohjois-Satakunnan sk	32,0	34,5	37,5	40,6
Satakunta	33,2	35,4	38,0	40,7

Asumisväljyyden kasvu on ollut viimeisenä 20 vuotena noin 10 m² /henkilö. Vuonna 2005 väljimmän asuivat kiukaislaiset (43,9 m²/hlö) ja tiiveimmin porilaiset (39,0 m²/hlö). Asuttujen asuntojen talotyyppinä on Satakunnassa useimmin pientalo ja asuinkerrostalojen osuus on selvästi koko maata pienempi. Osuuksien muutokset välillä 1990 - 2005 ovat olleet Satakunnassa vain prosenttiyksikön luokkaa.

Talotyyppi	Asuntoja 1990 kpl	Osuus 1990 kaikista asunnoista Satakunnassa % ja koko maassa (%)	Asuntoja 2005 kpl	Osuus 2005 kaikista asunnoista Satakunnassa % ja koko maassa (%)
Erilliset pientalot	55 157	56,0 % (42,3 %)	59 402	55,2 % (40,6 %)
Rivi- ja ketjutalot	11 522	11,7 % (12,6 %)	14 233	13,2 % (13,9 %)
Asuinkerrostalot	28 461	28,9 % (41,9 %)	31 321	29,1 % (43,4 %)
Muu tai tuntematon	3 294	3,3 % (3,2 %)	2 638	2,5 % (2,1 %)
Asuntoja yhteensä (pyöristetty)	98 450		107 600	

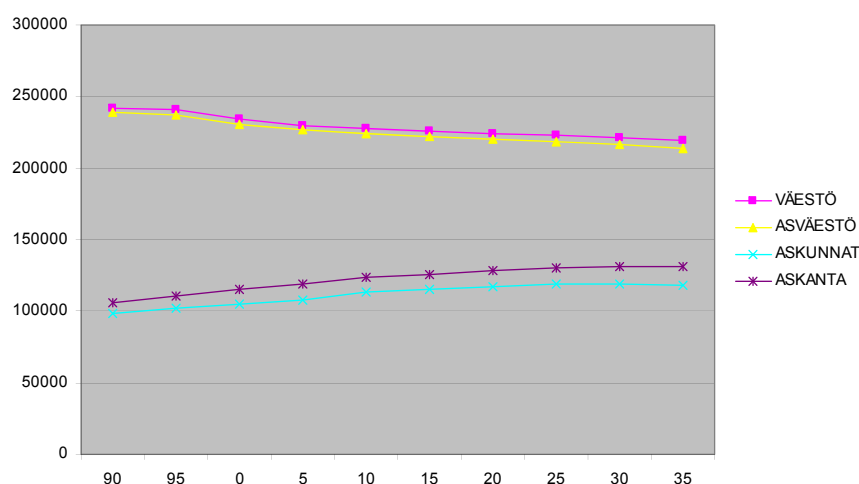
Asuntokunnan keskimääräinen koko Satakunnassa oli 2,11 henkilöä (vuonna 2005) ja asumisväljyys oli keskimäärin 40,7 m²/hlö, Asuntojen keskipitkinä oli samaan aikaan noin 87,5 huoneistoneeliometriä (h-m²). Kun asuntokuntien keskimääräinen koko jatkuvasti pienenee, lisään-

6 Suomen ympäristökeskus, ELYSE_ asuntokanta 2000
7 <http://www.stat.fi/til/asuolo/index.html>

tyy asuntojen kysyntä, vaikka väestö ei lisääntyisi. Satakuntaliiton teettämä asuntotuotantoarvion (vuosille 2006 - 2020) asuntokantasuunnitteet ja asuntotuotantotarvelaskelmat ovat esitetyllä suunnitteluajavälillä ennusteen mukaan seuraava:

Jakso	tuotantotarvearvio/Lankinen	keskim. h-m ² /asunto	yhteensä k-m ²
2006 – 2010	6 400	87,5	567 000
2011 – 2015	3 800	68,5	182 000
2016 – 2020		66,1	

Ennusteesta voidaan nähdä, että asuntokuntakoon ennusteen pienentyessä keskimäärin pienempien asuntojen tarve kasvaa. Satakunnassa tarvittaisiin ennakkoinnin mukaan vuoteen 2020 mennessä väestön vähenemisestä huolimatta noin 1 milj. asuinkerrosneliömetriä noin 17 000 - 18 000 asunnossa (poistuma ja varauma on otettu huomioon). Tarvittavien asuntojen keskikoko laskee nykyisestäään noin 20 h-m²:llä/ asunto. Asuntotuotannon tarpeen ennakkoidaan laskevan vuosina 2011 – 2015 sekä asuntojen määränä että erityisesti kerrosalana. Pienten asuntojen tarve ennakkoidaan kasvavan vuosina 2016 – 2020.

Kuva 16 Asuntotuotanto ja ennuste Satakunnassa vuoteen 2005 - 2020 (Markku Lankinen 2008)

3.1.5 Ympäristön ominaispiirteet ja tila Satakunnassa

Satakunnan ympäristön nykytila on verrattain hyvä. Alue tarjoaa terveellisen ja viihtyisän elin- ja toimintaympäristön, jossa on omaleimaista lajirikasta luontoa ja kulttuurimaisemia, yleisesti ottaen hyvä ilmanlaatu, riittävästi käyttökelpoista raakavettä sekä monipuolisia käyttömahdollisuuksia tarjoavat vesialueet. Vaikka yhdyskuntien laajeneminen on ollut pääosin maltillista, rantojen rakentamiseen kohdistuu suuria paineita ja odotuksia. Pintavesien tila on viime vuosikymmeninä heikentynyt. Monimuotoinen luonto ja rikas kulttuuriympäristö ovat keskeisiä maakunnan elin- ympäristön vahvuustekijöitä. Pellot ja metsät ovat hyväkasvuisia ja tuottavat raaka-ainetta maakunnan elintarvike- ja metsäteollisuudelle ja energiantuotantoon.

Tulevaisuudessa ympäristön kannalta vaikeimmat ongelmat liittyvät vesistöjen rehevöitymiskehityksen jatkumiseen, ilmastomuutokseen sekä rakennusperinnön vähenemiseen. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen, ympäristön kemikalisoituminen sekä paikallinen maaperän ja pohjavesien pilaantuminen ovat esimerkkejä muista keskeisistä ympäristöongelmista. Ympäristöönnettomuudet ovat myös riski, johon on syytä varautua. Maakunnan menestyminen ja kilpailukyky edellyttävät myös hyvää ympäristöä.

Lounais-Suomen ympäristöstrategia 2020 sekä Lounais-Suomen ympäristöohjelma vuosille 2007–2012 ovat olennaisia asiakirjoja ympäristön tilan kehittämiseen kytkeytyviä asiakirjoja Satakunnassa⁸. Lounais-Suomen ympäristöstrategia sisältää keskeiset ympäristöön liittyvät tavoit-

teet ja toiminnalliset painopisteet vuoteen 2020. Laajassa yhteistyössä laadittu strategia huomioi elinkeinotoiminnan ja luonnonsuojelun tasapainoisesti muiden ympäristöasioiden kanssa. Lounais-Suomen ympäristöohjelma puolestaan toteuttaa ympäristöstrategiaa käytännön tasolla⁹.

Elinympäristö

Suomi on jaettu luonnonominaisuuksiltaan kymmeneen maisemamaakuntaan. Luonnon- ja kulttuuripiirteiden alueelliset vaihtelut ovat pohjana suurille maisemakokonaisuuksille sekä yleensäkin elinympäristölle. Tässä jaossa Satakunta kuuluu lähes kokonaisuudessaan lounaismaahan, joka jakautuu useampaan maisematyyppiin (Ympäristöministeriö 1992). Aivan koillisimmilta osiltaan maakunta on kuitenkin osa Suomenselkää. Lounaismaan maisemalliset seudut ovat: Satakunnan rannikkoseutu, Pohjois-Satakunnan järviseutu ja Ala-Satakunnan viljelyseutu (Kuva 17).

- Rannikkoalue muodostuu kapeasta ja karuhkosta saaristovyöhykkeestä sekä alavasta ja maisemaltaan pienipiirteisestä rannikkokaistaleesta. Maankohoamisrannikko on kansainvälisestikin ainutlaatuinen elinympäristö, missä voidaan seurata merestä paljastuneen maan verhoutumista kasveihin. Luonto on karua. Merelliset elinkeinot ovat jättäneet merkkinsä alueen rakennusperintöön. Vyöhykkeellä sijaitsevat maakunnan vanhimmat merenrantakaupungit Pori ja Rauma.
- Ala-Satakunnan viljelyseutu on perusluonteeltaan tasaista, viljaville savikoille syntynyttä viljelyaluetta, mutta siellä on myös runsaasti karuja, metsäisiä soita ja viljelyseutuja. Maastomuodoiltaan alue on pääpiirteissään tasaista, mihin tuovat vaihtelua seudun poikki kulkeva koko Lounais-Suomen suurin, Säkylän ja Harjavallan kautta Poriin kulkeva harjujakso, Kokemäen-jokilaakso sekä Säkylän ja Euran kuntien alueella sijaitseva Pyhäjärvi.
- Pohjois-Satakunnan järviseudulla maaperä ja maanpinnan muodot ovat melko vaihtelevia. Aivan pohjoisessa on huomattava miltei idästä länteen kulkeva Hämeenkankaan reunamuodostuma, joka ennen Kankaanpäästä kääntyy suoraan pohjoiseen Pohjankankaan saumamuodostumajaksoksi. Soita on muuhun Satakuntaan verrattuna huomattavan paljon. Metsäistä yleisilmettä elävöittävät lukuisat järvet, joista osa on säilyttänyt erämaisen luonteensa.
- Suomenselkä on karu vedenjakajaseutu Pohjanmaan ja Järvi-Suomen välillä. Suomenselän eteläosan poikki kulkee pohjoisesta etelään suuntautuvia harjujaksoja. Pohjankankaan harju-muodostumajakso erottuu maisemassa selväpiirteisenä. Kasvillisuus on karua ja soiden määrä on myös tällä alueella suuri.

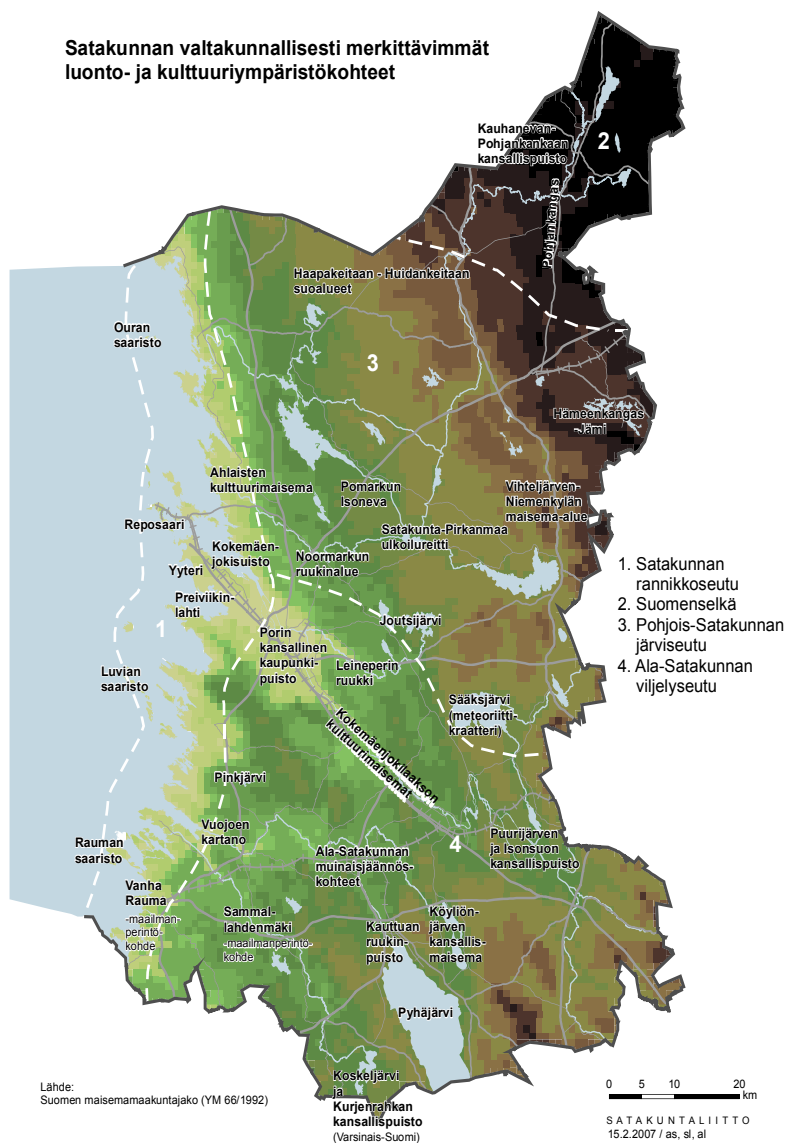
Rakennettu ympäristö on ihmisten toimintojen muokkaavan vaikutuksen näkyvä tulos. Rakennettua kulttuuriympäristöä eli rakennusperintöä ovat rakennukset ja rakennetut alueet sekä erilaiset rakenteet, kuten tiet, sillat tai majakat. Rakennettua ympäristöä voidaan tarkastella sekä maisema- ja miljöökokonaisuuksina että rakennusryhminä ja yksittäisinä rakennuskohteina. Satakunnassa rakennetun ympäristön arvokkuus perustuu sen historialliseen syvyyteen ja monipuolisuuteen.

Satakunta on yksi Suomen vanhimpia asuttuja alueita, mitä ilmentävät alueen rakennettu kulttuuriympäristö, muinaisjäänneet sekä useat kulttuurihistorialliset muistomerkit. Alueella on vanhoja kaupunkeja, perinteistä vaurasta viljelyseutua sekä uudempia kasvukeskuksia. Maaseudun ja saariston perinteisten elinkeinojen muovaamat luonnon ja maiseman erityispiirteet ovat pitkälti säilyneet ja niiden muutoksissa on yleensä onnistuttu kunnioittamaan kulttuuri- ja luonnonarvoja. Rakennuskulttuurissa eri sektorit ja aikakaudet ovat erittäin hyvin edustettuina. Kaupunkien rakenne ja kaupunkikuva ovat viime vuosikymmeninä muuttuneet rajusti. Myös pienten kuntien keskustaajamat ovat kokeneet muutoksia. Suurin osa väestöstä asuu taajamissa asema-kaava-alueella.

Satakunnan ilman laatu on terveellisen elinympäristön vaatimusten mukainen harvoja poikkeustilanteita lukuun ottamatta. Merkittävimmät ilman laatuun vaikuttavat epäpuhtaudet Satakunnassa ovat hiukkaset, rikkidioksidi, typenoksidit ja otsoni. Laaja-alaisimmat haitat ympäristölle aiheuttaa kaukokulkeuma tuoden mukanaan happamoittavia rikki- ja typpiyhdisteitä. Satakunnan omista päästölähteistä merkittävimpiä ovat liikenne ja suurimmat teollisuus- ja energiantuotantolaitokset, joiden päästöjen vaikutukset näkyvät suurimpien taajamien ja kyseisten laitosten ym-

⁹ Lounais-Suomen ympäristökeskus 2007: Lounais-Suomen ympäristöohjelma 2007-2012. Raportti 2.

päristössä. Säännöllisesti toistetut bioindikaattoriselvitykset ovat kuitenkin osoittaneet, että päästöjen vähennystoimenpiteet ovat tuottaneet tulosta ja vaikutukset päästölähteiden ympäristössä ovat vähentyneet. Ilmastomuutosta kiihdyttäviä kasvihuonekaasupäästöjä ei sen sijaan ole pysytty vähentämään. Kasvihuonekaasuista merkittävin on hiilidioksidi, jota syntyy erityisesti liikenteessä ja energiantuotannossa.

Kuva 17 Satakunnan maisema-alueet, topografia ja niiden ympäristöllisesti merkittävimmät vetovomatekijät

Yhteistyö jätevesien käsittelyn osalta on kehittymässä ja tulevaisuudessa jätevesien käsittelyssä tullaan siirtymään entistä suurempiin sekä tehokkaampiin yksiköihin. Myös seudullisia siirtovie-märihankkeita ollaan toteuttamassa ja tämän jälkeen nykyisin toiminnassa olevia puhdistamoita voidaan lopettaa. Myös kuntien ja teollisuuden väliseen jätevesiyhteistyöhön liittyvää kehitystyötä tehdään mm. Raumalla. Kiinteistökohtaiseen jäteveden käsittelyyn kohdistuvat vaatimukset ovat tehostuneet uuden jätevesiasetuksen voimaantulon myötä. Vesi- ja viemäriverkoston uusiminen ja perusparannus ovat monin paikoin jääneet liian vähälle huomiolle ja verkostot rapistuvat. Nykyisessä jätehuollossa korostuvat jätemäärän vähentäminen sekä kierrätykseen ja lajitteluun perustuva jätteiden hyödyntäminen. Jätehuoltoyhteistyö on maakunnassa lähtenyt hyvin käyntiin. Merkittävimmät jätehuoltoon kohdistuvat kysymykset liittyvät teollisuus- ja energiantuotannon yhteydessä syntyviin jätteisiin, jätteen polttoon sekä Olkiluodon ydinjätteen varastointiin.

Luonnon monimuotoisuus

Satakunnan luonto on kaunis ja monipuolisuudessaan Suomen rikkaimpia. Alueella on lukuisia valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, valtakunnallisia luontokokonaisuuksia, kansainvälisestikin arvokkaita lintuvesiä sekä arvokkaita vesi- ja luonnonsuojelualueita. Luonnon monimuotoisuus on suhteellisen hyvin säilynyt, mutta intensiivisen ihmistoiminnan uhkaama.

Luonnon monimuotoisuutta heikentää jo otettu sukupuuttovelka (= lajisto köyhtyy vasta viiveellä siitä, kun sen elinympäristö on tehty elinkelvottomaksi) ja siitä johtuva lajikato. Ikimetsälajit on Satakunnassa suurelta osalta menetetty ja myös korpien monimuotoisuus vähenee vielä pitkään. Maatalousympäristön lajit ovat tällä hetkellä uhanalaistumassa selvästi nopeinta vauhtia. Myös ranta- ja vesiympäristön lajisto on häviämässä. Valtioneuvosto on vahvistanut periaatepäätöksillään mm. valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen turvaamiseksi suojeluohjelmat kansallis- ja luonnonpuistojen, soiden, lintuvesien, harjujen, lehtojen, rantojen ja vanhojen metsien suojelemiseksi. Valtioneuvosto on myös tehnyt periaatepäätöksen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) 2008 - 2016 toteuttamisesta.

Perinnemaisemat (esim. niityt, hakamaat, metsälaitumet) ovat maatalouden perinteisten maankäyttötapojen synnyttämiä maisemia, joilla karja on laiduntanut. Tällaiset alueet ovat muodostuneet ihmisen työn tuloksena. Ilman hoitoa ne kasvavat umpeen ja häviävät. Nämä luontotyypiltään perinnebiotoopeiksi kutsutut alueet ovat kasvi- ja eläinlajistoltaan erittäin monipuolisia. Karjatalouden vähentyessä niitymaiden ja luonnonlaitumien perinteinen käyttö on lähes loppunut. Tämä on johtanut satojen lajien uhanalaistumiseen ja aiemmin runsaslukuisten lajien voimakkaaseen taantumiseen.

Vesistöjen tila

Satakunnan vesistöjen keskeisin ongelma on rehevöityminen, joka johtuu liiallisesta fosfori- ja typpikuormituksesta. Rehevöitymisellä on haitallisia vaikutuksia sekä vesiluonnolle että ihmiselle. Rehevöityminen ilmenee veden samentumisena, rantakasvillisuuden ja rantavyöhykkeessä kasvavien rihmamaisten levien lisääntymisenä, sinileväkukintoina sekä rantojen ja kalanpyydysten limoittumisena. Koko Suomeen verrattuna varsinkin sisävesien tila on Lounais-Suomessa heikompi kuin muualla maassa keskimäärin.

Monen järven kunnostustoimiin on ryhdytty vasta 1990-luvulla, eivätkä niiden vaikutukset vielä näy. Pelkät järvissä toteutettavat kunnostustoimet eivät kuitenkaan riitä, vaan koko valuma-alue tulee ottaa kokonaisvaltaisesti huomioon. Vesiensuojelutoimien myötä kuitenkin esimerkiksi Kokemäenjoen veden laatu on parantunut olennaisesti 1960-1980 -lukujen tilanteeseen verrattuna. Satakunnan edustalla olevan Selkämeren tila on parempi kuin pahasti rehevöityneen Saaristomerren, mutta rehevöityminen on uhkaamassa myös Selkämerta.

Vesistökunnostuksen edellytyksiä luotaessa ennaltaehkäisevä vesiensuojelu on keskeisessä asemassa. Tätä työtä edistämään ja helpottamaan käynnistettiin maakunnassa vuonna 2002 Satakunnan vesistöjen parantamisohjelma, SATAVESI, Satakuntaliiton, Satakunnan TE-keskuksen ja Lounais-Suomen ympäristökeskuksen yhteistyönä. Omaehtoisuuteen ja yhteistyöhön perustuvaa kokonaisvaltaista vesiensuojelu- ja kunnostustyötä on Pyhäjärven alueella sekä Köyliönjärvellä tehty jo 1990-luvulla.

Pohjavedet ja maaperä

Pohjavedet muodostavat Satakunnassa yhden alueellisen luonnonvaran. Satakunnassa on runsaat pohjavesivarannot ja runsaimmat esiintymisalueet sijaitsevat Hämeen- ja Pohjankankaalla Pohjois-Satakunnassa sekä Säkylänharjun - Virttaankankaan alueella Kaakkois-Satakunnassa. Hiekka- ja sora-alueiden pohjavettä voidaan lähes ongelmitta käyttää yhdyskuntien ja teollisuuden tarpeisiin. Tietous pohjavesistä on lisääntymässä. Vedenhankintaan soveltuviksi ja muiksi pohjavesialueiksi luokitellut pohjavesialueet on tutkittu ja luokitusta tarkistettu näiden tietojen perusteella. Pohjavesirekisteri on kehittymässä, joten tietoa mm. pohjavesiolosuhteista, vedenotosta ja veden laadusta on mahdollista saada jatkossa entistä helpommin.

Ihmistoiminta on jättänyt jälkensä alueen maaperään ja ilmenee esim. happamoitumisena. Voimakas sora- ja kallioalueiden hyödyntäminen sekä mm. kyllästämöiltä, sahoilta ja kaatopaikoilta maaperään päässeet haitallisia ainepäästöjä sisältäneet suotovedet ovat paikoitellen aiheuttaneet merkittäviä maaperän muutoksia. Saastuneita maa-alueita on inventoitu runsaasti ja osa saastuneiksi todetuista maa-alueista on jo saatu kunnostettua.

Maaperän ja pohjaveden suojelun kannalta on tilanne vähitellen viime vuosien aikana parantunut. Ympäristönsuojelulain ja haja-asutuksen jätevesiasetuksen kautta elinkeinotoiminnan ja asutuksen kuormitus on vähenemässä ja pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuksen myötä pahimmat riskikohteet on poistettu. Kaatopaikkojen väheneminen ja uusien vaatimusten mukaisesti lähes päästöttömät uudet kaatopaikat ovat vähentäneet selvästi kuormitusriskiä. Maa-aineslain mukainen toiminta on parantanut tilannetta maa-aineksen ottamisen ja jälkihoidon osalta. Pohjavesien happamoituminen on viime vuosien aikana myös pysähtynyt happaman laskeuman vaikutuksen vähentyessä.

3.2. Ilmastomuutos ja alueidenkäytön suunnittelu

3.2.1 Ympäristön kehitys Euroopassa

Euroopan ympäristöongelmien luonne on muuttunut: paikallisia teollisen yhteiskunnan päästöjä on pystytty vähentämään nopeastikin, kun taas alueelliset ja globaalit ongelmat ovat lisänneet painoarvoaan. Ympäristökysymykset ovat malliesimerkki globaalista keskinäisriippuvuudesta. Kansalliset hallintayritykset eivät ongelman luonteesta johtuen onnistu. Tuloksiin voidaan päästä sellaisilla alueellisilla ja maailmanlaajuisilla pelisäännöillä, jotka rajoittavat kaikkien kansallista suvereniteettia kaikkien eduksi.

Globaalit ympäristöongelmat ovat luonteeltaan asymmetrisiä: kehitysmaat – usein köyhimmät tai köyhydestä juuri kasvuun irronneet - ja siirtymätaloudet aiheuttavat nyt ja seuraavien vuosikymmenten aikana valtaosan ongelmista samalla kun niiden poliittinen kyky ja taloudelliset mahdollisuudet ongelmien ratkaisemiseen ovat heikoimmat.

Neljä ympäristöongelmaa erottuu keskeisimmiksi globaalien vaikutusten, korkeitten riskien ja merkittävien taloudellisten seuraustensa takia: kasvihuoneilmiö (ilmastonmuutos), yläilmakehän otsonikerroksen oheneminen, biologisen monimuotoisuuden väheneminen ja aavikoituminen ja vesivarojen riittävyys.¹⁰

3.2.2 Kasvihuonekaasupäästöt Satakunnassa 2005

Ympäristöministeriön tekemän selvityksen mukaan kaikista Suomen kasvihuonekaasupäästöistä 80–90 % syntyy energiantuotannossa. Hiilidioksidipäästöjen määrästä 99 % on peräisin energiantuotannosta, johon kuuluvat liikenne, lämmitys ja sähköntuotanto. Hiilidioksidipäästöjen osuus koko energiantuotannosta muodostuvista kasvihuonekaasupäästöistä on 9/10 osaa. Muuta energiantuotannosta muodostuvia päästöjä ovat metaani, hiilimonoksidi, typpioksiduuli, typen oksidit ja muut hiilivedyt. Muiden kasvihuonekaasujen kuin hiilidioksidin vähäisestä merkityksestä johtuen tässä selvityksessä on edellisen selvityksen tapaan energiantuotannon kasvihuonekaasupäästöt laskettu ainoastaan hiilidioksidin osalta.¹¹

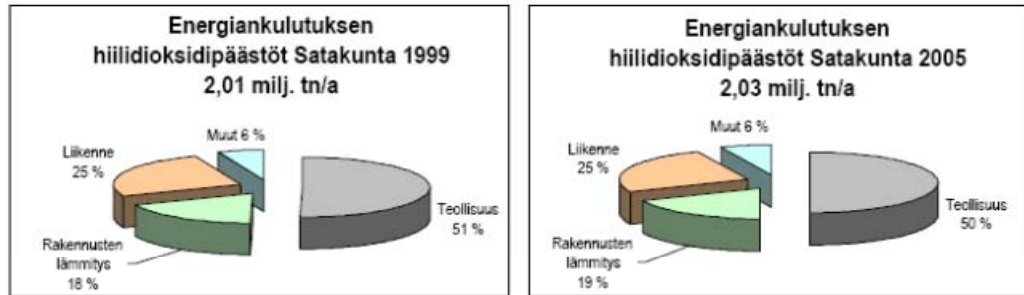
Satakunnassa energiantuotannon kasvihuonekaasupäästöt syntyvät fossiilisten polttoaineiden eli hiilen ja öljyn poltosta. Turpeen polton kasvihuonekaasupäästöjä ei ole tarkasteltu tässä selvityksessä vertailtavuuden vuoksi, koska ne eivät olleet mukana edellisessäkään selvityksessä. Turpeen käytön ja soiden aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt ovat monimutkainen kokonaisuus, johon vaikuttavat soiden nykyinen ja tuleva käyttö.

Vuonna 2005 Satakunnassa syntyi kulutusperusteisia hiilidioksidipäästöjä 2,03 milj. tn/v ja vastaavasti vuonna 1999 Satakunnassa syntyi kulutusperusteisia hiilidioksidipäästöjä 2,01 milj. tn/v. Kulutusperusteiset hiilidioksidipäästöt aiheutuvat energiankulutuksesta. Energiankulutukseen

¹⁰ Ympäristöministeriö, Suomi 2020, 2003; s. 19

¹¹ Satakuntaliitto A: 282, Prizztech, Satakunnan energiatoimisto, Holttinen Jyrki

kuuluvat teollisuus, liikenne, rakennusten lämmitys ja muu energiankulutus. Kuvassa 18 on esitetty, miten kulutusperusteiset hiilidioksidipäästöt ovat jakautuneet eri sektoreiden kesken maakunnassa.¹²

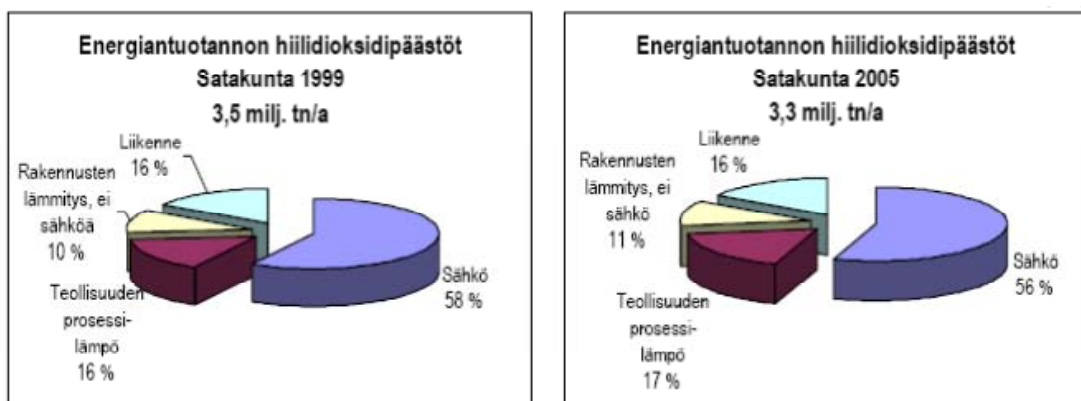

Kuva 18 Kulutusperusteiset hiilidioksidipäästöt Satakunnassa vuosina 1999 ja 2005 (tn/a = tonnia/vuosi)

Vuonna 2005 tuotantoperusteisia hiilidioksidipäästöjä syntyi maakunnassa 3,3 milj. tn/v ja vastaavasti vuonna 1999 tuotantoperusteisia hiilidioksidipäästöjä syntyi 3,5 milj. tn/v. Tuotantoperusteisten hiilidioksidipäästöjen vähenemiseen on vaikuttanut kivihiilen käytön vähyys. Myös poikkeuksellisen lämpimät sääolot ovat vaikuttaneet päästöihin. Kuvassa 19 nähdään tuotantoperusteisten hiilidioksidipäästöjen määrä.¹³

Satakunnan energiataseen merkittävin piirre on ydinvoiman hallitseva osuus energianlähteenä. Ydinvoiman merkittävyys koko Satakunnassa on luonnollisesti suurempi kuin koko maassa yleensä. Suomen kokonaisenergiasta tuotetaan ydinvoimalla 18 %, kun vastaavasti Satakunnassa prosenttiosuus on 30 %. Suurin osa Satakunnan sähköntuotannosta tuotetaan ydinvoimalla ja Satakunnan sähköntuotanto ylittääkin vahvasti maakunnan oman tarpeen. Ydinvoimalla tuotettu energia ei aiheuta kasvihuonekaasupäästöjä, joten se on päästövapaa energianmuoto.¹⁴

Satakuntalaisen teollisuuden erityispiirre on paljon energiaa käyttävä teollisuus. Teollisuuden osuus kokonaisenergiankulutuksesta on 61 %, kun vastaava osuus koko Suomessa on 48 %. Prosenttiosuuden suuruuteen vaikuttavat metsäteollisuus ja hiilivoimalaitokset. Energiankokonaiskulutuksen vain marginaaliseen nousuun vuonna 2005 vaikuttivat lauhdetuotanto, metsäteollisuuden lakko sekä lämpimät sääolosuhteet, koska poikkeukselliset olosuhteet rajoittivat energiankulutuksen kasvua.¹⁵

Kuva 19 Energiantuotannon hiilidioksidipäästöt Satakunnassa vuosina 1999 ja 2005 (tn/a = tonnia / vuosi)

¹² Satakuntaliitto A: 282, Prizztech, Satakunnan energiatoimisto, Holttinen Jyrki

¹³ Satakuntaliitto A: 282, Prizztech, Satakunnan energiatoimisto, Holttinen Jyrki

¹⁴ Satakuntaliitto A: 282, Prizztech, Satakunnan energiatoimisto, Holttinen Jyrki

¹⁵ Satakuntaliitto A: 282, Prizztech, Satakunnan energiatoimisto, Holttinen Jyrki

Kiinteistöistä yli 20 % lämmitetään vielä öljyllä. Kunta- ja kylätaajamien sekä yritysikiinteistöjen lämmittäminen aluelämpölaitoksilla paikallisella polttoaineella, lisää alueellista omavaraisuutta, työllistää ja auttaa pääsemään myös päästötavoitteisiin. Työtä paikallisten polttoaineiden hyödyntämiseksi kannattaa jatkaa.

3.2.3 Ilmastomuutokseen sopeutuminen ja muutoksen hillintä aluesuunnittelussa

Ilmastomuutoksen kansallinen sopeutumisstrategia määrittää ilmastomuutoksen tulevia vaikutuksia Suomessa.¹⁶ Ilmastomuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan luonnon ja ihmisen mukautumista ilmastollisiin muutoksiin joko minimoimalla haittoja tai hyödyntämällä etuja. Ilmastomuutoksen sopeutumisstrategian toimeenpanoon liittyen useat hallinnonalat, kunnat ja elinkeinoelämä ovat käynnistäneet omia tarkastelujaan. Ympäristöministeriössä on valmisteilla ilmastomuutokseen sopeutumisen työohjelma, jossa määritellään kansallisen sopeutumisstrategian ympäristöhallinnolle asettamat haasteet ja tarvittavat toimenpiteet.¹⁷

Ilmastomuutoksen sopeutumista edellyttävät alueidenkäytön kannalta tärkeimmät ilmiöt ovat

- tulvavaara-alueiden ja tulvariskien lisääntyminen,
- myrskyjen, rankkasateiden ja muiden ääri-ilmiöiden lisääntyminen sekä
- mahdolliset pohjavesiolosuhteiden muutokset.

Alueidenkäytössä selkein sopeutumistehtävä on tulvariskien hallinta. Tämä tarkoittaa riittävien minimikorkeustasojen määrittelemistä erilaisille alueidenkäyttötavoille kaavoissa ja rakennusjärjestyksissä. Vesistötulvien osalta tarvitaan vesistökohtaista riskien arviointia ja niihin varautumista alueidenkäytön sekä tulva-alueiden määrittelyssä. Erityiskohteet kuten vaikeasti evakuoitavat sairaalat ja vanhainkodit on tärkeää sijoittaa tulva-alueen ulkopuolelle. Rakentamisen ja muun varsinaisen alueidenkäytön ohella suuri merkitys on liikenteen, tietoliikenne- ja energiaverkostojen sekä vesihuoltojärjestelmien suunnittelulla siten, että niiden toimintakyky turvataan myös tulvatilanteessa. Satakunnan keskeisen jokilaakson Kokemäenjoen vesistöalueella esiintyvien tulvien ja niiden aiheuttamien haittojen torjuminen vaatii maakuntaa laajempaa suunnittelukäytäntöä. Ilmastomuutoksen hillitsemiseen tarvitaan paitsi kansainvälistä yhteistyötä myös alueellista ja paikallista alueidenkäytön suunnittelun kehittämistä päästöjen vähentämiseksi erilaisin keinoin. Alueidenkäytön ohjauksella on mahdollista pyrkiä vähentämään kasvihuonepäästöjä ja energiankulutusta. Keskeisiä keinoja ovat mm. yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, olemassa olevien rakenteiden hyväksikäyttö ja täydentäminen sekä rakentamisen sijainnin ohjaus sekä liikennetarpeen vähentäminen.

VTT:n tutkimuksen mukaan vaikutusmahdollisuuksia on monia, joista useimmat eivät ole vaihtoehtoisia keskenään vaan toisiaan täydentäviä. Kaikkia keinoja on syytä käyttää rinnakkain. Seuraavassa on lähteen mukaan luetteloina niitä yhdyskuntasuunnittelun keinoja ja toimenpiteitä, joilla ilmastomuutokseen on mahdollista sopeutua ja hillitä¹⁸:

- aluerakenne - yhdyskuntarakenne - talo- ja korttelityypit - liikennejärjestelmät - (rata ja muut tehokkaat liikennekäytävät); vanhat ja uudet - edellisiin liittyvät asemanseudut (joukkoliikenne ja jalankulku!)	- energiajärjestelmät (myös hajautettu tuotanto) - rakenne- ja materiaalivalinnat, - talotekniikka - rakentamismääräykset, - ohjeet, oppaat, valistus, - vero-ohjaus (hiilivero ym.), maksut ym. suostukset
--	--

Satakunnan energiatase- selvityksen mukaan (2007) uusiutuvan ja paikallisen energian lisääminen tulevaisuudessa auttaisi vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja antaisi mahdollisuuden

¹⁶ Maa- ja metsätalousministeriö 2005: Ilmastomuutoksen kansallinen sopeutumisstrategia

¹⁷ Ympäristöministeriö 2007/Ilmastomuutokseen sopeutuminen ympäristöhallinnon toimialalla. Työohjelma. Luonnos 1.11.2007

¹⁸ VTT, Pekka Lahti, 2.4.2008 <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=83155 & lan=fi>

saavuttaa Kiotoa pöytäkirjassa asetetut tavoitteet. Esimerkiksi tuulivoiman lisääminen energiantuotannossa auttaisi vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä.¹⁹

Maakaasun saaminen Satakuntaan auttaisi vähentämään energiatuotannon päästöjä, koska silloin öljyn ja kivihiilen käyttöä pystyttäisiin korvaamaan maakaasulla. Maakaasulla tuotettu energia on päästöiltään vähäisempi kuin muilla uusiutumattomilla energianlähteillä tuotettu energia, mutta uusiutuviin energianlähteisiin verrattuna kasvihuonekaasupäästöjä syntyy huomattavia määriä. Yleisesti kasvihuonekaasupäästöt Satakunnassa pysyivät vuoden 1999 tasolla.

Maakunnan tavoitteena tulisi olla ydinvoiman lisärakentamisen rinnalla myös energiatehokkuuden kasvattaminen ja paikallisen energian käytön lisääminen. Yhtenä keinona tavoitteisiin pääsemiseksi voisi olla Satakunnan oman energiaohjelman valmistelu.

3.2.4 Satakunnan tulvariskit ja tulvasuojelu

Kokemäenjoen tulvariskien hallinta on yksi Satakunnan edunvalvonnan kärkihankkeista. Tulvat ovat vuosien kuluessa aiheuttaneet Kokemäenjokivarren asutukselle, maataloudelle ja teollisuudelle mittavia taloudellisia tappioita ja muita haittoja. Joella on aikojen mittaan tehty runsaasti erilaisia toimenpiteitä tulvahaittojen vähentämiseksi. Suunnitteilla on jälleen laajoja tulvasuojelutoimenpiteitä sekä joen alaosalla Porissa että joen keskiosalla.

Ympäristöministeriön 19.12.2007 laatimaan luonnokseen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamiseksi on esitetty, että eheytyvän yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun turvaamiseksi on maakuntakaavoituksessa otettava huomioon tulvavaara-alueet ja tulvariskien ehkäisy. Valtioneuvosto on tehnyt päätöksen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta vuonna 2008.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) määritetään alueiden käytön suunnittelun ja rakentamisen ohjauksen tavoitteet. Paitsi kaavoitetuilla alueilla myös kaavoittettujen alueiden ulkopuolelle rakennettaessa kunnan tulee varmistaa rakennuspaikan soveltuminen rakentamiseen ottamalla huomioon vesistön aiheuttama tulvavaara sekä rantojen sortuma- ja vyörymävaara (maankäyttö- ja rakennuslaki 116 §).

Suomen ympäristökeskus, ympäristöministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö julkaisivat vuonna 1999 suositukset tulvien kannalta alimmista hyväksyttävistä rakentamiskorkeuksista sekä sisä-vesien että Itämeren rannoilla.²⁰ Lounais-Suomen ympäristökeskus on julkaissut raportin alimmista suositeltavista rakentamiskorkeuksista Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa²¹. Raportissa on esitetty alimmat suositeltavat kuntakohtaiset rakentamiskorkeudet merialueilla sekä sisävesialueilla järvi-kohtaisesti. Porin tulvasuojeluhanke sekä Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojeluhanke ovat selvitysvaiheessa.

¹⁹ Satakuntaliitto A: 282, Prizztech, Satakunnan energiatoimisto, Holtinen Jyrki

²⁰ SYKE ym. 1999 ympäristöopas 52

²¹ Lounais-Suomen ympäristökeskus, raportteja 5/2006.

4. MAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET

4.1. Kansainväliset sopimukset

Vaikka alueidenkäyttöä koskeva päätöksenteko on kansallista, vaikuttavat sen tavoitteenasetteluun lisäksi kansainväliset sopimukset. Suomi on sitoutunut lukuisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden velvoitteiden toteuttaminen edellyttää myös alueidenkäytön suunnittelun keinoin toteutettavaa sopimusehtojen noudattamista. Alueidenkäytön suunnittelu on ratkaisevassa asemassa näiden sopimusten täytäntöönpanossa. Sopimukset on lueteltu maakuntakaavan tavoiteraportissa.

EU:ssa aluesuunnittelun järjestäminen on jäsenvaltioiden sisäinen asia. Valtiot päättävät alueidenkäytön ratkaisustaan oman lainsäädäntönsä mukaisesti. Aluesuunnittelun yhteistyö perustuu Maastrichtin sopimukseen. ESDP asiakirja on selattavissa viitteen mukaisessa osoitteessa.²²

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 30.5.2002 suosituksen rannikkoalueiden yhdenmetyt käyttöön ja hoidon toteuttamisesta Euroopassa. Suosituksen mukaisesti kukin jäsenmaa valmistelee kansallinen rannikkostrategian. Suomessa strategian laatimisesta vastaa ympäristöministeriö yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden rannikolla toimivien tahojen kesken.

4.2. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto päätti vuoden 2000 lopulla aluerakennetta ja alueiden käyttöä koskevista valtakunnallisista tavoitteista. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien tavoitteiden toteutuminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistus vahvistettiin valtioneuvostossa marraskuussa 2008. Tarkistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat maakunnan maankäytönsuunnittelun kannalta sitovia. Ne muodostavat keskeisen lähtökohdan Satakunnan maakuntakaavan tavoitteille. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on systemaattisesti kirjattu maakuntakaavan sisältötavoitteisiin siten, että niiden sisältö on sovitettu Satakunnan maakunnallisiin olosuhteisiin. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa korostuvat hyvän elinympäristön sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen vaatimuksia.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa korostuvat hyvän elinympäristön sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen vaatimukset. Selostuksen kappaleessa 7. MAAKUNTAKAAVAN ALUEIDENKÄYTTÖSUUNNITELMA, on jokaisen maankäyttöluokan tai -ryhmän alussa kuvattu teemaa ohjaavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Kokonaisuutena valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin voi tutustua viitteen mukaisessa osoitteessa.²³

4.3. Satakunnan maakuntasuunnitelma

Satakunnan maakuntasuunnitelmassa vuodelle 2030 (MV 9.6.2003) on hyväksytty ”Karhun kämmen lyö - määrätietoisien kehittämisen Satakunta” -visio perustaksi maakunnan kehittämislle. Satakunnan kehittämisen tavoitteena on luoda maakunnasta kilpailukykyinen ja vetovoimainen alue, joka tarjoaa asukkailleen viihtyisän ja turvallisen elinympäristön ja korkean elämisen laadun sekä yrityksille jatkuvaan kehittymiseen ja innovaatioihin kannustavan toimintaympäristön.

Satakunnan maakuntasuunnitelmassa maakunnan kehittämisen päämäärät on kiteytetty seuraavasti:

1. Hyvän ja turvallisen elämän sekä peruspalvelujen takaaminen satakuntalaisille itsenäisessä maakunnassa

²² <http://www.ymparisto.fi/palvelut/eu/fakta/aluesuunn.htm>

²³ <http://www.ymparisto.fi>

2. Satakuntalaisen kehittämistahdon sekä maakunnallisen ja seudullisen yhteistyön vahvistaminen luomalla keskinäinen luottamus ja usko tulevaisuuteen
3. Maakunnan imagon ja vetovoiman parantaminen
4. Ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurillisesti kestävän ja vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen luominen
5. Yrittäjyyden vahvistaminen, työllisyyden parantaminen ja muuttotappion pysäyttäminen sekä monikulttuurisen maakunnan kehittäminen
6. Monipuolisen innovaatio- ja koulutusympäristön kehittäminen kaikilla tasoilla sekä uuden soveltavan teknologian hyödyntäminen
7. Perusrakenteen ylläpito sekä maakunnallisesti tasapuoliset toimivat kotimaiset ja kansainväliset liikenneyhteydet (ml. tietoliikenne)
8. Maaseudun elinvoimaisuuden parantaminen ja asuttuna pitäminen, maa- ja metsätalouden sekä metsä- ja elintarviketeollisuuden toimintaedellytysten turvaaminen sekä maaseudun ja taajamien keskinäisen vuorovaikutuksen vahvistaminen
9. Maakunnan tasapuolinen kehittäminen ja sisäisten kehityserojen kaventaminen
10. Ympäristön (rakennettu ja luonnonympäristö) tilasta huolehditaan

4.4. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL)

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakunnan liiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen. Maakuntakaavan keskeiset sisällölliset tavoitteet on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaista.

Maankäyttö ja rakennuslain 5 §:n mukaan alueidenkäytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

1. turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhuksien ja vammaisten tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
2. yhdyskuntarakenteen ja alueidenkäytön taloudellisuutta;
3. rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
4. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
5. ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
6. luonnon varojen säästeliästä käyttöä;
7. yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
8. yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta;
9. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä;
10. palvelujen saatavuutta; sekä
11. liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään myös maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä. Sisältövaatimukset on lueteltu kohdassa 4.6.2.

Lisäksi mm. luonnonsuojelulain mukaisten luonnonsuojeluohjelmien ja – päätösten sekä maise- ma- aluetta koskevien perustamispäätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa. Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueidenkäytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajille tai muille oikeuden haltijoille aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvítettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.²⁴

4.5. Muun lainsäädännön suhde maakuntakaavaan

Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 7 ja 77 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päätösten sekä 32 §:ssä tarkoitettua maisema-aluetta koskevien perustamispäätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Maakuntakaavan pohjana on perustuslain ja maankäyttö- ja rakennuslain lisäksi erityislainsäädännöt EU-direktiivit sekä lakiin verrattavat valtioneuvoston päätökset. Suomen perustuslain (731/1999) 14 §:n, 3. momentin mukaan julkisen vallan on edistettävä yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille ja julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Luettelo suunnittelussa huomioon otettavista tärkeimmistä erityissäännöksistä,-ohjelmista ja laeista:

Alueiden kehittämislaki (2002/602) Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma (METSO) Ilmailuasetus (118/1996) Ilmailulaki 3.3.1995/281 Jätelaki ja asetus (1390/1993), Kaivoslaki (503/1965) Kaivosasetus (663/1965) Kirkkolaki (1054/1993) Lehtojensuojeluohjelma (LSL 2000/77§) Lunastuslaki (603/1977) Luonnonsuojeluasetus (160/1997) Luonnonsuojelulaki (1096/1996) Luonnonsuojeluohjelmat ja - päätökset (Maankäyttö- ja rakennuslaki 197:1§, LSL 4. luvun luontotyypit) Maa-ainesasetus (91/1982), Maa-aineslaki (555/1981, 3639/1998), Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehty yleissopimus, 1972 Pariisi Maantielaki (503/2005) Metsälaki (1093/1996) Muinaismuistolaki (295/1963) Naapurussuhdelaki (1920/26) NATURA 2000-verkosto Poliisilaki 493/1995 Rakennussuojelulaki (60/1985) Rantojensuojeluohjelma (Natura 2000), (LSL 77§) Rataverkkolaki (447/1997)	SOVA-laki (direktiivi suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 2001/42/EY), Säteilyasetus (1512/1991), Säteilylaki (592/1991), Terveydensuojelulaki (763/1994); Ulkoilulaki (606/1973); UNESCO 130 erityissäädöksiä, Valtakunnallinen harjajensuojeluohjelma (VN:n päätös 1984), Valtakunnallinen lintuvesien suojeluohjelma (LSL 2000/77§), Valtakunnallinen soidensuojeluohjelma (LSL 77§), Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VN:n periaatepäätös 1995), Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja – kohteet (RYK-93, Museovirasto, YM) Vanhojen metsien suojeluohjelma (LSL 77§), Vanhojen metsien suojeluohjelmat (Natura 2000), LSL 77§), Vesiasetus (282/1962) Vesihuoltolaki (119/2001) Vesilaki (264/1961) Vesivahinkojen korvaamisesta annettu laki (1994/37) Ydinenergia-asetus (161/1988) Ydinenergialaki (990/1987) Ympäristölupamenettelylaki (735/1991), Ympäristönsuojelulaki ja -asetus (169/2000) YVA-laki (ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva laki (468/94); YVA-laki -asetus (268/1999)
--	--

4.6. Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden määrittely

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteet²⁵ on määritelty toteuttaen niiden suunnittelu avoimen, osallistavan ja vuorovaikutteisen menetelmän kautta valmisteluvaiheessa 2003 -2004. Suunnitteluprosessi on kuvattu kaavaselostuksen erillisliitteessä C. Tavoiteraportti on julkaistu Satakuntaliiton julkaisusarjassa numerolla A: 272 vuonna 2004. Maakuntahallitus on hyväksynyt Satakunnan maakuntakaavan tavoitteet 21.6.2004. Raportti sisältyy maakuntakaavan valmisteluaineistoon.

4.6.1 Maakuntakaavan yleistavoitteet

Alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana on maankäyttö- ja rakennuslain yleistavoite edellytysten luomisesta hyvälle elinympäristölle ja kestävä kehityksen edistämisestä. Maakuntakaavassa esitetään alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaava toteuttaa osaltaan maakuntasuunnitelmasa määriteltyjä strategioita osoittamalla niiden maankäytöllisen merkityksen, alueidenkäytölliset ratkaisut ja periaatteet sekä toteuttamisen edellyttämät aluevaraukset. Maakuntakaavan aikatahtays on 10-20 vuotta. Useat ratkaisut vaikuttavat myös pitemmällä aikavälillä.

4.6.2 Maakuntakaavan sisällölliset tavoitteet

Maakuntakaavan sisällölliset tavoitteet on jaoteltu maankäyttö- ja rakennuslain § 28 mukaisesti maakuntakaavan sisältövaatimuksiin. ESDP:n ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on sisällytetty aihekokonaisuuksiin soveltaen ne maakunnan erityispiirteisiin. Maakunnan erityispiirteet ja niiden mukaiset tavoitteet on määritelty Satakunnan maakuntasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti. Satakunnan maakuntakaavan tavoitteet ovat otsikoiltaan samat kuin maankäyttö- ja rakennuslain § 28 kaavalle asetetut sisältövaatimukset:

1. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne
2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys
3. Ympäristön ja talouden kannalta kestävät liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt
4. Vesi- ja maa-ainesvarojen käyttö
5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen
6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen
7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Maakuntakaavoitus on luonteeltaan yhteen sovittavaa suunnittelua. Tulevia alueidenkäyttötarpeita ennakoimalla voidaan hyvällä suunnittelulla keskenään ristiriitaisetkin alueiden käyttöön liittyvät tavoitteet sovittaa yhteen eri osapuolia tyydyttävällä tavalla.

Maakuntakaavan yhteen sovittavasta roolista johtuu, ettei kaikkia kaavan sisällölle asetettuja tavoitteita eikä kaikkia maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimuksia voida aina saavuttaa täysimääräisinä. Mikäli valtakunnallinen ja maakunnallinen tai seudullinen alueidenkäyttötavoite ovat keskenään ristiriidassa, on etusija annettava valtakunnalliselle alueidenkäyttötavoitteelle.

5. MAAKUNTAKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET

5.1. Ohjausvaikutus muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa kunnan yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Kuntien yhteinen yleiskaava voidaan kuitenkin perustellusta syystä laatia maakuntakaavan normaalista ohjausvaikutuksesta poiketen siten kuin laissa tarkemmin säädetään (maankäyttö- ja rakennuslaki 48.2 §). Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisten yleis- ja asemakaavojen alueella muulla tavoin kuin ohjaamalla näiden kaavojen muuttamista.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus viranomaistoimintaan on aiempaan lainsäädäntöön verrattuna laajentunut niin, että viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon ja myös pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista. Lisäksi viranomaisten on katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.²⁶

5.2. Ohjausvaikutus rakentamiseen ja muuhun alueidenkäyttöön

Maakuntakaavasta aiheutuva rakentamisrajoitus on maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisesti voimassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa kuitenkin erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa. Rakentamisrajoituksen alueella on voimassa maakuntakaavasta johtuva ehdollinen rakentamisrajoitus. Sen mukaan lupa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää niin, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa, lupa on kuitenkin myönnettävä, alue lunastettava taikka haitta korvattava.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus voi suojelumääräysten kautta kohdistua rakentamisen lisäksi myös muuhun alueidenkäyttöön. Maakuntakaavassa voidaan antaa mm. maiseman, luonnonarvojen ja rakennetun ympäristön suojelemiseksi suojelumääräyksiä. Toisin kuin maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaiset rakentamisrajoitukset, suojelumääräykset eivät luonteeltaan ole ehdollisia.²⁷

5.3. Valkoiset alueet

Maakuntakaavassa ilman aluevarauksia oleville ns. valkoisille alueille ei ole osoitettu mitään valtakunnallisesti, maakunnallisesti eikä seudullisesti merkittävää käyttötarkoitusta. Alueet ovat enimmäkseen maa- ja metsätalousalueita maaseudulla. Valkoisten alueiden maankäytöstä päättäminen tapahtuu kuntatasolla. Kunta voi sijoittaa näille alueille paikallisia toimintoja. Maakuntakaavan muut merkinnät saattavat ohjata kunnan maankäyttöratkaisuja, jotka koskevat valkoisten alueiden käyttöä.

Kunnan vapautta sijoittaa näille alueille toimintoja rajoittaa hankkeen tai suunnitelman alueellinen merkittävyys. Kunta ei voi osoittaa valkoiselle alueelle seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävää toimintaa ilman maakuntakaavan muutosta. Suuret infrastruktuurihankkeet ja useamman kunnan asukkaita palvelevat laitokset ovat tyypillisiä esimerkkejä seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävistä hankkeista.

²⁶ Ympäristöministeriö, 2002. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000; Opas 10, s. 12

²⁷ Ympäristöministeriö, 2002. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000; Opas 10, s. 12

5.4. Maakuntakaavan rakentamisrajoitus

Yksityisen maanomistajan oikeuksia saattaa koskea lähinnä virkistys, suojelu, liikenne ja teknisen huollon alueisiin liittyvä rakentamisrajoitus (maankäyttö- ja rakennuslaki 33 §). Tämä ns. ehdollinen rakentamisrajoitus tarkoittaa, että lupaa em. alueelle rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteuttamista.

Lupa on kuitenkin myönnettävä (ottaen huomioon rakennusluvan myöntämisen muut edellytykset), jos hakijalle aiheutuu huomattavaa haittaa eikä aluetta lunasteta tai hakijalle suoriteta kohtuullista korvausta. Maakunnan liitto voi, jos se maankäytön järjestämisen turvaamiseksi on tarpeen, kieltää käyttämästä aluetta, jolla kaavaehdotuksen tai hyväksytyn kaavan mukaan on rakentamisrajoitus, kaavaehdotuksen tai kaavan vastaiseen rakentamiseen (rakentamisrajoitus). Rajoitus ei koske jo olevaan asuntoon kuuluvan talousrakennuksen rakentamista eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista.

Tämä maakuntakaavan oikeusvaikutus tulee harvoin esille, sillä maakuntakaava vaikuttaa pääsääntöisesti yksityiskohtaisemman kaavoituksen tai viranomaistoiminnan kautta välillisesti.

6. MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään sisältyy asteittain tarkentuvan suunnittelun periaate. Maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut samoin kuin niitä koskevat selvitykset täydentyvät ja täsmen-tyvät kuntien yleiskaavoituksen ja asemakaavoituksen tai hankesuunnittelun yhteydessä. Siten kaavan toteutuminen tapahtuu kuntien ja muiden sidosryhmien toiminnan kautta.

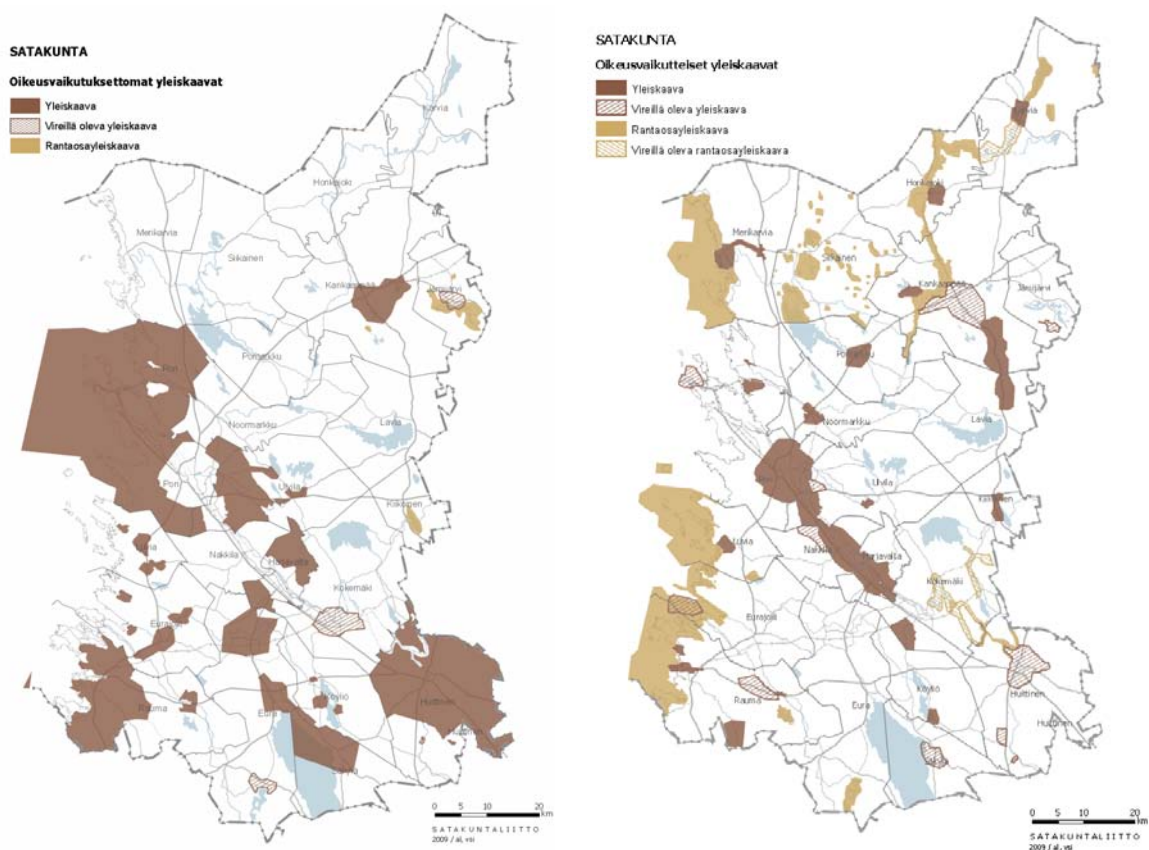
6.1. Kuntien yleiskaavoitustilanne 2009

Yleispiirteisen suunnittelun tilanne Satakunnan kunnissa vaihtelee. Suuremmat kunnat laativat ja pitävät yllä suhteellisen ajanmukaisia yleis- ja/tai osayleiskaavoja ja siten varmistavat maankäytön tarkoituksenmukaisen ohjauksen alueellaan. Myös pienemmät kunnat ovat vähäisemmistä kaavoitusresursseistaan huolimatta pystyneet ohjaamaan maankäytön muutoksia varsin hyvin. Satakunnan kunnissa on voimassa yhteensä 38 kpl oikeusvaikutteista osayleis- ja rantayleis-kaavaa, jotka kattavat pinta-alaltaan noin 1 300 km². Oikeusvaikutuksettomia osayleis- ja rantayleiskaavoja on käytössä 40 kpl, jotka kattavat pinta-alaltaan 2 440 km².

Useiden kuntien yleiskaavoja tai niiden tarkistuksia on tehty rinnakkain maakuntakaavatyön kanssa. Eri suunnittelutasoilla syntyvää tietoa on voitu hyödyntää ja yhteen sovittaa kaikkia kaavatasojen sisältöä kehittäväällä tavalla. Maakuntakaavan valmisteluvaiheessa Satakunnan kunnissa on ollut vireillä seuraavat oikeusvaikutteisten osayleiskaavahankkeet: Karvian keskustaa-jama, Honkajoen keskusta, Jämijärven kunnan Jämin alue, Ulvilan kaupungin Suosmeren alue, Porin Ahlaisten (tarkistus), Luvian Luodonkylä, Eurajoen Olkiluoto, Lapin Kullanperän Ala-Kierin alue sekä Huittisten kaupungin keskusta ja lievealue osayleiskaavat. Lisäksi ovat vireillä oikeus-vaikutteiset ranta-osayleiskaavat Kokemäellä Kokemäenjoen ja Kouvatsanjoen ranta-alueilla ja Lapin Narvijärven alueella. Kankaanpään kaupunki ja Nakkilan kunta ovat käynnistäneet 2008 keskustajaaman oikeusvaikutteisen osayleiskaavan suunnittelun.

Kaavatyypit	oikeusvaikutuksettomat		oikeusvaikutteiset	
	pinta-ala	vireillä olevat	pinta-ala	vireillä olevat
yleiskaavoitus				
yleis- ja osayleiskaavat	2 100 km ²	6 000 km ²	470 km ²	22 km ²
rantayleiskaavat	41 km ²		870 km ²	8 km ²
Yhteensä	2 441 km ²	6 000 km ²	1 340 km ²	30 km ²

Kuva 20 Kuntien yleiskaavojen tyypit, kaavoitustilanne 2009 ja pinta-alat

Kuva 21 Satakunnan kuntien yleiskaavoitustilanne 2009

6.2. Kuntien kaavoituskatsaukset ja -ohjelmat

Kunnan tulee vähintään kerran vuodessa laatia katsaus kunnassa vireillä olevista ja lähiaikoina vireillä tulevista kaava-asioista maankäyttö- ja rakennuslain 7 § mukaan. Satakunnan kunnista 11 on ajantasaistanut kaavoituskatsauksensa jo vuodelle 2008. Kaavoitusohjelmia, jotka ennakoivat kunnan tulevaa maankäytön suunnittelua, on laadittu 2-4 vuoden tähtäyksellä viidessä kunnassa.

Suunnittelu-asiakirja	2005 – (2006)	2006 – (2007)	2007 – (2008)	2008 – (2010)
kaavoitus-katsaus kpl	3	5	11	6
	2006 - 2007	2007 - 2008	2008 - 2009	2008 - 2011
kaavoitusohjelma kpl	1	2	3	2
Yhteensä	4	7	14	8

Kuva 22 Kuntien kaavoituskatsaukset ja -ohjelmat suunnitteluajanjaksolla 2009

6.3. Kuntien kaavoitustoimen vastaavat

Kunnan on huolehdittava alueidenkäytön suunnittelusta sekä rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta alueellaan. Kunnalla tulee olla käytettävissään tehtäviin riittävät voimavarat ja asiantuntemus (maankäyttö- ja rakennuslain 20 §). Kunnassa jonka asukasluku on yli 6000, tulee olla kaavoittaja, jolla on kunnan kaavoitustehtävän edellyttämä pätevyys.

Satakunnan kunnissa kaavoituksesta vastaavien viranhaltijoiden virkanimikkeet ja toimenkuvat vaihtelevat riippuen kunnan asukasluvusta ja kaavoittaja-asiantuntemuksen tarpeesta. Kolmessa kunnassa tehtävästä vastaa joko kaavoituspäällikkö, kaupunginarkkitehti tai kaupungingeodeetti. Porissa ja Raumalla kaavoituksesta vastaa kaupunkisuunnittelupäällikkö. Kahdessa kunnassa on maankäyttöinsinööri, neljässä kunnassa rakennustarkastaja/-mestari ja neljässä kunnassa kaavoituksesta vastaa tekninen johtaja. Seitsemässä kunnassa ei ole omaa kaavoitusalan asiantuntijaa, vaan kaavoituksesta vastaavat kunnanjohtajat. Lisäksi seitsemässä kunnassa on käytettävissä aluearkkitehti: Honkajoki, Jämijärvi, Karvia, Merikarvia, Nakkila ja Pomarkku. Pohjois-Satakunnan aluearkkitehdillä on toimialueenaan 5 kuntaa (+sijoituskaupunki Kankaanpää). Ulvilan ja ympäristökuntien aluearkkitehdillä on toimialueenaan 2 kuntaa (+ sijoituskaupunki Ulvila) .

Kaavoituksesta vastaavat viranhaltijat	henkilöä
kaavoituspäällikkö	1
kaupunginarkkitehti	1
kaupungingeodeetti	1
kaupunkisuunnittelupäällikkö	2
kunnanjohtaja	7
maankäyttöinsinööri	2
rakennustarkastaja / -mestari	4
tekninen johtaja	4
kuntia	22 (2009)
aluearkkitehtitoiminta	2 henkilöä / 9 kuntaa

Kuva 23 Kuntien kaavoitustoimesta vastaava henkilöstö / ammattikunta 2009

6.4. Kuntien maapoliittiset ohjelmat

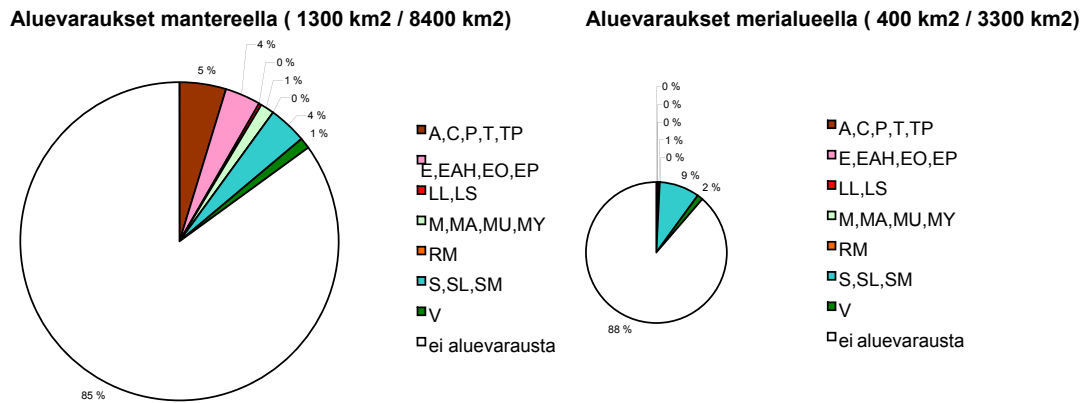
Maapolitiikka ja yleiskaavoitus ovat strategisen suunnittelun välineitä, jotka saavat tavoitteensa osin kuntasuunnittelusta. Maapolitiikan, yleiskaavoituksen, asunto- ja elinkeinopolitiikan sekä muun kuntasuunnittelun vuorovaikutuksella varmistetaan kunnan strategisen suunnittelun onnistuminen. Kaavojen mukaisia maankäyttöratkaisuja toteutetaan käyttämällä maapolitiikassa määriteltyjä keinoja. Satakunnassa kaavoituksen ja maankäytön pitkäjänteisen suunnittelun pohjaksi ovat kunnat laatineet toiminnan ja päätöksenteon tueksi maapoliittisia ym. ohjelmia:

Eura	Maapoliittinen ohjelma 2006 – 2012 (2006)
Huittinen	Maapoliittisen periaateohjelman laadinta käyntiin vuoden 2007 aikana
Kankaanpää	Maapoliittisen ohjelman luonnos (2006)
Kokemäki	Arvio asumiseen varattujen tonttien riittävydestä vuonna 2008
Pori	Maapoliittinen ohjelma 2004 (kh 1999, täydennetty 2003)
Rauma	Kaupungin visio ja strategia/Maapolitiikka ja kaavoitus (2005)
Ulvila	Kaavoitettavaa raakamaata 5 - 10 vuoden tarpeita varten

Useilla kunnilla on periaatteena ollut pääsääntöisesti kaavoittaa vain kunnan omistukseen hankittuja alueita. Yksityisessä omistuksessa olevia alueita voidaan uuden maankäyttö- ja rakennuslain mukaan toteuttaa myös erillisillä kaavoitussopimuksilla.

6.5. Maakuntakaavan toteuttaminen

Satakunnan maakunnan kokonaispinta-ala on manner- ja merialueet yhteen laskettuna 11 700 km², joista vesialuetta on 3 300 km². Maakuntakaavan varsinaiset aluevaraukset kattavat maakunnan mannerpinta-alasta 15 % (1300 km²) ja vesialueesta 12 % (400 km²). Taajamia koskevat aluevaraukset kattavat mantereella Satakunnassa 5 % ja erityis- sekä suojelualueet kumpikin 4 %. Virkistysalueet kattavat manneralueesta 1 %. Merialueen suojelualueet kattavat siitä 9 % ja virkistysalueet 2 %.

Kuva 24 Maakuntakaavan aluevarausten suhteellinen määrä sekä merialueella että mantereella

6.5.1 Maakuntakaavoituksen toteuttamisen kehittämishankkeet 2004 - 2009

Maakuntakaavan suunnittelun rinnalla on toteutettu vuosina 2004 – 2009 kolme EU- ja maakunnan kehittämisrahoitteista suunnittelumenetelmien kehittämiseen tähtäävää hanketta. Vuonna 2004 käynnistettiin hanke ”Uusien vaikutusten arvioinnin keinojen ja menetelmien kehittäminen alueiden käytön suunnittelussa”. Tavoitteena oli löytää uusia ja innovatiivisia työtapoja alueiden käytön suunnitteluun sekä kehittää vaikutusten arviointia. Hankkeen myötä maakuntakaavatyöhön kehitettiin muun muassa teemakohtainen valmistelu, raportointi ja palautemenettely.

Tätä hanketta jatkettiin vaiheella II vuonna 2005. Vaiheessa II koottiin ja tarkasteltiin Satakuntaa koskevaa perusaineistoa ja laadittiin Satakunnan viher- ja virkistysalueselvitys. Vuosina 2006 – 2007 toteutettiin hanke ”Maakunnan analyysimenetelmien kehittäminen”. Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli kehittää maakunnan aluerakenteen analyysimenetelmiä sekä lisätä vuorovaikutusta osaamis- ja innovaatiokeskuksien ja maakunnallisen alueiden käytön suunnittelun välillä. Hankkeen myötä kehitettiin paikkatieto-osaamista ja paikkatiedon hyödyntämistä aluerakenteen analyysin osana.

Vuonna 2008 käynnistettiin hanke ”Maakuntakaavan toteuttamisen kehittäminen”. Tavoitteena on maakuntakaavan valmisteluaineistosta saadun palautteen käsittely niin, että saatua palautetta voidaan hyödyntää maakuntakaavan toteuttamisessa. Keskeiseksi osaksi hanketta muodostuu paikkatietoaineistojen analysointi ja menetelmien kehittäminen.

Vaiheessa I osana hanketta laadittiin Satakunnan kaupallisia palveluja koskeva palveluverkkoselvitys, ”Kauppa Satakunnassa”. ”Maakuntakaavan toteuttamisen kehittäminen” -hanketta jatkettiin vaiheella II vuonna 2009. Tavoitteena on muun muassa edistää kuntien ja viranomaisten sitoutumista kaavan toteuttamiseen sekä kerätä muiden liittojen kokemuksia esimerkiksi kehittämisperiaattemerkintätyyppien toteuttamisen osalta.

7. MAAKUNTAKAAVAN ALUEIDENKÄYTTÖSUUNNITELMA

7.1. Suunnitteluperiaatteet

Maakuntakaava on ensisijaisesti rakennesuunnitelma, joten aluevarausten mitoitusperusta on yleispiirteinen ja suuntaa-antava. Tämä tarkoittaa, että varsinainen mitoittava suunnittelu, jossa määritellään rakennettavien alueiden rajaukset, rakennettaessa käytettävät tehokkuudet sekä muun muassa taajama-alueisiin sisältyvien lähivirkistysalueiden sijainti ja laajuus, tehdään kuntakaavoituksessa yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella.

Maakuntakaavassa esitetään alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä alueidenkäytön periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavan rakenteellinen perusratkaisu lähtee maakunnan olemassa olevasta rakenteesta, yhdyskuntarakentamiseen varattavista alueista sekä yhdyskuntien toimintojen kannalta välttämättömästä liikenne- ja kuntateknisestä infrastruktuurista. Aluevarauksia ja verkostoja esitetään ainoastaan siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteensovittamiseksi on tarpeen. Maakuntakaavan lähtökohtana aluevarausten osoittamisessa on riittävä varautuminen mahdollisiin taajamien ym. aluevarausten uusiin yksiköihin ja laajentumistarpeisiin.

Kaavassa osoitetaan taajamatoimintojen ja teollisuustoimintojen aluevaraukset sekä keskustatoimintojen alueet ja palvelukylien kohteet, jotka yhdessä määrittelevät alue- ja yhdyskuntarakenteen rungon. Täydentämällä ja eheyttämällä yhdyskuntarakennetta edistetään olemassa olevan perusrakenteen hyödyntämistä ja palvelujen saatavuutta sekä tuetaan koko maakunnan tarkoituksenmukaista alue- ja yhdyskuntarakennetta. samalla tuetaan myös maakunnan elinkeinotoiminnan kehittymistä ja kilpailukykyä.

Suunnitelman sisältö on kuvattu tässä luvussa maakuntakaavalle asetettujen sisältövaatimusten sekä Satakunnan maakuntakaavalle asetettujen tavoitteiden mukaisessa järjestyksessä. Sisältövaatimusten mukaiset aluevaraukset on perusteltu myös kussakin merkittävässä maankäyttöluokassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta. Otsikoiden mukaan kuvataan, millä maankäyttömuodolla ja merkintätavalla on pyritty sisältövaatimuksen mukaiseen tavoitteeseen.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteet kokonaisuudessaan on esitetty erillisraportissa ”Satakunnan maakuntakaavan tavoitteet”.²⁸

7.2. Maakuntakaavamerkinnot ja määräykset

Satakunnan maakunnan alueidenkäyttösuunnitelma, maakuntakaavakartta merkintöineen ja määräyksineen on maakuntakaavan vahvistuva asiakirja. Maakuntakaavakartalla esitetään maakunnan rakenneratkaisu maakuntakaavamerkinnoin, jotka ovat aluevarauksina yleispiirteisiä ja täsmentyvät kuntien yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Kuntien kaavoitusta ohjataan maakuntakaavassa merkintöihin sisältyvillä määräyksillä.

Ympäristöministeriön kaavamerkintöjä koskevan asetuksen (31.3.2003) lähtökohtia ovat olleet maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellyt maakuntakaavan sisältövaatimukset sekä tarve kehittää kaavojen vaikutusten arviointia ja vuorovaikutteista suunnittelutapaa. Joitakin asetuksen mukaisia merkintätapoja ja määrittelyjä on tässä alueidenkäytön suunnitelmassa kehitetty edelleen soveltumaan Satakunnan maakunnallisiin erityiskysymyksiin. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaan maakuntakaavoissa käytetään kehittämisperiaatemerkintöjä, alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevia merkintöjä sekä varsinaisia aluevaraus-, kohde- ja viivamerkintöjä.

28 Satakuntaliitto, 2004 A: 272

- Kehittämisperiaatemerkinnot
- Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnot
- Aluevaraus-, kohde- ja viivamerkinnot
- Muut merkinnot

7.2.1 Kehittämisperiaatemerkinnot

Kehittämisperiaatteita koskevilla merkinnöillä ja niihin liittyvillä määräyksillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta ja joihin tästä syystä kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita. Merkintätyyppin avulla voidaan parantaa maakunnan alueiden käytön suunnittelun ja kehittämissuunnittelun yhteen niveltymistä. Kehittämisperiaatemerkinnot oikeusvaikutukset liittyvät nimenomaisesti yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaukseen.

Kehittämisperiaatteet voivat koskea maakunnan kehittämisen kannalta tärkeitä alueidenkäyttökysymyksiä. Niitä koskevat aluevaraustarpeet tai muut alueidenkäyttöön liittyvät järjestelyt on usein tarkoituksenmukaista tutkia kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaatteisiin liittyvät maakuntakaavamääräykset koskevat siten lähes aina toteuttavaa suunnittelua.

Kehittämisperiaatemerkinnotiin kuuluvilla kehittämisen kohdealuemerkinnöillä osoitetaan alueidenkäytön periaatteen tai kehittämistarpeen alueellinen ulottuvuus. Kohdealuemerkintöjä tulee täsmentää maakuntakaavamääräyksellä, joka osoittaa kehittämistavoitteen tai kehittämisen reunaehdot ohjeeksi yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle.

Merkintä on luonteeltaan osa-aluemerkintä. Kehittämisperiaatemerkinnot ovat kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä. Kehittämisen kohdealuemerkinnällä osoitettavan osa-alueen sisälle voi siten sijoittua eri merkinnöin osoitettua alueiden käyttöä tai alueiden erityisominaisuuksia.

7.2.2 Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnot

Maakuntakaavan osa-alueiden erityisominaisuudet voivat liittyä luonnon- tai kulttuuriympäristön, maiseman sekä luonnonvarojen erityisiin arvoihin. Erityisominaisuuksia voivat olla myös osa-alueiden alueidenkäyttöä erityisesti rajoittavat ominaisuudet, kuten melu- ja vaara-alueet tai suojavyöhykkeet.

Osa-alueiden erityisominaisuuksia osoittamaan voidaan käyttää rasteri- tai viivamerkinnot. Erityisominaisuuksia osoittavien merkintöjen alueella voi olla monenlaista alueidenkäyttöä. Jotkin erityisominaisuuksia osoittavat merkinnot viittaavat tarpeisiin, joiden toteutus tapahtuu erityislainsäädännön kautta. Tällöin osa-aluemerkinnän merkitys on ensisijaisesti informatiivinen. Kuten kehittämisperiaatemerkinnotkin, voidaan erityisominaisuuksia osoittavia merkintöjä käyttää muiden merkintöjen kanssa päällekkäisesti.

7.2.3 Aluevaraus-, kohde- ja viivamerkinnot

Maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita osoitetaan aluevarausmerkinnöillä. Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan alueen pääasiallinen käyttötarkoitus. Aluevarausmerkinnät ovat toisensa poissulkevia siten, että samalla alueella ei voi samanaikaisesti olla voimassa kahta eri aluevarausmerkintää. Aluevarausmerkintöihin rinnasteiset viiva- ja kohdemerkinnät ovat aluevarausmerkinnöistä poiketen kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä. Aluevarauksiin rinnastettavia kohdemerkintöjä käytetään kaavan mittakaavaan nähden pienialaisia alueita osoittaessa tai kun aluevarauksen ulottuvuudella ei ole ylikunnallisen ohjaustarpeen tai maakuntakaavan muun sisällön kannalta merkitystä.

Lisäksi suunnitelmassa ne alueet tai alueen ominaispiirteet, joiden ulottuvuus on alle 10 ha:n, on esitetty maakuntakaavan mittakaavasta (1:100 000) johtuen kaavakartalla kohdemerkintänä.

Aluevarauksia voidaan tavanomaisen aluevaraussuunnittelun tarpeiden lisäksi käyttää täsmen-
tämään ja tarkentamaan kehittämisperiaatteita tai osa-alueiden erityisominaisuuksia.

Aluevarauksiin rinnastettavia viivamerkintöjä käytetään osoittamaan sellaisia alueidenkäyttö-
muotoja, jotka kartalla ovat viivamaisia kuten tiet, rautatiet ja johtolinjat. Maakuntakaavan mit-
takaavasta johtuen viivamerkinnän tarkoittaman alueiden käytön tosiasiallinen leveys maastossa
voi olla huomattavasti kapeampi kuin millaisena se piirtämisteknisistä syistä joudutaan kaava-
kartalla esittämään.²⁹

Maakuntakaavan valkoiset alueiden merkitys on kuvattu kohdassa 5.3 Maakuntakaavan oike-
usvaikutukset, Valkoiset alueet.

7.2.4 Muut merkinnät

Muita merkintöjä kaavakartalla ovat lähinnä piirtämistekniset kaava-alueen ja kuntien rajaviivat
ja pohjakarttamerkinnät, kuten tiestö, suurimmat järvet ja joet, rakennetut alueet ja laajimmat
peltoalueet.

7.2.5 Kaavamääräykset

Maakuntakaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetet-
tavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai ra-
kennettaessa (maakuntakaavamääräykset). Jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvo-
jen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvo-
jen vuoksi suojeltava, maakuntakaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä
(suojelumääräykset).³⁰

7.3. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne

Maakuntakaavan alue- ja yhdyskuntarakenteeseen keskeisesti vaikuttavat maankäyttöluokat:

- Kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke
- Taajama-alue
- Keskustatoimintojen alue
- Palvelujen alue
- Palvelukylä
- Teollisuus- ja työpaikkatoimintojen alue
- Matkailualue
- Maa- ja metsätalousalue
- Maanpuolustusalue
- Erityisurheilualue
- Tulvavaara- ja tulvariskiennekäisy

Teemaa koskevat tavoitteet

Maakunnan tarkoituksenmukaisella alue- ja yhdyskuntarakenteella tarkoitetaan sekä taloudel-
lisesti, sosiaalisesti että ekologisesti toimivaa alueidenkäytön suunnitelmaa. Tämä tavoite liittyy
sitien kiinteästi lähes kaikkiin muihin maakuntakaavan tavoitteisiin ja niiden ratkaisujen keskinäi-
seen yhteensovittamiseen. Tavoitteen mukaisessa alueidenkäyttösuunnitelmassa on huomioitava
mm. väestökehitys, olemassa olevat rakenteet, työpaikkojen, palvelujen ja virkistysalueiden saa-
tavuus ja saavutettavuus, eri toimintojen yhteystarpeet, joukkoliikenteen kehittämisedellytykset,
haitalliset terveysvaikutukset ja luonnonvarojen kestävä käyttö.

29 Ympäristöministeriö (2003), Maakuntakaavamerkinnät ja –määräykset, opas 10

30 Ympäristöministeriö, MRL 30 §

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. Aluerakennetta kehitetään monikeskuisena ja verkottuvana sekä hyvien liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.

Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä. Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Liikenneturvallisuutta sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan.

7.3.1 Taajama-alueet

- Kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke
- Taajamatoimintojen alue
- Yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan aluerakennetta kehitetään monikeskuisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena. Toimivan aluerakenteen runkona kehitetään pääkaupunkiseutua, maakuntakeskuksia sekä kaupunkiseutujen ja maaseudun keskusten muodostamaa verkostoa. Maakunnan suunnittelussa on esitettävä valtakunnallisesti tärkeät vyöhykkeet sekä kaupunki- ja taajamaverkostot ja niiden kehittämisperiaatteet.

Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia eheyttäessä edistetään elinympäristön laatua. Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueilla varmistetaan alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle ympäristölle. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina.

Maakuntakaavoituksessa ja yleiskaavoituksessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja esittää eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet. Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata. Alueidenkäytön suunnittelussa huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irrallleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta.

Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan alue- ja yhdyskuntarakenteen mitoituksen perustana on maakuntasuunnitelman väestö- ja työpaikkasuunnite, joka perustuu Satakuntaliiton arvioon maakunnan tulevasta kehityksestä. Siihen perustuen maakuntakaavassa varaudutaan asumisen ja elinkeinojen sijoittumisalueiden vaihtoehtoehtoihin ja joustaviin toteuttamismalleihin.

Maakuntakaavalla tuetaan maakunnan tasapainoista väestökehitystä, aluerakenteen tarkoituksenmukaista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista. Tähän pyritään hyödyntämällä olemassa olevia rakenteita ja maakunnan ominaispiirteitä sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnonvarojen kestävä käyttöä.

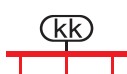
Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteesta nousevia, vetovoimaa ja sisäistä dynamiikkaa luovia tekijöitä ovat merenrantakaupunkien, Kokemäenjokilaakson ja Rauma-Eura-Huittinen – alueiden muodostamat nauhamaiset kehittämisvyöhykkeet sekä Pohjois-Satakunnan säteittäin kasvava kehittämisalue.

Kokemäenjokilaakson kuntien nauhakaupunkivyöhykettä kehitetään yritystoiminnan ja väestön keskittymänä hyvien liikenneyhteyksien varrella. Nauhamaisessa kaupunkivyöhykkeessä kehitetään alueen keskuksia asumis- ja yritysypäristöinä, seudullista virkistysalue- ja reitistöverkkoa sekä liikenne- ja yhdyskuntateknistä verkostoa.

Rauma-Eura-Huittinen- vyöhykettä kehitetään mm:

- * turvaamalla edellytykset kehittyä vahvana valtakunnallisena elintarvikeketjun koko elinkaar-
en tuottamisen alueena
- * turvaamalla mahdollisuudet Rauman sataman ja metsäteollisuuden kehittämiseksi
- * tukemalla Huittisten kaupungin asemaa ja roolia Porin seutukunnan eteläosan seutukeskuk-
sena

Suunnittelussa selvitetään naapuriliittojen kesken alueiden käyttöön liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään yllämaakunnallisten kehitysvyöhykkeiden muodostamista ja niiden kehittämisedellytyk-
siä. Maakuntakaavassa turvataan Jämin alueen luontomatkailuun liittyvien toimintojen ylläma-
kunnallinen kehittämisvyöhyke.

KAUPUNKIKEHITTÄMISEN KOHDEVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan kaupunkiseutuja, niiden osia tai muita yhdyskuntia kos-
kevia kehittämissuunnitelman alueidenkäyttöllisiä periaatteita.

Merkinnällä osoitetaan niitä vyöhykkeitä, joihin kohdistuu valtakunnallisesti,
maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeitä alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita.

Suunnittelumääräys

*Aluerakenteeltaan monikeskuksisia vyöhykkeitä kehitetään eheyttämällä olemas-
sa olevien keskusten ja taajamien yhdyskuntarakennetta sekä turvaamalla viher-
ja virkistysverkon jatkuvuus sekä palvelujen saatavuus.*

*Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee edistää elinympäristöjen toimivuutta
ja taloudellisuutta hyödyntämällä rakennettuja verkostoja, vähentämällä liikenne-
tarvetta sekä edistämällä joukkoliikenteen ja kevytliikenteen edellytyksiä.*

*Alueen arkeologisten kohteiden, valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-aluei-
den sekä merkittävien kulttuuriympäristöjen tulee olla alueidenkäytön suunnitte-
lun lähtökohtina.*

Kehittämissuositus

*Alueen maankäytön kehittämistarpeet tulisi tutkia ja ratkaista yksityiskohtaisem-
malla seudullisella maankäytön suunnitelmalla.*

-1

Merkinnällä osoitetaan Kokemäenjokilaakson valtakunnallisesti merkittävä, mo-
nikeskuksinen aluerakenteen kehittämisvyöhyke, jolle kohdistuu työpaikka- ja
teollisuustoimintojen, taajamatoimintojen, joukkoliikenteen ja palvelujen sekä
virkistysverkon pitkän aikavälin alueidenkäyttöllisiä ja toiminnallisia yhteenso-
vittamis- ja kehittämistarpeita.

Suunnittelumääräys

*Alueen kilpailukykyyn ja vetovoimaisuuden kasvua edistetään korostamalla alueen
keskusten kehittämistä. Suunnittelulla tulee edistää alueen ominaispiirteitä ja lii-
kenne-, energia- ja virkistysverkkojen toiminnallisuutta seudullisena kokonaisuus-
tena.*

Merkinnällä kk osoitetaan maakunnallisesti merkittävät monikeskukset yhdyskuntarakenteen kehittämisvyöhykkeet. Yhdyskuntarakenteen kehittäminen perustuu palvelujen saavutettavuuden ja joukkoliikenteen toimivuuden kehittämiseen asutusrakennetta eheyttämällä sekä palvelujen ja työpaikka-alueiden tasapainoiseen kehittämiseen alueen keskuksissa.

Merkinnällä kk1 on osoitettu Kokemäenjokilaakson kuntien, Porin (mukaan lukien Noormarkun), Ulvilan, Nakkilan, Harjavallan ja Kokemäen muodostama yhtenäinen, valtakunnallisesti merkittävä taajamarakenteen keskeinen alue. Alueen yhdyskuntarakenteen kehittäminen perustuu palvelujen saavutettavuuteen ja joukkoliikenteen kehittämiseen asutusrakennetta eheyttämällä sekä palvelujen ja työpaikka-alueiden tasapainoiseen kehittämiseen jokilaaksossa.

Rauman seudulla erityistä huomiota on kiinnitettävä Olkiluodon energiantuotantoalueen toimintojen ja rakentamisaikaisiin vaikutuksiin alueen liikenteeseen sekä asutusrakenteen ja palvelujen saavutettavuuteen tasapainoisesti koko vyöhykkeellä.

Kankaanpään ja sen lähialueen yhdyskuntarakenteen kehittäminen perustuu palvelujen saavutettavuuden turvaamiseen asutusrakennetta eheyttämällä sekä ympäristömelun torjuntaan ja ehkäisyyn erityisesti asumiseen ja virkistykseen varattavilla alueilla.

Euran ja sen lähialueiden yhdyskuntarakenteen kehittäminen perustuu erityisesti palvelujen saavutettavuuden turvaamiseen sekä työpaikka-alueiden tasapainoiseen kehittämiseen alueen paikalliskeskuksissa niiden asutusrakennetta eheyttämällä.

Huittisten kaupungin yhdyskuntarakenteen kehittäminen perustuu erityisesti seudullisen keskuksen palvelujen turvaamiseen sekä työpaikka-alueiden tasapainoiseen kehittämiseen alueen keskuksissa niiden asutusrakennetta eheyttämällä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä valtateiden risteysalueen kaupallisten toimintojen kehittämisessä siten, että kaupungin keskustan palvelut eivät vaarannu. Lisäksi erityistä huomiota on kiinnitettävä alueen erityispiirteiden, Loimijokivarren kulttuurihistoriallisesti merkittävän jokivarsiasutuksen kehittämiseen tasapainoisesti siten, että Vampulan paikalliskeskuksen palvelut turvataan.

Kaupunkikehittämisen kohdealueiden ulottuvuus ja määrittely perustuvat Satakunnan aluerakenteen analyysiin, keskusverkkoon sekä kuntaneuvotteluihin.

Vyöhykkeet on esitetty liiteosan B kartassa 1 ja yksilöity taulukossa 1.

A

TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.

Suunnittelumääräys

Aluetta suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen ja täydentämiseen hajanaisesti ja vajaasti rakennetuilla alueilla. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta.

Täydennysrakentamista ja muuta alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet sekä viher- ja virkistysverkko.

Alueilla on turvattava yleisten ranta-alueiden varaaminen maisemarakenteellisesti ja -kuvallisesti ja luontoarvoiltaan kestäville, korkeatasoisilta alueilta, osana alueen yhtenäistä viher- ja virkistysverkkoa.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan taajamatoimintojen alueille palveluverkon tarpeiden perusteella osoittaa uusia vähittäiskaupan suuryksiköitä sil-

loin, kun kyseiset yksiköt ovat merkitykseltään paikallisia. Jollei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta, merkitykseltään paikallinen kaupan suuryksikkö on Porissa kooltaan alle 5000 k-m² ja muissa kunnissa alle 3000 k-m².

Päivittäistavarakaupan osalta suuryksikön laajuus arvioidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutustarkastelujen ja ostovoiman kasvun perusteella.

Merkinnällä osoitetaan sekä kuntien taajama-alueiden rakennetut alueet että taajamarakenteen laajentumisen mahdollistavat alueet. Taajamatoimintojen aluerajaukset osoittavat kuntien tavoitteellisen ja yleispiirteisen taajamarakenteen suunnitteluperiaatteet antaen joustavuutta yksityiskohtaisemmalle kaavoitukselle ja tarkoituksen mukaisen maapolitiikan harjoittamiselle kuntatasolla.

Vähittäiskaupan merkitykseltään paikallisten suuryksiköiden enimmäiskoko ja sijoittumisen ohjaus taajama-alueella on määritelty "Kauppa Satakunnassa "(A:292" 2009) – selvityksen perusteella.

Taajamatoimintojen aluevaraukset sisältävät merkittävän määrän taajamien lähivirkistysalueita, jotka palvelevat lähinnä alueen asukkaita ja siksi niitä ei ole osoitettu maakuntakaavassa. Suunnittelun perusteina ovat olleet seuraavat tietopohjat ja aineistot: perusteltu väestönkehitys, Satakunnan seutukaava 5, taajamatoimintojen toteutuma YKR-taajama-alueet 2005 mukaan, toteutuma maastotietokannan mukaan (Maanmittauslaitos) kuntien yleiskaavat ja kuntaneuvottelut. Taajamatoimintojen alueita on osoitettu yhteensä noin 30 400 ha.

Huittisten, Kankaanpään, Porin ja Rauman ydinkeskustojen alueilla olevat arvokkaat kulttuuriympäristöt ja -kohteet on esitetty maakuntakaavakartalla erilliskuvana mittakaavassa 1:20 000. Kohteet on esitetty selostuksen liiteosan B kartoissa 29, 30, 31 ja 32 ja yksilöity taulukossa 29.

Taajamatoimintojen alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 2 ja yksilöity taulukossa 2.

YHDYSKUNTARAKENTEEN LAAJENEMISSUUNTA

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta sellaiset tavoitteelliset maankäytön päälaajenemissuunnat, joilla voidaan katsoa olevan maakunnallista tai seudullista tarvetta laajenemisen selvittämiseen ja suunnitteluun.

Merkinnän väri ja mahdollinen kirjaintunnus osoittavat laajenemisalueen maankäyttömuodon.

Suunnittelumääräys

Yhdyskuntarakenteen laajenemisen suunnittelussa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteelliset ja liikenteelliset edellytykset uusien rakentamisalueiden toteuttamiselle, viher- ja virkistysyhteyksien jatkuvuus sekä alueen luonnon ja maiseman ominaispiirteet.

Maakuntakaavan tavoitteena on eheyttää ja täydentää nykyisiä taajamia ja näin tukea tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä hyvän elinympäristön kehittämistä. Näiden lisäksi on osoitettu taajamatoimintojen laajenemissuuntia pitemmän aikavälin tarpeisiin. Taajamatoimintojen laajenemissuuntaa osoittavaa nuolimerkintää käytetään seuraavissa kohteissa:

Jämijärvi:	Ikaalistentien pohjoispuoleinen taajama-alue, laajennus tien suuntaisesti itään
Luvia:	taajama-alue, laajennus lounaaseen Luodonkylän suuntaan
Nakkila:	valtatien 2 eteläpuoleinen taajama-alue, laajennus valtatien 2 suuntaisesti luoteeseen

- Noormarkku: valtatie 23 länsipuoleinen taajama-alue, laajennus valtatie suuntaisesti lounaaseen
 Ruosniementien länsipuoleisen taajama-alue, laajennus tien suuntaisesti etelään
 valtateiden 8 ja 23 risteysalueen itäpuoleinen taajama-alue, laajennus itään
- Pori : Vanhan Noormarkuntien länsipuoleinen Ruosniemen taajama-alue, laajennus pohjoiseen
 Mäntyluodontien eteläpuoleisen Paarnoorin taajama-alue, laajennus itään
 Mäntyluodontien ja rautatien välinen Uusiniityn taajama-alue, laajennus tien suuntaisesti luoteeseen
 Kyläsaaren taajama-alue, laajennus itään
 Enäjärven taajama-alue rautatien pohjoispuoleisen, laajennus radan yli etelään
- Ulvila: Harjunpään taajama-alue, laajennus itään Harjunpääntien suuntaisesti sekä kaakkoon

Näissä kaikissa kohteissa taajamarakenteen laajentaminen edellyttää maakuntakaavaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Laajenemissuunnat on määritelty yhteistyössä kuntien kanssa.

Aluerakenteen kehittämisvyöhykkeiden ja taajamatoimintojen alueiden arvioidut vaikutukset

Kehittämismerkintä vahvistaa vyöhykkeiden toiminnallista asemaa aluerakenteessa ja selkiyttää eri alueiden välistä työnjakoa ja lisää toimintojen suunnitelmallista kehittämistä. Merkintä on pääasiassa toteava, joten merkittäviä vaikutuksia alueidenkäyttöön ei ole. Vyöhykemäinen merkintä vahvistaa alueiden merkitystä ja alueidenkäytöllisiä yhteensovittamistarpeita. Olemassa olevien rakenteiden mahdollisimman tehokas hyödyntäminen vaikuttaa keskeisesti aluerakenteen taloudellisuuteen. Merkintätyypin avulla voidaan vaikuttaa maakunnan eri alueiden käytön suunnittelun ja kehittämissuunnittelun yhteen sovittamista, jolloin yhteensovittamismenettelyllä ja yhteen nivotuilla voimavaroilla voidaan saavuttaa ekologisesti, kulttuurisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä seudullisia ratkaisuja.

Taajamatoimintojen aluevaraukset mahdollistavat sekä väestön- ja asumisväljyyden kasvun että toimitilarakentamisen ja työpaikkojen lisääntymisen. Kaavaratkaisun mukainen rakentaminen suuntautuu pääasiassa tiivistämis-, eheyttämis- ja täydennysrakentamisena, jolloin alue- ja yhdyskuntarakenne laajenevat nykyisestään mahdollisimman vähän. Tällöin rakentamisen vaikutukset ovat maa-aluetta ja luontoympäristöä taajaman ulkopuolella säästäviä ja siten ekologisesti ja taloudellisesti perusteltuja. Sosiaaliset vaikutukset eheyttämisalueilla voidaan arvioida sekä myönteisiksi että kielteisiksi asumistottumuksista riippuen. Taajamarakenteen eheyttäminen on merkittävää kaupunkikulttuurin ja positiivisten sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuristen kehittämisedellytysten mahdollistamista.

7.3.2 Keskukset ja palvelut

- Keskustatoimintojen alue
- Palvelujen alue
- Vähittäiskaupan suurmyymälöiden alue
- Palvelukylä

Teemaa koskevat tavoitteet

Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueilla varmistetaan alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle elinympäristölle. Lisäksi kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina.

Tavoitteiden mukaan uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta ja vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Erityisesti kaupunkiseuduilla on selvitettävä toimiva liikennejärjestelmä sekä palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä sen yhteydessä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen.

Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia asukkaita.

Maakunnan suunnittelussa on selvitettävä maaseudun alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kyläverkoston kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, palvelujen saavutettavuutta, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista sekä ympäristöarvojen säilymistä.

C

KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan palveluvarustukseltaan kaupunkitasoisten ja vastaavien seudullisten keskusten ydinalueet, joihin sijoittuu keskustahakuisten palvelu-, hallinto-, asumis- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen.

Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Suunnittelumääräys

Keskustatoimintojen alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueen arkkitehtuuriin, ympäristökuvaan, ominaispiirteisiin, viihtyisyyteen ja toimivuuteen, jalankulku-, huolto- ja julkisen liikenteen järjestelyjen tarkoituksenmukaisuuteen ja häiriöttömyyteen. Aluetta suunniteltaessa on varauduttava riittävään palvelu- ja liiketilatarjontaan.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen myös eheyttävän suunnittelun yhteydessä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vähittäiskaupan suuryksiköt tulee suunnitella siten, että ne arkkitehtuuriltaan ja sijoitukseltaan sopeutuvat ympäristöön ja mitoitukseltaan täydentävät keskustan palvelutarjontaa.

-1

Merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen ydinalue, johon sijoittuu koko maakuntaa palvelevia keskustahakuisia kaupan hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista.

Suunnittelumääräys

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä kansainvälisen, kaupallisesti ja kulttuurisesti vetovoimaisen ja merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvokerrostumia kaupunkirakenteessa korostavan kaupunkikeskuksen edelleen kehittämiseksi.

Aluevarausmerkinnällä on osoitettu Porin, Rauman, Euran, Harjavallan, Huittisten, Kankaanpään, Kokemäen ja Ulvilan kaupunkien ydinkeskustat.

Ehdotusvaiheen valmistelussa keskustatoimintojen alueet eriytettiin indeksinumerolla maakunnan keskusverkon palvelurakenteen mukaan seuraavin päätösin: maakuntahallitus päätti (17.3.2009) muuttaa Kankaanpään keskusta-alueen palvelutason maakunnanosakeskukseksi C-3:sta C-2:ksi sekä Kokemäen ja Ulvilan kaupunkien keskusta-alueet palvelutasoltaan seudullisiksi keskuksiksi c-4:sta C-3:ksi. Päätöksen mukaan ehdotuksessa ei osoitettu palvelutasoltaan ylikunnallisia / seudullisia alakeskuksia.

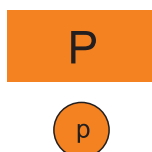
Ehdotuksesta saatujen lausuntojen ja kuntapalautteen perusteella keskustatoimintojen alueet osoitetaan Satakunnan maakuntakaavassa ilman keskuksen palvelutasoluokitusta aluevarausmerkinnällä C. Aluevarausten kokonaispinta-ala on noin 1 220 ha.

Esitetyt keskustatoimintojen alueet osoittavat maakunnan keskusverkon rakenteen ja osaltaan ohjaavat palvelujen sijoittumista Satakunnassa. Keskustatoimintojen alueiden osoittaminen korostaa nykyisten seudullisten keskusten asemaa ja tukee niiden kehittämistä perinteisinä ja omailemaisina keskusta-alueina. Paikallisissa keskuksissa keskustatoiminnot sisältyvät taajamatoimintojen alueisiin. Keskustatoimintojen alueet esitetään yleispiirteisinä, alueina, jotka osoittavat keskustatoimintojen likimääräisen sijainnin.

Keskustatoimintojen alueiden suunnittelu perustuu `Satakunnan aluerakenne` -selvityksen³¹ analyysiin kuntien palvelurakenteesta ja -tasosta, asiointisuuntautuneisuudesta ja vetovoimaisuudesta alueensa keskuksena. Maakunnan keskusverkko on kuvattu selostuksen kohdassa 3.1.1. sekä liitteissä 1 ja 2.

Huittisten, Kankaanpään, Porin ja Rauman ydinkeskustojen alueilla olevat arvokkaat kulttuuriympäristöt ja -kohteet on esitetty maakuntakaavakartalla erilliskuvana mittakaavassa 1:20 000. Kohteet on esitetty selostuksen liiteosan B kartoissa 29, 30, 31 ja 32 ja yksilöity taulukossa 28.

Keskustatoimintojen alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 3 ja yksilöity taulukossa 3.

PALVELUJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan julkisten ja yksityisten palvelujen ja hallinnon alueita. Alueelle voidaan sijoittaa myös paljon tilaa vaativan kaupan yksiköitä.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä julkisia ja yksityisiä opetus-, sivistys- ja tutkimustoimintaa sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon kuuluvia laitoksia tai kaupallisten palvelujen alueita ja kohteita. Merkinnällä osoitetaan lähinnä taajaman ulkopuolisia palve-

³¹ Satakuntaliitto, 2008,

lujen ja hallinnon alueita sekä taajamissa alueellisesti laajoja ja alue- tai yhdyskuntarakenteen kannalta erityisen merkittäviä palvelun ja hallinnon alueita. Tällaisia ovat useampaa kuntaa palvelevat sairaalat, oppilaitokset ja tutkimuslaitokset sekä paljon tilaa vaativan kaupan alueet.

Aluevarausten kokonaispinta-ala on noin 810 ha. Lisäksi kohdemerkinällä on osoitettu 4 kohdetta: Kankaanpään A-koti, Kankaanpään Kuntoutuskeskus, Pohjois-Satakunnan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän terveyskeskus ja Kokemäen Pitkäjärvi.

Suunnittelun perustana ovat seuraavat tietopohjat ja aineistot: Satakunnan seutukaava 5, Toteutuma YKR-palvelutyöpaikkojen 2005 mukaan, toteutuma maastotietokannan mukaan, kuntien yleiskaavat ja kuntaneuvottelut sekä ”Kauppa Satakunnassa” – selvitys³²

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 3 ja yksilöity taulukossa 3.

KM

VÄHITTÄISKAUPAN SUURYKSIKÖIDEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueen ulkopuolisia alueita, joille voidaan sijoittaa yksi tai useampi merkitykseltään seudullinen suuryksikkö. Merkinnällä sallitaan myös erikoistavarakaupan yksiköiden (retail park) sijoittuminen alueelle.

Suunnittelumääräys

Vähittäiskaupan suuryksikön mitoituksessa ja tarkemmassa sijoittumissuunnittelussa sekä ajoituksessa on otettava huomioon seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, ettei vähittäiskaupan suuryksikkö aiheuta palvelutarjonnassa alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuteen vaikuttavia merkittäviä heikennyksiä.

Jos ei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta, merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö on Porissa ainakin yli 5000 k-m² ja muualla Satakunnassa ainakin yli 3000 k-m².

Päivittäistavarakaupan osalta suuryksikön laajuus arvioidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutustarkastelujen ja ostovoiman kasvun perusteella.

- 1 Merkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen ulkopuoliset vähittäiskaupan suuryksiköille varatut alueet, joiden päivittäistavaran myyntipinta-alan tulee olla alle 2000 k-m².

Edellä mainitun suunnittelumääräyksen lisäksi KM1 -alueita koskee seuraava suunnittelumääräys

Suunnittelumääräys

KM1 alueelle suunniteltavan hankkeen ajoitus on suhteutettava ostovoiman kasvuun ja vaikutukset on arvioitava erityisesti Vanhan Rauman palvelutarjonnalle.

Alue- tai kohdemerkinällä osoitetaan jo rakennetut vähittäiskaupan suurmyymälöiksi määritellyt kohteet ja alueet, joiden kaupalliset vaikutukset on selvitetty asemakaavatasolla. Lisäksi merkinällä osoitetaan ne uudet alueet, joiden aluerakenteelliset ja ostovoimaan kohdistuvat vaikutukset on selvitetty ”Kauppa Satakunnassa 2009” - selvityksen yhteydessä. Aluevarauksena on osoitettu yhteensä noin 150 ha, Kohdemerkinä kaksikin vähittäiskaupan suurmyymälöille varattua aluetta: Porissa Eteläväylä ja Isosanta. Aluevarausmerkinällä on osoitettu Porissa Mikkolan alue ja Huittisissa Sahkon alue. Raumalla on osoitettu Porintien ja Eurantien aluevaraus (valta-ten 8 ja 12 risteysalue), jossa on määritelty päivittäistavaran myymäläpinta-alan rajoitus ja vaikutusarvioinnissa erityisesti Vanhan Rauman maailmanperintökohteen arvojen turvaaminen ja edelleen kehittäminen.

32 Satakuntaliitto, 2009 A:292

Alueet ja kohteet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 3 ja yksilöity taulukossa 3.

PALVELUKYLÄ

Merkinnällä osoitetaan maakunnan palvelukeskusverkkoon kuuluvat maaseudun palvelukylät.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tuettava asumisen ohella alueen luonteeseen soveltuvan elinkeinotoiminnan sijoittumista sekä parannettava kylän elinvoimaisuuden edellytyksiä, varmistettava kylien liikenneyhteydet päätieverkkoon ja selvittävä yhteisen vesihuollon toteuttamismahdollisuudet.

Täydennysrakentamisessa on hyödynnettävä ensisijaisesti olemassa olevaa infrastruktuuria. Täydennysrakentamista ja muuta alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Merkinnällä osoitetaan palveluverkkoon kuuluvat maaseudun palvelukylät. Merkintää käytetään osoittamaan sellaisia aluerakenteen kannalta tärkeitä kyliä, joihin suuntautuu tai joihin halutaan ohjata asuntorakentamista peruspalvelujen kehittämiseksi ja säilyttämiseksi.

Palvelukyliä määrittely perustuu `Satakunnan kylät` - selvitykseen (Satakuntaliitto 2007) olemassa olevista kylistä ja niiden palveluvarustuksesta. Peruspalveluiksi on luettu koulu-, kauppa-, posti- ja päivähoitopalvelut. Kyläaineistossa olivat mukana sekä Satakunnan kylätoimijoiden ilmoittamat kylät sekä asutusrakenteen perusteella valtakunnallisessa aluejaossa määritellyt YKR-kylät 20 - 40 (Tilastokeskus, Suomen ympäristökeskus/SYKE, YKR-yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä). Palvelukyläksi on määriteltä ne yhden tai useamman peruspalvelun omaavat kylät, jotka sijaitsevat harvaan asutuilla alueilla taajamien ja taajamien lievealueiden ulkopuolella. Kohdemerkintä ei osoita kylän alueen laajuutta, vaan se kuvaa kylän yleispiirteistä sijaintia. Kylien palvelutasokartoituksen jälkeen on useissa kunnissa ajettu alas kriteereinä olevia toimintoja, joita ei ole huomioitu maakuntakaavaehdotuksessa.

Maakunnallinen kyläverkko on osa toimivaa aluerakennetta ja sen palveluverkkoa. Kaavassa esitetyistä kylistä muodostuu yhdessä taajama-alueiden kanssa tasapainoinen palveluverkosto koko maakunnan harvaan asutuille alueille. Tavoitteena on haja-asutusluonteisen lisärakentamisen ohjaaminen kyläalueille, edellytysten luominen palveluiden säilymiselle, yhteisen vesihuollon järjestämiselle sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen. Keskeisimpien kylien toiminnallinen kehittäminen tukee riittävän väestöpohjan kehittymistä ja maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Maakuntakaavaan esitetään edellä esitettyjen kriteerien perusteella maakunnalliseen palveluverkkoon kuuluvat palvelukylät yhteensä 50 kpl. Lisäksi vanhat kirkonkylät, joita ei ole osoitettu taajamatoimintojen alueena, kuten Kauvatsa ja Honkilahti osoitetaan palvelukylämerkinnällä. Maakuntakaavassa osoitetaan yhteensä 52 palvelukylää.

Palvelukylät on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 4 ja yksilöity taulukossa 4.

Keskustatoimintojen, vähittäiskaupan suuryksiköiden ja palvelujen (palvelukylät) alueiden arvioidut vaikutukset

Keskustatoimintojen alueet vahvistavat kuntakeskusten rakenteellista asemaa sekä jäsentää fyysisesti taajamatoimintojen aluevarausta ja sen rakennetta. Alueet vahvistavat yhdyskuntarakennetta, sen taloudellisuutta ja toimivuutta sekä ehkäisevät keskustojen toimintojen yksipuolistumista ja palvelujen hajautumista. Merkintä keskittää keskeisiä kaupallisia palveluja kuntakeskuksen ydinalueelle ja hyödyntää olemassa olevaa rakennetta.

Palveluiltaan kehittyvät keskusta-alueet houkuttelevat lisää asukkaita. Asukkaat ja muualta tulevat asioitsijat lisäävät kysyntää, keskustojen elävyyttä ja parantavat liike-elämän toimintaedellytyksiä. Merkintä mahdollistaa kaupan suuryksiköiden sijoittumisen alueelle ja parantaa kaupallisten palvelujen tarjontaa.

Alueellisesti tasapainoinen keskusverkko mahdollistaa tasapuolisen palvelujen saatavuuden maakunnassa.

Kaavassa osoitetut palvelujen alueet sijaitsevat alueilla, joilla on jo olemassa olevaa toimintaa, joten uudet vaikutukset alueiden käyttöön ovat vähäiset. Alueilla toimivat laitokset ovat merkittävät sosiaali- ja terveysalan työllistäjiä seuduilla ja monipuolistavat alueiden työpaikkatarjontaa.

Keskustoihin liittyvillä toiminnoilla on erittäin suuret vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön sekä elinkeinojen harjoittamiseen. Satakunnan väestöstä yli 80 % asuu taajamiksi luokitelluilla alueilla. Keskustojen kehittämisellä luodaan palvelujen tarjontaa sekä mahdollisuuksia riittävän ja osaavan työvoiman pysymistä ja muuttamista alueelle / kuntaan.

Palvelujen keskittämisellä ja kehittämisellä taajamien ja maaseudun keskuksiin turvataan palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta myös maaseudun harvaan asutuilla alueilla. Palvelukylien asutuksen kehittyminen luo mahdollisuuksia myös paikallisen lähikulttuurin kehittymiselle ja uudistumiselle. Kylien aluetalouden kasvu ja kehitys mahdollistuu asutuksen ja palvelujen synergiaetujen kasvaessa.

Erikoiskaupan suuryksiköt sijaitsevat pääosin taajama-alueilla, liikenteellisissä solmukohdissa ja sijaitsevat aluerakenteessa edullisesti. Alueet lisäävät kaupan ja muun yritystoiminnan toimintaedellytyksiä. Ne mahdollistavat kaupan sijoittumisen ostovoiman suhteen sekä lisäävät kaupan kilpailua. Kilpailu lisää asiakkaiden valintamahdollisuuksia. Yksiköt palvelevat ensisijaisesti henkilöautolla kulkevaa asiakaskuntaa. Asukkaiden välinen epätasa-arvo saattaa kasvaa, jos julkisen ja kevyenliikenteen ratkaisut toteutetaan puutteellisesti.

Vähittäiskaupan suurmyymälät voivat köyhdyttää keskustojen erikoiskaupan tarjontaa, mikäli myymäläalueet sijaitsevat kaukana keskusten ydinalueista.

7.3.3 Elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamista varten varatut alueet

- Työpaikka-alue
- Teollisuus- ja varastoalue
- Yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta
- Teollisuus- ja varastoalue, jolle saa sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen
- Suojavyöhyke
- Teollisuus- ja varastoalue, jolle saa sijoittaa teollisuusprosesseissa syntyviä kiinteitä sivutuotteita sekä niiden käsittelyyn ja varastointiin liittyviä laitteita ja laitoksia

Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksillä tarkoitetaan sekä elinkeinoelämän toimintaympäristöjä että elinkeinoelämän välittömiä alueidenkäyttötarpeita. Tärkeitä toimintaympäristön osia ovat mm. maakunnan liikennejärjestelyt, energiahuollon ratkaisut sekä vesi- ja jätehuollon järjestelyt, jotka on selostettu kutakin teemaa koskevissa selostuksen kohdissa kappaleessa 7.5. Tässä kohdassa osoitetaan elinkeinoelämän välittömiin, maakuntakaavassa erikseen osoitettaviin alueisiin kuuluvat teollisuus- ja varastoalueet (T), työpaikka-alueet (TP).

Elinkeinoelämän edellytyksiä turvaavat osaltaan jo edellä määritellyt aluevaraukset mm. taajamatoimintojen alueet (A), palvelujen ja hallinnon alueet (P) sekä matkailualueet (RM) ja -kohteet (rm). Keskeisiä ovat edellisten lisäksi keskustatoimintojen alueet (C) sekä vähittäiskaupan suuyksikköjen kohdealueet KM ja km.

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelulla on pyrittävä vahvistamaan elinkeinoelämän kilpailukykyä ja tähdittävä elinkeinotoiminnan monipuolistamiseen erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla.

Yhdyskuntarakennetta eheytetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen.

Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot suunnataan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai muutoin hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle.

Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille on jätettävä riittävän suuri etäisyys.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sekä vaarallisten aineiden kuljetusreitit ja niitä palvelevat kemikaalipihat on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Maakuntakaavan tavoitteissa edellytetään, että maakuntakaavassa varaudutaan asumisen ja elinkeinojen sijoittumisalueiden vaihtoehtoihin ja joustaviin toteuttamismalleihin. Maakuntakaavalla tuetaan maakunnan aluerakenteen tarkoituksenmukaista kehittämistä sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä kilpailukyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista. Porin – Rauman vyöhykkeen sekä Kokemäenjokilaakson työpaikka- ja teollisuusalueiden keskittymien toimintaedellytykset turvataan alueidenkäytön suunnittelulla ja toimintojen haittavaikutuksia asutukselle minimoidaan.

TP

TYÖPAIKKA-ALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät ja monipuoliset työpaikka-alueet, joille voi sijoittua sekä toimisto- ja palvelutyöpaikkoja että ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastotoimintaa.

Suunnittelumääräys

Alueelle voidaan pääkäyttötarkoitusta muuttamatta suunnitella myös asumista. Alueelle ei saa suunnitella sellaisia työpaikkatoimintoja, joiden haitalliset ympäristövaikutukset läheisille alueille ja asutukselle voivat olla merkittäviä.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat työpaikka-alueet, joilla on vähintään seudullista merkitystä. Alueet on tarkoitettu taajamaan soveltuvien työpaikkatoimintojen tarpeisiin. Alueilla on vähintään seudullisesti merkittäviä toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sisältäviä alueita, jotka liittyvät kiinteästi taajamatoimintojen alueisiin tai niiden välittömään läheisyyteen. Työpaikka-alueisiin on luokiteltu myös sellaiset alueet, joille sijoittuu ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastotoimintaa. Työpaikka-alueet ovat erilaisten ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien yritystoimintojen, palveluiden ja kaupan keskittymiä erotukseksi varsinaisista teollisuus- ja varastoalueista sekä varsinaisista palvelualueista.

Työpaikka-alueiden osoittamisen perusteina ovat alueiden sijainti yhdyskuntarakenteessa, vakiintunut toimialarakenne, liikenteellinen sijainti ja toteutus kunnan yleiskaavassa. Toteutuneisuuden lisäksi aluevarauksissa on huomioitu alueiden soveltuvuus ko. toimintaan ja laajentumismahdollisuudet. Aluevarausten määrittely perustuu Tilastokeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen ja YKR (yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä 2003) tietoihin.

Maakuntakaavassa osoitettavien työpaikka-alueiden kokonais-ala on noin 1 400 ha.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 5 ja yksilöity taulukossa 5.

T

TEOLLISUUS- JA VARASTOTOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät teollisuus- ja varastotoimintojen alueet.

t

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen sekä huolehtia, että teollisuustuotannosta tai muusta toiminnasta viereisten alueiden ympäristölle ja asutukselle sekä mahdollisille pohjavesialueille aiheutuvat merkittävät haitalliset vaikutukset estetään.

-1

Merkinnällä osoitetaan merkittävät teollisuus- ja varastoalueet, joille saa sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia, ja joita koskee EU-direktiivi 96/82/EY vaarallisten aineiden aiheuttamien suuronnettomuusriskien torjunnasta (SEVESO II- direktiivi).

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueella sijaitsevista laitoksista tai vaarallisten kemikaalien valmistuksesta, varastoinnista tai kuljetuksesta lähiympäristölle ja alueelle sijoittuville toiminnoille mahdollisesti aiheutuvat riskit. Alueen suunnittelussa tulee palo- ja pelastusviranomaiselle sekä tarvittaessa Turvatekniikan keskukselle (TUKES) varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

-2

Merkinnällä osoitetaan Harjavallan suurteollisuuspuiston teollisuus- ja varastoalueet, joille saa sijoittaa ja varastoida teollisuusprosesseissa syntyviä kiinteitä sivutuotteita sekä näiden käsittelyyn ja varastointiin liittyviä laitteita ja laitoksia.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää siihen, että toiminnasta aiheutuvat ympäristöhäiriöt viereisille alueille ja asutukselle estetään.

Merkinnällä T osoitetaan ne teollisuus- ja varastotoimintojen alueet, joilla sijaitsee tai joihin voidaan sijoittaa seudullisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä teollisuuslaitoksia ja -yrityksiä. Varatut teollisuus- ja varastoalueet ovat olemassa olevia tai sijainniltaan vähintään seudullisesti merkittäviä teollisuuden tuotanto- ja varastoalueita, jotka sijaitsevat varsinaisten taajamatoimintojen, työpaikka-alueiden tai palvelualueiden ulkopuolella. Aluevarauksissa on huomioitu myös toiminnassa olevien teollisuuslaitosten ja varastoalueiden laajentumismahdollisuudet.

Osalla varattavista teollisuus- ja varastoalueilla ei ole toteutettuna teollisuuslaitoksia ja -yrityksiä. Alueet ovat kuitenkin merkittäviä teollisuuden tai varastotoimintojen potentiaalisia reservi- ja laajentumisalueita, jotka osaltaan mahdollistavat eri teollisuuden alojen toiminta- ja kehitysedellytykset. Alueiden valintaan on vaikuttanut niiden sijainti taajama-alueiden ulkopuolella sekä sijoittuminen liikenneverkkoon nähden. Varaamalla riittävästi tarkoitukseen soveltuvia teollisuus- ja varastoalueita turvataan olemassa olevien teollisuus- ja tuotantolaitosten sekä uusien yritysten sijoittumis-, toiminta- ja kehittymisedellytykset.

Teollisuus- ja varastoalueiden varausten lähtökohtana ovat Satakunnan seutukaavan 5 teollisuustoimintojen alueet. Aluevarausten aluerakenteellinen merkittävyys on arvioitu kuntakohtaisesti (kuntien yleiskaavat), seudullisesti ja maakunnallisesti ottaen huomioon työpaikkojen määrä ja laatu, ylikunnallinen työssäkäynti, liikenteellinen saavutettavuus sekä alueiden suhde maakunnan liikennejärjestelmään kuten valtateihin, muihin maanteihin, rautateihin, satamiin ja lentokenttiin. Tietopohja teollisuus- ja varastoalueiden työpaikoista, niiden aluerakenteellisesta ja ylikunnallisesta merkityksestä sekä toteutuneisuudesta perustuvat Tilastokeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen, YKR (yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä) sekä toimipaikkarekisterin tietoihin.

Maakuntakaavassa osoitetaan teollisuus- ja varastoalueiksi (T) yhteensä noin 5 540 ha.

Merkinnällä (T1) osoitetaan ne teollisuus- ja varastotoimintojen alueet, joilla aluerakenteen kannalta sijaitsee seudullisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä teollisuuslaitoksia ja -yrityksiä, ja joilla on tai joille saa sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia teollisuuslaitoksia. Aluevaraukset perustuvat Turvatekniikan keskuksen (TUKES) laatimaan luetteloon Euroopan neuvoston direktiivin 96/82/EY (Seveso II-direktiivi) kemikaaleja valmistavista ja varastoivista laitoksista.

Maakuntakaavaan osoitetaan teollisuus- ja varastoalueiksi (T1) 3 aluetta ja 12 kohdetta (t1), joille saa sijoittaa merkittäviä, vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia. Alueiden kokonaispinta-ala on noin 860 ha.

Merkinnällä (T2) osoitetaan ne ylikunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastotoimintojen alueet / läjitysalueet Harjavallassa, joilla on tai joille saa sijoittaa teollisuustuotannossa muodostuvia kiinteitä sivutuotteita (esim. rikastushiekkaa, raekuonaa, rauta- ja kipsisakkaa) sekä niiden siirtämiseen, käsittelyyn, varastointiin tai muuhun toimintaan liittyviä laitteita ja laitoksia. Teollisuus- ja varastoalueiden yleiset varausperusteet on lueteltu T-alueen merkinnän yhteydessä.

Aluevaraukset perustuvat Outokumpu Harjavalta Metals Oy:n ja OMG Harjavalta Nickel Oy:n vuonna 2000 laadittamaan ”Teollisuuden tuotantovaihtoehtojen ja kiinteiden prosessijätteiden läjitystä koskevaan ympäristövaikutusten arviointiselostukseen”. Maakuntakaavaan osoitetaan kaksi teollisuuden sivutuotteiden käsittelyyn ja varastointiin liittyvää aluetta Harjavallassa T2-103 Ratala (n. 120 ha) ja T2-104 Lammaistensuo (n. 60 ha)

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 5 ja yksilöity taulukossa 5.

YHDYSKUNTARAKENTEEN TEOLLISUUS- JA VARASTOTOIMINTOJEN LAAJENEMISSUUNTA

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta sellaiset tavoitteelliset maankäytön päälaajenemissuunnat, joilla voidaan katsoa olevan maakunnallista tai seudullista tarvetta laajenemisen selvittämiseen ja suunnitteluun.

Merkinnän väri ja mahdollinen kirjaintunnus osoittavat laajenemisalueen maankäyttömuodon.

Suunnittelumääräys

Yhdyskuntarakenteen laajenemisen suunnittelussa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteelliset ja liikenteelliset edellytykset uusien rakentamisalueiden toteutamiselle, viher- ja virkistysyhteyksien jatkuvuus sekä alueen luonnon ja maiseman ominaispiirteet.

Merkinnällä osoitetaan eräille teollisuus- ja varastoalueille niiden tavoitteelliset päälaajenemissuunnat. Päälaajenemissuunnat perustuvat maakuntakaavaluonnoksesta saatuihin palautteisiin. Laajenemissuunnat tarkentuvat ja toteutuvat alemmanasteisen kuntakaavoituksen kautta. Teollisuus- ja varastotoimintojen yhdyskuntarakenteen kannalta tavoitteelliset laajenemissuunnat on soitetu yhteensä 7 kohteessa:

Harjavalta:	valtatien 2 eteläpuoleisen Sievarin teollisuusalue, laajennus luoteeseen
Jämijärvi:	taajama-alueen luoteispuoleinen teollisuusalue, laajennus luoteeseen
Luvia:	taajama-alueen pohjoispuoleinen teollisuusalue, laajennus koilliseen
Nakkila:	valtatien 2 eteläpuoleinen teollisuusalue, laajennus luoteeseen
Noormarkku:	valtatien 23 länsipuoleinen teollisuusalue, laajennus koilliseen
Pori:	Tahkoluodon teollisuusalue, laajennus lounaaseen
Rauma:	Uotilan – Äyhön teollisuusalue (valtatien 8 / Porin tien ja valtatien 12 / Huittistentien välinen neljännes), laajennus valtatien 8 suuntaisesti koilliseen

SV

SUOJAVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla alueiden käyttöä on läheisen alueen toiminnan tai muun ympäristöönsä käyttörajoituksia aiheuttavan luonteen vuoksi rajoitettava.

-1

Merkinnällä osoitetaan vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen suojavyöhyke (konsultointivyöhyke).

Suunnittelumääräys

Suunnittelussa on otettava huomioon alueella sijaitsevista laitoksista tai vaarallisten kemikaalien valmistuksesta, varastoinnista tai kuljetuksesta ympäristölle ja alueelle sijoittuville toiminnoille mahdollisesti aiheutuvat riskit.

Suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen sijoittamista suojavyöhykkeelle tulee palo- ja pelastusviranomaiselle sekä tarvittaessa Turvatekniikan keskukselle (TUKES) varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Teollisuus- ja varastoalueiden T1 ja – kohteiden t1, joilla on tai joille saa sijoittaa merkittäviä, vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia ympärille osoitettavat suojavyöhykkeet (sv1) perustuvat Turvatekniikan keskuksen (TUKES) laatimaan luetteloon Euroopan neuvoston direktiivin 96/82/EY (Seveso II-direktiivi muutoksineen) mukaisista vaarallisista kemikaaleja valmistavista ja varastoivista laitoksista ja niiden konsultointivyöhykkeiden laajuuteen. Konsultointivyöhykkeen koko vaihtelee 1 – 2 kilometriä tehdasalueen tai sen tontin rajasta.

Suojavyöhyke osoitetaan kolmen T1 -alueen ja kahdentoista t1 -kohteen vaatimalle etäisyydelle.

Suojavyöhykkeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 5.

Työpaikka-, teollisuus- ja varastoalueiden sekä suojavyöhykkeen sv1 arvioidut vaikutukset

Valtaosa maakuntakaavassa osoitettavista teollisuus- ja varastoalueista sijoittuu varsinaisten taajama- ja keskustatoimintojen sekä palvelualueiden – siis asumiseen ja liiketoimintaan osoitettujen alueiden - ulkopuolelle, joten teollisista toiminnoista mahdollisesti aiheutuvat ympäristöhaitta- ja häiriötekijät ovat lähinnä paikallisia. Varsinaisilla työpaikka-, teollisuus- ja varastoaluevarauksilla ei ole merkittäviä suoria ekologisia tai kulttuurisia vaikutuksia luontoon ja ympäristöön.

Teollisuus- ja varastoalueilla suoritettavista toiminnoista sen sijaan voi niiden laadusta, määrästä ja laajuudesta johtuen aiheutua mahdollisissa häiriötilanteissa huomattaviakin haitallisia ekologisia, ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia. Olemassa olevien teollisuus- ja varastoalueiden laajennukset, muu niihin liittyvä rakentaminen sekä varsinainen teollisuustoiminta yleensä köyhdyttävät luonnon monimuotoisuutta ja kuluttavat erilaisia luonnonvaroja. Esitettävät varaukset liittyvät valtaosin kiinteästi taajamatoimintojen alueisiin tai niiden välittömään läheisyyteen samoin kuin olemassa olevaan maakunnan liikenneverkkoon, joten uusia tai merkittäviä liikennejärjestelmiä tai väyliä ei näitä varten ole tarve rakentaa.

Teollisuus- ja varastoalueiden sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat toiminnan laadusta riippuen ensisijaisesti alueen lähiympäristöön ja asukkaisiin. Toiminnan luonteesta riippuen teollisuus- ja varastoalue saatetaan kokea asuin- ja elinympäristöä vaarantavana riskitekijänä. Lisäksi alueisiin kohdistuu usein myös jatkuvaa raskasta ajoneuvoliikennettä ja vaarallisten aineiden kuljetuksia, jotka koetaan mm. lähialueella asuinympäristön viihtyvyyttä häiritsevinä tai vaarantavina riskitekijöinä. Eräisiin teollisuusalueisiin (esim. Euran Kauttua, Porin Pihlava) liittyy merkittäviä kulttuuri- ja rakennushistoriallisia arvoja.

Toisaalta maakunnan merkittävät teolliset työpaikat keskittyvät juuri maakunnallisesti merkittävälle teollisuus- ja varastoalueille, jolloin niiden merkitys koetaan tiettyä taloudellista turvallisuutta, vakautta ja jatkuvuutta takaavina työpaikka-alueina. Maakuntakaavan teollisuus- ja varastoalueet turvaavat ja parantavat osaltaan koko maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Teollisuus- ja varastoalueet asettavat osin tiettyjä rajoituksia muulle maankäytölle, rakentamiselle ja toimintojen sijoittamiselle.

Eräisiin teollisuus- ja varastoalueisiin liittyvien suojavyöhykkeiden (konsultointivyöhykkeiden) ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat mahdollisten ympäristöonnettomuuksien ennakolta tiedostamiseen, ehkäisemiseen ja riskienhallintaan. Suojavyöhykkeet asettavat rajoituksia muulle maankäytölle, rakentamiselle ja tiettyjen toimintojen sijoittumiselle (esim. asuminen, virkistyskäyttö).

7.3.4 Matkailualueet

- Matkailun kehittämisvyöhyke
- Matkailun ja virkistyskehtämisen yhteystarve
- Matkailupalvelujen alue ja kohde
- Matkailutie

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäyttöä

edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävä hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta.

Maakunnan suunnittelussa on tuettava matkailukeskusten ja alueiden verkottumista sekä vapaa-ajankäytön vyöhykkeiden kehittämistä niin, että muodostuu toimivia palvelukokonaisuuksia. Ensisijaisesti on kehitettävä olemassa olevia matkailukeskuksia ja -alueita. Alueidenkäytön suunnittelulla matkailualueita tulee eheyttää ja osoittaa matkailun kehittämiselle riittävät alueet.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteissa todetaan, että matkailuelinkeinoja edistetään varamalla matkailupalvelujen alueita taajamista ja maaseudulta, sijainniltaan hyviltä ja ympäristöltään vetovoimaisilta sekä kulutusta kestävilä alueilta. Matkailua ja olemassa olevia palveluja tuetaan kytkeillä matkailu- ja virkistyspalvelut sekä luonto- ja kulttuurinähtävyydet osaksi laajaa vapaa-ajan alueiden verkostoa.

MATKAILUN KEHITTÄMISVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joihin kohdistuu merkittäviä matkailun kehittämistarpeita.

Suunnittelumääräys

Vyöhykkeiden sisällä toteutettavassa alueidenkäytön suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota matkailuelinkeinojen ja virkistyspalveluiden kehittämiseen. Suunnittelussa on otettava huomioon toteutettavien toimenpiteiden yhteensovittaminen kulttuuri-, maisema- ja luontoarvoihin sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen.

Matkailuun liittyviä toimintoja suunniteltaessa ja vyöhykkeen vetovoimaisuutta kehitettäessä tulee ottaa huomioon vyöhykkeen erityisominaisuudet ja niiden ominaispiirteiden säilyttäminen.

- 1 Merkinnällä osoitetaan merkittävät matkailun ja virkistyskäytön kehittämisen kohdevyöhykkeet.

Merkinnällä mv1 osoitetaan maakunnan matkailun ja virkistyskäytön kannalta merkittävät matkailun kehittämisen aluekokonaisuudet. Aluekokonaisuudet ovat Yyteri-Reposaaari-vyöhyke (Pori) sekä Kankaanpään ja Jämijärven Jämille sijoittuvat vyöhykkeet (Kankaanpää, Jämijärvi). Hämeenkankaalle kohdistuvan kehittämisvyöhykkeen osalta on otettava huomioon, että Hämeenkankaan ensisijainen käyttäjä on puolustusvoimat ja matkailupalveluihin liittyvät toiminnot on sopeutettava puolustusvoimien käytössä olevaan alueeseen kohdistuviin käyttötarpeisiin. Aluekokonaisuuksien matkailullinen vetovoima perustuu luonnonolosuhteisiin, maisemaan, kulttuuriympäristöihin ja -historiaan.

- 2 Merkinnällä osoitetaan merkittävät kulttuuriympäristö- ja maisemamatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeet.

Merkinnällä mv2 osoitetaan maakunnan kulttuuri- ja maisemamatkailun kehittämisen kannalta valtakunnallisesti arvokkaat aluekokonaisuudet: Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemavyöhyke, Vanhan Rauman ja Lapin Sammallahdenmäen maailmanperintökohteet, Pyhäjärvi-Köyliönjärvi (Eura, Köyliö, Säskylä), Ahlainen (Pori) sekä Leineperin ja Noormarkun ruukinalueet (Ulvila, Noormarkku).

Aluekokonaisuuksien matkailullinen vetovoima perustuu valtakunnallisesti merkittäviin ominaispiirteisiin, kuten monipuolisiin kulttuuriympäristöihin ja -historiaan sekä maisemaan.

- 3 Merkinnällä osoitetaan merkittävät luontomatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeet, joihin kohdistuu luontomatkailun, luonnon virkistyskäytön, ulkoilu- ym. reitistöjen sekä luonnonsuojelun kehittämis- ja yhteensovittamistarpeita.

Merkinnällä mv3 osoitetaan maakunnan luontomatkailun kehittämisen kannalta tärkeät aluekokonaisuudet, joilla on hyvät edellytykset matkailun kehittämiseen. Vyöhykkeet ovat: Satakunnan rannikkoseutu, Puurijärven - Isonsuon kansallispuisto lähiympäristöineen, Joutsijärven järvi- ja metsäalue lähiympäristöineen, Pinkjärvi, Koskeljärvi sekä Pohjois-Satakunnan suo- ja metsä-aluekokonaisuus ml. Kauhanen - Pohjankankaan kansallispuiston Satakunnan puoleinen osa. Aluekokonaisuuksien matkailullinen vetovoima perustuu monipuolisiin luonnonympäristöihin sekä maisemaan.

MATKAILUN JA VIRKISTYKSEN KEHITTÄMISEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan merkittävien matkailun kehittämisvyöhykkeiden toiminnalliset yhteystarpeet.

Valtaosa matkailun kehittämisvyöhykkeistä on luonteeltaan ylimaakunnallisia. Matkailun kehittämisvyöhykkeiden sekä yhteystarpeiden osoittaminen perustuu 'Matkailualueet Satakunnan maakuntakaavassa' – teemaraporttiin.

Vyöhykkeet sekä yhteystarpeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 6.

RM

MATKAILUPALVELUJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät matkailua palvelevat alueet.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat matkailupalveluiden alueet, kuten matkailu- ja lomakeskuksia tai muita vastaavia alueita ja joilla on vähintään seudullista merkitystä. Useilla alueilla on myös maakunnallista tai jopa valtakunnallista merkitystä (Yteri, Kylmäpihlaja, Kuninkaanlähde, Jämi). Eri alueilla on omat erityispiirteensä. Alueiden toteuttajina ovat lähinnä matkailualan yrittäjät ja kunnat.

Matkailupalveluiden alueita osoitetaan aluevarausmerkinnällä RM viisi aluetta. Kohdemerkinnällä rm on osoitettu 17 kohdetta. Alueista ja kohteista 10 sijaitsee merenrannikolla sekä 12 sisämaan joki- ja järvialueilla. Aluevarausten kokonaispinta-ala on 230 ha.

Matkailua koskevien vyöhykkeiden sekä matkailupalvelujen alueiden ja kohteiden määrittely perustuu "Matkailualueet Satakunnan maakuntakaavassa" – teemaraporttiin.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 6 ja yksilöity taulukossa 6.

-mv

MATKAILUTIE

Merkinnällä osoitetaan valtakunnalliseen matkailutieverkkoon kuuluva seututien osa.

Merkinnällä osoitetaan valtakunnalliseen matkailutieverkkoon kuuluva Taikayöntie, joka johtaa maantiellä nro 230 Huittista Punkalaitumen kautta Urjalaan. Tie sijoittuu Punkalaitumenjoen varrelle ja on olennainen osa joen kulttuurimaisemaa. Taikayöntie on maamme kolmas virallinen matkailutie. Merkintä on kaavakartalla liitetty maantien hallinnolliseen kaavamerkintään (st-mv)

Matkailutie on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 6.

Matkailua palvelevien alueiden arvioidut vaikutukset

Matkailunäkökulma kytkeytyy moniin maakuntakaavassa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa käsiteltäviin teemoihin. Matkailun kehittämisvyöhykkeitä sekä matkailupalvelualueita osoittavat merkinnät edistävät suunnitelmallista matkailukäytön kehittämistä osana alueiden moninaiskäyttöä.

Ekologiselta kannalta arvioiden matkailun kehittämisvyöhykkeitä koskevan suunnittelun toteuttaminen edistää suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema- ja kulttuuriympäristöalueiden kestävä hyödyntämistä mm. matkailun tukialueina ja vetovoimakohteina sekä matkailukäytön ohjaamista kulumista hyvin kestäville alueille. Lisääntyvät matkailijamäärät voivat olla uhka mm. herkille eliölajeille. Matkailupalvelujen alueiden osoittaminen edistää omalta osaltaan mm. olemassa olevien matkailupalvelujen kehittämistä ja eheyttämistä. Suunnitellun ja ympäristön kantokykyyn ylittävä matkailupalveluiden rakentaminen saattaa heikentää alueiden vetovoimaisuutta, aiheuttaa herkkien alueiden liiallista kulumista sekä maiseman- ja kulttuuriympäristöarvojen heikkenemistä.

Kehittämisvyöhykkeiden sekä merkittävimpien matkailupalvelujen alueiden osoittaminen edistävät omalta osaltaan suunnittelu- ja kehittämis yhteistyötä alueen toimijoiden kesken sekä lisäävät yleistä tietoisuutta alueiden matkailuun ja virkistyskäyttöön liittyvistä erityisominaisuuksista ja ylikunnallisesta luonteesta.

Paikalliset asukkaat, omatoimiset retkeilijät ym. voivat kokea matkailuun liittyvän rakentamisen ja kävijämäärien lisääntymisen omassa elinympäristössään myös uhkana ja paikoitellen voi syntyä intressiristiriitoja matkailun, loma-asukkaiden ja paikallisten asukkaiden kesken. Toisaalta matkailurakentamisen voidaan kokea lisäävän yleisesti palvelujen saatavuutta alueilla.

Matkailunäkökulman huomioonottaminen alueidenkäytön suunnittelussa edistää alueiden matkailullisten vetovoimaisuustekijöiden vahvistamista sekä matkailuun kytkeytyvien elinkei-

7.3.5 Maa- ja metsätalousalueet

- Maisemallisesti arvokas peltoalue
- Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja
- Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä merkitystä puolustusvoimien toiminnan kannalta
- Maa- ja metsätalousvaltainen alue jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta
- Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on merkitystä luonnonvaran-alan opetus- metsänä

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueiden käytöllä edistetään elottoman ja elollisen luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään. Hyviä ja yhtenäisiä peltoalueista ei ilman erityisiä perusteita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä pirstoa hyviä ja laajoja metsätalousalueita tule pirstoa muulla maankäytöllä.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattu riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huolehdittava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden mukaan maankäytön suunnittelun keinoin edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa. Tavoitteena on, että Satakunnan maakunta tarjoaa asukkailleen myös tulevaisuudessa viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön, missä ympäristön ekologista kestävyttä ei ylitetä tai vaaranneta. Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luontoalueet. Yhtenäisil-

le, hyvälle tai maiseman kannalta tärkeille pelto- ja metsäalueille ei osoiteta muuta maankäyttöä ilman eri perusteita. Maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten maankäytölliset mahdollisuudet varmistetaan maakuntakaavalla. Puolustusvoimien hallitsemilla alueilla puolustusvoimien käytötarve on ensisijainen.

MA

MAISEMALLISESTI ARVOKAS PELTOALUE

Merkinnällä osoitetaan maatalousalueita, jotka ovat maisemallisesti arvokkaita, avoimia viljelyalueita ja jotka sijaitsevat keskeisesti taajamarakenteessa ja/tai kuuluvat olennaisesti alueen kulttuurimaisemaan.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alueen säilymiseen avoimena ja sen merkitykseen taajama- ja kulttuurimaisemassa.

Merkinnällä osoitetaan Nakkilan keskustaajaman jokivarren sekä Villilän kartanon lähipelto-alue, Karvian kuntakeskuksen sisääntuloväylän maisemallisesti arvokas peltoalue sekä Ulvilan Suosmeren kylän peltoalue sekä Ulvilan Kullaan Koskenkylän ja kirkonkylän taajamien välinen peltoaukea. Alueiden määrittelyn tietopohjana ovat kuntien asema- ja tai yleiskaavat sekä selvitys ”Satakuntalaiset kulttuuriympäristöt”³³. Aluevarausten kokonaispinta-ala on noin 1 280 ha.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 7 ja yksilöity taulukossa 7.

MY

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA

Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joihin liittyy erityisiä kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvoja.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot.

Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joihin liittyy vähintään seudullisesti merkittäviä erityisiä kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvoja.

Merkinnällä on osoitettu mm. Eteläjoen, Poosjoen-Kuollejoen-Pohjajoen ja Merikarvianjoen joenvarsi-alueet, Vaaljärven itä- ja pohjoisranta Eurassa, Kiviharju-Tarrunkorpi Honkajoella, Narvin alue Kankaanpäässä, Mustajärven länsiranta Karviassa sekä Porrasnevan alue Siikaisten ja Merikarvian rajalla. Maa- ja metsätalousvaltaisilla, ympäristöarvoja omaavilla alueilla voidaan harjoittaa maa- ja metsätaloutta. Alueilla sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä muu sellainen rakentaminen, joka soveltuu alueen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvoihin. Alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota kyseisten arvojen säilymiseen sekä ympäristönhoitoon.

Alueiden rajaus- ja kaavamerkintä perustuvat Satakunnan luonnonsuojeluselvitykseen 1995 – 1998, kuntien eriasteisiin kaavatietoihin sekä Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvityksen 2005 -2006 teemaraporttimenettelyyn.

Maakuntakaavaan osoitettavien ympäristöarvoja omaavien maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden yhteispinta-ala on noin 4 540 ha.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 7 ja yksilöity taulukossa 7.

M

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita.

- 1 Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joiden mahdollinen käyttö puolustusvoimien harjoitusalueena perustuu maanomistajan kanssa laadittavaan sopimukseen. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Rakentamismääräys

Alueelle ei tule sijoittaa uusia asuin- tai lomarakennuksia. Suunniteltaessa muuta rakentamista alueelle on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

- 2 Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on merkitystä luonnonvara-alan opetusmetsinä.

Merkinnällä M1 osoitetaan puolustusvoimien harjoitusalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joiden mahdollinen käyttö puolustusvoimien harjoitustoimintaan perustuu maanomistajan kanssa laadittavaan sopimukseen. Alueita voidaan tilapäisesti tarvita esim. joukkojen liikutteluun. Ampuma- ja harjoitustoiminnan aikana maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla liikkuminen saattaa olla turvallisuussyistä rajoitettua.

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus alueilla on tarpeen puolustusvoimien käytössä olevien ampuma- ja harjoitusalueiden toimintaedellytysten ja kehittämisen turvaamiseksi. Puolustusvoimien valtakunnallisesti merkittävien ampuma- ja harjoitusalueiden (EAH) käyttöön liittyvät tekijät, erityisesti yleiset turvallisuustekijät edellyttävät M1 -alueiden muun käytön ajoittaista rajoittamista.

Maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on merkitystä puolustusvoimien toiminnalle ja kehittämiselle sekä yleiselle turvallisuudelle on Pohjankankaan, Hämeenkanan ja Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalueiden lähialueilla. Pohjankankaan ja Hämeenkanan sekä Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalueet ovat valtakunnallisesti merkittäviä.

Alueilla on sekä yksityisessä omistuksessa olevia että Metsähallituksen puolustusvoimien käyttöön hankkimia alueita.

Alueiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 3 260 ha (Säskylänharju n. 1 500 ha, Pohjankangas n. 900 ha ja Hämeenkanan n. 850 ha).

Alueiden rajauksen ja sisällön määrittely perustuu "Maanpuolustus"-teemaraporttimenettelyyn. Maanpuolustusta käsitellään myös kohdassa 7.3.6.

Merkinnällä M2 osoitetaan Metsähallituksen hallinnassa olevat, Porin Ammattiopistoon kuuluvan Metsäopiston opetusmetsäkäytössä olevat 2 aluetta. Opetusmetsien aluevaraukset perustuvat tietoihin käytössä olevista opetusmetsistä. Alueiden yhteispinta-ala on noin 760 ha.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 7 ja yksilöity taulukossa 7.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISEN ALUE, JOLLA ON ERITYISTÄ ULKOILUN OHJAAMISTARVETTA

Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joille suuntautuu tai on odotettavissa suuntautuvan ulkoilun ohjaamistarvetta.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alueen ulkoilumahdollisuuksien turvaamiseen sekä ulkoilua palvelevien reittien toteuttamismahdollisuuksiin.

Ulkoilun ohjaamistarvetta edellyttäviksi maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi osoitetaan ne alueet, jotka sekä sijainniltaan, luonnonolosuhteiltaan ja saavutettavuudeltaan soveltuvat hyvin ulkoiluun ja retkeilyyn sekä täydentävät maakuntakaavan ulkoilu-, retkeily- ja virkistysalueverkkoa. Ulkoilun ohjaamistarvetta edellyttävät alueet ovat joko maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä. Maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta rajas- ja kaavamerkintä perustuvat Satakunnan seutukaavan 5 MU-alueiden tarkistuksiin, kuntien eriasteisiin kaavatietoihin sekä Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvityksen 2005- 2006 teemaraporttimenettelyyn.

Maakuntakaavaan osoitettavien maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta, yhteispinta-ala on noin 4 140 ha.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 7 ja yksilöity taulukossa 7.

Maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden arvioidut vaikutukset

Maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden päämaankäyttö on maa- ja metsätalous. Alueille kohdistuvien toimintojen laajuus, luonne ja määrä vaikuttavat olennaisesti alueiden ekologiin, sosiaalisiin, kulttuurisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin. Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet tukevat ja täydentävät mm. maakuntakaavassa osoitettavia suojelu-, luonnonsuojelu- ja virkistysalueita sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita, joten ko. alueiden kaavalliset vaikutukset ovat samansuuntaisia. Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet mahdollistavat sekä viljelymaisema ja luonnonarvojen säilyttämisen (MA- ja MY-alueet), luonnonvarojen hyödyntämisen (M1 ja M2 -alueet) kuin myös jokamiehen oikeudella tapahtuvan luonnossa virkistäytymisen (MU-alueet).

Luonnonolosuhteiltaan monipuoliset ja vaihtelevat maa- ja metsätalousvaltaiset alueet rikastuttavat osaltaan sekä luonnon monimuotoisuutta että maakunnan asukkaiden asuin- ja elinympäristöä. Maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin saattaa liittyä huomattavia taloudellisia vaikutuksia mm. metsätalouden harjoittamisen, muiden luonnonvarojen sekä moninaiskäyttömahdollisuuksien kautta. Eräisiin maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin sisältyy suunnittelumääräys, joka osaltaan heijastuu alueen luonnonvarojen hyödyntämiseen, rakentamiseen sekä toimintojen sijoitteluun.

Maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, joilla on erityistä merkitystä puolustusvoimien toiminnan kannalta (M1), voi olla ajoittaisia käytön rajoituksia maa- ja metsätaloustalouden osalta, jos alueiden käytöstä on tehty sopimus maanomistajan kanssa. Lisäksi alueiden rakentamista on rajattu niin, että alueille ei tule sijoittaa uusia asuin- ja lomarakennuksia (maankäyttö- ja rakennuslaki 33 §). Näiden alueiden päämaankäyttö on maa- ja metsätalous.

7.3.6 Maanpuolustus

- Puolustusvoimien alue
- Ampuma- ja harjoitusalue
- Ampumarata-alue
- Melualue, me-1 ja me-2
(ks. myös kohta 7.3.5. maa- ja metsätalousvaltainen alue M1)

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla tulee kiinnittää huomiota alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuuteen sekä elinkeinotoiminnan tarpeiden ja ympäristöarvojen yhteensovittamiseen.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sisältävät myös melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista johtuvien haittojen ehkäisyä ja vähentämistä koskevan vaatimuksen, jonka mukaan alueiden käytössä on ehkäistävä melusta aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden mukaan Satakunnan aluerakenteen kannalta merkittäviä tekijöitä ovat myös kehitettävät varuskunnat Kankaanpään Niinisalossa ja Säkylän Huovrinteellä. Alueidenkäytön suunnittelussa otetaan em. tavoitteiden mukaan huomioon maanpuolustuksen tarpeet siten, että turvataan riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnoille sekä muille maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksille samalla kun huomioidaan muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja säilytettävien ympäristöarvojen sekä elinkeinon harjoittamisen asettamat vaatimukset. Maanpuolustukseen tarvittavien alueiden kehittämisessä huomioidaan syksyllä 2004 annetun puolustuspoliittisen selonteon ao. alueita koskeva sisältö.

EP

PUOLUSTUSVOIMIEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien käytössä olevat varuskunta-, varikko- ja muut vastaavat alueet. Näillä alueilla liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua.

Suunnittelumääräys

Aluetta kehitetään puolustusvoimien erityisalueena siten, että alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota ympäristöarvoihin sekä yleiseen turvallisuuteen.

Merkinnällä EP osoitetaan puolustusvoimien käytössä olevat varuskunta-, varikko-, harjoitus- ja muut vastaavat alueet. Tällaisia alueita on Kankaanpäässä (Niinisalo), Säkylässä (Huovrinteellä) sekä Kokemäellä (Piikajärvi). Näillä alueilla liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua. EP- alueiden pinta-ala on lähes 800 ha.

Säkylän Huovrinteellä sijaitseva Porin Prikaati kuuluu maamme kehitettävien varuskuntien joukkoon. Prikaati on Länsi-Suomen Sotilasläänin valmiusyhtymä ja kansainvälinen valmiusjoukon pääkouluttaja. Lisääntyvä kansainvälinen yhteistoiminta vaikuttaa voimakkaasti juuri Säkylässä ja Satakunnassa.

Kankaanpään Niinisalo kuuluu myös kehitettäviin varuskuntiin. Niinisalossa toimii useita yksiköitä. Tykistöprikaatiin on keskitetty Länsi-Suomen Sotilasläänin tykistöjoukkojen koulutus ja puo-

lustusvoimien lentotiedustelutoiminta. Myös puolustusvoimien koeampumatoiminta on keskitetty Niinisaloon, jossa sijaitseva koeampumalaitos vastaa puolustusvoimien koko koeampumatoiminnan käytännön toteuttamisesta. Tykistöprikaatiin kuuluva Tykistökoulu antaa korkeakoulutaisista aselajikoulutusta osana Maasotakoulun ja Maanpuolustuskorkeakoulun koulutusjärjestelmää.

Puolustusvoimien alueen rajauksen ja sisällön määrittely perustuu ”Maanpuolustus” – teemara-porttimenettelyyn.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 8 ja yksilöity taulukossa 8.

EAH

AMPUMA- JA HARJOITUSALUE

Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien käytössä olevat ampuma- ja harjoitusalueet. Näillä alueilla liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua.

Suunnittelumääräys

Aluetta kehitetään puolustusvoimien erityisalueena siten, että alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota ympäristöarvoihin, yleiseen turvallisuuteen sekä alueen lähiympäristölle ja asutukselle mahdollisesti aiheutuviin haittoihin.

Merkinnällä EAH osoitetaan puolustusvoimien käytössä olevat valtakunnallisesti merkittävät ampuma- ja harjoitusalueet maanpuolustuksen tarpeita varten. Puolustusvoimien käytössä olevia ampuma- ja harjoitusalueina käytettäviä erityistoimintojen alueita ovat Honkajoen, Jämijärven, Karvian ja Kankaanpään kuntien alueilla sijaitsevat Pohjankangas, Hämeenkanas ja Kantinkangas sekä Huittisten, Köyliön ja Säkylän kuntien alueilla sijaitseva Säkylänharju. Näillä alueilla liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua.

Ampuma- ja harjoitusalueiden pinta-alat (yhteensä noin 16 560 ha) ovat maakuntakaavassa seuraavat: Säkylänharju n. 3 550 ha Pohjankangas n. 9 100 ha, Hämeenkanas n. 3 800 ha ja Kantinkangas n. 100 ha. Pinta-alat käsittävät maakuntakaavassa EAH-merkinnällä osoitetut alueet. Luvuissa eivät ole mukana mm. ampuma- ja harjoitusalueiden sisälle jäävät suojelualueet. Lisäksi ampuma- ja harjoitusaluekäytössä olevien alueiden ulkopuolella on pienialaisia Metsähallituksen puolustusvoimien käyttöön hankkimia alueita. Esimerkiksi Tykistöprikaati ilmoittaa Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen todelliseksi pinta-alaksi noin 10 000 ha ja Hämeenkanakaan noin 5 000 ha.

Ampuma- ja harjoitusalueen EAH rajauksen ja sisällön määrittely perustuu ”Maanpuolustus” – teemara-porttimenettelyyn.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 8 ja yksilöity taulukossa 8.

E

ERITYISURHEILUALUE

Merkinnällä osoitetaan urheilualueita, joilla on tietty erityiskäyttötarkoitus.

e

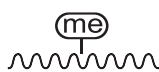
-3

Merkinnällä E3 osoitetaan puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueilla sijaitsevat merkittävät ampumaradat ja ampumahiihtostadionit, joilla voi olla seudullista yhteiskäyttöä.

Suunnittelumääräys

Aluetta kehitetään puolustusvoimien erityisalueena siten, että alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota ympäristöarvoihin, yleiseen turvallisuuteen sekä alueen lähiympäristölle ja asutukselle mahdollisesti aiheutuviin haittoihin.

Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueilla sijaitsevat merkittävät ampumaradat ja ampumahiihtostadionit (yht. 5 kpl), joilla voi olla seudullista yhteiskäyttöä. Merkinnän tavoitteena on turvata puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueille sijoittuvien ampumaratojen toimintojen keskittäminen sekä seudullinen kehittäminen.

MELUALUE

Merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joilla melua aiheuttavan toiminnan meluhaittojen vähentämiseksi on tarpeen ohjata tai rajoittaa alueiden käyttöä.

-1

Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuva melu-alue, jolla melutaso $L_{Aeq (7-22)}$ ylittää ajoittain tason 55 dB. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkintä sallii nykyisen toiminnan jatkamisen ja kehittämisen sekä rakennusten täydennys- ja peruskorjaustoimenpiteet.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien ohjeistus toiminnan aiheuttamalle ympäristömelulle.

Rakentamismääräys

Alueelle ei tule sijoittaa uutta asumista tai muita melulle herkkiä toimintoja. Suunniteltaessa rakentamista alueelle on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Ampumaradan määrittely perustuu ”Maanpuolustus” – teemaraporttimenettelyyn.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 8 ja yksilöity taulukossa 8.

Merkinnällä me1 osoitetaan puolustusvoimien Pohjankankaan ja Säkylänharjun ampumatoiminnoista johtuvat melualueet, joilla melutaso ylittää ajoittain tason 55 dB (A_{eq} , 07–22). Alueiden laajuus perustuu nykytoimintaan ja tämänhetkiseen arvioon 10 vuotta eteenpäin. Pohjankankaan melualue sijoittuu valtaosiltaan Kankaanpään kaupungin alueelle sekä pohjoisosistaan myös Honkajoen ja Karvian kuntien alueille. Säkylänharjun melualue sijoittuu Huittisten, Köyliön ja Säkylän kuntien alueille.

Koska valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa, on maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus puolustusvoimien käytössä olevien ampuma- ja harjoitusalueiden melualueella me1 tarpeen.

-2

Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuva melu-alue, jolla melutaso $L_{Aeq (7-22)}$ ylittää ajoittain tason 50 dB.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien ohjeistus toiminnan aiheuttamalle ympäristömelulle.

Suunniteltaessa alueelle uusia melulle mahdollisesti herkkiä toimintoja on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä me2 osoitetaan puolustusvoimien Pohjankankaan ja Säkylänharjun ampumatoiminnoista johtuvat melualueet, joilla melutaso ylittää ajoittain tason 50 dB (A_{eq} , 07–22). Alueiden laajuus perustuu nykytoimintaan ja tämänhetkiseen arvioon 10 vuotta eteenpäin. Pohjankan-

kaan melualue sijoittuu Honkajoen, Jämijärven, Kankaanpään ja Karvian kuntien alueille. Säky-länharjun melualue sijoittuu Huittisten, Köyliön ja Säskylän kuntien alueille.

Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueilla harjoitettavaan ampumatoimintaan liittyvien raskaiden aseiden ja räjähteiden ääni on suurenergistä, impulssimaista ja pienitaajuisia. Raskaat aseet aiheuttavat äänen lisäksi ilmassa etenevän paineaallon vaikutuksesta myös tärinää. Alem-pitasoinen melu sekä tärinävaikutus voidaan havaita vielä laajemmalla alueella kuin kaavan melualueet.

Pohjankankaan ja Hämeenkan-kaan alueet ovat Länsi-Suomen sotilasläänin tärkeimmät ampu-ma- ja harjoitusalueet. Edellä mainitut alueet ovat koko maavoimien tärkeimmät ampuma- ja harjoitusalueet Etelä-Suomessa 1.1.2008 toteutetun rakennemuutoksen jälkeen (Läntisen maan-puolustusalueen esikunnan lausunto 10.7.2006 Satakunnan maakuntaohjelmasta 2007-2010).

Ampumatoiminnasta johtuvien melualueiden määrittely perustuu puolustusvoimien laaditutta-miin ympäristömeluselvityksiin (Ramboll 2007: Niinisalon varuskunta, ympäristömeluselvitys 2.2.2007 ja Insinööritoimisto Akukon Oy 2009: Säskylän varuskunnan ampumatoiminta, ym-päristömeluselvitys 2/2009), Puolustusvoimien ohjeeseen 13.7.2005: "Raskaiden aseiden ja räjähteiden aiheuttaman ympäristömelun arviointi" sekä Ampumaratatyöryhmän mietintöön 29.6.2006: "Puolustusvoimien ampumatoiminta maankäytön suunnittelussa ja ympäristölupa-menettelyssä" (Suomen ympäristö 38, ympäristöministeriö).

Puolustusvoimien toimintaan varattujen alueiden arvioidut vaikutukset

Maanpuolustuksen alueellisten edellytysten turvaamista koskevien aluevaraus- ja erityisomi-naisuuksia ilmentävät merkinnät osoittavat lähinnä olemassa olevien toimintojen sijainnin se-kä ampuma- ja harjoitusalueen käytöstä aiheutuvat melualueet.

Olemassa olevilla ampuma- ja harjoitusalueilla harjoitettavien toimintojen merkittävimmät ekologiset vaikutukset kohdistuvat harjoitusalueiden käytössä kuluviin osiin, kuten kulkureit-teihin ja maali alueisiin.

Toisaalta ampuma- ja harjoitusalueilla on myös lajistoa, joka voi hyötyä avoimna pysyvistä, paljaista hiekka-alueista tai palaneista alueista. Ampumaratojen osalta ekologiset haitat ovat melko pienialaisia ja hallittavia. Ammunnat sekä liikenne vaikut-tavat myös eläimistöön (erityisesti melu) ja aiheuttavat pohjavesiin kohdistuvia pilaantumis- riskejä.

Maanpuolustukseen liittyvillä toiminnoilla on myös vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja elinymp-äristöön. Ampuma- ja harjoitusalueiden melusta seuraa rajoituksia alueen muulle maan-käytölle. Ammunnoista johtuva melu ja tärinä aiheuttavat lähialueilla ajoittain häiriöitä asu-miselle, elinkeinojen harjoittamiselle sekä elinympäristölle. Olemassa olevien melualueiden osoittaminen maakuntakaavassa turvaa sen, että todettu melu otetaan huomioon yksityiskoh-taisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä.

Puolustusvoimien toiminnan jatkuminen olemassa olevilla alueilla edesauttaa varuskunta-alu-eilla sijaitsevan maanpuolustustoimintaa koskevan arkkitehtuurin säilymistä. Puolustusvoimi-en toiminta voi myös vaurioittaa alueilla olevia kulttuurihistoriallisesti arvokkaita historiallisia teitä.

Maanpuolustuksen alueellisia edellytyksiä turvaavien merkintöjen osoittaminen maakunta-kaavassa mahdollistaa sekä puolustusvoimien toimintojen että asutuksen ja elinkeinojen pit-kän aikavälin alueidenkäytölliset yhteensovittamis- ja kehittämistarpeet.

Satakunnassa sijaitsee kaksi varuskuntaa ja niiden olemassaoloon liittyvät taloudelliset vai-ikutukset ovat merkittävät. Varuskunnat työllistävät suoranaisesti toista tuhatta henkilöä ja ne vaikuttavat välillisesti monin tavoin myönteisesti ympäröiviin seutukuntiin palveluiden kulutta-jana.

Melualueiden kartallisesta määrittelystä on vastannut puolustusvoimat. Melualueen määrittelyssä on huomioitu laskentamallin yliennustavuus (korkeampi äänitaso). Mittaamalla määritetty äänitaso on noin 5 dB alhaisempi kuin laskentamallin antama äänitaso. Ampumatoiminnan enimmäistasojen määrittämisessä on sovellettu ympäristömelun mittausohjetta (YM 1/95) ja ampu-maratamelun mittausohjetta (YM 61/99).

Alueet ovat esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 8.

7.3.7 Erityisurheilualueet

Teemaa koskevat tavoitteet

- Hevosurheilualue
- Moottorirata-alue
- ks. myös 7.3.6

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa sekä Satakunnan maakuntakaavan tavoitteissa ei ole erillistä mainintaa moottoriurheilualueiden käsittelystä tai osoittamisesta maakuntakaavassa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sisältävät kuitenkin melusta johtuvien haittojen ehkäisyä ja vähentämistä koskevan erityistavoitteen, jonka mukaan alueiden käytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävää hyödyntämistä.

E

ERITYISURHEILUALUE

Merkinnällä osoitetaan urheilualueita, joilla on tietty erityiskäyttötarkoitus.

e

Merkinnällä osoitetaan Kokemäen ravirata.

-1

Suunnittelumääräys

Alueen toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä on otettava huomioon alueen mahdollinen sijainti tärkeällä pohjavesialueella.

Merkinnällä E1 osoitetaan vähintään maakunnallisesti merkittäväksi luokiteltu olemassa oleva Kokemäen ravirata. Porin ravirata sijaitsee maakuntakaavassa työpaikka-alueeksi osoitetulla alueella ja sitä ei ole erikseen osoitettu maakuntakaavassa. Kankaanpään ravirata sijaitsee moottorirata-alueeksi osoitetun aluevarauksen sisällä.

Hevosurheilualueiden määrittely perustuu "Moottoriurheilualueet sekä ampuma- ja raviradat"-teemaraportiin sekä Harjavallan Järilänvuoren ja Kokemäen Koomankankaan ja Ilmiinjärven pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan.

Alue on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 34 ja yksilöity taulukossa 34.

Merkinnällä osoitetaan merkittävät ajoharjoittelu- ja moottoriurheiluradat.

-2

Suunnittelumääräys

Alueen toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä on otettava huomioon alueen mahdollinen sijainti tärkeällä pohjavesialueella.

Merkinnällä E2 osoitetaan 10 maakunnallisesti tai ylikunnallisesti merkittävää olemassa olevaa ajoharjoittelu- ja moottoriurheilurataa. Alueiden merkittävyyttä on arvioitu alueiden käytön, kehittämis toimien ja sijainnin perusteella.

Moottoriurheiluun liittyvät kohdemerkinnällä osoitetut moottorirata-alueet ovat seuraavat: Koi-vuniemen moottorirata (JM) Eurajoella, Pesämäen moottoriurheilu- ja tapahtumakeskus Honkajoella, Järilän (FK) sekä Risteen (JM, motocross) moottoriradat Kokemäellä, Kuivassuon moottoriurheilualue (motocross) Raumalla, Porin Viasveden mikroautorata (FK) sekä Hangassuon moottoriurheilualue (JM) Porissa, Satakunnan moottoriurheilukeskus Siikaisissa sekä Haistilan moottorirata (FK) Ulvilassa. Myös ajoharjoittelurata Huittisissa on osoitettu kohdemerkinnällä. Taajamatoimintojen kupeessa sijaitseva Kankaanpään ajoharjoittelukeskus on osoitettu aluevarausmerkintänä. Porissa sijaitseva Porin-Rauman seudun liukkaankelin ajoharjoittelurata sijoittuu Hangassuon jätteenkäsittelyalueena osoitetun aluevarauksen sisälle.

Moottorirata-alueiden määrittely perustuu ”Moottoriurheilualueet sekä ampuma- ja raviradat” –teemaraaporttiin sekä Harjavalan Järilänvuoren ja Kokemäen Koomankankaan ja Ilmiinjärven pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 34 ja yksilöity taulukossa 34.

Erityisurheilualueiden arvioidut vaikutukset

Satakunnan maakuntakaavassa osoitettavat moottorirata-alueet ovat jo pitkään toiminnassa olleita alueita, joiden toimintaa ja ympäristövaikutusten huomioonottamista on vuosien kuluessa kehitetty. Merkintä osoittaa käytössä olevan ylikunnallista merkitystä omaavan alueen sijainnin. Myös Kokemäellä sijaitseva hevosurheilualue on olemassa oleva.

Moottoriurheiluun liittyvät toiminnot aiheuttavat merkittävää meluhaittaa lähiympäristössä. Tästä syystä esimerkiksi uusien moottoriratojen perustaminen on usein ongelmallista, koska ne soveltuvat melu- ja muiden ympäristövaikutusten takia huonosti monien muiden toimintojen läheisyyteen. Pohjavesialueilla sijaitsevien olemassa olevien moottoriurheilualueiden sekä Kokemäen raviradan suunnittelussa ja käytössä on kiinnitettävä erityistä huomiota pohjavesien pilaantumisen ehkäisyyn.

Moottoriradat vaativat laajahkoja, tarkoitukseen soveltuvia maa-alueita, joten niiden huomioonottaminen ja yhteensovittaminen muuhun maankäyttöön on kaavoituksessa tärkeää. Moottoriurheilualueet mahdollistavat moottoriurheilutapahtumien sekä -harrastuksen kehittämisen. Tapahtumat puolestaan luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Sama koskee hevosurheilua.

7.3.8 Tulvavaara-alueet ja tulvariskien ehkäisy

- Maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys
- Selvitysalue (se1, se2)

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Alueiden käytössä luodaan edellytykset ilmastomuutokseen sopeutumiselle.

Alueidenkäytössä on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit. Alueidenkäytön suunnittelussa uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävä ke-

hityksen mukaista. Alueidenkäytön suunnittelussa on tarvittaessa osoitettava korvaavat alueidenkäyttöratkaisut yhdyskuntien toimivuuden kannalta erityisen tärkeille toiminnoille, joihin liittyy huomattavia ympäristö- tai henkilövahinkoriskejä.

Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan Satakunnan maankohoamisrannikolla otetaan huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset olemassa olevaa rakennetta uudistettaessa ja uutta suunniteltaessa. Kokemäenjoen suistoalueella kiinnitetään erityistä huomiota maiseman ja luonnontalouden erityispiirteisiin sekä huomioidaan tulva-alueiden vaikutus maankäyttöön.

Koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys tulvavaara-alueiden huomioon ottamiseksi ja tulvariskien ehkäisemiseksi:

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja tulviin liittyvät riskit. Uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pysytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista. Suunniteltaessa alueelle tulville herkkiä toimintoja tulee tulvasuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suunnittelumääräys perustuu valtioneuvoston vuonna 2008 tekemään päätökseen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamiseksi koskien tulvavaara-alueiden huomioon ottamista ja tulvariskien ehkäisemistä alueidenkäytön suunnittelussa.

Määräys on selostettu kohdassa 7.10.1 `Maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset`.

SELVITYSALUE

Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden käyttöä ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaa laadittaessa mutta, jotka merkittävyytensä vuoksi katsotaan tarpeelliseksi osoittaa maakuntakaavassa alueeseen kohdistuvien intressien johdosta. Alueidenkäytön ratkaiseminen edellyttää lisäselvityksiä tai jatkosuunnittelua.

- 1 Merkinnällä osoitetaan Kokemäenjoen jokisuiston tulvariskin selvitysalue.

Merkinnällä osoitetaan Kokemäenjoen alaosan ja jokisuiston tulvariskin selvitysalue Porin ja Ulvilan kaupunkien alueella, joka on yksi merkittävimmistä tulvariskikohteista Suomessa.
- 2 Merkinnällä osoitetaan Kokemäenjoen Säpilänniemen oikaisu-uoman selvitysalue

Merkinnällä se1 osoitetaan Kokemäenjoen alaosan ja jokisuiston tulvariskin selvitysalue Porin ja Ulvilan kaupunkien alueella, joka on yksi merkittävimmistä tulvariskikohteista Suomessa. Selvitysalueen esittäminen perustuu Lounais-Suomen ympäristökeskuksen vuonna 2006 laatimaan "Porin tulvat – hallittuja riskejä"-raporttiin (Suomen ympäristö 19/2006).

Merkinnällä se2 osoitetaan Kokemäenjoen Säpilänniemen oikaisu-uoma selvitysalue. Oikaisu-uoman selvitysalueeksi osoitetaan Kokemäen Säpilänniemen poikki kulkevaksi suunnitellun oikaisu-uoman mahdollinen sijaintialue. Selvitysalueen esittäminen perustuu Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojelusuunnitelmaan, hankkeesta laadittuun ympäristövaikutusten arviointisuunnitelmaan sekä Länsi-Suomen ympäristölupa viraston päätökseen vuodelta 2006.

Turun vesi- ja ympäristöpiiri haki vuonna 1994 Länsi-Suomen vesioikeudelta lupaa Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojelusuunnitelman toteuttamiselle. Länsi-Suomen ympäristölupavirasto myönsi 29.12.2006 antamallaan päätöksellä nro 178/2006/4 Lounais-Suomen ympäristökeskukselle luvan Kokemäenjoen keskiosan ja Loimijoen alaosan tulvasuojeluhankkeen toteuttamiseen. Säpilän oikaisu-uoman osalta hakemus erotettiin käsiteltäväksi erillisenä asiana. Asian ratkaiseminen Säpilän oikaisu-uoman osalta edellyttää hakemuksen täydentämistä ja lisäselvityksiä.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 1 ja yksilöity taulukossa 1.

Selvitysalueiden arvioidut vaikutukset

se1

Merkintä tuo esille, että Kokemäenjoen alaosan ja suiston alueella on tulvariskien ehkäisyyn liittyviä selvitystarpeita. Alueella on käynnistynyt vuonna 2007 tulvasuojeluhankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA). Arviointiohjelman mukaan tulvasuojeluhanke käsittää mm. Kokemäenjoen ja sen sivu-uomien ruoppauksia, nykyisten tulvapenkereiden korottamisia ja uusien rakentamisia sekä muita tulvatorjuntatoimenpiteitä. Arviointimenettely on tarkoitettu saadaan toteutettua vuoden 2008 aikana.

Tulvasuojelutoimenpiteet ratkaistaan maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmilla selvityksillä ja suunnitelmilla. Suunnitelmiin ja selvityksiin perustuvilla varsinaisilla tulvariskin torjuntaan liittyvillä erilaisilla toimenpiteillä on niiden laadusta, määrästä ja toteutustavasta riippuen erilaisia ja eriasteisia sekä suoria että välillisiä vaikutuksia. Koska suoritettavien tulvatorjuntatoimenpiteiden määrästä, laadusta ja toteutustavasta ei ole vielä tietoa, ei ole tarkoituksenmukaista tässä yhteydessä tarkemmin tarkastella maakuntakaavan selvitysalueen (se1) toteutuksen tarkempia ekologisia, sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia vaikutuksia.

se2

Merkintä tuo esille, että Kokemäenjoen keskiosan alueella on tulvariskien ehkäisyyn liittyviä selvitystarpeita. Säpilän oikaisu-uoman selvitysalue merkinnällä (se2) ei ole merkittäviä ekologisia, sosiaalisia, kulttuurisia tai taloudellisia vaikutuksia sen pienialaisuuden ja paikallisuuden johdosta. Varsinaisella oikaisu-uoman toteutuksella on huomattavia ekologisia, sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia vaikutuksia, joiden vaikutusalue ulottuu huomattavasti oikaisu-uoma-alueetta laajemmalle. Toteutuessaan oikaisu-uoma alentaa Kokemäenjoen ylimpiä vedenkorkeuksia sekä muuttaa joen virtausolosuhteita ja virtaamamääriä. Joen luonnonolosuhteiden muutokset heijastuvat paitsi erittäin uhanalaiseksi luokitellun luontaisen toutainkannan lisääntymis- ja syönnösalueiden muutoksiin niin myös joen kalastusoloihin ja vesistön virkistyskäyttöön.

Säpilänniemi on luokiteltu vedenhankinnan kannalta soveltuvaksi pohjavesialueeksi, jonka muodostumis- ja antoisuusolosuhteet muuttuvat pysyvästi oikaisu-uoman rakentamisen seurauksena. Oikaisu-uoman rakentaminen muuttaa olennaisesti ja pysyvästi jokialueen ja Säpilänniemen maisemakuvaa, joka sisältää piirteitä sekä luonnon- että kulttuurimaisemasta (mm. arvokas perinnumaisema ja kivikautinen asuinpaikka). Uoman sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti ja paikallisesti Säpilänniemen asukkaisiin joskin vaikutukset esim. tulvariskien pienenemisenä koetaan laajemmin mm. joen yläjuoksulla. Uoman rakentamisen aikaiset vaikutukset näkyvät mm. alapuolisen jokiveden samentumisena, joka haittaa joen virkistyskäyttöä ja vaikeuttaa kalastusta. Oikaisu-uoman taloudellisista vaikutuksista ja hyödyistä huomattavimmat kohdistuvat maa- ja metsätaloudelle, infrastruktuurille (rakennukset ja liikenneyhteydet) sekä voimataloudelle.

7.4. Alueiden käytön ekologinen kestävyys

7.4.1 Luonnonsuojelun kannalta merkittävät alueet

- Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue
- Suojelualue
- Luonnonsuojelualue
- Merkittävä suojeltava vesiuoma
- Melutasoltaan hiljainen alue

Teemaa koskevat tavoitteet

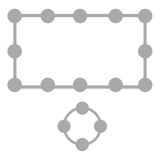
Valtakunnallisten alueidenkäyttö tavoitteiden mukaan alueiden käytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokaiden luonnonalueiden välillä edistetään. Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti ja virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet.

Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan olemassa oleva ympäristö (luonto ja rakennettu ympäristö) on lähtökohtana Satakunnan alueiden käytön suunnittelulle. Maankäytön suunnittelun keinoin edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa. Tavoitteena on, että Satakunnan maakunta tarjoaa asukkailleen myös tulevaisuudessa viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön, missä ympäristön ekologista kestävyttä ei ylitetä tai vaaranneta.

Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet sekä melutasoltaan muuta ympäristöä hiljaisemmat alueet. Taa-
jamien lähivöhykkeillä säilytetään hyvät ja yhtenäiset peltoalueet. Maa-alojen säilymistä biologisesti tuottavana edistetään.

Toimintojen keskinäisissä aluevarausperiaatteissa kiinnitetään erityistä huomiota ihmisen terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja luontoon kohdistuvan kuormituksen vähentämiseen. Toimintojen sijoittamisella pyritään vaikuttamaan vähentävästi myös materiaalien ja energian kulutukseen yhdyskunnissa. Asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja sijoitettaessa kiinnitetään erityistä huomiota melun vaikutuksiin ja meluntorjuntaan.

Lajien säilymistä ja liikkumista turvataan ekologisen viherverkoston sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistäen. Yhtenäisille, hyville tai maiseman kannalta tärkeille pelto- ja metsä-
alueille ei osoiteta muuta maankäyttöä ilman erityisiä perusteita. Erityistä huomiota kiinnitetään ekologisten yhteyksien säilymiseen suojelualueiden välillä.

NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA ALUE

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaisesti Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet.

Natura-alueiksi osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaisesti Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet. Natura-verkosto koostuu lintudirektiivin mukaisista linnustonsuojelualueista sekä luontodirektiiviin perustuvista luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelualueista. Alueiden suojeluarvojen huomioon ottamisesta on säädetty luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ssä. Natura 2000 -verkoston alueiden yhteispinta-ala on noin 78 850 ha. Natura 2000 -verkosto muodostuu pääosin valtioneuvoston hyväksymistä valtakunnallisista suojeluohjelmien alueista sekä perustetuista luonnonsuojelualueista. Valtioneuvoston päätöksissä on kunkin Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen osalta osoitettu se lainsäädäntö, joka mukaisesti kyseisen alueen luonnonarvojen suojelu toteutetaan.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartoissa 9 ja 10 sekä yksilöity taulukoissa 9 ja 10.

S

S

SUOJELUALUE

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain tai muun lainsäädännön nojalla suojellut tai suojeltavat suojelualueet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suojelumääräys

Alueella ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai hankkeita, jotka voivat oleellisesti vaarantaa tai heikentää alueen suojeluarvoja.

Suojelualueiksi osoitetaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat luontoarvoja omaavat alueet. Tällaisia alueita ovat ne Natura 2000 -verkostoon sisältyvät maa-alueet ja alueiden osat, jotka valtioneuvoston päätösten mukaan on tarkoitettu toteutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain ja maankäyttö- ja rakennuslain / vesilain perusteella. Muiden alueiden perusteluina ovat mm. alueiden luontotypit, niiden vähäisyys, harvinaisuus ja uhanalaisuus Satakunnassa. Suojeluperusteita tukee kesällä 2008 valmistunut Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointi (Suomen ympäristökeskuksen julkaisu 8/2008), jossa todetaan mm. että soiden luontotypit ovat voimakkaasti uhanalaistuneet eteläisessä Suomessa. Uhanalaisia luontotyyppejä ovat mm. luonnontilaiset, ojittamattomat suot (esim. letot), kosteikot, lähteet, purot ja suvanot, vanhat ja varttuneet metsät sekä merenrannikon fladat ja lintuluodot.

Suojelualueiden toteutus tapahtuu ensisijaisesti jollain muulla lainsäädännöllä kuin luonnonsuojelulailla, esim. yksityiskohtaisemman kaavoituksen kautta maankäyttö- ja rakennuslailla. Yksityiskohtaisemman maankäytön suunnittelun yhteydessä määritellään tarkemmin alueiden suojeluarvoin perustuen, miten alueiden suojelu on tarkoitettu toteuttaa. Maakuntakaavaan osoitettavien suojelualuevarausten yhteispinta-ala on noin 20 000 ha.

Alueiden rajaus- ja kaavamerkintä perustuvat Natura 2000 -verkostoon sekä Satakunnan vihreä ja virkistysverkkoselvityksen 2005 - 2006 teemaraporttimenettelyyn.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 11 ja yksilöity taulukossa 11.

SL

sl

LUONNONSUOJELUALUE

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavat luonnonsuojelualueet.

Suunnittelumääräys

Alueen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suojelumääräys

Alueella ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai hankkeita, jotka voivat oleellisesti vaarantaa tai heikentää alueen suojeluarvoja. Alueella voidaan kuitenkin valtion luonnonsuojeluviranomaisen niin salliessa toteuttaa alueen suojeluarvojen säilyttämiseksi ja palauttamiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä.

Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi.

-1

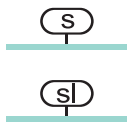
Merkinnällä osoitetaan Yterin Santojen alue.

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa on huomioitava luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ien säädökset.

Aluetta koskevan yleisen suunnittelumääräyksen lisäksi alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen geologisiin ja ekologisii ominaisuuksiin, maiseman ominaispiirteisiin sekä kulttuuriperintöön.

Suunnittelulla tulee lisäksi turvata ja edistää valtakunnallisesti merkittävän virkistys- ja matkailualueen kehittämisedellytyksiä.

SUOJELTAVA VESIUOMA

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain tai muun lainsäädännön nojalla suojellut tai suojeltavat luonnontilaiset joki- ja puroumat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suojelumääräys

Joenuomassa ja purossa ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä ja hankkeita, jotka voivat oleellisesti vaarantaa tai heikentää sen suojeluarvoja.

Uomien ja niiden läheiseen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan ne Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet ja alueiden osat, jotka valtioneuvoston päätösten mukaan on tarkoitettu toteutettavaksi luonnonsuojelulailla, valtakunnallisiin suojeluohjelmiin sisältyvät alueet sekä suojeluarvoltaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti sekä seudullisesti arvokkaiksi luokitellut alueet. Suojeluperusteita tukee kesällä 2008 valmistunut Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointi (Suomen ympäristökeskuksen julkaisu 8/2008), jossa todetaan mm. että soiden luontotyyppit ovat voimakkaasti uhanalaistuneet eteläisessä Suomessa. Uhanalaisia luontotyypppejä ovat mm. luonnontilaiset, ojittamattomat suot (esim. letot), kosteikot, lähteet, purot ja suvannot, vanhat ja varttuneet metsät sekä merenrannikon fladat ja lintuluodot.

Maakuntakaavassa osoitettavien luonnonsuojelualuevarausten (SL) yhteispinta-ala on noin 42 980 ha. Yterin Santojen (SL1) luonnonsuojelualueen pinta-ala on noin 100 ha. Vesilailla toteutettavia puro- ja jokiuomia (s) on 2 kpl kokonaispituudeltaan noin 15 km ja luonnonsuojelulailla toteutettavia uomia (sl) yksi pituudeltaan noin 1 km. Luonnonsuojelualueen ensisijaisena toteuttajana on valtio.

Alueiden raja- ja kaavamerkintä perustuvat Natura 2000 -verkostoon sekä Satakunnan viher- ja virkistysverkko- ja selvityksen 2005 - 2006 teemaraporttimenettelyyn. Muiden kuin Natura-alueiden perusteluina ovat alueiden luontotyyppit, niiden vähäisyys, harvinaisuus ja uhanalaisuus Satakunnassa.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 12 ja yksilöity taulukossa 12. Suojeltavat vesiuomat on esitetty selostuksen liiteosan B kartoissa 11 ja 12.

7.4.2 Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet

- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttö tavoitteiden mukaan alueiden käytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä.

Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Lajien säilymistä ja liikumista turvataan ekologisen viherverkoston sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistämällä. Erityistä huomiota kiinnitetään ekologisten yhteyksien säilymiseen suojelualueiden välillä.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät yhtenäiset ja laaja-alaiset luontokokonaisuudet, joilla on useita erilaisia luonto- ja ympäristöarvoja.

Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouskäytön, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asutuksen, matkailupalveluiden kehittämisen sekä jokamiehenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön.

Suunnittelumääräys

Alueen maankäyttö ja siellä suoritettavat toimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että alueen luonnon monimuotoisuuden arvot säilyvät.

Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä.

- 1 Merkinnällä osoitetaan Haapakeitaan ja Koskeljärven alueet.

Suunnittelumääräys

Erityistä huomiota tulee kiinnittää alueen suo-, metsä- ja vesiluonnon arvojen huomioon ottamiseen suunnittelussa.

- 2 Merkinnällä osoitetaan Jämijärven - Mertiöjärven alue.

Suunnittelumääräys

Erityistä huomiota tulee kiinnittää alueen kulttuuriympäristön ja vesiluonnon huomioon ottamiseen suunnittelussa.

Merkinnällä osoitetaan merkittävät yhtenäiset ja laaja-alaiset ympäristökokonaisuudet, joilla on useita erilaisia luonto- ja ympäristöarvoja. Alueilla on lisäksi merkitystä luontomatkailun kehittämis- ja vetovoima-alueina.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi (luo1) osoitetaan Haapakeitaan alue Honkajoen ja Siikasten kunnissa sekä Koskeljärven alue Eurassa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi (luo2) osoitetaan Jämijärven - Mertiöjärven alue Jämijärvellä. Luonnon monimuotoisuudesta johtuen alueilla voi olla useita eri käyttötarkoituksia, kuten maa- ja metsätalous, asutus, virkistyskäyttö ja suojelu. Alueiden kuvauksissa on määritelty ne alueiden ominaispiirteet, jotka on otettava huomioon maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Osa-aluemerkintä (luo) on luonteeltaan informatiivinen, alueiden monimuotoisuutta ja -puolisuutta korostava. Merkintä ei rajoita alueen käyttöä maa- ja metsätalouteen, pysyvään ja loma-asutukseen tai virkistykseen.

Alueiden osoittaminen perustuu Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvityksen 2005 - 2006 teemaraporttimenettelyyn. Selvityksen laadinnan aineistona ovat olleet Natura 2000 -verkosto, valtakunnalliset suojeluohjelmat, Satakunnan luonnonsuojeluselvitys 1995 – 1998.

Alueet on kuvattu perusteluineen selostuksen liiteosassa B ja esitetty B-osan kartassa 13.

Luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien alueiden arvioidut vaikutukset

Maakuntakaavassa osoitettavat Natura 2000 -verkostoon sisältyvät alueet sekä muut, vähintään seudullisesti merkittävät suojelu-, luonnonsuojelu- ja ympäristöarvoja omaavat alueet muodostavat maakunnan suojelualueverkoston.

Maakuntakaavan luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet turvaavat osittain sekä alkuperäisen että vähemmän ihmisen muokkaaman luonnon arvojen ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Alueet tukevat myös harvinaisten ja uhanalaisten lajien sekä luonnonympäristöjen säilymisedellytyksiä. Maakunnan suojeluverkostolla on huomattavia sosiaalisia ja osin myös kulttuurisia vaikutuksia mm. ihmisten hyvinvoinnin, asuinviihtyvyyden ja virkistyskäytön sekä luonnonperinnön ja kulttuuriarvojen säilymistä kannalta.

Varsinaisten virkistysalueiden ja reittien ohella suojelualueet mahdollistavat ja monipuolistavat asukkaiden virkistytymisen luonnossa. Luonnonsuojelualueet edesauttavat myös maakunnan asukkaiden luonnontuntemuksen lisääntymisen mm. opetus- ja luontomatkailukohteina sekä syventävät luonnonarvojen huomioon ottamista alueidenkäytön suunnittelussa.

Suojelu- ja luonnonsuojelualueiden negatiivisia taloudellisia vaikutuksia ovat, että alueet rajoittavat yleensä muuta maankäyttöä, luonnonvarojen hyödyntämistä ja rakentamista. Natura 2000 -verkoston ulkopuolisilla, Satakunnan seutukaavaan 5 nähden uusilla suojelu- ja luonnonsuojelualueilla ei kuitenkaan ole merkittäviä, taloudellisesti hyödynnettäviä luonnonvaroja, sillä kyseiset alueet ovat valtaosin luonnontilaisia, ojitettomista soita, merenrannikon lintuluotoja ja -saaria, lintuvesistä ja kosteikkoalueita. Alueisiin liittyvät suojelumääräykset saatetaan osittain kuitenkin kokea yksityisomaisuuden hallintaa ja käyttöä rajoittavina tekijöinä

7.4.3 Melutasoltaan hiljaiset alueet

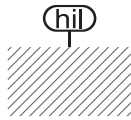
- Melutasoltaan hiljainen alue

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on edistettävä kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä. Alueidenkäytössä on myös ehkäistävä melusta aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät yhtenäiset luonnonalueet.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden mukaan olemassa oleva ympäristö (luonto ja rakennettu ympäristö) on lähtökohtana Satakunnan alueiden käytön suunnittelulle. Maankäytön suun-

nittelun keinoin edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävän sekä vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa. Tavoitteena on, että Satakunnan maakunta tarjoaa asukkailleen myös tulevaisuudessa viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön, missä ympäristön ekologista kestävyyttä ei ylitetä tai vaaranneta. Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet sekä melutasoltaan muuta ympäristöä hiljaisemmat alueet.

MELUTASOLTAAN HILJAINEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan arvokkaat melutasoltaan hiljaiset alueet. Merkintä sallii maa- ja metsätalouskäytön sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asutuksen.

Suunnittelumääräys

Alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen säilymiseen siten, että luonnon äänien ja hiljaisuuden kokeminen on mahdollista.

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla luonnonäänet hallitsevat äänimaisemaa ja ihmisen toiminnasta aiheutuvat äänet ovat selvästi tavanomaista alhaisempia. Merkintä on ohjeellinen ja alueen päämaankäyttöä täydentävä. Alueilla on mahdollisuus havainnoida luonnon ääniä ja äänimaiseman yleistä levollisuutta. Ihmisen toiminnoista aiheutuvat äänet ovat satunnaisia ja vähäisiä. Ihmistuominnasta syntyvät äänet liittyvät tyypillisesti maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, luonnon virkistyskäyttöön, luontomatkailuun tai veneilyyn. Hiljaisuuteen perustuen ei aseteta rajoituksia esimerkiksi metsien hoidolle ja käytölle, metsästykselle tai haja- ja loma-asutukselle.

Maakuntakaavaan osoitettavia melutasoltaan hiljaisia alueita on viisi. Alueet ovat: Mustansaa-renkeitaan suolualue Siikaisissa, Joutsijärven pohjoispuolinen metsäalue Ulvilassa, Koskeljärven etelä- ja keskiosat Eurassa, Säpin saari ja Luvian ulkosaaristo Luvialla ja Ouran saaristo Merikarvialla. Yhteistä näille kaikille alueilla on, että ne sijaitsevat kaukana pääteiden liikennemelualueista. Alueilla on todennäköisempää kokea hiljaisuutta kuin muilla alueilla Satakunnassa. Näiden erikseen rajattujen aluekokonaisuuksien lisäksi Satakunnan maaseutualueilla on monia pienialaisia kohteita, joilla hiljaisuuskriteerien mukaiset ehdot voivat täytyä.

Melutasoltaan hiljaisten alueiden (hil) osoittaminen perustuu Satakuntaliitossa tehtyyn hiljaisten alueiden pilottiselvitykseen, selvityksestä saatuihin palautteisiin sekä palautteen pohjalta laadittuun erilliseen ”Melutasoltaan hiljaiset alueet” -teemaraporttiin.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 13 ja kuvattu kartan 13 jälkeen.

Melutasoltaan hiljaisten alueiden arvioidut vaikutukset

Satakunnan maakuntakaavan yhtenä tavoitteena on, että Satakunnan maakunta tarjoaa asukkailleen viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön, missä ympäristön ekologista kestävyttä ei ylitetä tai vaaranneta. Melutasoltaan muuta ympäristöä hiljaisempien alueiden osoittaminen kaavassa tukee edellä mainittua tavoitetta. Alueiden osoittaminen tukee myös seuraavaa tavoitetta: viihtyisä ja monipuolinen kulttuuri- ja luonnonympäristö tarjoaa otolliset olosuhteet asumiselle sekä ympäristöystävälliselle elinkeinotoiminnalle.

Melutasoltaan muuta ympäristöä hiljaisempien alueiden merkitys luonnon virkistyskäytölle ja luontomatkailulle on merkittävä. Mitä monipuolisemmat ovat alueen vetovoimatekijät, sitä paremmat mahdollisuudet alueella on houkutellessa erilaisia matkailuryhmiä ja vaikuttaa heidän oleskeluaikaansa. Erilaiset matkailijaryhmät painottavat paikanvalinnassaan erilaisia vetovoimatekijöitä. Mahdollisuus kokea luonnonrauhaa on yksi vetovoimatekijä muiden joukossa.

7.5. Ympäristön ja talouden kannalta kestävät liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

- Liikenneverkko
- Energiahuolto,
- Vesihuolto
- Jätehuolto

7.5.1 Liikenneverkko

- Tieliikenne
- Raideliikenne
- Lentoliikenne
- Vesiliikenne
 - Satamatoimintojen kehittämisen kohdealue
 - Satama-alue
 - Kalasatama
- Viestiliikenne

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Liikennejärjestelmä ja alueidenkäyttö sovitetaan yhteen siten, että vähennetään henkilöautoliikenteen tarvetta ja parannetaan ympäristöä vähän kuormittavien liikennemuotojen käyttöedellytyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään lisäksi liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Tarvittaviin liikenneyhteyksiin varaudutaan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja.

Alueidenkäytössä on turvattava olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä valtakunnallisesti merkittävien satamien ja lentoasemien sekä rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Alueidenkäytössä on edistettävä matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta ja turvattava edellytykset julkiselle liikenteelle sekä eri liikennemuotojen yhteistyön kehittämiseksi. Alueidenkäytön suunnittelussa on varattava riittävät alueet tavara- ja henkilöliikenteen terminaalien ja matkakeskusten toimintaa ja kehittämistä varten. Nopean liikenteen junaratayhteyksiä toteutettaessa on huolehdittava lähi- ja taajamaliikenteen toimintaedellytyksistä.

Lentoasemien ympäristön maakäytössä tulee ottaa huomioon lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvät tekijät, erityisesti lentoesteiden korkeusrajoitukset, sekä lentomelun aiheuttamat rajoitukset. Uusia lentoasemia suunniteltaessa ja olemassa olevia laajennettaessa tulee ottaa huomioon asutus ja muut melulle herkäät toiminnot. Alueidenkäytössä on turvattava lentoliikenteen nykyisten varalaskupaikkojen ja lennonvarmistusjärjestelmien kehittämismahdollisuudet sekä sotilasilmailun tarpeet.

Alueiden käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien viestintäjärjestelmien tarpeet hyödyntämällä rakennelmien yhteiskäyttöä ja edistämällä maankäytön tehokkuutta.

Edellä mainittuja yhteysverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteissa määritellään, että kansainväliset liikenneyhteydet ovat Satakunnan elinkeinoelämän kannalta erityisen tärkeitä. Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina sekä kansainvälisellä että valtakunnallisella tasolla. Erityistä huomiota kiinnitetään eri liikennemuotoihin siten, että ratkaisut palvelevat Satakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, asukkaiden tarpeita ja yhdyskuntarakenteen tasapuolista, tasapainoista ja edullista kehittymistä. Eri liikennemuotojen yhteistyö, joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytykset nostetaan keskeiselle sijalle.

Alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota kuljetustarpeen vähentämiseen, liikennejärjestelmien toimivuuteen, liikenneturvallisuuteen sekä ympäristöhaittojen, kuten melun ja pohjavesien pilaantumisriskin vähentämiseen. Valtakunnallisesti keskitytään olemassa olevan päätiestön ja rautatieverkon kehittämiseen. Turvataan valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien toiminta- ja kehittämisedellytykset. Yhteysverkostojen pitkäntähtäimen täydentämistarpeisiin varaudutaan nykyisten aluevarausten laajentamisella ja tarvittaessa myös uusilla aluevarauksilla. Valtateiden 2, 8 ja 12 osalta varaudutaan niiden osittaiseen nelikaistaisuuteen. Maakunnan uuden poikittaisen tieyhteystarpeen (seututie) välillä Eurajoki–Kokemäki–Äetsä tarve ja linjausmahdollisuudet selvitetään myöhemmin yksityiskohtaisempien suunnitelmien yhteydessä. Rauman sataman liikenneyhteyksien kehittäminen osoitetaan sekä tieliikenteen että raideliikenteen osalta eteläisen kehän yhteystarvemerkinnoilla.

Seutukaavassa 5 esitettyjen eritasoliittymien aluevarausten tarpeellisuus pitkällä aikavälillä selvitetään yhteistyössä tiehallinnon kanssa. Myös alempiasteisen tieverkon rakenne ja laajuus selvitetään, ja niiden osalta esitetään tarvittavat aluevaraukset. Maakunnan satamien tie- ja ratayhteyksien sekä laivaväylien nykyisten käyttömahdollisuuksien turvaamiseen varaudutaan ja edelleen niiden kehittämiseen sillä oletuksella, että kuljetuksista aikaisempaa suurempi osa siirtyy tulevaisuudessa raiteille ja vesille. Niin ikään varaudutaan myös siihen, että raideliikenteen henkilökuljetukset lisääntyvät.

Liikenneyhteyksien suunnittelussa otetaan huomioon nopean rataliikenteen käynnistyminen. UR-PO-radan sekä Pori – Kankaanpää - Parkano -radan aluevaraukset säilytetään sekä selvitetään jokilaakson taajamajunayhteyden tarve ja toteuttamismahdollisuus.

Porin lentoaseman toimintaedellytykset turvataan myös kansainvälisten yhteystarpeiden osalta ottaen huomioon lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvät tekijät, erityisesti lentoesteiden korkeusrajoitukset sekä lentomelun aiheuttamat rajoitukset.³⁴

Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan kattavan tietoliikenneverkon taloudellisen rakentamisen yhtenä edellytyksenä on riittävän ehyt yhdyskuntarakenne. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen edesauttaa tietoliikenneverkon kattavuuden laajentamista maakunnan eri alueille. Tehokas tiedonsiirtoverkosto tasapainottaa maakunnan eri osien kehitystä ja tukee niiden kilpailukykyä väestön ja toimintojen kehityksessä. Tietoliikenneverkon vaatimat mastot sijoitetaan siten, että ne eivät tuhoa tai heikennä kulttuurihistoriallisten alueiden arvomerkitystä eivätkä riko ehyitä maisemakokonaisuuksia.

Tieliikenne

Yleinen suunnittelumääräys koko maakuntakaava-alueelle koskien tieliikennettä

Niitä alueita, joiden käyttöönotto edellyttää liikenneturvallisuus- tai muista syistä päätien siirtämistä tai poikittaisyhteyksien parantamista, ei pääsääntöisesti tule ottaa käyttöön ennen kuin kyseiset liikenneverkon parantamistoimenpiteet on suoritettu.

Tieliikenteen aluevarausten määrittely perustuu maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (SatLJS), Porin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (POLIS) sekä Turun tiepiiriin (2010 lähtien ELY-keskuksen) suunnitelmiin ja kannanottoihin sekä oikeusvaikutteisiin kuntakaavoihin.

Toiminnallinen tieluokitus

Satakunnan maakuntakaavassa toiminnallisen luokituksen lähtökohtana on tiehallinnon (2010 alkaen ELY-keskuksen) käyttämä luokitus. Liikenne- ja viestintäministeriö määrää mitkä tiet ovat valtateitä (vt) ja kantateitä (kt). Liikennevirasto määrää, mitkä tiet ovat seututeitä (st) ja yhdysteitä (yt) (maantielaki 503/2005).

Eräiltä osin saattaa maakuntakaavan tieverkon toiminnalliseen luokitteluun vaikuttaa maakunnan tavoitetila pitkällä aikavälillä esimerkiksi yhdysteiden luokittelussa huomioon ottaen toiminnallinen kyläverkko. Maakuntakaavassa esitetty tieluokitus ohjaa kaavoituksessa tehtäviä aluevarauksia sekä tieluokituksesta tehtäviä päätöksiä. Satakunnan maakuntakaavassa tieliikenteen osalta osoitetaan valta-, kanta- ja seututieliokkaan kuuluvat tiet. Yhdysteistä ja vastaavan tasoisesta katuverkosta osoitetaan vain aluerakenteen kannalta tärkeimmät yhteydet eli ne, jotka ylikunnalliselta merkitykseltään, yhdyskuntarakenteen, palvelujen saatavuuden ja liikenneyhteyksien seudullisten tavoitteiden kannalta ovat tarpeen.

vt, kt

VALTATIE / KANTATIE

Merkinnällä osoitetaan valta- ja kantatiet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Valta / kantateiden yhteispituus on noin 390 km.

st

SEUTUTIE / PÄÄKATU

Merkinnällä osoitetaan seututiet ja vastaavat pääkadut. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Seutu / pääkatujen yhteispituus on noin 320 km.

yt

TÄRKEÄ YHDYSTIE / KOKOOJAKATU

Merkinnällä osoitetaan yhdystiet ja vastaavat kokoojakadut. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Tärkeiden yhdysteiden / kokoojakatujen yhteispituus on noin 780 km.

Valta- / kantatiet, seututiet / pääkadut sekä tärkeät yhdystiet / kokoojakadut on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15. Tien toiminnallinen luokka esitetään viivan paksuudella ja kirjaintunnuksella.

Maantieverkko

vt

KAKSIAJORATAINEN PÄÄTIE

Merkinnällä osoitetaan kaksiajorataisia muita teitä tai katuja kuin moottoriteitä. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaksiajorataisten pääteiden yhteispituus on noin 10 km. Tiet on esitetty selostuksen liiteosan B kartalla 15.

vt

UUSI KAKSIAJORATAINEN PÄÄTIE

Merkinnällä osoitetaan uudet kaksisajorataiseksi rakennettavat päätiet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelussa tulee varautua siihen, että pääsy päätielle tapahtuu pääasiassa eritasoliittymien kautta ja paikalliselle sekä kevyelle liikenteelle on osoitettu erillinen väylä.

Merkinnällä osoitetaan ne tieverkon osat, joiden nykyisen väylän välityskyky ei riitä ennustettujen liikennemäärien kasvun välittämiseen vaadituilla tavoitenopeuksilla, ja joilla liikenneturvallisuutta on parannettava. Merkinnällä osoitetaan valtatiellä 8 väyläosuus Porin Hyvelästä Noormarkun Söörmarkkuun ja osa valtatiellä 8 Eurajoen keskustan ohitusväylästä. Uusien kaksisajorataisten pääteiden yhteispituus on noin 5 km.

Tiet on esitetty selostuksen liiteosan B kartalla 15.

vt

KAKSIAJORATAISEKSI PARANNETTAVA PÄÄTIE

Merkinnällä osoitetaan ne päätiet, joiden nykyisen ajoradan viereen rakennetaan toinen ajorata. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelussa tulee varautua siihen, että pääsy kaksiajorataiseksi parannettavalle päätielle tapahtuu pääasiassa eritasoliittymien kautta ja paikalliselle sekä kevyelle liikenteelle on osoitettu erillinen väylä.

Merkinnällä osoitetaan ne liikenneverkon osat, joiden nykyisen väylän välityskyky ei riitä ennustettujen liikennemäärien kasvun välittämiseen vaadituilla tavoitenopeuksilla, ja joilla liikenneturvallisuutta on parannettava. Kaksiajorataiseksi parannettaviksi pääteiksi osoitetaan valtatie 2:n osuudet välillä Harjavalta - Ulvila, Porissa välillä Ruutukuoppa – Laani, valtatie 8:n osuudet välillä Rauman Unaja - Eurajoki, Luvia – Ruutukuoppa (Pori), Porissa Laani – Hyvelä ja valtatie 12:n osuus Raumalla välillä Uotila – Porintie. Kaksiajorataiseksi parannettavien pääteiden yhteispituus on noin 60 km.

Tiet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15.

vt, kt

UUSI VALTATIE / KANTATIE

Merkinnällä osoitetaan uudet valta- ja kantatiet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnällä osoitetaan valtatietasoisena väli valtatie 11 (Honkaluoto, Pori) - valtatie 8 (Sonninmäki, Pori), osa valtatiellä 8 Eurajoen keskustan ohitusväylästä sekä valtatie 8:n risteysalue Noormarkun Söörmarkussa. Uusien valtateiden / kantateiden yhteispituus on noin 10 km.

Tiet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15.

vt

MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA TIE

Merkinnällä osoitetaan sellaiset maakunnan yhdyskuntarakenteen kannalta merkittävät yhtenäiset tieosat, joiden kunto, liikennetarve tai ympäröivä maankäyttö edellyttävät tien merkittävää parantamista. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelussa tulee varautua siihen, että pääsy merkittäväksi parannettavalle valtatielle tapahtuu pääasiassa eritasoliittymien kautta ja paikalliselle sekä kevyelle liikenteelle on osoitettu erillinen väylä.

Merkinnällä osoitetaan ne liikenneverkon osat, joiden nykyisen väylän välityskyky ei riitä ennustettujen liikennemäärien kasvun välittämiseen vaadituilla tavoitenopeuksilla, ja joilla liikenneturvallisuutta on parannettava. Merkittävästi parannettaviksi teiksi osoitetaan valtatie 2:n osat maakunnan etelärajalta Huittisista Harjavaltaan ja Porissa Laanista Mäntyluotoon sekä valtatie 8:n osat maakunnan etelärajalta Rauman Unajaan ja Eurajoelta Luvialle. Merkittävästi parannettavien teiden yhteispituus on noin 100 km.

Tiet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15.

st

UUSI SEUTUTIE / PÄÄKATU

Merkinnällä osoitetaan uudet seututiet ja vastaavat pääkadut. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus

Seututietasoisena osoitetaan Porin pohjoinen satamatie välillä valtatie 8 (Poikeljärvi, Pori) – valtatie 23 (Vähäjärvi, Noormarkku), väli Harjunpää (Ulvila) – Hyvelä (Pori) sekä tielinjaukseen liittyen joitakin vähäisiä osuuksia tiellä Lappi – Hinnerjoki sekä Kankaanpään Niinisalossa seututeiden 261 (Kankaanpää - Ikaalinen ja 273 liittymässä (Kankaanpää – Jämijärvi) että Eurajoen keskustassa. Uusien seututeiden yhteispituus on noin 15 km.

Tiet / pääkadut on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15.

yt

UUSI TÄRKEÄ YHDYSTIE / KOKOOJAKATU

Merkinnällä osoitetaan uudet yhdystiet ja vastaavat kokoojakadut. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Yhdystietasoisena osoitetaan Nakkilassa väli Nakkilan keskusta – Lammainen ja väli valtatie 2 – Kukonharja. Porissa väli Pietniemi – valtatie 8 (Tiiliruukki), väli Hankreeti – valtatie 8 (Sonninmäki), väli Reikko – valtatie 2 (Mäntyluodontie), väli Rantakulma – Laani, väli Uusiniitty – Ulasoori. Raumalla väli valtatie 12 (Uotila) – valtatie 8 (Luostarinkylä) – Kaaro – Syvärauma – Luoteisväylä. Ulvilassa väli valtatie 2 – maantie 2440 (Ulvila) sekä Satakunnantien jatke Nakkilaan. Uusien tärkeiden yhdysteiden / kokoojakatujen yhteispituus on noin 30 km.

Tiet / kokoojakadut on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15.

ERITASOLIITTYMÄ

Merkinnällä osoitetaan tieverkkoon kuuluvat olemassa olevat eritasoliittymät. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

UUSI ERITASOLIITTYMÄ

Merkinnällä osoitetaan uudet eritasoliittymät. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Uuden eritasoliittymän alueella on suunnittelussa varauduttava liittymän toteuttamiseen. Liittymä voidaan ensivaiheessa toteuttaa myös tasoliittymänä, mikäli se liikennemäärien perusteella on mahdollista.

Tasoliittymän toteuttamisella eikä muullakaan maankäytön suunnittelulla saa vaarantaa eritasoliittymän myöhempää toteuttamismahdollisuutta.

Eritasoliittymien osoittaminen perustuu liikenneverkolliseen tarkasteluun, jossa keskeisimpänä perusteena ovat olleet liikenneturvallisuus ja liikenneverkon välityskyky. Rakennettuja eritasoliittymiä on osoitettu 26 kpl. Uutena eritasoliittymän kohdamerkinnällä on osoitettu 41 kpl.

Eritasoliittymät on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15 ja yksilöity taulukossa 15.

TIELIIKENTEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan tieverkon kehittämisen kannalta tärkeät yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava tieliikenteen yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on tieverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvittävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Merkinnällä osoitetaan sellaiset liikenneverkon kehittämisen ja rakenteen kannalta tarpeelliseksi todetut yhteystarpeet, joista ei ole olemassa riittäviä selvityksiä tai suunnitelmia. Maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman pääliikenneverkkoselvityksessä on esitetty liikenneverkon rakenteelliset puutteet. Verkollisina yhteystarpeina on esitetty kantatien 43 jatke Harjavallasta valtatielle 11, väli Eurajoki – Kokemäki jatkuen edelleen Äetsään, vaihtoehtoinen tieyhteys valtatieltä 8 Olkiluotoon, Rauman eteläinen kehäväylä välillä valtatie 12 Rauman satama, Kankaanpää - Jallasjärvi seututien 273 liittyminen valtatielle 23, Kankaanpää - Ikaalinen seututien 261 liittyminen valtatielle 23 sekä väli Kullantie – Suosmerentie Ulvilassa.

Tieliikenteen yhteystarvemerkinneen määrittelyssä on myös tietopohjana käytetty lisäksi Niinisalon tieverkkosuunnitelmaa vuodelta 1999 sekä ”Maanpuolustus” – teemaraporttimenettelyä.

Yhteystarpeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15.

OHJEELLINEN TIE

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset tieyhteydet.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava ohjeellisen tien toteuttamismahdollisuus.

Merkinnällä osoitetaan sellaiset ohjeelliset tieyhteydet, jotka perustuvat todettuun tieliikenteen yhteystarpeeseen. Tielinjausten toteuttamiseen tai sijaintiin liittyy epävarmuutta ja linjauksen valinnasta on tarkoituksen mukaista päättää vasta kuntakaavoituksen tai tien yksityiskohtalaisemman suunnittelun yhteydessä. Ohjeelliseksi tieksi on määriteltä Satakunnan liikennejärjestelmäsuunni-

telman ja vahvistettujen kuntakaavojen perusteella yksittäisiä liikenneverkkoa täydentäviä yhteyksiä Porissa, Raumalla ja Karviassa. Ohjeellisten teiden yhteispituus on noin 15 km.

Ohjeelliset tiet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15.

ALIKULUN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan liikenneturvallisuuden kannalta tärkeä valtatie alikulun yhteystarve.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava alikulun yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus.

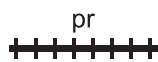
Merkinnällä osoitetaan valtatie 23 alikulun yhteystarve Niinisalon taajamassa (Kankaanpää). Alikulku osoitetaan yhteystarpeena, koska alikulusta ei ole olemassa riittäviä selvityksiä tai suunnitelmia ja jonka sijainti sekä toteutustapa ovat vielä ratkaisematta. Alikulun yhteystarve perustuu puolustusvoimien toiminnasta aiheutuviin joukkojen ja kaluston liikkumistarpeisiin Pohjankaan ja Niinisalon varuskunnan välillä.

Merkinnän määrittely perustuu puolustusvoimien suunnitelmiin sekä ”Maanpuolustus” – teema-
raporttimenettelyyn.

Alikulun yhteystarve on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 15.

Raideliikenne

PÄÄRATA

Merkinnällä osoitetaan pääradat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

UUSI PÄÄRATA

Merkinnällä osoitetaan uudet pääradat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava uuden pääradan toteuttamismahdollisuus.

YHDYSRATA/SIVURATA

Merkinnällä osoitetaan yhdysradat / sivuradat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Uutena pääratana osoitetaan vähäinen osuus URPO-radasta (Uusikaupunki – Rauma – Pori) niiltä osin kuin se on Porissa osoitettu Porin kaupungin oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa.

Nykyiset pääradat ovat Tampere – Pori, Kokemäki – Rauma sekä rataosuus Pori - Mäntyluoto. Nykyiset yhdysradat ovat pääratoja yhdistävät radat ja teollisuuslaitosten radat eli rataosuudet Tahkoluotoon, Pori – Aittaluoto – Ruosniemi sekä Kiukainen – Eura – Säkylä. Pääratojen yhteispituus on noin 130 km.

Radat on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 16 ja yksilöity taulukossa 16.

RAUTATIELIIKENTEEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan rataverkon kehittämisen kannalta tärkeät yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava rautatieliikenteen yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on rataverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvittävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Pääradan yhteystarpeeksi osoitetaan se URPO-radan (Uusikaupunki – Rauma – Pori) osuus, josta ei ole olemassa riittäviä selvityksiä tai suunnitelmia tai jonka sijainti on vielä ratkaisematta tai siihen liittyy huomattavaa epävarmuutta. URPO-rata on osoitettu yhteystarpeena välillä maakunnan eteläiseltä rajalta Raumalta Poriin. Yhdys- / sivusratojen yhteystarpeena on osoitettu rataosa Rauman sataman liikenneyhteyksien kehittämiseksi eteläisen kehän sivu- / yhdysradan yhteystarve.

Pääratojen yhteystarpeiden varaukset perustuvat maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, Satakunnan seutukaavaan 5, olemassa oleviin selvityksiin ja oikeusvaikutteisiin kuntakaavoihin.

Yhteystarve on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 16.

Lentoliikenne

LENTOLIIKENTEEN ALUE

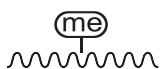

Merkinnällä osoitetaan lentotoimintaa varten varatut alueet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Lentoliikennealueena osoitetaan Porin lentokenttä sekä kohdemerkinnällä Euran, Jämijärven, Kokemäen ja Huittisten/ Vampulan pienkonekentät.

-1

Merkinnällä osoitetaan lentoliikenteen maantietukikohdan alue Kankaanpään Niinisalossa valtatiellä 23. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

MELUALUE

Merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joilla melua aiheuttavan toiminnan meluhaittojen vähentämiseksi on tarpeen ohjata tai rajoittaa alueiden käyttöä.

-3

Merkinnällä osoitetaan lentoliikenteen melualue, jolla lentoliikenteen vuorokauden ajalla painotettu melutaso L_{den} ylittää ajoittain tason 55 dB. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Rakentamismääräys

Alueelle ei tule sijoittaa uutta asumista tai muita melulle herkkiä toimintoja.

Merkinnällä osoitetaan Porin kaupungin lentokentän ympärillä se alue, jolla melutaso ylittää ennustevuoden 2010 arvioidun liikenteen kehityksen mukaan tason 55 dB.

Lentoliikenteen aluevaraukset perustuvat Satakunnan seutukaavaan 5, oikeusvaikutteisiin kuntakaavoihin sekä lentomelualue Ilmailulaitoksen selvitykseen Porin lentokentän lentomelualueista (Ilmailulaitos A11/1999).

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 16 ja yksilöity taulukossa 16.

SUOJAVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla alueiden käyttöä on läheisen alueen toiminnan tai muun ympäristöönsä käyttörajoituksia aiheuttavan luonteen vuoksi rajoitettava.

-4

Merkinnällä osoitetaan lentoliikenteen Kankaanpään Niinisalon maantietukohdan suojavyöhyke.

Suunnittelumääräys

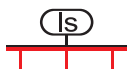
Suojavyöhykkeelle ei tule sijoittaa uutta asumista eikä esterajoituksia aiheuttavia korkeita rakennelmia.

Suunniteltaessa rakentamista alueelle tulee puolustusvoimille varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan käytössä oleva noin kolme kilometriä pitkä lentoliikenteen maantietukohta Kankaanpään Niinisalossa valtatiellä 23.

Lentoliikennettä koskevat merkinnät on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 16 ja yksilöity taulukossa 16.

Vesiliikenne

SATAMATOIMINTOJEN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE

Merkinnällä osoitetaan niiden kauppasatamien lähialue, johon kohdistuu satamatoimintojen alueiden käyttöön liittyviä laajennus- ja kehittämistarpeita.

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata pitkän aikavälin satamatoimintojen kehittämisedellytykset ja aluevaraukset.

Satamatoimintojen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, yleiseen virkistykseen, linnustoon, muuhun eläimistöön sekä vedenalaiseen luontoon ja vedenalaiseen kulttuuriperintöön.

Aluetta suunniteltaessa tulee Liikennevirastolle, satamatoiminnasta vastaavalle taholle ja museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Porin Tahkoluodon ja Rauman satama-alueita ympäröivät lähialueet, joilla on satamatoimintojen kehittämisen kannalta merkittäviä alue- ja väyläsuunnittelun alueidenkäytöllisiä yhteensovittamistarpeita. Kehittämisalueiden osoittamisella turvataan maakunnan kehittämisen kannalta merkittävien satamatoimintojen alueiden käytöllinen kehittäminen ja ympäröivien muiden toimintojen huomioiminen suunnittelussa.

Kehittämisyöhykkeiden alueellinen ulottuvuus perustuu Tahkoluodossa Porin kaupungin kaupunkisuunnittelun esittämiin perusteisiin sekä Rauman sataman laajentamisen YVA-ohjelman perusteisiin.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 17.

LS

SATAMA-ALUE

Merkinnällä osoitetaan satama- ja satamatoimintoihin välittömästi liittyvät varasto- ja terminaalialueet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Aluetta suunniteltaessa tulee liikennevirastolle ja satamatoiminnasta vastaavalle taholle sekä museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

-1

Merkinnällä osoitetaan merkittävät kalasatamat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Aluevarausmerkinnällä LS osoitetaan Mäntyluodon (Pori), Tahkoluodon (Pori), Krookkan (Merikarvia) ja Rauman satamat. Kohdemarkinnällä ls osoitetaan Olkiluodon (Eurajoki) satama-alue. Satama-alueiden aluevarausten määrittely perustuvat olemassa oleviin satamiin, kuntien yleiskaavoihin ja kuntaneuvotteluihin.

Kalasatamiksi ls1 osoitetaan olemassa olevat ja toimivat Euran, Eurajoen, Luvian, Merikarvian (2 kpl), Porin, Rauman ja Säkylän kalasatamat.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 17 ja yksilöity taulukossa 17.

LAIVAVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan kulkusyvyydeltään yli 2,5 metrin laivaväylät. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

VENEVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan tärkeimmät, viitoitetut veneväylät. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

OHJEELLINEN VENEVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan viitoittamattomat veneväylät. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Laivaväylämerkinnällä osoitetaan kulkusyvyydeltään yli 2,5 metrin väylät laivaväyläksi (yhteispituus noin 330 km). Veneväyläksi (yhteispituus noin 200 km) osoitetaan merenkululaitoksen väyläluokitustietoihin sekä kuntien toteuttamiin ja suunniteltuihin väylätietoihin perustuvat, merialueelle sijoittuvat veneväylät. Ohjeellisiksi veneväyläksi (yhteispituus noin 20 km) osoitetaan sellaiset viitoittamattomat väylät, joista ei ole laadittu riittäviä selvityksiä mutta, jotka tukevat ja täydentävät olemassa olevaa venereitistöä. Lisäksi ne yhdistävät mm. maakuntakaavassa osoitettavat veneilyä palvelevat virkistysalueet ja kalasataman (Köörtilä, Merikarvia) viitoitettuihin veneväyliin.

Vesiliikenteen aluevarausten määrittely perustuu Satakunnan seutukaavaan 5, Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, väyläviranomaisten kanssa käytyihin asiantuntijaneuvotteluihin sekä oikeusvaikutteisiin kuntakaavoihin.

Väylät on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 17.

VIESTILIIKENTEE ALUE

Merkinnällä osoitetaan Eurajoen ja Porin Preiviikin viestiliikenteen alueet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Viestiliikenteen alueiksi osoitetaan olemassa olevat, valtakunnallisesti merkittävät viestiliikennettä palvelevat alueet. Aluevarauksena osoitetaan Porin Preiviikissä sijaitseva Porin lyhytaaltokeskus (pinta-ala noin 40 ha) ja kohdemerkinnällä Digita Oy:n Eurajoen Radio- ja televisioasema Eurajoella. Viestiliikenteen aluevaraukset perustuvat tietoihin olemassa olevista viestiliikenteen asemista.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 16 ja yksilöity taulukossa 16.

Liikenneverkon arvioidut vaikutukset

Liikenneverkon keskeisimmät myönteiset vaikutukset kaikkien liikennemuotojen osalta liittyvät elinkeinoelämän toimintaedellytysten, alueiden saavutettavuuden, joukkoliikennetyksien ja liikenneturvallisuuden ja -sujuvuuden parantumiseen sekä yleisesti matka-aikeiden lyhenemiseen. Keskeisimmät kielteiset vaikutukset liittyvät liikennesuoritteiden lisääntymiseen ja sitä kautta liikennepäästöjen ja -melun sekä ympäristöriskien mahdollisuuksien lisääntymiseen. Lisäksi liikenneverkon rakentaminen rajoittaa alueiden muuta maankäyttöä sekä pirstoo ja muuttaa luonnon- ja kulttuurimaisemaa sekä rakennettua ympäristöä.

Tieliikenteen arvioidut vaikutukset

Tieliikenneverkon kehittämisellä ja lisärakentamisella on sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Liikenneverkon toimivuus on elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta tärkeää. Pääliikenneverkon täydentäminen parantaa alueiden välistä saavutettavuutta, ja sitä kautta yhteiskunnan toimintaedellytyksiä. Laajentuva ja parantuva tieliikenteenverkko johtaa lisääntyvään liikennesuoritteiden määrään, ja sitä kautta liikenteen päästöjen ja melun lisääntymiseen. Liikenneturvallisuus on yksi maantieverkoston kehittämisen lähtökohtia. Erityisesti eritasoliittymien, neli- ja kolmikaistaistusten rakentaminen lisäävät liikenneturvallisuutta. Samalla kun mainitut toimenpiteet lisäävät liikenneturvallisuutta, ne kuitenkin muuttavat luonnon- ja kulttuurimaisemaa, rajoittavat joiltakin osin muuta maankäyttöä ja saattavat hajauttaa alue- ja yhdyskuntarakennetta.

Raideliikenteen arvioidut vaikutukset

Rataverkon kehittäminen parantaa sekä elinkeinoelämän että joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Erityisesti Tampere-Pori/Rauma rata on valtakunnallisesti merkittävä metsä-, metalli- ja kemianteollisuuden sekä satamien kuljetusväylä. Rataverkon kehittämisen merkittävä myönteinen vaikutus on liikenneturvallisuuden parantaminen. URPO-radan vaikutuksen ovat toteutessaan merkittäviä. Uusi päärata kytkee maakunnan ja sen elinkeinoelämän sekä kansainvälisesti että kansallisesti nykyistä paremmin muihin toimijoihin. Rataverkon laajentaminen ja kehittäminen mahdollistaa raskaidenkuljetusten siirtämisen nykyistä enemmän maantiekuljetuksista rautatiekuljetuksiin. Raideliikenteeseen siirtyminen parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää ympäristöhaittoja ja -riskejä. Laajalti maakuntaa halkova URPO-päärata tulee toisaalta vaikuttamaan merkittävästi alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, luonnon- ja kulttuurimaisemaan, ja sen suunnittelussa tulee erityisesti ottaa huomioon eräät NATURA-2000 verkostoon kuuluvat alueet.

Lentoliikenteen arvioidut vaikutukset

Lentoliikennealueiden kehittäminen parantaa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä kansainvälisesti että kansallisesti. Toimivat ulko- ja kotimaanyhteydet tukevat ja parantavat yhdyskunta- ja aluerakennetta kytkemällä maakunnan ja sen elinkeinoelämän paremmin muihin toimijoihin. Lentoliikenteen melu- ja muut ympäristöhaitat kasvavat lisääntyvien liikennesuoritteiden seurauksena. Lentomelu rajoittaa alueen muuta maankäyttöä, kuten asuinrakentamista ja virkistyskäyttöä.

Vesiliikenteen arvioidut vaikutukset

Satama-alueet ovat merkittäviä työpaikka-alueita. Niiden kehittäminen tukee olemassa olevan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä mahdollistaa niiden kehittämisen edelleen laajentuvina työpaikka-alueina. Satamatoimintoihin liittyy tiettyjä ympäristöriskejä, joiden mahdollisuus lisääntyä toimintojen kasvun myötä. Myös satama-alueiden laajentuminen muuttaa merkittävästi maisemakuvaa sekä rajoittaa alueen muuta maankäyttöä. Samoin vedenalainen luonnon monimuotoisuus saattaa vaarantua. Laiva- ja veneväylien kehittäminen lisää luonnollisesti liikennesuoritteita. Liikennesuoritteiden lisääntyminen lisää samalla liikenteen ympäristöhaittojen, onnettomuuksien, öljypäästöjen, vaarallisten aineiden kuljetusten, melu ja pakokaasupäästöjen määrää. Veneväylien kehittäminen mahdollistaa turvallisen veneilyn merialueilla sekä edistää vesialueiden virkistyskäyttöä.

Viestiliikenteen arvioidut vaikutukset

Viestiliikenteen varauksilla ei niiden vähäisen lukumäärän ja vaatiman tilantarpeen johdosta ole merkittäviä ekologisia, kulttuurisia tai taloudellisia vaikutuksia. Vaikutukset on luokiteltavissa lähinnä paikallisiksi kohdistuen ensisijaisesti viestiliikennealueiden lähiympäristöön. Asemiin liittyvillä mastoilla on niiden korkeus huomioon ottaen merkitystä maisemakuvan kannalta. Viestiliikenteen sosiaaliset vaikutukset aiheutuvat ennen muuta varsinaisesta toiminnasta kuin aluevarauksista turvaamalla maakunnan asukkaiden tasapuolisen tiedonsaannin.

7.5.2 Energiahuolto

- Energiahuollon kehittämisen kohdealue
- Energiahuollon alue
- Yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta / energiahuollon alue
- Ydinvoimalaitosten suojavyöhyke
- Sähköasema / uusi sähköasema
- Maakaasuverkon yhteystarve
- Tuulivoimaloiden alue

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaan alueiden käytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia. Alueidenkäytössä tulee varautua uusiutuvia ja jäteperäisiä polttoaineita käyttävien energialaitosten ja niiden logististen ratkaisujen aluetarpeisiin osana alueen energia- ja jätehuoltoa.

Maakuntakaavoituksessa on osoitettava ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtojen linjaukset siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet säilyvät. Suunnittelussa on otettava huomioon sekä tarpeelliset uudet linjaukset että vanhojen verkostojen parantamisten ja laajentamisten tarpeet. Voimajohtolinjauksissa on ensisijaisesti hyödynnettävä olemassa olevia johtokäytäviä.

Maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin.

Alueidenkäytössä on varmistettava ydinvoimaloiden edellyttämät suojavaöhykkeet sekä varauduttava ydinjätteen loppusijoitukseen.

Maakuntakaavoituksessa on varauduttava kaukokuljettamiseen tarvittaviin maakaasu- ja öljyputkien linjauksiin Venäjältä siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet turvataan.

Edellä mainittuja yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskit, ympäröivä maankäyttö ja sen kehittämistarpeet sekä lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteissa määritellään, että perusvoiman tuotantoa keskitetään Olkiluotoon ja Tahkoluotoon. Eurajoen Olkiluodossa varaudutaan ydinvoiman tuotantokeskittymän ja Suomen ydinpolttoainejätteen loppusijoituspaikan edellyttämiin aluevarauksiin sekä suojavaöhykkeisiin. Satakunnan monipuolisen energiantuotannon edellytyksiä vahvistetaan turvaamalla energiantuotannolle, -huollolle sekä -jakelulle toteuttamismahdollisuudet. Valtakunnallisen energianhuollon kannalta merkittävät voima-johtojen linjaukset turvataan suunnittelussa.

Jakelussa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä, mutta turvataan energianjakelu maakunnassa ja valtakunnan verkkoon tarvittaessa myös uusilla aluevarauksilla. Erillisten selvitysten perusteella Satakunnassa varaudutaan tarvittaessa maakaasuverkoston laajentamiseen maakuntaan sekä osoitetaan rannikkoalueella tuulivoiman hyödyntämiseen soveltuvat alueet. Uusiutuvan energiantuotannon kehittämisedellytykset turvataan.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden mukaan Satakunnassa osoitetaan erillisten selvitysten perusteella rannikkoalueella tuulivoiman hyödyntämiseen soveltuvat alueet.

ENERGIAHUOLLON KEHITTÄMISEN KOHDEALUE

Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoon varatun laitosalueen lähiympäristö, johon energiahuollon toimintojen vuoksi kohdistuu alueiden käyttöön liittyviä kehittämistarpeita.

Suunnittelumääräys

Energiahuollon kehittämisen kohdealueella tulee suunnittelussa turvata pitkän aikavälin maankäytölliset kehittämisedellytykset ja aluevaraukset. Erityistä huomiota alueen suunnittelussa tulee kiinnittää energiahuollon, loppusijoitustoiminnan ja -tutkimuksen kehittämisedellytysten turvaamiseen.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää olemassa olevan asutuksen yleiseen turvallisuuteen, alueella harjoitettavaan muuhun elinkeinotoimintaan, arvokkaisiin luonto-, maisema- ja Natura-arvoihin sekä kallioperän eheyden säilyttämiseen.

Aluetta suunniteltaessa tulee energiatuotannon laitosalueen toiminnoista ja valvonnasta vastaaville tahoille sekä vesialueen suunnittelussa museoviranomaiselle, varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Energiantuotannon kehittämisen kohdealueeksi osoitetaan Eurajoen Olkiluodossa sijaitsevan TVO:n ydinvoimalaitosten lähiympäristö.

Olkiluodon energiahuollon kehittämisen kohdealueella on pitkän aikavälin sähkön jakeluverkkoon, maa- ja meriliikenteellisiä, vesirakentamiseen liittyviä, kallioperän tutkimukseen ja raken-

tamiseen sekä lähialueen asutukseen, virkistykseen ja luonnonsuojeluun kohdistuvia alueiden käytöllisiä yhteensovittamis- ja kehittämistarpeita.

Alue on esitetty selostuksen liiteosan B kartalla 18.

EN

ENERGIAHUOLLON ALUE

en

Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevat alueet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Energiahuollon alueiksi EN on osoitettu jo olemassa olevat, valtakunnallisesti merkittävät energiantuotantoa palvelevat voimalaitosten ja sähköasemien alueet kuten Tahkoluodon hiilivoimala Porissa sekä Rauman ja Ulvilan sähköasemat. Kohdemarkinnalla en on osoitettu Harjavallan / Nakkilan ja Kokemäen Kolsin vesivoimalaitokset Kokemäenjoessa, Energiahuollon aluevaraukset perustuvat oikeusvaikutteisiin kuntakaavoihin sekä energiantuotannosta ja – jakelusta vastaavien yhtiöiden suunnitelmiin.

-1

Merkinnällä osoitetaan ydinvoimaloiden laitosalue, joka on varattu energiantuotantoa palvelevia laitoksia, rakennuksia tai rakenteita sekä käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta toteuttavia laitoksia ja rakennuksia varten Alueella liikkuminen ja oleskelu on rajoitettu poliisilain 52 §:n nojalla annetulla sisäasiainministeriön asetuksella turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alueeseen sisältyviin arvokkaisiin luonto- ja maisemakohteisiin.

Aluetta suunniteltaessa tulee säteilyturvakeskukselle (STUK) sekä vaarallisten aineiden valmistusta ja varastointia koskevan EU-direktiivin 96/82/EY (SEVESO II-direktiivi muutoksineen) mukaisten laitosten osalta Turvatekniikan keskukselle (TUKES) varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä EN1 osoitetaan Eurajoen Olkiluodossa sijaitsevat TVO:n ydinvoimaloiden sekä Posiva Oy:n käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksen alue.

Olkiluodon aluevaraus perustuu alueelle laadittuihin yleis- ja asemakaavoihin, kuntaneuvotteluihin, sekä TVO:n ja POSIVA:n laatimiin alueen kehittämissuunnitelmiin.

Energiahuollon alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 18 ja yksilöity taulukossa 18.

YHDYSKUNTARAKENTEEEN ENERGIAHUOLLON ALUEEN LAAJENEMISSUUNNITTA

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta sellaiset tavoitteelliset maankäytön päälaajenemissuunnat, joilla voidaan katsoa olevan maakunnallista tai seudullista tarvetta laajenemisen selvittämiseen ja suunnitteluun.

Merkinnän väri ja mahdollinen kirjaintunnus osoittavat laajenemisalueen maankäyttömuodon.

Suunnittelumääräys

Yhdyskuntarakenteen laajenemisen suunnittelussa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteelliset ja liikenteelliset edellytykset uusien rakentamisalueiden toteut-

tamisellem, viher- ja virkistysyhteyksien jatkuvuus sekä alueen luonnon ja maiseman ominaispiirteet.

Merkinnällä osoitetaan Pori Tahkoluodon energiatuotantoalueen laajennus lounaaseen. Laajenemissuunnat tarkentuvat ja toteutuvat kuntakaavoituksensuunnittelun yhteydessä.

SUOJAVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla alueiden käyttöä on läheisen alueen toiminnan tai muun ympäristöönsä käyttörajoituksia aiheuttavan luonteen vuoksi rajoitettava.

-2

Merkinnällä osoitetaan ydinvoimalaitosten suojavyöhyke.

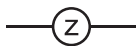
Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon, mitä säteilyturvakeskuksen (STUK) ydinvoimalaitosohjeessa (YVL 1.10) todetaan ydinvoimalaitoksen suojavyöhykkeestä.

Aluetta suunniteltaessa tulee säteilyturvakeskukselle (STUK) varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Eurajoen Olkiluodon ydinvoimaloiden rakennusalan ympärille säteeltään 5 km laajuinen suojavyöhyke. Suojavyöhykkeellä on voimassa maankäyttöä ja alueelle sijoitettavia toimintoja koskevia rajoituksia koskien muun muassa asutusta, työpaikkoja, palveluja ja virkistystoimintoja. Vyöhykkeen määrittely perustuu Säteilyturvakeskuksen ydinvoimalaitosohjeeseen (YVL).

Suojavyöhyke on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 18.

VOIMALINJA

Merkinnällä osoitetaan vähintään 110 kV:n voimalinjat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

UUSI VOIMALINJA

Merkinnällä osoitetaan vähintään 110 kV:n voimalinjat/uudet voimalinjat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava uuden voimalinjan toteuttamismahdollisuus.

Merkinnällä osoitetaan rakennetut ja rakennettavaksi suunnitellut, uudet, vähintään 110 kV:n voimalinjat.

Uusina voimalinjoina osoitetaan energiatuotannon jakeluverkkoa täydentävät, energian saannin turvaamisen kannalta valtakunnallisesti tärkeät verkon osat. Voimajohtojen uudet aluevaraukset perustuvat verkosto suunnittelusta vastaavien yhtiöiden paikkatietokantoihin. Uusina voimajohtoina tai -linjoina osoitetaan Sonninmäki (Pori) - Hyvelänviiki (Pori) ja Hormisto – Friitala (Uusikaupunki). Rakennettujen voimajohtojen yhteispituus on noin 970 km ja uusien voimajohtojen 5 km.

Voimalinjat on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 18.

OHJEELLINEN VOIMALINJA

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset, vähintään 110 kV:n voimalinjat.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava voimalinjan toteuttamismahdollisuus.

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset, vähintään 110 kV:n voimalinjat, jotka täydentävät energia-
tuotannon jakeluverkkoa energian saannin turvaamisen kannalta ja niistä on tehty riittävät taustaselvitykset. Voimajohtolinjausten toteuttamiseen tai sijaintiin liittyy epävarmuutta ja linjauksen valinnasta on tarkoituksenmukaista päättää vasta yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Ohjeellisina voimajohtoina tai -linjoina osoitetaan Olkiluoto (Eurajoki) – Rauma, Rauma – maakunnanraja (Lieto), Rauma – Huittinen, Huittinen – maakunnanraja (Forssa), Huittisissa Mauru-Vampula, Rauma – Ulvila ja Tahkoluoto (Pori) – Ulvila. Ohjeellisten voimalinjojen yhteispituus on noin 200 km.

Voimalinjat on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 18.

VOIMALINJAN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan sähkönsiirron kannalta tärkeät vähintään 110 kV:n voimalinjojen yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava voimalinjan yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on sähkönsiirtoverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvittävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Merkinnällä osoitetaan sellaiset sähkönsiirron kannalta tärkeät, vähintään 110 kV:n voimalinjojen yhteystarpeet, joista ei ole olemassa riittäviä selvityksiä tai suunnitelmia, tai jonka sijainti ja toteutustapa ovat vielä ratkaisematta

Voimajohtojen yhteystarpeena osoitetaan välit Huittinen – maakunnan raja (Äetsä) ja Luomanperä (Kankaanpää) – Isokeidas (Honkajoki).

Yhteystarpeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 18.

en-z

en-z

SÄHKÖASEMA / UUSI SÄHKÖASEMA

Merkinnällä osoitetaan vähintään 110 kV:n sähköverkkoon kuuluvat sähköasemat / uudet sähköasemat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnöillä osoitetaan sähkön siirron turvaamisen kannalta tärkeät 110 kV:n voimalinjoihin kuuluvat ja suunnitellut sähköasemat. Uusien sähköasemien aluevaraukset perustuvat verkoston suunnittelusta vastaavien yhtiöiden paikkatietokantoihin ja voimalinjojen suunnittelutilanteeseen. Rakennettuina sähköasemina esitetään 82 kpl. Uusina sähköasemina osoitetaan 5 kpl: Mauru (Huittinen), Honkaluomanoja (Pori), Länsitie (Pori), Pappilanhde (Pori) ja Vampula (Huittinen).

Energianjakeluun osoitetut aluevaraukset perustuvat energiantuotanto ja -jakeluyhtiöiden sekä verkonhaltijoiden suunnitelmiin. Fingrid Oyj on laatinut 400 kV kantaverkon kehittämissuunni-

telmia varten taustaselvitykset voimajohdoille Tahkoluoto – Kristiinankaupunki, Rauma – Forssa, Rauma – Ulvila, Olkiluoto – Rauma sekä Rauma – Lieto.

Sähköasemat on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 18 ja yksilöity taulukossa 18.

MAAKAASUVERKON YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan maakaasuverkon kehittämisen kannalta merkittävät yhteystarpeet.

-ve1
-ve2

Merkinnällä osoitetaan maakaasuverkon kehittämisen kannalta merkittävät vaihtoehtoiset yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava maakaasuverkon yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on maakaasuverkon yksityiskohdaisemmassa suunnittelussa selvittävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Merkinnällä osoitetaan maakaasun jakelun kehittämisen kannalta pitkän aikavälin maakaasuverkon yhteystarpeet ja kaksi vaihtoehtoista yhteystarvelinjausta.

Varsinaisina yhteystarpeina osoitetaan Tahkoluoto (Pori) – Ruotsi, maakunnan pohjoisraja (Vaasa) – Pori, Porin keskusta – Tahkoluoto, Porin keskusta – Hyvelä – Preiviiki (Pori). Maakaasuverkon yhteystarpeiden linjaukset perustuvat verkonhaltijoiden, Gasum Oy:n ja Pohjolan Voima Oy:n laatimiin selvityksiin ja suunnitelmiin sekä oikeusvaikutteisiin kuntakaavoihin.

Vaihtoehtoiset maakaasuyhteystarpeet on osoitettu Varsinais-Suomesta Satakuntaan Pyhäjärven länsi ja itäpuolelta, koska suunnitelluista uusista maakaasuyhteyksistä ei ole olemassa riittäviä taustaselvityksiä, suunnitelmia tai niiden sijainti on vielä ratkaisematta ja sijaintiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Vaihtoehtona 1 ve1 osoitetaan yhteystarve maakunnan etelärajalta Eurasta Porin keskusta (Pyhäjärven länsipuoli) ja vaihtoehtona 2 ve2 maakunnan etelärajalta Säskylästä Porin keskusta (Pyhäjärven itäpuoli). Linjavaihtoehtoista on esitetty vaihtoehtoiset yhteystarpeet erityisesti vahvoihin teollisuuskeskuksiin, kuten Eura, Harjavalta ja Rauma.

Yhteystarpeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 18.

TUULIVOIMALOIDEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan alue, jolle on mahdollista sijoittaa tuulivoimaloita.

Suunnittelumääräys

Tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin ja niin lähelle toisiaan kuin se energiatalouden kannalta on mahdollista.

Tuulivoimaloiden suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, vedenalaiseen luontoon ja vedenalaiseen kulttuuriperintöön.

Aluetta suunniteltaessa tulee ilmailulaitokselle, liikennevirastolle ja museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Satakunnan meri- ja rannikkoalueelta tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuva alue, joka sijaitsee Porin Tahkoluodon edustan merialueella. Liittyminen sähköverkkoon tapahtuu Porin Tahkoluodossa. Alueen toteutus tarkentuu yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Lähtökohtana Satakunnan maakuntakaavassa esitettävälle tuulivoima-alueelle on ollut sekä energianhuollon valtakunnallisten tarpeiden turvaaminen, uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksien edistäminen että ympäröivän maankäytön ja lähiympäristön, asutuksen, arvokkaiden luonto- ja kulttuurikohteiden ja -alueiden sekä maiseman erityispiirteiden huomioinnottaminen. Alueen osoittamisella edistetään tuulivoimatuotannon kehittämistä maakunnassa ja alueen käyttöä pilottialueena.

Maakuntakaavassa esitettyä laaja-alaista aluetta pienempi tuulivoimarakentaminen ratkaistaan yleiskaavalla, asemakaavalla ja/tai lupaharkinnalla riippuen rakentamisen vaikutuksista mm. maisemaan, kulttuuri- ja luonnonympäristöön, asutukseen ja virkistykseen.

Tahkoluodon alueen esittäminen maakuntakaavassa perustuu ”Länsituuli West Wind” -hankkeessa vuonna 2004 tuotettuun selvitykseen, ”Tuulivoima-alueet Satakunnassa” - selvitykseen merialueella Satakuntaliitossa vuonna 2005 laadittuun maisemataarkasteluun, selvityksistä saatuihin palautteisiin sekä Suomen Hyötytuuli Oy:n Porin Tahkoluodon meritulipuistohanketta koskevassa ympäristövaikutusten arviointiprosessissa vuosina 2006–2007 tuottamaan aineistoon.

Tuulivoimaloiden alue on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 18.

Energiahuollon alueiden arvioidut vaikutukset

Energiahuollon keskeisimmät myönteiset vaikutukset liittyvät energian riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseen sekä elinkeinoelämän että muun yhteiskunnan tarpeisiin. Keskeisimmät kielteiset vaikutukset liittyvät energiahuoltoon liittyvien rakenteiden, kuten tuotantolaitosten ja jakeluverkon rakentamisesta aiheutuviin ympäristö- ja maisemahaittoihin.

Energiahuollon turvaaminen on erityisesti elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta välttämätöntä. Energian tuotannon aluevaraukset turvaavat energian saannin sekä elinkeinoelämälle että yksityistalouksille. Energiahuollolle varatut alueet ovat liikkumisrajoitustensa johdosta ”suljettuja alueita” ja ne rajoittavat muuta maankäyttöä. Energian tuotantolaitokset ovat usein kookkaita ja maisemaan merkittävästi vaikuttavia rakennuksia. Olkiluodon energiantuotantoalueen kehittäminen on valtakunnallisesti merkittävä tehtävä.

Maakaasuverkon laajentaminen Satakuntaan tarjoaa vaihtoehtoisen energiatuotannon ja –saannin. Pitkällä tähtäimellä ympäristöön kohdistuvien päästöjen väheneminen heijastuu elinympäristöön. Maakaasuverkoston rakentaminen rajoittaa alueen talousmetsien käyttöä sekä muuta maankäyttöä ja pirstoo puustosta vapaina alueina maisemaa.

Jakeluverkon arvioidut vaikutukset

Sähköverkon laajentaminen on energianjakelun kannalta välttämätöntä. Eri energiamuodoilla tuotettu energia on pystyttävä johtamaan valtakunnan kantaverkkoon. Tämä edellyttää nykyisten ja uusien voimajohtovarausten osoittamista. Uudet voimajohtot vaikuttavat voimakkaasti maisemakuvaan sekä luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä pirstovat elinympäristöjä.

Tuulivoimaloiden arvioidut vaikutukset

Luonnonolosuhteiltaan Porin Tahkoluodon edustalle sijoittuva tuulivoimarakentamiseen osoitettu alue on suunnittelun ja toteutuksen kannalta vaativa. Alueen läheisyyteen sijoittuu luonnonsuojelun kannalta merkittäviä alueita (mm. Natura 2000 -verkoston alue) ja merkittävä lintujen muuttoreitti kulkee osittain alueen kautta. Tuulivoimaloiden rakentamiseen sekä käyttöön liittyvät linnustovaikutukset kohdistuvat niin muuttaviin lintuihin kuin alueella pesiviin merilintuihin. Vesiympäristölle aiheutuvat haitat ovat suurimmillaan tuulivoimaloiden rakentamisaikana. Toisaalta tuulivoiman avulla voidaan tuottaa sähköenergiaa ilman merkittäviä maa- ja ilmaan tai veteen kohdistuvia päästöjä.

Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset liittyvät etenkin siihen, miten ihmiset kokevat tuulivoimaloiden vaikutuksen maisemassa tai miten tuulivoimaloista aiheutuvat äänet koetaan. Vaikutus-

ten luonne ja määrä ovat yksilöllistä.

Maakuntakaavassa esitetyllä Tahkoluodon alueella maisemavaikutukset on arvioitu vähiten haitallisiksi suhteessa koko Satakunnan muuhun rannikkoon. Tähän vaikuttavat mantereella olevat suurimittakaavaiset rakennukset, jotka hallitsevat maisemaa laajoilla alueilla. Tietoisuus siitä, että tuulivoimalla tuotettua energiaa pidetään ympäristöystävällisenä voi vaikuttaa myönteisesti ihmisten asennoitumiseen alueita kohtaan.

Taloudelliset vaikutukset liittyvät lähinnä rakentamisen aikaisiin työllisyysvaikutuksiin. Rakentamiskustannuksia pienentää se, että alueiden lähetyvillä sijaitsee olemassa olevat muuntoasemat ja sähkön jakeluverkosto.

7.5.3 Vesihuolto

- Yhdysvesijohto / ohjeellinen yhdysvesijohto
- Yhdysvesijohdon yhteystarve
- Siirtoviemäri / ohjeellinen siirtoviemäri
- Siirtoviemärin yhteystarve
- Vedenotto
- Tekopohjavesilaitos
- Uusi raakaveden esikäsittelylaitos
- Jätevedenpuhdistamo

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävä saanti ja se, että taajamien alueelliset vesihuoltoratkaisut voidaan toteuttaa. Lisäksi alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon jätevesihaittojen ehkäisy.

Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuutta tuetaan ja edistetään siten, että yhdyskuntateknisten järjestelmien suunnittelussa ja toteutuksessa varaudutaan ylikunnallisiin ja maakunnallisiin toimintamalleihin, joille maakuntakaavassa osoitetaan niiden edellyttämät aluevaraukset. Näin turvataan terveellisen ja hyvälaatuisen pohja- ja pintaveden riittävä saanti sekä jätevesien korkeatasoinen käsittely. Turun Seudun Veden ja Rauman Veden tekopohjavesihankkeiden vaatimat aluevaraukset suojaa-alueineen otetaan huomioon maakuntakaavassa.

Maakuntakaavassa vesihuolto käsittää puhtaan käyttö- ja talousveden hankintaan, käsittelyyn ja johtamiseen sekä jätevesien johtamiseen ja puhdistukseen liittyvät varaukset. Maakuntakaavassa osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan, veden johtamisen, verkostojen yhdistämisen sekä jätevesien käsittelyn kannalta seudullisesti tärkeät aluevaraukset.

YHDYSVESIJOHTO

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeät yhdysvesijohdot. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

OHJEELLINEN YHDYSVESIJOHTO

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset yhdysvesijohdot.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava yhdysvesijohdon toteuttamismahdollisuus.

Merkinnällä osoitetaan seudullista vesihuoltoa turvaavat rakennetut ja suunnitellut, ohjeelliset yhdysvesijohdot. Yhdysvesijohdot turvaavat puhtaan käyttöveden saannin normaalitilanteissa sekä mahdollisissa häiriötilanteissa yli kuntarajojen. Seudullisesti merkittävää, rakennettua yhdysvesijohtoa osoitetaan yhteensä noin 600 km ja ohjeellista yhdysvesijohtoa noin 75 km.

Yhdysvesijohdojen osoittamiset perustuvat kuntakohtaisissa tai alueellisissa / seudullisissa vesihuollon kehittämissuunnitelmissa esitettyihin tietoihin sekä vesi- ja jätehuollon teemaraporttinetelyyn.

Johdot on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 19.

YHDYSVESIJOHDON YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kehittämisen kannalta tärkeät yhdysvesijohdojen yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava yhdysvesijohdon yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on vesihuoltoverkon yksityiskohdaisemmassa suunnittelussa selvittävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Merkinnällä osoitetaan seudullista vesihuoltoverkostoa täydentävät yhteystarpeet. Merkinnällä turvataan seudullisen vesihuollon pitkän aikavälin toimintavarmuus, jonka tavoitteena on yhdysvesijohdojen liittäminen seudulliseksi verkostoksi. Seudullisina yhdysvesijohdojen yhteystarpeina osoitetaan yhteensä noin 170 km.

Yhteystarpeiden osoittamiset perustuvat kuntakohtaisissa tai alueellisissa / seudullisissa vesihuollon kehittämissuunnitelmissa esitettyihin tietoihin sekä vesi- ja jätehuollon teemaraporttinetelyyn.

Yhteystarpeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 19.

SIIRTOVIEMÄRI

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeät siirtoviemärit. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

OHJEELLINEN SIIRTOVIEMÄRI

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset siirtoviemärit.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava siirtoviemärin toteuttamismahdollisuus.

Merkinnällä osoitetaan seudullista vesihuollon turvaamisen kannalta tärkeät rakennetut / ohjeelliset siirtoviemärit. Seudullisesti merkittävää, rakennettua siirtoviemäriä osoitetaan yhteensä noin 120 km ja ohjeellista siirtoviemäriä noin 60 km.

Siirtoviemäreiden osoittamiset perustuvat kuntakohtaisissa tai alueellisissa / seudullisissa vesi-

huollon kehittämissuunnitelmissa esitettyihin tietoihin sekä vesi- ja jätehuollon teemaraporttime-
nettelyyn.

Viemärit on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 20.

SIIRTOVIEMÄRIN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kehittämisen kannalta tärkeät siirtoviemärei-
den yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

*Maankäytön suunnittelulla on turvattava siirtoviemärin yhteystarpeen toteuttamis-
mahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on siirtoviemäriverkon yksityiskohtai-
semmassa suunnittelussa selvittävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmu-
kaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.*

Merkinnällä osoitetaan ne viemäriverkostoa täydentävät osat, joiden rakentamisella turvataan
pitkällä aikavälillä yhdyskuntien ekologisesti kestävä jätevesihuolto. Merkinnällä turvataan jäte-
vesihuollon pitkän aikavälin toimintavarmuus. Tavoitteena on seudullisesti merkittävien siirtovie-
märeiden yhdistäminen ja jätevesien käsittely keskitetysti seudullisissa jätevedenpuhdistamoissa.
Siirtoviemäreiden yhteystarvemerkinä osoitetaan noin 130 km.

Yhteystarpeiden osoittamiset perustuvat kuntakohtaisissa tai alueellisissa / seudullisissa vesihuol-
lon kehittämissuunnitelmissa esitettyihin tietoihin sekä vesi- ja jätehuollon teemaraporttimen-
telyyn.

Yhteystarpeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 20.

et-v ● VEDENOTTAMO / UUSI VEDENOTTAMO

et-v ● Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeät pinta- ja pohjavedenotta-
mot / uudet pinta- ja pohjavedenottamot. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mu-
kainen rakentamisrajoitus.

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeät pinta- ja pohjavedenottamot. Maakunta-
kaavassa osoitetaan myös ne yhdyskuntien vesihuollon kannalta tärkeät pohjavedenottamot, jot-
ka liittyvät tai on liitettävissä olemassa olevaan yhdysvesijohtojen muodostamaan seudulliseen
tai maakunnalliseen runkoverkoston. Osa vedenottamoista toimii mahdollisissa häiriö- ja poik-
keustilanteissa varavedenottamoina. Vedenottamoita osoitetaan 56 kpl ja uusia vedenottamoita
2 kpl.

Vedenottamoiden varaukset perustuvat kuntakohtaisissa tai alueellisissa / seudullisissa vesihuol-
lon kehittämissuunnitelmissa esitettyihin tietoihin sekä vesi- ja jätehuollon teemaraporttimenette-
lyyn. Teollisuuslaitosten ja vesiosuuskuntien vedenottamoita ei osoiteta maakuntakaavassa. Maa-
kuntakaavassa ei osoiteta vesiviranomaisen määrittelemiä pohjavedenottamoiden suoja-alueita.

Vedenottamot on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 19 ja yksilöity taulukossa 19.

et-v1 ● TEKOPOHJAVESILAITOS / UUSI TEKOPOHJAVESILAITOS

et-v1 ● Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeä tekopohjavesilaitos / uusi
tekopohjavesilaitos. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisra-
joitus.

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeä / uusi tekopohjavesilaitos. Merkintä sisältää
tekopohjaveden imeytykseen, valmistukseen ja johtamiseen liittyvät alueet. Yhdyskunnan veden-

hankinnan kannalta tärkeäksi, rakennetuksi tekopohjavesilaitokseksi osoitetaan Noormarkun kunnassa sijaitseva Harjakankaan tekopohjavesilaitos. Uudeksi tekopohjavesilaitokseksi osoitetaan Harjavallan ja Kokemäen kaupunkien alueille sijoittuva Järilänvuoren tekopohjavesilaitos. Merkintä sisältää tekopohjaveden imeytykseen, valmistukseen ja johtamiseen liittyvät alueet.

Tekopohjavesilaitosten varaukset perustuvat kuntakohtaisissa tai alueellisissa / seudullisissa vesihuollon kehittämissuunnitelmissa esitettyihin tietoihin, Järilänvuoren tekopohjavesilaitoksen ja runkovesijohdon yleissuunnitelmaan vuodelta 2003 sekä vesi- ja jätehuollon teemaraporttimenettelyyn.

Laitokset on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 19 ja yksilöity taulukossa 19.

et-v2 ● **RAAKAVEDEN ESIKÄSITTELYLAITOS**

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeä raakaveden esikäsittelylaitos. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnällä osoitetaan Turun Seudun Vesi Oy:n tekopohjavesihankkeeseen kuuluva raakaveden esikäsittelylaitos Huittisissa. Merkintä sisältää raakaveden käsittelyyn ja johtamiseen liittyvät alueet.

Merkintä perustuu, suunniteltuun Turun Seudun Vesi Oy:n tekopohjavesilaitoshankkeeseen, tästä laadittuun suunnitelmaan sekä alueelle vuonna 2004 hyväksyttyyn asemakaavaan. Suunnitelman mukaan Kokemäenjoesta otettavaa raakavettä esikäsittelään ennen sen johtamista ja imeyttämistä tekopohjavedeksi Virtaankankaalle.

Laitos on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 19 ja yksilöity taulukossa 19.

et-j ● **JÄTEVEDENPUHDISTAMO**

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeät jätevedenpuhdistamot. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeät rakennetut jätevedenpuhdistamot. Seudullisia puhdistamoja on osoitettu kahdeksaan (8) kuntaan. Merkintä perustuu kuntakohtaisissa tai alueellisissa / seudullisissa vesihuollon kehittämissuunnitelmissa esitettyihin tietoihin sekä vesi- ja jätehuollon teemaraporttimenettelyyn. Maakuntakaavaehdotukseen ei sisälly erillismerkinnällä teollisuuden jätevedenpuhdistamoita.

Puhdistamot on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 20 ja yksilöity taulukossa 20.

Vesihuoltoa palvelevien varausten arvioidut vaikutukset

Maakuntakaavassa osoitettavilla vesihuollon varauksilla (vedenottamot ja jätevedenpuhdistamot kohdevarauksina; yhdysvesijohdot ja siirtoviemärit yhteystarpeineen viiva- ja kehittämisseriaatemerkinnoilla) on maankäytöllisesti tarkasteltuna varsin vähän ekologisia, sosiaalisia tai kulttuurisia vaikutuksia varausten pienialaisuuden, vähäisen lukumäärän ja tilantarpeen johdosta. Vesihuollon vaikutukset aiheutuvat ensisijaisesti vesihuoltoon liittyvistä toiminnoista, eivät varsinaisesti alue- ja linjavarauksista. Varausten taloudelliset vaikutukset kohdistuvat lähinnä muuta maankäyttöä ja rakentamista rajoittaviin vaikutuksiin.

Maakuntakaavan vesihuollon ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti ympäristön puhtauteen ja terveellisuuteen mm. keskitettyjen jätevesikäsittelyjen johdosta. Vesihuollon varauksilla mm. turvataan hyvälaatuisen juoma- ja talousveden riittävä saanti maakunnan asukkaille ja elinkeinoille (mm. elintarvike- ja panimoteollisuus) sekä jätevesien asianmukainen käsittely. Puhtaan käyttöveden saanti yli kuntarajojen turvaa vedenjakelun riittävyyden ja toimintavarmuuden myös mahdollisissa häiriötilanteissa.

Keskittämällä yhdyskuntajätevesien käsittely suurempiin, useita kuntia palveleviin laitoksiin jätevesien käsittely on teknis-taloudellisempaa ja vesistökuormituksen kannalta vähemmän haitallista kuin käsittely pienissä kuntakohtaisissa laitoksissa. Puhdistettujen jätevesien ekologiset vaikutukset on luokiteltavissa lähinnä paikallisesti merkittäviksi, sillä haitalliset vaikutukset keskittyvät jätevesien purkupaikkojen lähiympäristöön. Seudulliset verkostot mahdollistavat vanhojen ja uusien rakentamisalueiden liittämisen olemassa olevaan ja pitkällä tähtäimellä laajenevaan kunnallistekniseen verkostoon.

7.5.4 Jätehuolto

- Jätteenkäsittelyalue
- Yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on osoitettava jätteenkäsittelylaitoksille alueet siten, että pääosin kaikki syntyvä jäte voidaan hyödyntää tai käsitellä valtakunnallisesti tai alueellisesti tarkoituksenmukaisesti, tarvittaessa ylimaakunnallisena yhteistyönä.

Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan jätehuollossa korostetaan jätteiden syntymisen ehkäisemistä, määrän ja haitallisuuden vähentämistä sekä hyödyntämisen edistämistä lajittelua, keräystä ja kierrätystä tehostamalla. Tavoitteena on jätehuollon järjestäminen siten, että siitä ei aiheudu haittaa terveydelle tai ympäristölle. Maakuntakaavassa osoitetaan jätehuollon edellyttämät aluevaraukset jätteenkäsittelyalueille ja -laitoksille.

EJ

JÄTTEENKÄSITTELYALUE

Merkinnällä osoitetaan tärkeät yhdyskunta- ja teollisuusjätteiden sekä pilaantuneiden maiden vastaanottoon, käsittelyyn tai loppusijoitukseen varatut alueet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Rakentamismääräys

Alueella sallitaan jätteiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoittamiseen liittyvä rakentaminen.

Merkinnällä osoitetaan tärkeät yhdyskunta- ja teollisuusjätteiden sekä pilaantuneiden maiden vastaanottoon, käsittelyyn tai loppusijoitukseen varatut alueet. Jätehuollon aluevarauksilla turvataan nykyisten jätehuoltoyhteistyöalueiden sekä teollisuuslaitosten jätehuollon toiminta- ja kehittämisedellytykset pitkällä aikajänteellä. Osa aluevarauksista soveltuu myös pilaantuneiden maiden loppusijoitukseen. Aluevaraukset perustuvat Lounais-Suomen alueellisen jätesuunnitelman ratkaisuihin, kuntien muodostaman viiden jätehuoltoyhteistyöalueen tarpeita koskeviin selvityksiin ja suunnitelmiin sekä vesi- ja jätehuollon teemaraporttimenettelyyn.

Teollisuudessa muodostuvien jätteiden ja sivutuotteiden sijoittelua sekä mahdollista jätteidenpolttoa on tarkemmin käsitelty maakuntakaavan valmisteluvaiheen vesihuolto - jätehuolto teemaraaportissa.

Maakuntakaavassa osoitetaan viisi jätteidenkäsittelyaluetta, joiden yhteispinta-ala on noin 1 100 ha.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 20 ja yksilöity taulukossa 20.

YHDYSKUNTARAKENTEEN JÄTEHUOLTOALUEEN LAAJENEMISSUUNTA

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta sellaiset tavoitteelliset maankäytön päälaajenemissuunnat, joilla voidaan katsoa olevan maakunnallista tai seudullista tarvetta laajenemisen selvittämiseen ja suunnitteluun.

Merkinnän väri ja mahdollinen kirjaintunnus osoittavat laajenemisalueen maankäyttömuodon.

Suunnittelumääräys

Yhdyskuntarakenteen laajenemisen suunnittelussa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteelliset ja liikenteelliset edellytykset uusien rakentamisalueiden toteuttamiselle, viher- ja virkistysyhteyksien jatkuvuus sekä alueen luonnon ja maiseman ominaispiirteet.

Merkinnällä osoitetaan Raumalla Hevossuon – Suiklansuon jätteenkäsittelyalueen tavoitteellinen päälaajenemissuunta. Laajenemissuunta tarkentuu ja toteutuu kuntakaavoituksen yhteydessä.

Jätteidenkäsittelyalueiden arvioidut vaikutukset

Jätteidenkäsittelyalueiden ekologiset vaikutukset heijastuvat niiden merkityksenä mm. ympäristöhygienian ja terveyden kannalta etenkin biohajoavien jätteiden käsittelyalueina. Maakunnan jätteidenkäsittelyalueet täyttävät EU-direktiivien jätteiden käsittelylle asetetut määräykset, joten alueiden ekologiset vaikutukset mm. pinta- ja pohjavesiin jäävät vähäisiksi. Merkittävimpiä jätteidenkäsittelyalueiden haitallisista globaaleista vaikutuksista ovat kasvihuonekaasuista (hiilidioksidi ja metaani) aiheutuvat ilmastolliset vaikutukset, sillä näiden lisääntyminen ilmakehässä kasvattaa maapallon keskilämpötilaa.

Jätehuollon keskittämällä on positiivisia vaikutuksia mm. ihmisen asuin- ja elinolosuhteisiin, jolloin laitosmaisesti toteutetuun jätteidenkäsittelytoimenpitein voidaan vähentää ympäristö- ja terveyshaittoja. Teknis-taloudellisesti on järkevämpää keskittää jätteidenkäsittelytoimet muutamiaan suureen ja tehokkaasti hoidettuun laitossykliin kuin useampaan pieneen, jolloin myös jätteidenkäsittelyn haittavaikutukset kohdistuvat vain muutamiiin alueisiin. Toisaalta jätehuollon keskittäminen muutamiaan suuryksikköön lisää kuljetustarvetta ja liikenteen määrää.

Taloudelliselta kannalta jätteidenkäsittelyalueet asettavat tiettyjä rajoituksia muulle maankäytölle, rakentamiselle ja toimintojen sijoittumisille (esim. asutus, luonnon virkistyskäyttö). Jätteidenkäsittelyalueiden välillisiä taloudellisia vaikutuksia ovat jätteiden kuljetuksesta ja käsittelystä johtuvat työllistävät vaikutukset.

7.6. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

- Pohjavesialue
- Maa-ainesten ottoalue
- Selvitysalue
- Turvetuotantoalue
- Kaivostoiminnan alue

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaan alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja niiden hyödyntämismahdollisuudet. Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon käyt-

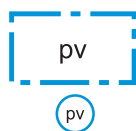
tökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä aikavälillä sekä sovitettava yhteen kiviaineshuolto- ja suojelutarpeet. Kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon.

Lisäksi alueidenkäytössä on otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötärpeet. Pohjavesien pilaantumis- ja muuttamiseskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle niistä pohjavesialueista, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja soveltuvat vedenhankintaan. Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja soita tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti kaavalla edistetään luonnonvarojen säästävää ja kestävää käyttöä siten, että luonnonvarojen saatavuus turvataan myös tuleville sukupolville. Pohja- ja pintavesien säilyminen käyttökelpoisena ja puhtaana turvataan maankäyttöä ohjaamalla. Pohjavesialueille ei osoiteta sellaista uutta toimintaa, joka aiheuttaa pohjavesille erityistä vaaraa. Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteen sovittamista edistetään maankäytön suunnittelun keinoin. Maaperän suojeluun sekä maisemaan ja luonnonarvoihin kiinnitetään huomiota osoittamalla arvokkaat alueet, joita koskevat merkinnät esitellään maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen yhteydessä.

Turpeen ottoalueiden osoittamisella pyritään luomaan mahdollisuudet sekä kasvu- että energiaturpeen tuotannon jatkumiselle tulevaisuudessa myös Satakunnassa. Varattaessa alueita turvetuotantoon sovitetaan yhteen tuotanto- sekä suojelutarpeet. Ottoalueiksi varataan pääasiassa ojitettuja soita.

7.6.1 Pohjavesialueet

POHJAVESIALUE

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja siihen soveltuvat pohjavesialueet.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon pohjaveden laadun ja muodostumisen turvaaminen.

Merkinnällä osoitetaan vedenhankinnan kannalta tärkeitä tai siihen soveltuvat ympäristöhallinnon luokittelemat pohjavesialueet. Vesilain, ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaan näillä luokitelluilla pohjavesialueilla veden laatua ja muodostumisen määrää haittaavat toimenpiteet ovat kielletty. Tärkeinä tai vedenhankintaan soveltuvina pohjavesialueina osoitetaan 89 luokiteltua pohjavesialuetta, joiden yhteispinta-ala on noin 36 360 ha. Kohdemarkinnalla osoitetaan kaksi pohjavesialuetta. Pohjavesialueiden luokituksesta, rajauksista ja niillä tapahtuvan toiminnan ohjeistuksesta vastaa alueellinen ympäristöviranomainen.

Pohjavesialueilla rakentamista ja muuta maankäyttöä saattavat rajoittaa vesilain 1 luvun 18 § (pohjaveden muuttamiskielto) sekä ympäristönsuojelulain 1 luvun 8 § (pohjaveden pilaamiskielto). Pohjaveden pilaantumista ja muuttamiseskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle pohjavesialueista.

Merkinnän perusteena ovat ympäristöhallinnon luokittelemat ja rajaamat I- ja II-luokan pohjavesialueet.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B taulukossa 21 ja sitä seuraavassa kartassa 21.

Pohjavesialueiden arvioidut vaikutukset

Pohjavesialueiden osoittaminen edesauttaa luontosuhteiden tasapainon ja monimuotoisuuden ylläpitämistä alueilla. Pohjaveden liiallisen ja vesitaloutta merkittävästi muuttavan käytön vaikutukset luonnonoloihin voivat olla kielteisiä ja vaikutukset ovat usein hyvin pitkäaikaisia. Pohjavesialueiden käyttö ottokaivojen ja putkilinjojen kautta muuttavat aluetta, mutta muutokset ovat varsin pienialaisia.

Sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat hyvälaatuisen juoma- ja talousveden riittävän saannin kautta maakunnan asukkaille ja elinkeinoille. Laajat pohjavesialueet turvaavat vedensaannin riittävyyden ja hajautettujen ottopisteiden kautta toimintavarmuuden. Vedenottamot ja niiden suoja-alueet voivat aiheuttaa toimintarajoituksia. Pohjavesialueiden kulttuuriset vaikutukset ovat lähinnä välillisiä maankäytön ja muokkauksen rajoituksien kautta osin toteutuvaa maiseman säilymistä.

Pohjavesialueet ovat tärkein yhdyskuntien ja haja-asutusalueiden raakaveden lähde Satakunnassa. Terveellisen ja hyvälaatuisen talousveden saannilla on merkittävät myönteiset taloudelliset vaikutukset. Esitetyt pohjavesialueet lisäävät vedenhankinnan varmuutta Satakunnassa ja turvaavat vedenhankintamahdollisuudet myös poikkeustilanteissa. Toisaalta pohjavesialueiden olemassaolo ohjaa maankäytön suunnittelua ja voi rajoittaa alueen käyttöä esim. rakennuspohjana. Pohjavesialueiden suojeluvaatimukset rajoittavat ympäristön kannalta erityistä kuormitusta tai riskejä aiheuttavan elinkeinotoiminnan sijoittumista niille ja maa-ainesten ottoa sekä asettavat myös reunaehdot yhdyskuntien laajentamiselle joillakin alueilla. Pohjavesien suojele voi myös aiheuttaa

7.6.2 Maa-ainesvarojen kestävä käytön alueet

- hiekan- ja soranottoalue
- kallionoton alue
- turvetuotantoalue
- kaivostoiminnan alue
- selvitysalue

EO

MAA-AINESTEN OTTOALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät maa-ainesten ottoalueet.

-1 Merkinnällä osoitetaan hiekan- ja soranoton alueet.

-2 Merkinnällä osoitetaan kallionoton alueet.

Merkinnöillä EO1 ja EO2 osoitetaan ottokelpoisen aineksen laadun tai määrän kannalta merkittäviä, käytössä olevia ottoalueita, tutkittuja maa-ainesalueita ja niiden keskittymiä lähialueineen, joilla ei ole suuria ristiriitoja muiden käyttötarkoitusten tai asutuksen suhteen. Kallioaineksen osalta tämä tarkoittaa kiviainekseltaan, sijainniltaan ja luontoarvoiltaan soveltuvia alueita ja soran ja hiekan osalta merkittäviä arvokkaiden harjualueiden ja pohjavesialueiden ulkopuolisia aluevarauksia. Merkintä ei rajoita maa- ja metsätalouskäyttöä.

Aluevarausten määrittely perustuu "Maa-ainesvarat ja pohjavesi" – teemaraporttimenettelyyn. Raporttiin on koottu ja täydennetty Satakunnasta tehtyjä maa-aineslailla ohjattavien maa-ainesten ottoon soveltuvien alueiden selvityksiä. Lähtöaineistona ja selvityksinä ovat olleet mm. Sata-

kunnan seutukaavan 5 aluevaraukset ja ”Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI), Satakunnan loppuraportti” ja niiden taustaselvitykset. Alueita määritettäessä on tehtyihin selvityksiin perustuen sovitettu yhteen taloudelliset ja suojelulliset tarpeet.

Maa-ainesten ottoalue -varauksien EO1 ja EO2 yhteispinta-ala on noin 1 200 ha, joista kolme on soran ja hiekan ottovarausta ja 24 kallionoton aluevarausta sekä 5 kohdemerkintää.

- 3 Merkinnällä osoitetaan merkittävät turvetuotantoalueet.

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa on huomioitava luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ien säädökset.

- 4 Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat Satamakeitaan ja Viheräperäkeitaan turvetuotantoalueet.

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa on huomioitava luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ien säädökset. Alueen jälkikäyttöä suunniteltaessa tulee ensisijaisesti ottaa huomioon puolustusvoimien tarpeet.

Merkinnöillä EO3 ja EO4 osoitetaan ympäristöluvan saaneita tai toiminnassa olevia laajoja maakunnallisesti merkittäviä turvetuotantoalueita, tai ympäristölupaprosessissa siinä vaiheessa olevat alueet, joiden ympäristö-vaikutukset on kattavasti selvitetty. Turvetuotantoalueet toteutetaan ympäristönsuojelulain mukaisella lupamenettelyllä. Yli 150 hehtaarin turvetuotantoalaa koskevilta hankkeilta edellytetään YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointia.

Maakuntakaavassa osoitettavia turvetuotantoalueita on 46 kappaletta ja niiden yhteispinta-ala on noin 10 000 ha.

Aluevarausten määrittely perustuu käytettävissä olleisiin ympäristölupiin ja selvityksiin turvevaroista ja luontoarvoista sekä ”Turvetuotanto Satakunnassa” -teemaraporttimenettelyyn.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B taulukossa 22 ja esitetty kartassa 22.

SELVITYSALUE

Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden käyttöä ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaa laadittaessa mutta, jotka merkittävyytensä vuoksi katsotaan tarpeelliseksi osoittaa maakuntakaavassa alueeseen kohdistuvien intressien johdosta. Alueidenkäytön ratkaiseminen edellyttää lisäselvityksiä tai jatkosuunnittelua.

- 3 Merkinnällä osoitetaan Kankaanpään Hirvikankaan maa-ainestenoton selvitysalue.

- 4 Merkinnällä osoitetaan Euran Kirvessuon turvetuotannon selvitysalue.

Merkinnällä se3 osoitetaan Kankaanpäässä sijaitseva maa-ainesalue, jonka varaamista maa-ainesten ottoalueiksi ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa.

Perusteena selvitysmerkinnälle on tutkimustarve, jossa selvitetään merkinnän sisältävän pohjavesialueen käyttömahdollisuuksia, -tarpeita ja rakennetta. Tutkimukset tuovat lisätietoa pohjave-

sialueesta ja sen rakenteesta, minkä perusteella pohjavesialueen rajausta ja luokitusta voidaan tarkentaa.

Alueen osoittaminen perustuu ”Maa-ainesvarat ja pohjavesi” – teemaraporttimenettelyyn.

Merkinnällä se4 osoitetaan Eurassa sijaitseva Kirvessuon alue, jonka varaamista turvetuotanto-alueeksi ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa. Länsi-Suomen ympäristölupavirasto myönsi alueelle ympäristöluvan keväällä 2008, johon haettiin muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Vaasan hallinto-oikeus totesi joulukuussa 2008 antamassaan päätöksessä, että ympäristölupaa ei olisi tullut myöntää edellyttämättä ympäristönsuojelulain 65 §:n tarkoittamaa arviointi- ja lausuntomenettelyä. Lisäselvityksiä tarvitaan mm. Kirvessuon turvetuotantoalueen vaikutuksista Natura-arvoihin. Maakuntakaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa ei ole ollut käytettävissä sellaisia selvityksiä, joiden perusteella alueen osoittaminen tai osoittamatta jättäminen olisi voitu ratkaista. Alueen osoittaminen turvetuotannon selvitysalueena perustuu turvevaroista ja luontoarvoista sekä ”Turvetuotanto Satakunnassa” – teemaraporttimenettelyyn sekä Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen (08/0810/3).

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 22.

EK

KAIVOSTOIMINNAN ALUE

Merkinnällä osoitetaan kaivostoiminnan alueet.

Merkinnällä osoitetaan ne alueet, joilla on merkittävää vakiintunutta kaivostoimintaa tai joilla tällaisen kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty. Alueilla on työ- ja elinkeinoministeriön määräämä kaivospiiri kaivostoiminnan harjoittamista varten ja toiminnan ympäristövaikutukset on selvitetty ympäristöviranomaisen myöntämän luvan edellyttämällä tavalla.

Kaivostoimintaa ohjaavat ensisijaisesti kaivoslaki (503/1965), kaivosasetus (663/1965), ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja ympäristönsuojeluasetus (169/2000).

Maakuntakaavan valmisteluaineistoon osoitetaan viisi kaivosaluetta, joista yksi sijaitsee Siikaisen kunnassa ja neljä Huittisten kaupungissa. Alueiden yhteispinta-ala on noin 200 ha. Aluevarausten perusteena ovat kaivosrekisteriin merkityt kaivospiirit ja tiedot ympäristöluvista.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 22 ja yksilöity taulukossa 22.

Maa-ainesvarojen käytön arvioidut vaikutukset

Maa-ainesvarojen käyttöalueilla harjoitettavien toimintojen merkittävimmät ekologiset vaikutukset ovat alueen tilan muutoksia, joissa yleensä alkuperäinen luonnontila tai muodostuma tuhoutuu tai muuttuu merkittävästi. Toiminta aiheuttaa usein myös pölyä tai melua lähiympäristöön. Turvetuotanto aiheuttaa alapuolisissa vesistöissä ravinne- ja kiintoainekuormitusta sekä kuivatus- että tuotantovaiheessa. Turvetuotannon osuus vesistöjen ravinnekuormituksesta on kuitenkin pieni, mutta paikallisesti turvetuotanto voi olla merkittävä vesistöjen kuormittaja. Turvetuotantoa Satakunnassa harjoitetaan erityisesti Pohjois-Satakunnassa Karvianjoen yläjuoksulla sekä Ala-Satakunnassa etenkin Pyhäjärven ja Kokemäenjoen välisellä alueella. Valtaosa esitetyistä turvetuotantoalueista on jo tuotannossa ja niillä on toteutettu tehostettuja vesienhoitotoimenpiteitä.

Aluevarausten sosiaaliset vaikutukset ovat työpaikkojen puolelta myönteisiä. Toiminnan keskittyminen vähentää haittoille altistuvien määrää, vaikka toiminta alueella olisikin jatkuvaa.

Maa-ainesvarojen käytön kulttuuriset vaikutukset ovat usein maiseman kautta tapahtuvia muutoksia. Hallitsemattomat muutokset voivat aiheuttaa jälkihoitona merkittäviä kustannuksia.

Aluevarausten taloudelliset vaikutukset ilmenevät sekä toiminnan että otettujen aineiden käytön ja myynnin kautta. Toiminta luo työpaikkoja ja elinkeinoja lähialueelleen. Kaikenlainen rakentaminen vaatii laadultaan käyttökelpoisia maa-aineksia. Tuotettu turve käytetään energia-tuotantoon, viljelyyn tai ympäristöturpeena.

7.7. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelulla on pyrittävä vahvistamaan elinkeinoelämän kilpailukykyä ja tähdittävä elinkeinotoiminnan monipuolistamiseen erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla. Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä on edistettävä varaamalla riittävät alueet elinkeinotoiminnoille. Niiden sijoittamisessa on kiinnitettävä huomiota olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen ja hyvään saavutettavuuteen. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksillä tarkoitetaan sekä elinkeinoelämän toimintaympäristöjä että elinkeinoelämän välittämiä alueidenkäyttötarpeita

Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksillä tarkoitetaan sekä elinkeinoelämän toimintaympäristöjä että elinkeinoelämän välittämiä alueidenkäyttötarpeita. Tärkeitä toimintaympäristön osia ovat mm. maakunnan liikennejärjestelyt, energiahuollon ratkaisut sekä vesi- ja jätehuollon järjestelyt. Elinkeinoelämän toimintaympäristöön luetaan myös mm. koulutetun työvoiman saatavuus sekä vetovoimaiset asuin- ja vapaa-ajan ympäristöt, joiden kehittäminen on mahdollistettu maakuntakaavassa mm. A-, C-, P-, V-, S- ja SL- aluevarauksilla. (Aluevaraukset on selostettu kohdissa 7.3. – 7.6., 7.8. ja 7.9. sekä alueet yksilöity tämän selostuksen liiteosassa B alueuettelossa ja niitä vastaavissa kartoissa.)

Elinkeinoelämän välittämiin, maakuntakaavassa erikseen osoitettaviin alueisiin kuuluvat teollisuus- ja varastoalueet (T), työpaikka-alueet (TP), palvelujen ja hallinnon alueet (P) sekä matkailualueet (RM, rm). Keskeisiä ovat edellisten lisäksi keskustatoimintojen alueet (C), vähittäiskaupan suuysikköjen alueet (KM, km) sekä raaka-ainehuollon tarvitsemat maa- ja vesialueet.

Suunnittelussa on otettava huomioon elinkeinoelämän tarpeet myös niin, että elinkeinoelämän kuljetus- ja energiatarpeista voidaan huolehtia tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi maakuntakaavalla vaikutetaan luonnon ja kulttuuriympäristön laatuun, millä on elinympäristön viihtyvyyttä luovana tekijänä merkitystä yritysten sijaintipaikan valinnassa ja kilpailussa ammattitaitoisen työvoiman saatavuudessa.

Elinkeinoelämän edellytysten turvaamisen arvioidut vaikutukset

Maakuntakaavan aluevaraukset ja liikennejärjestelmä mahdollistavat eri elinkeinoelämän toimintojen kehittymisen ja laajentumisen. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen tukee välillisesti elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä mahdollistetun toimitilatarjonnan ja asukaspuhjan kasvun kautta. Se parantaa yritysten sijoittumismahdollisuuksia, palvelujen tasoa sekä palvelukeskusten merkitystä ja luo edellytykset yritysten kannattavalle toiminnalle.

Kaupan suuysikköt täydentävät keskustatoimintojen alueiden verkostoa. Ne lisäävät kilpailua ja täydentävät kaupan palvelujen tarjontaa.

Vyöhykemäiset merkinnät vahvistavat alueiden logistiikan kehittämisen merkitystä. Maankäytön kehittämisen kohdealueet liikenteellisissä solmukohdissa mahdollistavat erilaisten elinkeinotoimintojen sijoittamisen hyvien liikenneyhteyksien varrelle ja tukevat näin seutujen kehittymismahdollisuuksia. Toiminnot saattavat kuitenkin myös hajauttaa yhdyskuntarakennetta.

Yhdyskuntarakenteen kokonaisuudessaan vähäinen laajeneminen ei uhkaa merkittävästi maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä maakunnan alueella.

7.8. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

- Maiseman ja luonnonarvojen vaalimisen kannalta arvokkaat alueet
- Kulttuuriperinnön alueet

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan kansainväliset sopimukset ja yleensä valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriperintöarvojen säilyminen asetetaan alueidenkäytön lähtökohdiksi. Tavoitteissa korostuu kulttuuriperintöarvojen merkitys ja huomioon ottaminen alueiden identiteetin, vetovoimaisuuden ja matkailun kehittämisen tukena. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden toteutuminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.³⁵

Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet määrittelevät, miten maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon rakennusperintö ja kulttuuriympäristöt:

”Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuri- ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Alueidenkäytössä on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat kansainvälisten sopimusten velvoitteet sekä valtioneuvoston päätökset. Lisäksi viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohdina.

Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintöalueet ja -kohteet. Valtakunnallisesti arvokkailla kohteilla ja alueilla on alueidenkäytön sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen. Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön. Alueidenkäytöllä edistetään rannikkoalueen säilymistä luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävänä aluekokonaisuuksina. Maankohoamisrannikolla jokien suistoalueilla kiinnitetään erityistä huomiota maiseman erityispiirteisiin. Alueiden erityispiirteet tunnistetaan ja alueidenkäyttö sovitetaan mahdollisimman tasapainoisesti yhteen poikkeuksellisten luonnonolojen, luonnon kestävyys ja kulttuuriarvojen turvaamiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat koskea hankkeita tai toimintoja, joilla on merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön.”

Edellisten lisäksi alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä.

Satakunnan maakuntakaavan tavoitteissa kulttuuriympäristön vaalimisen turvaamiseksi tavoitteeksi asetettiin, että Satakunnan maiseman erityispiirteet selvitetään ja korostetaan niiden merkitystä maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteessa. Satakunnan monimuotoisen sekä rikkaan luonto- ja kulttuuriympäristön, kulttuuri- ja rakennusperinnön sekä maiseman vaalimisessa otetaan huomioon kansainvälisten ja kansallisten sopimusten, päätösten ja ohjelmien sisältö sekä maakunnalliset ja seudulliset tarpeet.

Satakuntalaisen maiseman, rakennusperinteen, historiakerrostumien ja luonnonarvojen erityispiirteitä korostetaan. Kaavan laadinnassa korostetaan laajojen yhtenäisten kulttuurimaisemien säilyttämistä. Kulttuuriympäristön vaalimisessa korostetaan Satakunnan historiallisten kaupunki-

35 Valtioneuvosto 30.11.2000

en merkitystä aluerakenteessa sekä asutuksen ja kulttuurin historiallista jatkumoa ja ajallista kerroksellisuutta. Maakunnalle ominaisten arvokkaiden maisemien, muinaisjäännösten ja rakennettujen ympäristöjen muodostamien kokonaisuuksien säilyttämistä edistetään.³⁶

Satakunnan maiseman erityispiirteet selvitetään ja korostetaan niiden merkitystä maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteessa. Myös maaperän suojeluun sekä maisemaan ja luonnonarvoihin kiinnitetään huomiota osoittamalla luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat alueet.

Kaavan laadinnassa korostetaan Satakuntalaisen maiseman, rakennusperinteen, historiakerrostumien ja luonnonarvojen erityispiirteitä sekä laajojen yhtenäisten kulttuurimaisemien säilyttämistä. Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään huomioimalla suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa rakennetun ympäristön ajallinen kerroksellisuus ja maakunnallinen maisemarakenne.

7.8.1 Maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen

- Arvokas maisema-alue
- Arvokas geologinen muodostuma: harju-, kallio- ja moreenimuodostuma

Maiseman vaaliminen on turvattu sekä varsinaisilla aluevarauksilla että alueiden erityisominaisuuksiin perustuvilla merkinnöillä. Maa- ja metsätalousvaltaisten, maisemaltaan ja ympäristöltään merkittävät aluevaraukset (MA ja MY - alueet) on esitetty kohdassa 7.3.5. Maa- ja metsätalousalueet.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Alueeseen sisältyvät rakennetut kulttuuriympäristöt ja niihin kuuluvat merkittävät rakennusperintökohteet on osoitettu kaavaselostuksen liiteosassa B2 karttateknisistä ja mittakaavallisista syistä.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet.

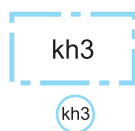
Kaikista aluetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisten inventointien (2009) määrittelemät arvokkaat maisema-alueet Satakunnassa: Porin kaupungin alueella sijaitseva Ahlainen, Kankaanpään ja Lavian kuntien alueilla sijaitseva Vihteljärvi – Niemenkylä, Kokemäenjokilaakso sekä Köyliön ja Säkylän kuntien alueella Köyliönjärven kulttuurimaisema sekä Porin Yyterin dyniaalue Selkämerenrannalla. Maisema-alueet ovat pinta-alaltaan laajoja, pääosin viljelymaisemia sekä niihin liittyviä rakennettuja ympäristöjä. Maisemakokonaisuus muodostuu avoimen viljelymaiseman ohella maaseudun rakennuskannasta ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista sekä kulttuurivaikutteisista muista alueista, joihin kuuluvat niityt, hakamaat ja muut perinnemaisemat. Alueiden kokonaispinta-ala on noin 29 600 ha.

Alueet on osoitettu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden määrittelemän inventoinnin perusteella (Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, Maisema-alue työryhmän mietintö. Osa II: Arvokkaat maisema-alueet, 1992).

Alueet on esitetty selostusosan B taulukossa 23 ja kartassa 23. Alueet on lisäksi lueteltu kunnittain (2008) selostuksen liiteosan B yhdistelmätaulukossa 27 + 28, jossa esitetään myös niihin mahdollisesti sisältyvät valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja kohteet (kh1, kh2 ja kh).

PERINNEMAISEMA

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisema-alueet.

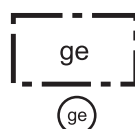
Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot.

Merkinnällä kh3 osoitetaan arvokkaat perinnemaisemat. Alueisiin liittyy kulttuuri- ja luontoarvoja, ja ne ovat kasvistollisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita perinnebiotooppeja. Alueilla sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä muu sellainen rakentaminen, joka soveltuu alueen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvoihin. Alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota kyseisten arvojen säilymiseen sekä ympäristönhoitoon.

Osa arvokkaista perinnemaisema-alueista sisältyy Natura 2000 -verkostoon ja osa on muissa inventoinneissa luokiteltu valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaiksi perinnemaisemiksi. Naturen ohella perinnemaisema-alueiden aluevaraukset perustuvat Satakunnan luonnonsuojeluselvitykseen 1995 – 1998, kuntien eriasteisiin kaavatietoihin sekä Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvityksen 2005 - 2006 teemaraporttimenettelyyn.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden perinnemaisema-alueiden kh3 yhteispinta-ala on noin 210 ha. Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 23 ja yksilöity taulukossa 23.

ARVOKAS GEOLOGINEN MUODOSTUMA

Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat geologiset muodostumat.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueella olevat maa-aineslain tarkoittamat maisema- ja luonnonarvot sekä mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve.

- 1 Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat harju-alueet.
- 2 Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat kallio-alueet.
- 3 Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat moreenialueet.

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla on erikoisia tai edustavia, arvokkaita geologisia muodostumia tai ne muodostavat merkittäviä maisema-alueita tai ovat maisemaa rajaavia tai kauas erot-

tuvia muodostumia. Alueilla on lisäksi maa-aineslain 3§ tarkoittamia maa-ainesten ottamista rajoittavia arvoja ja ottamisesta aiheutuisi kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista taikka huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa.

Arvokkaita harjualueita on osoitettu 77 kpl, joiden yhteispinta-ala on noin 20 300 ha. Erityisominaisuusmerkinnällä ge1 osoitetut osa-alueet perustuvat valtakunnalliseen harjunsuojeluohjelmaan sekä kahteen Satakunnan seutukaavan 5 taustaselvityksiksi tehtyyn ja julkaistuun maakunnalliseen harjuselvitykseen.

Arvokkaina kallioalueina on osoitettu 304 merkittävää aluetta, joiden yhteispinta-ala on noin 10 000 ha. Erityisominaisuusmerkinnällä ge2 osoitetut osa-alueet perustuvat kahteen Satakunnan seutukaavan 5 taustaselvityksiksi tehtyyn ja julkaistuun maisemaluokitus selvitykseen, sekä Turun ja Porin läänin kattavaan arvokkaiden kallioalueiden selvitykseen.

Arvokkaina moreenimuodostumina osoitetaan 21 (valtakunnallisesti) merkittävää moreenimuodostumaa, joiden yhteispinta-ala on noin 1 500 ha. Erityisominaisuusmerkinnällä ge3 osoitetut osa-alueet perustuvat valtakunnallisen moreenimuodostumien inventointiprojektissa (MORMI) määriteltäviin alueisiin.

Arvokkaat geologiset muodostumat on esitetty selostuksen liiteosan B taulukoissa 24, 25 ja 26 sekä kartoissa 24, 25a, 25b ja 26.

Maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen osoitettujen alueiden arvioidut vaikutukset

Arvokkaiden maisema-alueiden ja -nähtävyyksien vaaliminen sekä arvokkaat geologiset muodostumat edistävät erityisten alueilla kehittyneiden ja niille erikoistuneiden eliöstölaajien ja niiden elinympäristöjen säilymistä.

Arvokkaat maisemat muodostavat kulttuurisen ja historiallisen kehyksen paikalliseen asuin- ympäristöön sekä erityisen merkityksen alueen identiteettiin valtakunnallisen merkityksen perusteella. Geologiset muodostelmat ovat paikallis- ja kaukomaisemassa usein maisemaa rajaavia, keskeisiä näkyvän ja hahmotettavan maiseman merkittävyyttä määrittäviä visuaalisia tekijöitä. Geologisten muodostumien osoittaminen edistää arvokkaiden harju-, kallio- ja maisema-alueiden säilymistä ja maa-aineslain tavoitteiden huomioonottamista.

Maisema-alueiden vaalimisella on merkittävä vaikutus useiden sukupolvien työ- ja sosiaali- historian korostamisen kautta alueiden asutus- ja kyläyhteisöille. Geologisilla muodostuma- alueilla on usein erityistä merkitystä jokamiesoikeuteen perustuvina virkistys- ja ulkoilun vetovoima-alueina.

Maisema-alueiden viljelykäytössä säilymisellä on maatalouden elinkeinotoiminnan kannalta erittäin keskeinen taloudellinen merkitys. Geologisten muodostumien osoittamisen vaikutukset kohdistuvat nimenomaan alueiden geologisiin muotoihin eli maa-ainestenottotoimintaan ko. alueilla. Sen sijaan merkinnällä ei ole vaikutuksia maa- ja metsätalouteen.

Satakunnassa on maakuntakaavassa osoitettujen arvokkaiden geologisten muodostumien ohella myös maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaita geologisia kallioperän opetuskoh- teita, joita ei ole esitetty maakuntakaavakartalla. Kohteet on kuvattu selostuksen liiteosassa B tau- lukossa 36 ja esitetty kartalla 36. Tavoitteena on edistää ko. kohteiden huomioonottamista maa- kuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

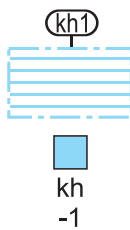
7.8.2 Kulttuuriperinnön vaaliminen

Kulttuuriperinnöllä tässä yhteydessä tarkoitetaan kokonaisuutta, jonka muodostavat rakennettu kulttuuriympäristö eli rakennusperintö, kulttuurimaisema ja muinaisjäänne. Rakennusperin- töä ovat rakennukset ja rakennetut alueet sekä erilaiset rakenteet, kuten tiet, sillat tai majakat.

Kiinteät muinaisjäännökset ovat maisemassa ja maaperässä säilyneitä jälkiä kirjoittamattomasta ihmisten toiminnasta.

Teemaa koskevat tavoitteet on selostettu kappaleen 7.8. alussa.

- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
- Perinnemaisema
- Muinaismuisto
- Unesco:n maailmanperintökohde
- Kansallinen kaupunkipuisto
- Historiallinen tie

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueeseen sisältyvät rakennetut kulttuuriympäristöt ja niihin kuuluvat merkittävät rakennusperintökohteet on osoitettu kaavaselostuksen liiteosassa B karttateknisistä ja mittakaavallisista syistä.

Kohdemerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät, alle 10 ha:n laajuiset rakennetut kulttuuriympäristöt.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet.

Kaikista aluetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteissa määritellyn inventoinnin mukaiset merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 1993), joita Satakunnassa on yhteensä 87 aluetta. Merkintä on informatiivinen, alueen erityisomaisuutta ilmaiseva merkintä, jonka tulee olla lähtökohtana alueidenkäyttöä suunniteltaessa. Erityisomaisuusmerkinnällä kh1 osoitetut osa-alueet perustuvat "Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt" (RKY1993 /Ympäristöministeriö / Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16, 1993) – inventointiin.

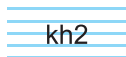
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt kattavat yhteensä noin 64 500 ha.

Alueet ja kohteet on eritelty kuntakohtaisesti selostuksen liiteosan B taulukossa 27 ja kartassa 27, sekä 'Satakuntalaiset kulttuuriympäristöt'³⁷-selvityksessä ja sen liitekartoissa.

Selostuksen liiteosan B yhdistelmätaulukossa 28 on lueteltu kuntakohtaisesti (2008), mitkä maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt (kh2) ja alle 10 ha:n erilliskohteet (kh) sisältyvät valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Luettelossa on kaikki vuoden 2005 maakunnallisen inventoinnissa määritellyt kohteet ja alueet. Luettelo osoittaa myös alueiden ja kohteiden suhteen valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin (vma).

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan valtioneuvoston päätöksen (30.11.2000 ja sen tarkistuksen 13.11.2008) kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaan alueiden käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Kulttuuriympäristöä ovat kulttuurimaisemat, rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaisjäännökset. Ympäristöministeriö tulee antamaan päätöksen jälkeen siirtymäsäädöksen uudistettujen ja edellisten alueiden ja kohteiden käyttömenettelystä kaavoituksessa.

Vuonna 2009 tarkistetun inventoinnin (RKY2009) mukaiset, valtioneuvoston hyväksymät alueet ja kohteet ovat luettelona selostuksen liiteosan B taulukossa 38 ja rajauksina kartassa 38.

MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Alueeseen sisältyvät merkittävät rakennusperintökohteet on osoitettu kaavaselostuksen liiteosassa B karttateknisistä ja mittakaavallisista syistä.

Kohdemerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät, alle 10 ha:n laajuiset rakennetut kulttuuriympäristöt, jotka sijaitsevat kh1 ja kh2 aluerajauksen ulkopuolella.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisuus siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet.

Kaikista aluetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Merkinnällä kh2 (alueet) ja kh (kohteet) osoitetaan kaavakartalla ne maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, jotka eivät sisälly valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (kh1). Merkintä on informatiivinen. Alueiden ominaisuustiedot tulee olla lähtökohtana alueiden käyttöä suunniteltaessa. Alueiden määrittely perustuu Satakunnan maakunnalliseen kulttuuriympäristöinventointiin "Satakunnan rakennusperintö 2005" (Lauri Putkonen).

Kaikki maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt (alueet ja kohteet) on lueteltu selostuksen osan B yhdistelmätaulukossa 28. Alle 10 ha:n kohteet on esitetty kartassa 28. Yli 10 ha:n laajuiset kulttuuriympäristöt on esitetty alueina karttasuurennoksissa 28a-e. Yhdistelmätaulukossa 28 on osoitettu rinnakkain, mitkä näistä maakunnallisista kulttuuriympäristöistä sisältyvät valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Luettelo osoittaa myös kulttuuriympäristöjen suhteen valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin (vma).

ALUE, JONKA KULTTUURIYMPÄRISTÖN ARVOKKAAT ALUEET JA KOHTEET ON ESITETTY KAAVAKARTALLA ERILLISKUVINA MITTAKAAVASSA 1:20 000

Merkinnällä osoitetaan Huittisten, Kankaanpään, Porin sekä Rauman kaupunkien keskusta-alueet, joissa on useita valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita ja –kohteita. Varsinaisella maakuntakaavakartalla kaupunkien keskustoissa ei kohteita esitetä, vaan alueet on

havainnollisuuden vuoksi kuvattu erilliskuvina mittakaavassa 1:20 000 (maakuntakaavakartan yläosassa).

Kohteet on esitetty selostuksen liiteosan B kartoissa 29 - 32 ja esitetty luettelossa 29.

MUINAISMUISTOALUE

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaisjäännös-alueita ja -kohteita.

Suojelumääräys

Muinaismuistoalueiden ja –kohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa on kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi otettava huomioon niiden suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin tai kulttuuriympäristöihin.

Kaikista aluetta koskevista suunnitelmista tulee Museovirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaisjäännösalueita tai -kohteita. Kohteet on osoitettu Museoviraston valtakunnallisen muinaisjäännösrekisterin (2007) päätöksen mukaan. Maakuntakaavassa osoitetaan I- ja II-luokan kohteita yhteensä 1020 kpl.

Maailmanperintökohde Sammallahdenmäki on osoitettu muinaismuistoalueena SM (pinta-ala noin 30 ha). Sen suoja-alue on esitetty suojavyöhykemarkinnalla sv3. Kivikautisiksi ajoitettuja kohteita (kivikausi 8600 - 1500 eKr) on yhteensä 257 kpl. Satakunnassa ylivoimaisesti suurimman muinaisjäännösr ryhmän muodostavat erilaiset ja -ikäiset kiviröykkiöt. Pronssikauteen (pronssikausi 1500 - 500 eKr.) tai esiroomalaiseen rautakauteen (500 eKr – 0) todennäköisesti ajoitettavia kohteita on yhteensä 464 kpl. Rautakautisia kalmistoja on 54 kpl (rautakausi 500 eKr – 1150 jKr.), mutta rautakautisia asuinpaikkoja tunnetaan toistaiseksi aivan muutama. Rautakautisiksi ajoitettavia kuppi- eli uhrikiviä on 6 kpl. Rautakautisiksi tai keskiaikaiseksi ajoitetaan kymmenen linnamäkeä. Kohteet on selostettu ja paikannettu valmisteluvaiheen teemaraportin ”Satakuntalaiset kulttuuriympäristöt” luetteloissa ja kohdennuskartoissa.

Alueet on esitetty selostuksen liiteosan B taulukossa 33 ja osoitettu kartoissa 33a-33h.

Vedenalaiset muinaisjäännökset (ei maakuntakaavakartalla)

Vedenalaisia muinaisjäännöksiä ovat sellaiset hylät ja hylän osat, joiden voidaan olettaa olleen uponneina vähintään sadan vuoden ajan, sekä muut ihmisen tekemät menneisyydestä kertovat vedenalaisrakennelmat. Yli 100 vuotiaita kohteita on Satakunnan vesialueilla tunnistettu tähän mennessä 35 kpl. Kohteita ei ole osoitettu varsinaisella maakuntakaavakartalla. Vedenalaiset muinaismuistot on kuitenkin otettava huomioon merialueelle rakennettaessa, esimerkiksi sata- ja tuulipuistoalueilla.

Kohteet on Museoviraston valtakunnallisen muinaisjäännösrekisterin (2008) mukaan osoitettu selostuksen liiteosan B kartassa 37 ja yksilöity taulukossa 37.

UNESCO:N MAAILMANPERINTÖKOHDE

Merkinnällä osoitetaan YK:n kulttuuri- ja tiedejärjestö UNESCO:n maailmanperintökohteiden luetteloon hyväksytyt alueet ja kohteet Vanha Rauma ja Lapin Sammallahdenmäki.

Suojelumääräys

Kohdetta on hoidettava siten, että sen arvot maailmanperintökohteena säilyvät.

Kaikista aluetta koskevista rakennussuunnitelmista ja hankkeista tulee Museovirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Satakunnan UNESCO:n maailmanperintökohteet (2 kpl): rakennettua kulttuuriympäristöä edustava keskiaikainen puukaupunkialue "Vanha Rauma" ja arkeologinen, pronssikaudelle ajoitettu hautaröykkiökokonaisuus Lapin Sammallahden mäellä.

Maailmanperintökohteet on esitetty liiteosan B kartassa 32 (Vanha Rauma) ja kartassa 26 d (Lapin Sammallahdenmäki).

SUOJAVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla alueiden käyttöä on läheisen alueen toiminnan tai muun ympäristöönsä käyttörajoituksia aiheuttavan luonteen vuoksi rajoitettava.

- 3 Merkinnällä osoitetaan UNESCO:n maailmanperintökohteen suojavyöhyke.

Suunnittelumääräys

Suojavyöhykettä on hoidettava siten, että sen arvot maailmanperintökohteena säilyvät.

Kaikista aluetta koskevista rakentamissuunnitelmista ja hankkeista tulee Museovirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Vanhan Rauman aluetta ja (Lapin) Sammallahdenmäen muinaismuistoa aluetta ympäröivä suojavyöhyke. Suojavyöhykkeet on esitetty liiteosan B kartassa 32 (Rauman kaupunki 1:20 000) sekä Sammallahdenmäki kartassa 33e.

KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO

Merkinnällä osoitetaan maankäyttö- ja rakennuslain 68 ja 69 §:ien mukaisesti ympäristöministeriön päätöksellä perustettu kansallinen kaupunkipuisto.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon puiston erityisominaisuudet perustamispäätöksen mukaisesti.

Merkinnällä osoitetaan Porin kansallinen kaupunkipuisto. Aluevaraus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 68 ja 69 §:n mukaisesti ympäristöministeriön vuonna 2002 tekemään puiston perustamispäätökseen sekä vuonna 2006 tekemään puiston laajennusta koskevaan päätökseen. Puiston olennaisten arvojen säilymiseksi tarpeelliset määräykset on annettu puiston perustamispäätöksessä.

Kansalliseen kaupunkipuistoon sisältyy sekä merkittäviä luontoalueita, kuten Kirjurinluoto, luotojen aluekokonaisuus, Kokemäenjoki suistoinen ja Porin metsä, alueen eteläosassa sekä rakennuskannaltaan merkittävä 1800-luvun loppupuolella rakennettu arvokas Kivi-Porin alue. Kansallisen kaupunkipuiston pinta-ala on noin 960 ha.

Kansallinen kaupunkipuisto on esitetty liiteosan B kartassa 31 Porin kaupunki (1: 20 000).

HISTORIALLINEN TIE

Merkinnällä osoitetaan arvokas historiallinen tie.

Suunnittelumääräys

Kaikista niistä tien linjaukseen tai muuhun muuttamiseen liittyvistä suunnitelmista tai toimenpiteistä, jotka koskevat asemakaavoittamattomia tien osia, tulee varata museoviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan 1550 -luvun maantieverkosta vielä jäljitettävissä olevia osia Kalannista Kokemäenjokilaaksoon ja sieltä edelleen Hämeenkaan kautta Korsholmaan suuntautuvasta historiallisesta reitistä. Lisäksi osoitetaan osia Kokemäeltä Porin ja Merikarvian kautta Korsholmaan johtavasta historiallisesta reitistä sekä Säskylä-Köyliö Harjavalta-alueilla Huovintie ja Pyhän Henrikin tien osia. Tieosuuksien lähteenä on käytetty Erkki Härön `Satakunnan historiallinen tieverkosto`, 1975 A: 101, sekä Turun yliopiston Kulttuurintuotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja XV tutkimusaineistoa "Pohjanlahden rantatie" 2009. Historiallisten teiden yhteispituus on noin 370 km.

Historialliset tiet on esitetty liiteosan B kartassa 27.

HISTORIALLISESTI ARVOKAS KANAVAUOMA

Merkinnällä osoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokas Kraviojan kanavauoma.

Suojelumääräys

Kaikista aluetta koskevista maankäyttösuunnitelmista ja – hankkeista tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Huittisten Ronkasta Kokemäen Ylistaroon 1803 - 08 kaivettu kanavauoma Kravioja (pituus noin 10 km). Kanava on kuvattu tarkemmin `Satakuntalaiset kulttuuriympäristöt` -selvityksessä ja esitetty selostuksen liiteosan B kartalla 28e.

Kulttuuriperinnön vaalimiseen osoitettujen alueiden arvioidut vaikutukset

Rakennusperintö on oleellinen osa rakennettua ympäristöä. Rakennusperintö lisää elinympäristön viihtyisyyttä ja vetovoimaa sekä tuo paikan identiteetin ja asukkaiden juuret näkyviksi. Rakennetun ympäristön kautta havainnollistuva alueen historia auttaa ymmärtämään yhteiskunnan muutosilmiöitä ja kulttuurista perustaa. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti maapohjan ja rakennusten omistajiin. Vanhan rakennuskannan kunnostus ja ylläpito ovat vaikuttavat työllistävästi. Kustannukset voivat synnyttää paineita tehokkuustason nostoon ja uudisrakentamiseen, minkä vaikutukset voivat lisätä paineita rakennusten purkamiseen ja uudisrakentamiseen.

Alueet tukevat maatalouden ja matkailuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Maisemansuojelu voi kehittyä osaksi maatalouden ympäristötukijärjestelmää.

Kansalliset tavoitteet rakennusperinnönhoidolle on asetettu valtioneuvoston vuonna 2001 hyväksymässä rakennusperintöstrategiassa. Sen mukaan "rakennusperintö on sekä kulttuuriselta että taloudelliselta merkitykseltään arvokas kansallinen voimavara, jonka säilyttäminen ja hyvä hoito on yhteinen päämäärä ja valtiiovallan erityinen tavoite"

7.9. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

- Virkistysalue
- Retkeilyreitistö

Maakuntakaavoituksessa päähuomio kohdistuu luontoperäiseen virkistykseen. Tähän tarkoitukseen soveltuvia ja varattavia alueita ovat ensisijassa: varsinaiset virkistysalueet, ulkoilureitit tukikohtineen, jokamiehenoikeuden puitteissa tapahtuvan ulkoilun ja retkeilyn vetovoima-alueet, veneily- ja melontareitit tukikohtineen sekä moottorikelkkareitit tukikohtineen. Näiden lisäksi virkistykseen soveltuvia alueita sisältyy myös sellaisiin alueidenkäyttömuotoihin, joiden ensisijainen varausperuste on jokin muu kuin virkistys (esim. suojelualueet).

Teemaa koskevat tavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävä hyödyntäminen edistetään virkistyskäytössä. Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti ja virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota. Maakuntakaavoituksessa on luotava alueidenkäytölliset edellytykset ylikunnallisesti merkittävien virkistyskäytön verkostojen muodostamiselle.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on luotava alueidenkäytölliset edellytykset ylikunnallisesti merkittävien virkistyskäytön reitistöjen ja verkostojen muodostamiselle.

Satakunnassa turvataan kattava ja laadukas virkistysalueiden ja viherkäytävien muodostama verkosto. Merkittävimmät ylikunnalliset ja maakunnalliset retkeilyreitit yhdistetään sekä verkostoa kehitetään käyttäen hyväksi virkistys-, suojelu, maa- ja metsätalousalueita sekä viherkäytäviä ja tiestöä. Lisäksi maakunnallisten ja ylimaakunnallisten ulkoilureittien aluevaraukset ja yhteystarpeet turvataan. Moottorikelkkailun reitit osoitetaan ylimaakunnallisten yhteystarpeiden tasolla.

Maakuntakaavan tavoitteiden mukaan Satakunnassa turvataan kattava ja laadukas virkistysalueiden ja viherkäytävien muodostama verkosto. Maakunnallisia ja seudullisia virkistysalueita varataan riittävä määrä maakunnan asukkaiden tarpeisiin ulkoilualueina taajamavyöhykkeiltä ja retkeilyalueina vetovoimaisilta luontoalueilta.

Veneväylien ja veneilyyn liittyvien satamien sekä erilaisten tukikohtien varaamisella pyritään edistämään veneilymahdollisuuksia sekä saariston virkistysalueiden käyttömahdollisuuksia. Veneilyn ohjaamisella pyritään vähentämään veneilystä aiheutuvia haittoja mm. luonnonsuojelulle ja lomaa-asutukselle.

Varattaessa alueita virkistystoimintoihin luodaan samalla mahdollisuus myös luonto- ja kulttuurimatkailulle, edistetään matkailukeskusten ja – alueiden verkottumista ja vapaa-ajan vyöhykkeiden kehittämistä toimivina palvelukokonaisuuksina. Toimintoja edistettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että alueiden pääasiallista käyttötarkoitusta tai alueiden suojelutavoitteita ei vaaranneta. Puolustusvoimien hallitsemilla alueilla puolustusvoimien käyttötarve on ensisijainen.

7.9.1 Virkistysalueet

- Virkistysalue
 - Veneilyä palveleva virkistysalue
 - Virkistysalue, joilla on luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia suojeltuja luontotyyppisiä
 - Jämin virkistysalue

VIRKISTYSALUE

Merkinnällä osoitetaan ulkoilun, retkeilyn ja virkistyskäytön kannalta merkittävät alueet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota alueen virkistyskäytön ja virkistyskäytön kehittämisedellytysten turvaamiseen.

Rakentamismääräys

Alueilla sallitaan yleistä ulkoilu-, retkeily- ja virkistyskäyttöä palvelevan rakentamisen lisäksi jo olemassa olevien rakennusten korjaus-, muutos- ja laajentamistyöt.

- 1 Merkinnällä osoitetaan veneilyä palvelevat virkistysalueet.
- 2 Merkinnällä osoitetaan Karhuluodon ja Tuurunkankaan virkistysalueet, joilla on luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia suojeltuja luontotyyppisiä.
- 3 Merkinnällä osoitetaan Jämin virkistysalue.

Rakentamismääräys

Virkistysaluetta koskevan yleisen rakentamismääräyksen lisäksi alueella sallitaan matkailua palveleva rakentaminen.

Merkinnällä osoitetaan ensisijaisesti valtion, kuntien ja seurakuntien omistamia jo käytössä olevia tai suunniteltuja virkistysalueita. Merkittävimmiksi ja pinta-alaltaan laajimmiksi virkistysalueiksi osoitetaan mm. Hiittenharju Harjavallassa, Kännönvuori-Pyölönvuori Huittisissa, Niiniharju Jämijärvellä, Koomankangas-Ilmiinjärvi Kokemäellä, Isomäki, Landskata, Luodot, Outoori-Kuuminaistenniemi ja Yyteri Porissa, Rauman saaristo Raumalla sekä Joutsjärven alue Ulvilassa. Maakuntakaavaan osoitettavien virkistysaluevarausten (V) yhteispinta-ala on noin 12 900 ha

Virkistysalueiden sisällä voi sijaita olemassa olevaa pysyvää tai vapaa-ajan asutusta, maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia tai muuta maankäyttöä. Alueilla oleva nykyinen, vakiintunut maankäyttö ja olemassa olevat toiminnot voivat edelleen jatkua. Virkistysalueet toimivat ohjeellisten ulkoilureittien solmu- ja vetovoimakohteina. Alueiden saavutettavuus on osoitettu maakunnallisesti ja yli maakunnallisesti merkittävällä reittiverkostolla, joka merkitään ohjeellisenä ulkoilureittinä tai sen yhteystarpeena.

Kohdemerkinnällä v1 osoitetut veneilyä palvelevat virkistysalueet perustuvat virkistystä ja retkeilyä koskeviin suunnitelmiin ja selvityksiin, Satavene-projektin tuloksiin sekä Satakunnan viher- ja virkistysverkko selvityksen 2005 - 2006 teemaraporttimenettelyyn. Maakuntakaavaan osoitettavia veneilyä palvelevia alueita on yhteensä 25 kpl.

Merkinnällä V2 osoitetut virkistysalueet, joilla on luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia suojeltuja luontotyyppisiä, perustuvat alueellisen ympäris-

tökeskuksen luonnonsuojelulain 30 §:n perusteella tekemiin luontotyyppien määrittelyä ja rajauksia koskeviin päätöksiin. Maakuntakaavaan osoitettavien virkistysalueiden (V2) yhteispinta-ala on noin 60 ha.

Merkinnällä V3 osoitetaan Jämin virkistysalue (pinta-ala noin 270 ha), jonka aluevaraus perustuu alueen merkitykseen valtakunnallisesti merkittävä ja monipuolisena ympärivuotisena virkistysalueena.

Virkistysalueet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 34 ja yksilöity taulukossa 34.

Veneilyä palvelevat virkistysalueet on esitetty kohdamerkinnällä selostuksen liiteosan B kartassa 17 (vesiliikenne) ja yksilöity taulukossa 17.

Virkistysalueiden ja -kohteiden arvioidut vaikutukset

Virkistysverkon ekologisesti vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti luonnonympäristöön ylläpitäen maakuntakaavan suojelu- ja luonnonsuojelualueiden sekä ympäristöarvoja omaavien maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden ohella luonnon monimuotoisuutta. Virkistysalueiden käytön ohjaamattomuus voi kuitenkin pienialaisilla ja kulutusherkillä alueilla aiheuttaa haitallisia vaikutuksia mm. maapohjaan, kasvillisuuteen sekä arkojen eläinlajien elinympäristöön.

Virkistysalueet mahdollistavat asukkaiden liikuntakulttuurin lisääntymisen ja monipuolistumisen sekä sosiaalisen kanssakäymisen eri yhteisöissä. Alueet lisäävät sekä monipuolistavat asuin- ja elinympäristön viihtyvyyttä.

Tasokkaat, hyvin varustellut ja hoidetut sekä monipuolisia palveluita tarjoavat virkistysalueet lisäävät koko maakunnan vetovoimaisuutta sekä tukevat että täydentävät matkailupalveluiden toimintoja. Näillä on myös positiivisia työllistäviä, taloudellisia sekä osittain myös sijaintikuntansa imagoa kohottavia vaikutuksia. Merialueelle sijoittuvat laajat virkistysalueet sekä veneilyä palvelevat kohteet monipuolistavat maakunnan virkistysmahdollisuuksia.

Virkistysalueet rajoittavat osittain luonnonvarojen hyödyntämistä.

7.9.2 Retkeilyreitistö

- Ohjeellinen ulkoilureitti
- Ulkoilureitin yhteystarve
- Ohjeellinen melontareitti
- Moottorikelkkareitin yhteystarve

OHJEELLINEN ULKOILUREITTI

Merkinnällä osoitetaan merkittävät olemassa olevat tai kehitettävät ohjeelliset ulkoilureitit.

Merkinnällä osoitetaan merkittävät retkeilyreitit ohjeellisina ulkoilureitteinä. Merkittävimpiä ovat mm. Satakunta-Pirkanmaa reitti eri osa- ja yhdysreitteineen, Hiittenharju-Pitkäjärvi reitti sekä Säkylän harjureitti. Maakuntakaavaan osoitettavien ohjeellisten ulkoilureittien kokonaispituus on noin 250 km. Reitistöt perustuvat vuonna 2005 suoritettuun kuntakyselyyn, jo rakennettujen reittien selostuksiin ja laadittuihin suunnitelmiin sekä Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvityksen 2005 – 2006 teemaraporttimenettelyyn. Vanhat historialliset tiet - Huovintie, Pyhän Henrikin tie ja Kyrönkankaan tie - täydentävät ja tukevat ohjeellisten ulkoilureittien verkostoa. Reitit on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 35.

ULKOILUREITIN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan merkittävien ulkoilureittien yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava ulkoilureitin yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus.

Merkinnällä osoitetaan puuttuvat yhteydet maakunnan tärkeimpien ulkoilureittien, merkittävien virkistysalueiden sekä virkistyskäyttöön soveltuvien ja virkistysverkkoa täydentävien alueiden välillä.

Yhteystarvemerkinä on ohjeellinen ja informatiivinen. Se ei osoita reitin tarkkaa sijaintia maastossa, vaan maakunnallisen reittiverkoston tavoitteelliset osat. Ohjeellisten ulkoilureittien yhteystarpeiden osoittaminen perustuu Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvitykseen 2005 – 2006. Maakuntakaavaan osoitettavien ohjeellisten ulkoilureittien yhteystarpeiden kokonaispituus on noin 270 km. Yhteystarpeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 35.

OHJEELLINEN MELONTAREITTI

Merkinnällä osoitetaan merkittävät olemassa olevat tai kehitettävät melontareitit.

Ohjeellisenä melontareittinä osoitettavien, ensisijaisesti melontaa ja kanoottiretkeilyä palvelevien jokiosuuksien valintakriteerinä on käytetty jokien melontakelpoisuutta eli miten hyvin joet soveltuvat melonta- ja kanoottiretkeilyyn. Merkittävimmät ohjeelliset melontareitit ovat Eurajoki, Karvianjoki ja sen eri osuudet, Kokemäenjoki, Lapijoki, Lassilanjoki – Oravajoki – Noormarkunjoki – Eteläjoki, Loimijoki, Pomarkunjoki – Poosjoki – Pohjajoki sekä Merikarvianjoki. Eri jokiosuuksien välisille järviolueille ja merialueelle maakuntakaavassa ei osoiteta melontareittejä. Ohjeellisten melontareittien osoittaminen perustuu Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvityksen 2005 -2006 teemaraporttimenettelyyn. Maakuntakaavaan osoitettavien ohjeellisten melontareittien kokonaispituus on noin 550 km. Reitit on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 35.

MOOTTORIKELKKAREITIN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät moottorikelkkareittien yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava moottorikelkkareitin yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus.

Merkinnällä osoitetaan ylimaakunnallisesti merkittävien moottorikelkkareittien tavoitteelliset yhteystarpeet. Yhteystarvemerkinä on ohjeellinen ja informatiivinen. Reitit yhtyvät naapurimaakuntaliittojen maakuntakaavoissa / kaavaehdotuksissa osoitettuihin reitistöihin. Moottorikelkkareittien linjaukset perustuvat kuntakyselyyn (2005) ja Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvityksen 2005 – 2006 teemaraporttimenettelyyn. Yhteystarpeina osoitettujen moottorikelkkareittien kokonaispituus on noin 200 km. Moottorikelkkareittien yhteystarpeet on esitetty selostuksen liiteosan B kartassa 35.

Reittien ja niiden yhteystarpeiden arvioidut vaikutukset

Ohjeelliset ulkoilureitit, veneväylät, melontareitit sekä ylimaakunnallisesti merkittävien moottorikelkkareittien yhteystarpeet täydentävät ja monipuolistavat maakunnan virkistysverkkoa. Ulkoilureittien ekologiset, kulttuuriset ja taloudelliset vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti maa- ja metsätalousalueisiin sekä maisemaan ollen kuitenkin vaikutusalueeltaan varsin suppeat johtuen mm reittien vaatimasta vähäisestä tilantarpeesta. Ohjeellisten reittien linjausten

suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan ottaa huomioon mm. alueiden luonnonarvot, maisemakuva ja hyödynnettävissä olevat luonnonvarat, joten sekä ekologisia, kulttuurisia ja taloudellisia haitallisia vaikutuksia voidaan minimoida.

Reitit eivät merkittävästi rajoita luonnonvarojen hyödyntämistä tai rakentamista. Vesialueille sijoittuvien veneväylien ja melontareittien sijainnista sekä näille sijoittuvien toimintojen luonteesta johtuen näiden ekologiset, kulttuuriset ja taloudelliset vaikutukset jäävät varsin paikalliseksi. Veneväylien ekologiset vaikutukset luontoon ja ympäristöön riippuvat merkittävästi väylillä liikkuvien moottoriveneiden määrästä sekä veneiden aiheuttamista päästöistä. Reittien vaikutukset liittyvät ensisijaisesti ihmisten virkistyskäyttöön tukien ja täydentäen maakunnan virkistysalueverkostoa sekä matkailutoimintaa.

7.10. Muut merkinnät

7.10.1 Maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset

Tulvavaara

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Alueiden käytössä luodaan edellytykset ilmastomuutokseen sopeutumiselle.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit. Alueidenkäytön suunnittelussa uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista. Alueidenkäytön suunnittelussa on tarvittaessa osoitettava korvaavat alueidenkäyttöratkaisut yhdyskuntien toimivuuden kannalta erityisen tärkeille toiminnoille, joihin liittyy huomattavia ympäristö- tai henkilövahinkoriskejä.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja tulviin liittyvät riskit. Uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista. Suunniteltaessa alueelle tulville herkkiä toimintoja tulee tulvasuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Tieliikenneverkko

Suunnittelumääräys

Niitä alueita, joiden käyttöönotto edellyttää liikenneturvallisuus- tai muista syistä päätien siirtämistä tai poikittaisyhteyksien parantamista, ei pääsääntöisesti tule ottaa käyttöön ennen kuin kyseiset liikenneverkon parantamistoimenpiteet on suoritettu.

Rantarakentaminen

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa rantaan tukeutuva loma-asutus on suunniteltava siten, että turvataan luonnonarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä loma-asumisen viihtyisyys.

Suunnittelumääräys

Rantojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että rakentaminen suunnitellaan ensisijaisesti sijoitettavaksi sietokyvyltään kestäville ranta-alueille, turvaten kullakin vesistöalueella riittävät yleiset virkistyskäyttö-mahdollisuudet ja yhtenäisen vapaan ranta-alueen varaaminen rannan suunnittelussa. Suunnittelussa on turvattava myös maankohoamisrannikolle ominaisten luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus.

Rantojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon rakennusoikeuden, yhteiskäyttöaluiden ja yleisten alueiden tasapuolinen jakautuminen eri maanomistajille, palvelujen kohtuullinen saavutettavuus ja vesihuollon jär-jestäminen.

Omarantaisen loma-asutuksen mitoitus tulee sijoittua välille 0-8 loma-asuntoa mitoitusrantaaviivakilometriä kohti. Yhteisrantaaisena loma-asutuksena mitoitus voi olla perustellusti suurempi.

Vesien tila

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on edistettävä vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä.

Suunnittelumääräys

Koko maakuntakaava-alueella on yksityiskohtaisen alueidenkäytön suunnittelun oltava alueelle kohdistuvien vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien toteuttamista edistävää.

Vesiensuojelullisesti erityisen herkillä, kaltevilla sekä eroosio- ja tulvaherkillä vesistöjen rannoilla tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukainen alueidenkäyttö suunnitella siten, että estetään tai vähennetään ravinteiden, kiintoaineen ja haitallisten aineiden huuhtoutumista vesistöihin.

Yleinen suunnittelumääräys perustuu vesienhoidon järjestämistä koskevan lain (1299/2004) ja asetuksen (1303/2004) toimeenpanon johdosta laadittuun Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaehdotukseen vuoteen 2015 (Länsi-Suomen ympäristökeskus 2008) sekä Satakuntaa koskeviin toimenpideohjelmaehdotuksiin. Alueidenkäytön suunnittelussa vesiensuojelullisesti merkittäviä alueita Satakunnan eteläosissa ovat erityisesti Kokemäenjoen alaosan tilaan ja ravinnetasoon merkittävästi vaikuttava Loimijoki ja sen sivuhaarat sekä Eurajoen ja Köyliönjoen valuma-alueet. Pyhäjärvi valuma-alueineen muodostaa alueella oman kokonaisuutensa. Kokemäenjoen alaosan valuma-alueen suurista järvistä keskeinen on Sääksjärvi valuma-alueineen. Pohjois-Satakunnassa vesiensuojelullisesti tärkeitä alueita ovat etenkin Karvianjoen vesistön jokivarsi ja merkittävät järvalueet.

7.10.2 Pohjakarttamerkinnot

Maakuntakaavakartalla on pohjakarttamerkintänä osoitettu maanmittauslaitoksen maastotietoa-aineiston mukaan laaja-alaisimmat vesistöt sekä laajimmat viljelyalueet (lupapro MML/VIR/PI-SA/001/08). Maanmittauslaitoksen aineistoa on käytetty myös rakennuksissa ja tiestössä (lupapro 1075/MML/09). Suomen ympäristökeskuksen CORINE-aineistolla on osoitettu asuin- ja teollisuusalueet (© SYKE, EEA).

8. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

8.1. Vaikutusten arviointimenettely

Maakuntakaavassa tutkittujen alueidenkäyttöraatkaisujen on annettava kestävä alueidenkäyttölinen pohja maakunnan kehittämiseksi samoin kuin kuntien ja muiden viranomaisten alueiden käyttöä koskevalle suunnittelulle. Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena (maankäyttö- ja rakennuslaki 1 §) on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys. Nämä kestävä kehityksen ulottuvuudet tulevat näkyviin maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:ssä esitetyssä vaikutusten arviointia koskevassa ryhmittelyssä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman toteutumisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset (MRA 1 §):

- Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- Maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- Kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- Kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (10 §:n 4. mom.) mukaan maakuntakaavan selostuksessa on esitettävä kaavan vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen, terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin.

Maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on oltava selvillä myös kaavan vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon.

Kaavan vaikutusalueeseen kuuluu kaava-alueen lisäksi sen ulkopuolella oleva alue, jolle kaavassa suunniteltava alueidenkäyttö aiheuttaa olennaisia vaikutuksia. Vaikutusalue voi olla hallinnollinen alue, kuten maakunta, seutukunta ja kunta tai toiminnallinen kuten työssäkäyntialue, ympäristökokonaisuus kuten valuma-alue, tai edellisten yhdistelmä. Aluevaraukset maakunnan rajan lähellä vaikuttavat monesti naapurimaakuntiin. Myös merkittävät alueidenkäyttömuutokset muualla maakuntakaava-alueella voivat kohdistua kaava-alueen ohella naapurimaakuntiin. Merkittävän toiminnan, kuten suurten kauppakeskusten vaikutukset palvelujen saatavuuteen aiheuttavat olennaisia vaikutuksia, jotka useimmiten ulottuvat usean kunnan ja eräissä tapauksissa myös naapurimaakunnan alueelle.

Maakuntakaavan välittömät vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Satakunnan maakuntaan ja vaikutusten arvioinnissa on keskitytty erityisesti Satakunnan alueelle kohdistuviin vaikutuksiin. Ohjausvaikutuksen seurauksena vaikutukset kohdistuvat ja tarkentuvat kuntasuunnittelun kautta yleiskaavojen ja asemakaavojen suunnittelualueille. Maakuntakaavan luonteesta johtuen ja tarkastelunäkökulman perusteella vaikutusalue on kuitenkin maakuntaa laajempi ja joiltakin osin valtakunnallinen tai kansainvälinen.

Vaikutusten selvittämisen ja arvioinnin tarkoituksena on tuottaa suunnittelijoille, osallisille sekä päättäjille tietoa kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävydestä sekä haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Vaikutusten arvioinnin tärkeimpänä tehtävänä on tukea kaavaratkaisujen valmistelua ja valintaa. Arviointi tuottaa siis tietoa kaavan toteuttamisen

vaikutusten suhteesta maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisiin sisältövaatimuksiin. Arvioinnin keskeisenä tavoitteena on sellaisen suunnittelun lopputuloksen saavuttaminen, joka on eri osapuolten ja näkökohtien kannalta hyväksyttävä ja esillä olleista vaihtoehtoista kokonaisuutena paras mahdollinen.

Vaikutusten arvioinnissa maakuntatasolla otetaan huomioon kaavan luonne, tehtävä ja tarkoitus. Käytännössä tämä tarkoittaa, että vaikutusten arviointi tehdään siinä laajuudessa kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää (maankäyttö- ja rakennuslaki 28 §). Maakuntakaavoituksessa esitetyt hankkeet ja alueidenkäyttömuodot eivät yleensä ole maakuntakaavavaiheessa vielä hankkeina yksityiskohtaisesti suunniteltuja. Kaavaratkaisut samoin kuin niitä koskevat selvitykset täydentyvät ja täsmentyvät kuntakaavoituksen ja hankesuunnittelun yhteydessä.

Maakuntakaavoituksessa on kuitenkin selvitysten avulla voitava varmistua siitä, että kaavan sallimien toteuttamisvaihtoehtojen puitteissa löytyy maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset täyttävät ratkaisut. Toisin sanoen maakuntakaavassa tutkittujen alueidenkäyttöraatkaisujen on annettava kestävä alueidenkäyttölinen pohja maakunnan kehittämislle samoin kuin kuntien ja muiden viranomaisten alueiden käyttöä koskevalle suunnittelulle.

8.2. Vaikutusten arvioinnin toteuttaminen

Vaikutusten arviointi on kiinteä osa kaavoitusprosessia. Satakunnassa vaikutusten arviointia on tehty koko maakuntakaavan suunnitteluprosessin ajan siten, että vaikutusten arviointi on kulkenut täydentyvästi läpi koko kaavaprosessin. Ensimmäisessä vaiheessa arvioitiin maakuntakaavan tavoitteiden vaikutukset, toisessa vaiheessa vaikutukset arvioitiin maankäyttöluokittain käyttäen apuna erillistä arviointimatriisia, kolmannessa vaiheessa arvioitiin teemaryhmittäin eri maankäyttöluokkien vaikutukset ja loppuvaiheessa arvioitiin maakuntakaavan kokonaisvaikutukset.

Maakuntakaavaprosessin aikana toteutettu teemaraporttimenettely on ollut kiinteä osa vaikutusten arviointiprosessia. Maakuntakaavan valmisteluvaiheen aineistossa esitettävät aluevaraukset ja kehittämisperiaatteet ovat käyneet läpi laajan ja vuorovaikutteisen sidosryhmäkierroksen jo ennen kuin valmisteluvaiheen aineisto eli kaavaluonnos on asetettu virallisesti nähtäville. Teemaraportteihin sisältyvien selvitysten laadinnassa on hyödynnetty paikkatietoaineistoja (YKR-aineisto, maastotietokanta, kuntien kaava- yms. aineisto sekä muihin teemoihin liittyvät aineistot), joiden pohjalta on myös ollut mahdollista arvioida kaavan toteuttamisratkaisujen vaikutuksia.

Vaikutuksia selvitettäessä on otettu huomioon maakuntakaavan tehtävä ja tarkoitus sekä aikaisemmin tehdyt selvitykset siinä laajuudessa, että maakuntakaavan toteuttamisen vaikutuksia on voitu arvioida riittävässä määrin.

Maankäyttöluokittain toteutetussa arvioinnissa käytettiin erillistä mahdollisuus- ja uhkatarkasteluun perustuvaa arviointimatriisia. Arviointimatriisi on rakennettu mahdollisuus- ja uhkamalltoon, koska niin maankäytön suunnittelussa kuin muussakin alueellisessa kehittämisessä yhdistyvät toisalta mahdollisuuksien edistäminen ja toisalta uhkien ehkäisy. Mahdollisuusosiossa arvioidaan kaavassa osoitettujen maankäyttöluokkien varausten toteutumisesta aiheutuvia myönteisiä vaikutuksia ja vastaavasti uhkaosiossa varausten toteutumisesta tai joissakin tapauksissa myös toteutumattomuudesta aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia.

Maankäyttöluokat on maakuntakaavaselostuksessa esitetty teemaryhmittäin. Kaavaselostuksessa arvioidut vaikutukset on raportoitu kestävän kehityksen mukaista jaottelua noudattaen (ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys) kunkin teemaryhmän jälkeen. Arvioinnin raportointi kaavaselostuksessa perustuu pääosin laadittuihin teemaraportteihin ja niistä saatuihin palautteisiin sekä erilliselvikyksiin, kuten esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointilain mukaiset selvitykset.

Kaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa puolestaan on tarkasteltu koko vaikutusaluetta, kaavaa ja sen eri tekijöitä kokonaisuutena sekä keskitytty arvioimaan tavoitteiden toteutumista sekä suhdetta muihin maakunnallisiin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Maakuntakaavan kokonaisvaikutukset on esitetty maankäyttö- ja rakennusasetuksen 10 §:n mukaista jaottelua noudattaen. Kokonaisvaikutukset on arvioitu maakuntakaavan ehdotusvaiheessa.

Maakuntakaavan suunnittelussa on pyritty estämään kaavan toteuttamisen aiheuttamien mahdollisten haitallisten ympäristövaikutusten syntyminen. Haitallisten ympäristövaikutusten syntymistä on pyritty ehkäisemään maakuntakaavan kaavamääräyksillä ja muulla ohjeistuksella. Arviointi on osa maakuntakaavassa tehtyjen ratkaisujen perustelua.

8.3. Arvioidut vaikutukset maankäyttöluokittain

Arvioidut vaikutukset maankäyttöluokittain on esitetty maakuntakaavaselistukseen liittyvässä erillisliitteessä D, jossa arvioidut vaikutukset on esitetty mahdollisuus- ja uhkatarkasteluun perustuvassa arviointimatriisissa. Maakuntakaavan toteuttamisen vaikutukset maankäyttöluokittain on arvioitu maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä esitetyn ryhmittelyn mukaisesti.

Kaavaselistuksessa maakuntakaavan toteuttamisen arvioidut vaikutukset on raportoitu kunkin teemoittain ryhmitellyn maankäyttöluokan lopussa. Raportoinnissa on noudatettu kestävän kehityksen mukaista jaottelua (vrt. maankäyttö- ja rakennuslaki 1 §).

8.4. Maakuntakaavan yhteis- ja kokonaisvaikutukset

Maakuntakaavaa on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Sen merkitys ja tulkinta tulevat käytännössä esiin kuntien kaavoituksen ohjausprosessissa. Yksittäisen ihmisen elinoloihin kaava vaikuttaa pääosin kuntakaavoituksen ja mahdollisesti jonkin erillishankkeen kautta.

Kaavan suunnittelun pohjaksi laaditut perusselvitykset ja osallisilta saatu palaute muodostaa yhdessä kaavan vaikutusten arviointiin tarvittavat tiedot. Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennusasetuksen 10 §:n mukaiseen jaotteluun.

Yksittäiset merkinnät ovat riippuvuussuhteessa toisiinsa ja tavoiteltavaan kokonaisratkaisuun. Yhteisvaikutusten arvioinnissa korostuu yksittäisen merkinnän ja sen vaikutuksen suhde ympäröivään alueidenkäyttöön ja ympäristöön, muihin merkintöihin ja näiden yhteisvaikutuksiin sekä tavoiteltaviin vaikutuksiin nähden. Merkittäviä yhteisvaikutuksia syntyy mm. niillä alueilla, joilla varsinaiseen aluevaraukseen kohdistuu myös alueen erityisominaisuuksia ilmaisevia merkintöjä, kuten taajama-alueilla valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ominaisuudet, pohjavesialueet tai melutasosta johtuvat ominaisuudet.

Kaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa puolestaan tarkastellaan koko vaikutusaluetta, kaavaa ja sen eri tekijöitä kokonaisuutena. Arvioinnissa korostuvat lisäksi kaavan vaikutukset sen tavoitteiden toteutumiseen sekä suhde muihin maakunnallisiin tavoitteisiin ja ohjelmiin (Ympäristöministeriö 2002, opas 8).

8.4.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Alue- ja yhdyskuntarakenne perusta maakunnan kaikelle kehittämislle

Satakunta on pohjoisen Itämeren kaupunkiverkoston yhteistoiminta-aluetta, mikä ilmenee Satakunnan maakuntakaavassa erityisesti Satakunnan rannikkoalueen kehittämisyöhykkeen ja siinä sijaitsevien historiallisten kaupunkien ja niiden kansainvälisten kauppasatamien merkityksen korostamisena. Maakuntakaava korostaa Länsi-Suomen läänissä sijaitsevan Satakunnan asemaa väestöltään seitsemänneksi suurimpana maakuntana Suomessa. Valtakunnallisesti merkittävän Kokemäenjokilaakson kaupunki- ja taajamavyöhykkeen kehittäminen monikeskuksisena yhdyskuntavyöhykkeenä, palvelu-, työpaikka- sekä vapaa-ajanalueineen voimistaa koko maakunnan menestystä ja hyvinvointia. Rauman maakunnallisen sekä Euran, Huittisten ja Kankaanpään seudullisten kehittämisyöhykkeiden korostaminen edistää, laajentaa ja täydentää maakunnan keskusverkkoa ja sen eri alueiden tasapuolista kehittämistä.

Satakunnan keskeinen infrastruktuuri on rakentunut toisaalta merenrantavyöhykkeen suuntaisesti ja ulos Selkämerelle että toisaalta jokivesistöjen varteen suuntautuen rannikolta sisämaahan ja muihin maankuntiin. Näistä lähtökohdista maakunnan kaupunkien ja kuntien keskus- ja palvelu-

verkon kehittäminen on mahdollistettu maakuntakaavassa siten, että olemassa olevaa taajamarakennetta eheyttämällä voidaan turvata palvelujen säilyminen, kehittäminen ja saavutettavuus sekä vaikuttaa myös joukkoliikenteen kehittämismahdollisuuksien edistämiseen.

Monikeskisuuden ja kaupunkiseutujen verkottumisen kehittämiseen vaikutetaan korkeatasoisilla liikenneyhteyksillä. Ne linkittävät kaupunkiseutuja vaikutusalueineen toisiinsa sekä edistävät ja suuntaavat yhteistyötä. Vyöhykkeitä kehittämällä voidaan muodostaa toiminnallisesti vahvempia markkina- ja yhteistoiminta-alueita sekä niitä tukeva vyöhykkeiden verkosto yli maakunnan rajojen. Keskustatoimintojen alueiden osoittamisella vaikutetaan myös monikeskuisen aluerakenteen säilymiseen ja kehittämiseen.

Maakuntakaavan toteuttamisen vaikutukset kohdistuvat kaupunkeihin ja muihin taajamiin, palvelukyliin, erilaisiin liikenteen väyliin ja energiatuotantoon. Siten turvataan toimintojen laajentumismahdollisuudet, yhdyskuntateknisten verkostojen kehittämismahdollisuudet sekä luonto- ja kulttuuriarvojen säilyminen.

Taajama-alueiden aluevarausten ja kaavamääräyksien keskeinen vaikutus kohdistuu eheyttävän yhdyskuntarakenteen kehittämiseen ja sen kautta osaltaan ilmaston muutoksen hillitsemiseen. Kaupunkiseutujen hajautumisen estäminen sekä liikennesuoritteiden määrän hillitseminen vaikuttavat kasvihuonepäästöjen vähentämiseen.

Maaseudun yhdyskuntarakenteeseen maakuntakaava vaikuttaa välillisesti osoittamalla maaseudun palvelukylän periaatteelliset sijainnit ja niiden yhteydet päätieverkkoon. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksellä vaikutetaan palvelukylän rakenteen kehittämiseen palvelujen säilyttämiseksi taajamien ja niiden lievealueiden ulkopuolella. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt korostavat maakunnan historiallista asutusrakennetta vaikuttaen mm. Satakunnan maaseudun ominaispiirteiden säilymiseen alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksessä.

Toimiva liikenneverkko tukee aluerakenteen eheytyä sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä

Toimiva, turvallinen ja sujuva, kaikki liikennemuodot sisältävä, liikenneverkko on yksi keskeisimmistä edellytyksistä maakunnan elinkeinoelämän kehittymiselle. Samalla kun liikenneverkon laajentaminen tukee aluerakenteen eheytyä, se pirstoo olemassa olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta. Liittymäjärjestelyjen keskittäminen eritasoliittymiin ja niiden vaatimat rinnakkais-tieyhteydet pirstovat yhdyskuntarakennetta, mutta mahdollistavat samalla liikenneturvallisuus näkökohdat huomioon ottaen uusien tarvittavien alueiden käyttöönoton. Kokonaisvaltaisen liikennejärjestelmäsunnittelun kehittäminen lisää joukkoliikenteen mahdollisuuksia ja sitä kautta mahdollistaa yksityisautoilun vähenemisen. Toteutuessaan maakuntaa laajalti halkova URPO-päärata (Uusikaupunki- Rauma-Pori) tulee vaikuttamaan merkittävästi alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä luonto- ja kulttuurimaisemiin.

Energiantuotannolla merkittäviä vaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Satakunta on monipuolinen energiantuotannon maakunta. Maakunnassa tuotetun energian jakelu valtakunnan kantaverkkoon edellyttää toimivaa ja riittävän kattavaa energian jakeluverkkoa, minkä huomioonottaminen maakuntakaavassa vaikuttaa monin tavoin alue- ja yhdyskuntarakenteeseen. Esimerkiksi Olkiluodon energianhuollon alue toimintoihin edellyttää ympärilleen ydinvoimalaitosten suojavyöhykkeen osoittamista. Energiahuoltoon liittyvät toiminnot sekä suojavyöhyke rajoittavat näillä ja lähialueilla merkittävästi muuta maankäyttöä. Jakeluverkon laajennukset puolestaan pirstovat alue- ja yhdyskuntarakennetta johtokäytävien lisääntyessä.

Melun olemassaololla on vaikutuksia melulle herkkien toimintojen sijoittumiseen

Maantie- ja raide- ja lentoliikenteen melu sekä puolustusvoimien ampumatoiminnoista aiheutuva melu rajoittaa mahdollisuuksia sijoittaa melulle herkkiä toimintoja meluvyöhykkeille. Melualueiden osoittaminen maakuntakaavassa on uutta verrattuna seutukaavaan. Alueiden määrittely

perustuu olemassa olevan ja ennakoitun melun osoittamiseen. Melutasoa ilmaisevat merkinnät on osoitettu Porin lentokentän ympärille sekä Pohjankankaan ja Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalueille.

8.4.2 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Asumisen ja työpaikka-alueiden eheyttäminen ja laajentaminen muuttavat lähiympäristöä.

Taajamarakenteen eheyttämistavoitteella ja täydennys- ja laajentamisalueiden osoittamisella vaikutetaan kaupunkien ja muiden taajamien rakennettuun ympäristökuvaan ja lähimaisemaan. Kaupunkirakenteen sisällä eheyttävä rakentaminen voi muuttaa ja parantaa asukkaiden lähiympäristöä. Uudisrakentaminen lisää myös asuin ympäristön ajallisia kerroksia ja luo parhaimmillaan uutta paikallista / maakunnallista kulttuuriympäristöä.

Kaupunkien ja maaseudun taajama- ja kyläalueiden laajennukset mahdollistavat väestösuunnitetta suuremman väestönkasvun toteutumisen Satakunnassa. Teollisuus- ja työpaikkavarausten toteutuessa taajamien lähialueiden yhdyskuntarakenne laajenee merkittävästi, samalla kun liikennemäärät mahdollisesti lisääntyvät.

Kaavassa on korostettu satakuntalaisten kulttuuriympäristöjen keskeisiä piirteitä, joita ovat synnyttäneet ja muokanneet historiallinen pysyvä asutus vankasti jo 1500-luvulta, syväjuurinen maanviljelyskulttuuri, vanhat teollisuusmiljööt sekä merenkulkukulttuuri. Ottamalla huomioon maakunnan kulttuuriperintö mahdollistetaan asuin ympäristöjen kulttuurikerrosten ja paikallisten erityispiirteiden säilyminen ja kehittyminen rakennetussa ympäristössä.

8.4.3 Vaikutukset luontoon

Maakuntakaava edistää arvokkaiden luontokokonaisuuksien säilymistä

Olemassa oleva luonnon ympäristö on ollut lähtökohtana Satakunnan alueiden käytön suunnittelulle. Maakuntakaavassa osoitettavat uudet toiminnot on pyritty ohjaamaan vähiten herkille alueille ja siten edistämään arvokkaimpien luontokokonaisuuksien säilymistä.

Maakuntakaava vaikuttaa maakunnan ekologiseen kestävyteen hyödyntämällä olemassa olevia rakenteita ja infrastruktuuria mahdollisimman hyvin sekä kehittämällä liikennetarvetta vähentävää alue- ja yhdyskuntarakennetta. Kattavalla luonnonsuojelualueverkostolla mahdollistetaan suojelun suotuisan tason ylläpito myös Satakunnassa. Lisäksi melutasoltaan hiljaisten alueiden osoittaminen edistää omalta osaltaan ympäristön ekologisen kestokyvyn säilyttämistä.

Liikenteen ja energianhuollon toteuttaminen aiheuttaa muutoksia ympäristössä

Liikenneverkon laajennukset vaikuttavat luonto- ja kulttuurimaisemiin. Vaikutukset otetaan huomioon sekä minimoidaan yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Merkittävin luonnon ympäristöön ja maisemaan kohdistuva muuttava vaikutus liittyy URPO-pääradan (Uusikaupunki- Rauma-Pori) toteuttamiseen. URPO-rata on kaavassa osoitettu yhteystarvemerkeinällä. Radan yksityiskohtaisessa suunnittelussa otetaan erityisesti huomioon Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet.

Energiahuollon tuotantolaitosten ja jakeluverkoston rakentamisesta aiheutuu kielteisiä vaikutuksia ympäristöön ja maisemaan.

Maakuntakaavalla vaikutetaan luonnonvarojen kestäväin käytön ohjaukseen

Hiekan ja soran ottoon, kallionottoon sekä turvetuotantoon varatuilla alueilla on huomioitu maan ainesvarojen kestävä käyttö teknistaloudellisten ja luontoselvitysten perusteella. Edellisten lisäksi kaavassa on osoitettu ominaisuuksiltaan arvokkaiksi määritellyt harju-, kallio- ja moreenimuodostumat. Tärkeiden pohjavesialueiden osoittaminen edistää pohjavesialueiden ekologisen tilan säilymistä.

Turvetuotantoon on osoitettu ympäristöluvan saaneita tai toiminnassa olevia laajoja maakunnallisesti merkittäviä turvetuotantoalueita sekä ympäristölupamenettelyn siinä vaiheessa olevia alueita, joiden ympäristövaikutukset on kattavasti selvitetty. Suuri osa turvetuotannon vaikutuksista aiheutuu olemassa olevasta toiminnasta tai alueiden laajentamisesta vaikuttaen mm. alapuoliseen vesistöön ja alkuperäiseen luontoon. Merkittävä osa Satakunnan alueella tapahtuvasta turvetuotannosta keskittyy Karvianjoen vesistöalueelle.

8.4.4 Vaikutukset maisemaan

Suuret maisemarakenteen elementit luovat maiseman ominaispiirteet

Kaavan kulttuuriset vaikutukset tulevat näkyvimmin esille kulttuurimaisemien valtakunnallisen arvон kautta. Maaseudun alueidenkäytön kehittämisessä tavoitteena on maa- ja metsätalouden edellytysten turvaaminen ja elinkeinojen monipuolistaminen. Maakuntakaavan valkoiset alueet mahdollistavat maa- ja metsätalouselinkeinojen harjoittamisen ja kehittämisen, jolloin Satakunnan kulttuurimaisemien laajat viljelyvainiot ovat edelleen vaikuttavimpina tekijöinä jokilaaksojen maisemakuvassa.

Erityyppisten maaseutualueiden kehitys muuttaa maisemaa asutuksen levittäytyessä avoimille alueille, tilojen koon kasvaessa tai toimintojen painottuessa matkailuun. Alueidenkäytön ratkaisut saattavat vaikuttaa osaltaan siihen, millaisia muutoksia lähi- ja kaukomaisemassa tapahtuu.

Kaupunkien läheisellä maaseudulla asutuksen laajeneminen voi aiheuttaa ristiriitoja alueiden käytössä etenkin kasvavien liikennemäärien vaatimien uusien liikenneväyläalueiden ja tehomaa-talouden tarpeiden vuoksi.

Energiantuotanto ja liikenneverkon kehittäminen näkyvät maisemassa

Satakunta on monipuolinen energiamaakunta ja Suomen energiantuotannon keskittymä. Olemassa olevat energiantuotantolaitokset, erityisesti Olkiluodon massiiviset ydinvoimalaitokset sekä Satakunnan aluetta halkovat voimalinjat näkyvät kauas satakuntalaisessa maisemassa. Energiantuotantoa on osoitettu olemassa olevien toimintojen yhteyteen, joten tuotantotoiminnasta aiheutuvat muutokset maisemassa eivät tämän johdosta ole merkittäviä. Toisaalta jakeluverkon kehittämisestä aiheutuu merkittäviä muutoksia maisemassa. Tuulivoimatuotantoon tarkoitettun alueen toteutuminen Porin Tahkoluodon edustalla aiheuttaa näkyvän muutoksen maisemassa. Toisaalta alueelle sijoittuvan tuulivoimala-alueen maisemavaikutukset on arvioitu vähemmän haitalliseksi suhteessa koko Satakunnan muuhun rannikkoon. Tähän vaikuttavat mantereella olemassa olevat suurimittakaavaiset rakenteet, jotka hallitsevat maisemaa laajoilla alueilla.

8.4.5 Vaikutukset liikenteen sekä energia- ja teknisen huollon järjestämiseen

Maakuntakaavalla vaikutetaan liikenneverkon kehittämiseen

Liikennejärjestelmän kokonaisvaltaisella kehittämisellä tuetaan Satakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, asukkaiden joustavaa ja turvallista liikkumista sekä yhdyskuntarakenteen tasapuolista, tasapainoista ja edullista kehittymistä. Tavoitteena on liikkumistarpeen vähentäminen ja joukkoliikenteen käyttöedellytysten parantaminen sekä ympäristöhaittojen vähentäminen.

Satakunnan liikenneverkko tarjoaa hyvät yhteydet valtakunnallisiin maakuntakeskuksiin. Maakuntakaavalla mahdollistetaan liikenneverkon kehittäminen sekä alueiden saavutettavuuden että liikenneturvallisuuden ja tieliikenteen välityskyvyn parantaminen. Maakuntakaava mahdollistaa myös rataverkon toiminnallisen ja rakenteellisen kehittämisen. Liikenneinvestoinnit ovat aina osa seudullista, maakunnallista tai valtakunnallista verkostoa ja niiden vaikutukset ovat alueellisesti ja toiminnallisesti laaja-alaisia.

Vesi-, jäte- ja energiahuoltoon lisää toimintavarmuutta

Vesihuoltoverkoston toteuttamisella turvataan hyvälaatuisen käyttöveden riittävä saanti maakunnan asukkaille ja elinkeinoelämälle. Vedenjakelun riittävyys ja toimintavarmuus yli kuntarajojen mm. mahdollisissa häiriötilanteissa turvataan yhdistämällä ylikunnalliset vesijohtoverkostot pitkällä aikavälillä seudullisiksi verkostoiksi. Liittämällä verkostojen tuntumassa olevat haja-asutusalueet ja kylät verkostojen piiriin parannetaan vesihuollon ohella niiden muitakin kehittämisedellytyksiä. Vedenhankinnan kannalta tärkeiden pohjavesialueiden suojeleu sekä seudulliseen verkostoon liitettävät pohjavedenotannot turvaavat edellytykset hyvälaatuisen käyttöveden riittävälle saannille.

Jätevesien käsittelyssä on mahdollistettu kuntien välinen yhteistoiminta sekä suurempiin ja puhdistusteholtaan tehokkaampien yksikköjen rakentaminen. Näin turvataan yhdyskuntien ekologisesti kestävä jätevesihuolto. Siirtoviemäreiden yhteystarpeita toteutettaessa viemäroimattömät kylät ja haja-asutusalueet on mahdollista kytkeä jätevesiverkoston piiriin.

Maakunnallisesti merkittävien keskitettyjen jätteenkäsittelyalueiden osoittamisella mahdollistetaan kierrätys-, lajittelu- ja uusiokäyttötoimintojen kehittäminen. Keskittämisen seurauksena kuljetusmatkat pidentyvät. Teollisuus- ja energiantuotannon yhteydessä syntyvien jätteiden ja sivutuotteiden varastoinnin ja käytön uudelleen kehittäminen on mahdollistettu laajoin aluevarauksin.

Monipuolisen energiantuotannon kehittämismahdollisuudet on myös turvattu maakuntakaavassa. Energian saannin turvaamiseksi on maakuntakaavassa mahdollistettu jakeluverkostojen kehittäminen ja laajentaminen.

8.4.6 Vaikutukset talouteen

Elinkeinoelämän edellytysten turvaamiseen vaikutetaan kaikkien kaava-aluevarausten toteuttamisella. Yksittäisen asukkaan talouteen kaavalla on mahdollista vaikuttaa elinkeinoelämän luomien työpaikkojen ja toimeentulomahdollisuuksien kehittymisen kautta.

Maakuntakaavan aluevaraukset mahdollistavat maakunnan tasapuolisen kehittämisen kunakin seudun omista lähtökohdista ja antavat mahdollisuuden elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämiseen sekä kansallisen että kansainvälisen kilpailukyyn edellyttämien investointien toteuttamiseen. Kaavan toteutuminen mahdollistaa positiivisen kehittämisen sekä mahdollisen muuttoliikkeen vastaanottamisen.

Taajamarakenteen eheyttäminen rakennetuilla alueilla vaikuttaa myönteisesti kuntatalouteen

Taajama-alueiden laajentaminen sekä teknisen huollon varauksien toteuttaminen aiheuttaa kustannuksia niin valtiolle, kunnille kuin yksityisille tahoille. Toisaalta myös yhdyskuntarakenteen pääoma kasvaa. Uudet infrastruktuurin toteuttamiseen liittyvät aluevaraukset voivat aiheuttaa yksityisille maanomistajille taloudellisia menetyksiä mahdollisten alueiden käyttöön liittyvien pitkäaikaisten käyttörajoitusten takia. Maan hinta taas voi nousta paikallisesti. Kaiken kaikkiaan taajamarakenteen eheyttäminen rakennetuilla alueilla on kuntatalouden kannalta merkittävä säästö. Se yhdessä muun rakentamisen kanssa tukee taloudellista kasvua ja elinkeinoelämän kehittymistä.

Kaupan suuryksiköt mahdollistavat kaupan tehokkaammat kilpailumahdollisuudet ja lisäävät kaupan tuottavuutta. Tässä on kuitenkin riskinä kunta- ja aluekeskusten kilpailukyyn heikkeneminen ja mahdollisesti kauppapalvelujen saatavuuden heikkenemiseen, jos kaupan suuryksiköt sijoittuvat taajamien ulkopuolelle. Ydinkeskustojen palvelujen heikkeneminen vaikuttaa oleellisesti rakennettujen taajamien keskustojen kaupunkikuvaan ja asukkaiden arkimiljöön toimintaympäristön köyhtymiseen.

Liikennejärjestelmää kehittämällä elinkeinoelämän kilpailukyky lisääntyy

Teollisuus-, varasto- ja työpaikka-alueet maakuntakaavassa vaikuttavat maakunnan kilpailukyvyn lisäämiseen sekä niiden liikenteellinen saavutettavuus turvaa elinkeinoelämän toiminnan kehittämisen. Toimiva liikennejärjestelmä sekä mahdollisuudet energiantuotannon ja -jakeluverkon kehittämiseen vaikuttavat merkittävästi elinkeinoelämän ja tuotantolaitosten sijoittumiseen sekä toimintaedellytyksiin. Liikennejärjestelmän kokonaisvaltainen toimivuus tie-, raide-, vesi- ja lentoliikenteen osalta parantaa merkittävästi maakunnassa sijaitsevien yritysten yhteyksiä muuhun maahan sekä myös kansainvälisesti laajemmalle alueelle.

Satakuntalaisen teollisuuden toimintaedellytyksiin kuuluu keskeisesti toimiva energiahuolto. Energiahuollot toimintavarmuus ja riittävyys antavat elinkeinoelämälle vahvan pohjan kehittyä - toimintaedellytykset parantuvat ja työpaikat lisääntyvät.

Maakuntakaava korostaa matkailun kehittämistä

Matkailun kehittäminen kytkeytyy moniin maakuntakaavassa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa käsiteltäviin teemoihin. Matkailun kehittämisvyöhykkeet sekä matkailupalvelualueet mahdollistavat suunnitelmallisen matkailukäytön kehittämisen osana alueiden moninaiskäyttöä. Kehittämisvyöhykkeiden sekä merkittävimpien matkailupalvelujen alueiden osoittaminen edistävät suunnittelu- ja kehittämis yhteistyötä alueen toimijoiden kesken sekä lisäävät yleistä tietoisuutta alueiden erityisominaisuuksista. Kulttuuriympäristöjä sekä suojelualue- ja virkistysverkostoa voidaan hyödyntää eri tavoin matkailun elinkeinojen kehittämisessä.

Varuskuntien toiminnan ja kehittämismahdollisuuksien turvaamisella mittavat työllisyysvaikutukset

Satakunnassa sijaitsevat kansalliset maanpuolustus- ja kansainvälistä valmiusjoukkoja kouluttavat varuskunnat kuuluvat Satakuntaliiton maakuntavaltuuston määrittelemiin edunvalvonnan kärkihankkeisiin. Niiden toimintamahdollisuuksien turvaaminen vaikuttaa Etelä-Suomen Sotilasläänin varuskuntien logistisesti ja taloudellisesti kestäviin koulutus- ja harjoitusmahdollisuuksiin. Varuskunnat työllistävät toista tuhatta henkilöä ja ne vaikuttavat välillisesti monin tavoin myönteisesti ympäröiviin seutukuntiin Satakunnassa ja Satakunnan ulkopuolella.

Maakuntakaava edistää maa-ainesten sekä pohjavesialueiden kestäväää käyttöä

Hiekan ja soran sekä kallionottoalueiden osoittaminen maakuntakaavassa turvaa yhdyskuntarakentamiseen tarvittavien kiviainesten saantia. Kaavassa maa-aineshuollon painopiste on kalliokiviaineksissa.

Pohjavesialueiden huomioonottaminen maankäytön suunnittelussa mahdollistaa puhtaaseen talousvedeen perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyn. Yhdyskuntien vedenhankinnassa käyttämien pohjavesialueiden pilaantuminen voi aiheuttaa mittavia taloudellisia vahinkoja. Toisaalta tärkeät pohjavesialueet vaikeuttavat alueiden käyttöä esim. rakentamisalueena sekä rajoittavat maa-ainestenottoa. Pohjavesialueet ovat yhdyskuntien tärkein raakavesilähde Satakunnassa.

8.4.7 Vaikutukset terveyteen

Satakunnan maakuntakaava edistää viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön luomista

Toteutessaan Satakunnan maakuntakaava tarjoaa asukkailleen viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön, missä ympäristön ekologista kestävyys ei ylitetä tai vaaranneta. Esimerkiksi vesihuollon varauksilla edistetään hyvälaatuisen juoma- ja talousveden riittävän saannin turvaamista maakunnan asukkaille ja elinkeinoille (mm. elintarviketeollisuus) sekä jätevesien asianmukaista käsittelyä. Pohjavesialueiden huomioonottaminen maankäytön suunnittelussa vähentää

maaperän ja pohjaveden pilaantumisriskiä ohjaamalla toimintoja muille alueille. Hyvälaatuisella pohjavedellä on kansanterveydellisiä vaikutuksia. Vastaavasti liikenneturvallisuuden edistäminen on yksi maantieverkoston kehittämisen lähtökohtia ja mm. eritasoliittymien sekä neli- ja kolmikaistastusten rakentaminen lisää liikenneturvallisuutta.

Ympäristöriskit otettu huomioon suunnittelussa

Asukkaiden viihtyisyyteen, terveyteen ja turvallisuuteen kielteisesti vaikuttavat maakuntatasolla eniten liikenteestä sekä puolustusvoimien ampumatoiminnasta aiheutuvat melu- ja ympäristöhaitat. Olemassa oleviin toimintoihin perustuvat melu- ja ympäristöhaitat on osoitettu ampuma- ja harjoitusalueiden sekä Porin lentokentän ympäristöön. Melun olemassaolo otetaan huomioon mm. meluherkkien toimintojen sijoittumista suunniteltaessa. Joihinkin teollisuus- ja varastoalueisiin on maakuntakaavassa osoitettu Euroopan neuvoston ns. Sevesol-direktiiviin perustuvia suojavyöhykkeitä (konsultointivyöhykkeitä). Ydinvoimala-alueen ympärille on myös osoitettu suojavyöhyke. Vyöhykkeiden osoittaminen vaikuttaa ihmisille riskialttiiden toimintojen sijoittamiseen.

8.4.8 Vaikutukset sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin

Kulttuuriympäristöt ja viheralueverkosto vaikuttavat asuin ympäristön viihtyisyyteen

Maakuntakaava vaikuttaa toteutuessaan asukkaiden hyvinvointiin yhdyskuntien toimintakyvyn, palvelujen saatavuuden ja turvallisen ja viihtyisän elinympäristön ylläpitämisen kautta. Eheyttämällä taajamien yhdyskuntarakennetta mahdollistetaan erityisesti julkisen liikenteen palvelutason kehittäminen ja palvelujen saatavuus. Lähes kaikki kaavassa osoitetut merkinnät vaikuttavat toteutuessaan eri muodoissa välillisesti sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin.

Jokaisella paikkakunnalla on oma historiansa ja kulttuuriperintönsä. Paikallinen historia on tärkeää paikallisille asukkaille. 2000-luvun alkupuolella Suomesta häviää ennätysmäärä kuntia kuntaliitosten myötä. Kuntaliitokset ovat yksi syy siihen, minkä vuoksi paikallisuus, historia ja kulttuuriperintö koetaan pienillä paikkakunnilla nykyisin entistä tärkeämmäksi. Elettynä paikkoina nämä paikkakunnat eivät katoa minnekään.

Yleispiirteinen maankäytön suunnitelma mahdollistaa asukkaiden erilaisiin tarpeisiin soveltuvien ja laadultaan korkeatasoisten asuin ympäristöjen rakentamisen. Kaavalla tuetaan kuntien suunnittelua siten, että maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ominaispiirteet säilyvät. Ominaispiirteiden säilymisellä ja kehittämisellä turvataan asuin – ja elinympäristöjen laatu ja edistetään sosiaalisen jatkuvuutta.

Satakunnan kaupunkien ja palveluja tarjoavien keskusta-alueiden ja palvelukylien vetovoimaisuuden kehittäminen lisäävät asukkaiden arkipäivän sujuvuutta, viihtyisyyttä ja toimintamahdollisuuksien monipuolistumista. Kaupunkien ja olemassa olevan muun asutusrakenteen täydennys- ja eheyttämisrakentamisella voidaan lisätä yhteisöllisyyden kehittymisen mahdollisuuksia.

Kaupan suuryksiköt mahdollistavat kaupan tehokkaammat kilpailumahdollisuudet ja lisäävät kaupan tuottavuutta. Tässä on kuitenkin riskinä kunta- ja aluekeskusten kilpailukykyyn sekä mahdollisesti kauppapalvelujen saatavuuden heikkeneminen, jos kaupan suuryksiköt sijoittuvat taajamien ulkopuolelle. Ydinkeskustojen palvelujen väheneminen vaikuttaa oleellisesti rakennettujen taajamien keskustojen kaupunkikuvaan ja asukkaiden arkimiljöön toimintaympäristön köyhtymiseen. Kaupan rakenteen muutos vaikuttaa asukkaiden arkipäivän ajankäyttöön, liikennetarpeen lisääntymiseen sekä lähikauppojen päivittäistavaravalikoiman heikkenemiseen.

Satakunnan monipuolinen virkistysalueverkosto ulkoilureitteineen lisää asuin ympäristöjen viihtyisyyttä ja monipuolisuutta ja tarjoaa asukkaille mahdollisuuksia fyysisen ja henkisen kunnon ylläpitämiseen. Myös suojelualueet lisäävät ympäristön monimuotoisuutta, elämyksellisyyttä ja kauneutta ja kulttuuriympäristöjen vaaliminen parantaa koetun ympäristön laatua ja vahvistaa paikallisedentiteettiä.

8.4.9 Vaikutukset maakunnan ulkopuolelle

Satakunnan maakuntakaava laaditaan kokonaismaakuntakaavana, joka sisältää kaikki alueidenkäyttömuodot ja koko maakunnan alueen. Maakuntakaavan kokonaisvaikutusalue ulottuu monilta osin maakunnan, jopa valtakunnan rajojen ulkopuolelle.

Elinkeinoelämän vaikutukset erityisesti suurteollisuuden ja satamien osalta ovat valtakunnallisia. Satakunnassa valtakunnallisena erityispiirteenä on erityisesti ydinenergian tuotanto, energiahuolto sekä käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus Eurajoen Olkiluodossa. Näiden toimintojen kokonaisvaikutukset ulottuvat valtakunnan rajojen ulkopuolelle. Olkiluodossa tuotetun sähköenergian jakelu valtakunnan kantaverkkoon vaatii mittavat aluevarauksen voimajohtoille. Voimajohtojen vaikutukset ulottuvat näin ollen laaja-alaisesti maakunnan rajojen ulkopuolelle. Myös tie- ja rai-deliikenneverkon sekä eri toiminnoille osoitettujen reitistöjen ja tekniseen huoltoon liittyvien yhteystarpeiden vaikutukset ovat ylimaakunnallisia. Turun Seudun tekopohjavesihankkeen vaikutukset kohdistuvat Varsinais-Suomen vesihuoltoon.

Satakunta ja sitä ympärivät maakunnat kytkeytyvät läntisen Suomen aluerakenteessa toisiinsa sekä Kokemäenjoen vesistöalueen, Selkämeren että rakennettujen verkostojen kautta. Valuma-alueilla tapahtuvien toimintojen vaikutukset heijastuvat viime vaiheessa Selkämereen tilaan. Maakuntien raja-alueita yhdistävät toisiinsa etelöosissa laajat viljelysmaat, kulttuuriympäristöt ja Kokemäenjoen maisema-alueet sekä etenkin pohjoisosissa metsäiset ja osin erämaiset alueet. Luonto- ja maisemakokonaisuudet, virkistystä ja matkailua palvelevat reitistöt sekä Kokemäenjoen tulvasuojelua koskevat maakuntakaavan toteuttamiskysymykset vaikuttavat Satakunnan naapurimaakuntien alueen maankäyttöön.

Maakuntakaava tukee osaltaan kansallisia ja kansainvälisiä tavoitteita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Maakuntakaava edellyttää ja edistää sellaisia hanke- ja suunnitteluratkaisuja, jotka vähentävät päästöjä ja hillitsevät ilmastonmuutosta (yhdyksuntarakenteen eheyttäminen, olemassa olevien rakenteiden hyväksikäyttö ja täydentäminen, rakentamisen sijainnin ohjaus sekä liikennetarpeen vähentäminen). Tulvariskien hallinnan edistämiseen liittyy tulvasuojelun suunnittelumääräys, joka koskee koko maakuntakaava-aluetta.

8.5. Vaikutukset Natura 2000 -verkostoon

Maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on oltava selvillä kaavan vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon. Maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on sen lisäksi, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään, noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään Natura 2000 -verkostosta. Maakuntakaava on luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittama suunnitelma, jolloin maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on pidettävä silmällä, ettei kaavan toteuttaminen merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Tämä koskee valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottamia tai siihen sisältyviä alueita. Valtioneuvoston päätöksen mukaan kieltä sovelletaan jo ennen kuin päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Mikäli kaava toteutuessaan ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Natura 2000 -alueen luonnonarvoja, kaava voidaan hyväksyä ja vahvistaa ilman luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamaa yksityiskohtaista luontotyyppi- ja lajikohtaista selvitystä. Kaavan vaikutukset on riittävästi selvitetty, jotta voidaan todeta, että kaava ei toteutuessaan heikennä Natura 2000 -alueen luonnonarvoja.

Satakunnan maakuntakaavaa varten on tehty erillinen tarkastelu maakuntakaavan maankäytöratkaisujen mahdollisista vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon kuuluihin alueisiin ja niiden luonnonarvoihin (erillisliite E: Satakunnan maakuntakaava ja Natura 2000 -verkosto Satakunnassa/ aluekohtainen tarkastelu). Tarkastelussa on arvioitu kutakin Natura-aluetta välittömästi tai välillisesti koskettavaa kaavamerkintää.

8.5.1 Yhteenveto maakuntakaavan toteuttamisen vaikutuksista

Satakunnan alueelle sijoittuu kokonaan tai osittain yhteensä 69 kpl Natura-verkostoon kuuluvaa aluetta, joiden yhteispinta-ala on lähes 79 000 ha. Kaikki Satakunnan maakunnan alueelle sijoittuvat Natura 2000 -verkoston alueet on osoitettu maakuntakaavassa erityisominaisuuksia ilmentävällä maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) mukaisella Natura 2000 -merkinnällä. Natura 2000 verkostoa osoittavan merkinnän lisäksi alueiden muu merkintätapa vaihtelee alueille määriteltujen toteuttamistapojen mukaan. Esimerkiksi kaikki ne Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, jotka valtioneuvoston päätösten mukaan on tarkoitettu toteutettavaksi luonnonsuojelulain (LSL), on osoitettu luonnonsuojelualue-merkinnällä SL. Vastaavasti sellaiset Natura 2000-verkostoon sisältyvät maa-alueet ja alueiden osat, jotka valtioneuvoston päätösten mukaan on tarkoitettu toteutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) ja maankäyttö- ja rakennuslain / vesilain (VL) perusteella on osoitettu suojelualue-merkinnällä S.

Toteutuessaan monet Satakunnan maakuntakaavassa esitetyt kaavamerkinnot edistävät tai vähintään tukevat Natura-alueiden suojelun toteuttamista ja niiden luonnonarvojen säilymistä. Tällaisia ovat luonnonsuojelu- ja suojelualue-merkinnät. Lisäksi monet erityisominaisuuksia ilmentävät merkinnät (arvokkaat geologiset muodostumat, pohjavesialueet, kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet, hiljaiset alueet sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet) sekä ympäristöarvoja ilmentävät aluevarausmerkinnät (maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on ympäristöarvoja) voivat välillisesti tukea Natura-alueiden suojelutavoitteiden toteuttamista alueidenkäytön suunnittelun keinoin. Tehdyn aluekohtaisen tarkastelun perusteella Satakunnan maakuntakaavalla ei toteutuessaan ole todennäköisesti merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura 2000 -verkoston alueisiin.

8.5.2 Arviointi olemassa oleviin maankäyttömuotoihin

Natura-alueilla sekä niiden lähialueilla maakuntakaavassa osoitetut olemassa olevaan toimintaan perustuvat maankäyttömuodot, jotka ovat olleet jo olemassa Natura-päätöstä tehtäessä tai ovat myöhemmin saaneet voimassa olevan luvan, on tehdyssä aluekohtaisessa tarkastelussa pääosin arvioitu sellaisiksi, että niiden osoittaminen maakuntakaavassa ei muuta tilannetta, joka vallitsi Natura-päätöstä tehtäessä tai luvan myöntämisen perusteita. Olemassa olevia toimintoja osoittavat merkinnät koskevat mm. liikenneväyliä, maanpuolustusta sekä teollisuus- ja taajama-toimintoja. Kuitenkin myös olemassa olevien toimintojen osalta on tehdyssä arvioinnissa pyritty soveltamaan ns. varovaisuusperiaatetta (esim. turvetuotantoalueet), jolloin on kiinnitetty huomiota myös olemassa olevien toimintojen mahdollisiin vaikutuksiin.

Valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoa koskeissa päätöksissä on käsitelty mm. liikenteen ja maanpuolustuksen suhdetta Natura 2000 -alueisiin. Päätösten mukaan esimerkiksi Natura-alueiden vaikutuspiiriin sijoittuvien liikenneväylien tavanomaisen käytön, kunnossapidon ja tavanomaisten parantamishankkeiden ei voida katsoa merkittävästi heikentävän verkostoon kuuluvien alueiden luonnonarvoja. Tällaisia toimintoja ovat alueilla olevien yleisten ja yksityisten teiden, ratojen ja meriväylien kunnossa - ja ylläpito mukaan lukien mainittujen liikenneväylien tarpeelliset ja tavanomaiset parantamishankkeet sekä mainituilla liikenneväylillä tapahtuva liikenne mukaan lukien veneily yleisillä vesiväylillä sekä lentoasemien lentoliikenne. Sama koskee edellä lueteltuja toimintoja, jotka sijoittuvat Natura 2000 -alueiden läheisyyteen, sekä alueiden läheisyydessä olevien lentoasemien edellä mainittuja kunnossapito- ja parantamishankkeita. Mikäli jonkin edellä mainitun toimenpiteen todetaan yleisistä tai yksityisistä teistä annetun lain mukaisen suunnittelun yhteydessä tai lunastus- tai vesilain mukaisessa lupamenettelyssä yksittäistapauksessa kuitenkin olevan ristiriidassa Natura 2000 -alueen suojelutavoitteen kanssa, asia käsitellään luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisesti.

Maanpuolustuksesta edellä mainituissa valtioneuvoston päätöksissä todetaan, että Natura 2000 -verkostoon sisältyy useita alueita, joita puolustusvoimat käyttävät lakisääteisten tehtäviensä toteuttamiseen ja puolustusvoimien toiminnan vaikutukset on otettu huomioon valittaessa alueita Natura 2000 -verkostoon. Puolustusvoimat voivat käyttää näitä alueita puolustusvoimien ylläpitämiseksi tarpeellisiin toimiin. Alueille laaditaan tarpeen vaatiessa puolustushallinnon toimesta

hoito- ja käyttösuunnitelmat, joissa selvitetään, miten alueen luonnonarvot otetaan huomioon harjoitustoiminnassa. Mikäli puolustusvoimien edellä todetut puolustusvalmiuden ylläpitämiseen liittyvät toimet jostain syystä joutuisivat ristiriitaan Naturasta johtuvien suojelutavoitteiden kanssa, asian käsittelyn lähtökohtana on keskeytyksetön maanpuolustuksen toimien turvaaminen. Tarvittaessa asia käsitellään valtioneuvostossa luonnonsuojelulain 66 §:ssä tarkoitettuna asiana. Satakunnassa sijaitsee sellaisia puolustusvoimien käytössä olevia alueita, jotka sijaitsevat myös Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla (Pohjankangas, Hämeenkanigas ja Säkylänharju).

Valtioneuvoston päätöksissä on myös todettu, että Natura 2000 -verkostoon on sisällytetty alueita, joiden välittömässä läheisyydessä on turvetuotannossa olevia tai siihen varattuja ja hankittuja soita. Satakunnan maakuntakaavassa Natura-alueisiin rajautuu kaksi toiminnassa olevaa turvetuotantoaluetta, jotka sijaitsevat Honkajoen (Huidankeidas) ja Kankaanpäässä (Viheräperänkeidas). Lisäksi esimerkiksi Pukanluoman (FI0200119) ja Karvianjoen koskien (FI0200130) valuma-alueilla sijaitsevat toiminnassa olevat Satamakeitaan sekä Kurkikeitaan-Kööpelinkeitaan turvetuotantoalueet (Honkajoki, Kankaanpää) ja Karvian luomien (FI0200091) valuma-alueella Hormanevan turvetuotantoalue (Karvia) Edellä mainitut alueet ovat olleet toiminnassa jo silloin, kun päätökset Natura 2000 -alueista tehtiin. Natura 2000 -alueisiin kohdistuvia vaikutuksia on myöhemmin em. alueiden osalta selvitetty turvetuotantoalueiden ympäristölupaprosessien yhteydessä ja alueilla on voimassaolevat ympäristöluvat.

8.5.3 Maakuntakaavan toteuttamisen merkittävimmiksi arvioidut vaikutukset

Monet Natura 2000 -verkostoon sisältyvistä alueista sijoittuvat Satakunnan maakuntakaavassa kehittämisperiaatemarkintöjen sisälle tai lähialueille (matkailua koskevat kehittämisvyöhykkeet sekä kaupunkikehittämisen, satamatoimintojen sekä energiahuollon kehittämisen kohdealueet sekä yhteystarvemerkinnot). Kehittämisperiaatteita koskevilla merkinnöillä ja niihin liittyvillä määräyksillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta ja joihin tästä syystä kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita. Kehittämisperiaatemarkintoihin liittyvät yksityiskohtaisemat aluevaraukset tai muut alueiden käyttöön liittyvät järjestelyt on tutkittava kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä.

Matkailua koskevien kehittämisvyöhykkeiden sekä muiden kehittämisen kohdealueiden toteuttaminen tapahtuu yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta, jolloin otetaan huomioon mm. olemassa olevat Natura-alueet. Kehittämisperiaatemarkintoihin lukeutuvilla yhteystarvemerkinnoilla on puolestaan osoitettu sellaisia uusia yhteystarpeita, joiden tarve on voitu todeta, mutta joiden sijaintiin tai toteuttamiseen liittyy niin huomattavaa epävarmuutta, ettei ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen osoittaminen ole mahdollista. Natura-alueisiin liittyviä yhteystarvemerkinnoja Satakunnan maakuntakaavassa ovat mm. ulkoilureitin, moottorikelkkareitin, yhdysvesijohdon, siirtoviemärin, voimalinjan, maakaasun, tieliikenteen, pääradan sekä alikulun yhteystarpeita osoittavat merkinnät. Yhteystarvemerkinnoilla osoitetut linjaukset pystytään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa linjaamaan siten, että ne eivät merkittävästi heikennä Natura-alueiden suojelun perusteina olleita arvoja.

Natura 2000 -verkoston alueisiin kohdistuvien vaikutusten kannalta merkittävimmät kehittämisperiaatemarkinnat Satakunnassa koskevat seuraavia alueita:

- Gummandooran saariston (FI0200075) eteläpuolelle sekä Rauman saariston (FI0200073) itäpuolelle sijoittuu satamatoimintojen kehittämisen kohdealuetta (Is) osoittava kehittämisperiaatemarkinta (Porin Tahkoluodon sekä Rauman satamat). Kyseisillä satamilla on satamatoimintojen alueiden käyttöön liittyviä laajennus- ja kehittämistarpeita. Suunnittelumääräyksen mukaan satamatoimintojen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon, muuhun eläimistöön sekä vedenalaiseen luontoon. Maakuntakaavassa osoitetun kehittämisen kohdealueen toteuttaminen edellyttää siis maakuntakaavaa tarkempaa suunnittelua, jossa otetaan huomioon myös läheinen Natura-alue.

- Rauman saariston (FI0200073) Natura-alueeseen kuuluva Liiklanperä Eurajoen Olkiluodossa sijoittuu energiahuollon kehittämisen kohdealuetta osoittavan merkinnän sisäpuolelle. Suunnittelumääräyksen mukaan kohdealueella tulee kiinnittää erityistä huomiota mm. arvokkaisiin luonto-, maisema- ja Natura-arvoihin. Kohdealueen toteuttaminen tapahtuu muiden kehittämisen kohdealueiden tapaan yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta.
- Liiklanperän alueeseen rajautuu maakuntakaavassa myös energiahuollon laitosaluumerkintä (aluevarausmerkintä). Merkinnällä osoitetaan ydinvoimaloiden laitosalue, joka on varattu energiantuotantoa palvelevia laitoksia, rakennuksia tai rakenteita sekä käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta toteuttavia laitoksia ja rakennuksia varten. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueeseen sisältyviin arvokkaisiin luonto- ja maisemakohteisiin. Energiahuollon laitosalueen yksityiskohtainen toteuttaminen tapahtuu maakuntakaavaa yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta. Olkiluodon alueella on käynnissä myös oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laadinta.
- Olkiluodon alueella on toteutettu myös ympäristövaikutusten arviointimenettely, joka koskee neljänneen ydinvoimalaitoksen rakentamista Olkiluotoon (TVO). YVA-prosessi saatiin päätökseen vuoden 2008 aikana. YVA:ssa käsiteltiin mm. ko. laajentamistoimien vaikutuksia Natura 2000 -verkoston kohteisiin. Lisäksi Posiva on käynnistänyt alueella ydinjätteen loppusijoitusta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn, jossa laajennetaan aikaisemmin vuosina 1997 – 1999 tehtyä arviointia. Arviointiprosessi saadaan päätökseen vuoden 2009 keväällä.
- Pinkjärven (FI0200078) alueen kautta on maakuntakaavassa sijoitettu kulkevaksi pääradan yhteystarvemerkinä, jolla osoitetaan sellaiset pääradan linjaukset, joista ei ole olemassa riittäviä selvityksiä tai suunnitelmia tai joiden sijainti ja toteutustapa ovat vielä ratkaisematta tai siihen liittyy huomattavaa epävarmuutta. Myös yhteystarvemerkinä lukeutuu kehittämisperiaatemerkinä, joita koskevat yksityiskohtaisemmat aluevaraustarpeet tai muut alueiden käyttöön liittyvät järjestelyt on tutkittava kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Yhteystarvemerkinä osoitettu päärata on todennäköisesti mahdollista linjata siten, että se ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Pinkjärven eikä läheisen Lastensuon alueen (FI0200009) Natura-arvoja.
- Isonen (FI0200101) alueen kautta kulkevaksi on maakuntakaavassa osoitettu yhdysvesijohdon ja siirtoviemärin pitkän aikavälin yhteystarvemerkinä. Yhteystarvemerkinä lukeutuvat kehittämisperiaatemerkinä ja niitä koskevat yksityiskohtaisemmat aluevaraustarpeet tai muut alueiden käyttöön liittyvät järjestelyt on tutkittava kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Yhteystarvemerkinä osoitettu yhdysvesijohto ja siirtoviemäri on todennäköisesti mahdollista linjata siten, että se ei merkittävästi heikennä Isonen alueen Natura-arvoja.

Kehittämisperiaatemerkinä ohella vaikutustarkastelussa nousivat esille Porin Tahkoluodon edustan merialueella sijaitseva tuulivoimaloiden aluetta (tv) sekä Pomarkun Isonen uudelleen rakennettava yhdysrataa (yr) koskevat merkinnät. Eurassa sijaitsevan Kirvessuolle suunnittelun turvetuotantoalueen maankäyttöä ei ole voitu ratkaista maakuntakaavan valmisteluvaiheessa Natura 2000 -alueisiin (Nukinrahka-Hirvilammensuo FI0200096, Koskeljärvi FI0200097, FI0200099 Iso-Hölö)mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten osalta (selvitysten riittävyys), joten kyseinen alue on osoitettu kaavassa selvitysalueena (se-2). Vastaavanlainen se-merkintä koskien tulvariskien selvitysalueita sijoittuu Kokemäenjoki-suistoon. Satakunnan maakuntakaavan ei näidenkään merkintöjen osalta arvioitu todennäköisesti merkittävästi heikentävän Natura 2000-verkoston luonnonarvoja:

Gummandooran saariston (FI0200075) lounaispuolelle sijoittuu tuulivoimaloiden alue (tv). Alueen toteuttaminen edellyttää maakuntakaavaa tarkempaa suunnittelua, jossa otetaan huomioon myös läheinen Natura-alue. Kaavamerkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan tuulivoimaloiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, vedenalaiseen luontoon ja vedenalaiseen kulttuuriperintöön. Maakuntakaavaa tarkempaa suunnittelua on jo tehty osalla aluetta, kun Suomen Hyötytuuli Oy:n on toteuttanut Porin Tahkoluodon edustan merialueelle sijoittuvan merituu-lipuiston ympäristövaikutusten arviointimenettelyn. Arviointimenettelyä tulee vielä täydentää yhteysviranomaisen 16.5.2007 antaman lausunnon perusteella mm. Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten osalta.

Isonvan (FI0200101) Natura-alueen kautta kulkevaksi on maakuntakaavassa osoitettu uudelleen rakennettavaa yhdysrataa koskeva merkintä. Yhdysrata sijaitsee paikalla, josta aiemmin kulki toimiva rautatie. Nyt rautatie ei ole käytössä. Mikäli rata aikanaan rakennetaan, sen linjaus mitä todennäköisimmin noudattelee olemassa olevaa käytöstä poistettua Ruosniemi-Kankaanpää rataosuutta. Radan ottaminen uudelleen käyttöön edellyttää selvityksiä ja suunnitelmia sekä uudelleen rakentamista, jolloin myös vaikutukset Isonvan Natura-arvoihin voidaan tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Isonvan (FI0200101) alueen kautta on maakuntakaavassa sijoitettu kulkevaksi kaksi voimalinjaa, joilla osoitetaan nykyiset, vähintään 110 kV:n voimalinjat. Tulevaisuudessa Fingrid Oyj:n tarkoitus on luopua Pohjanmaan rannikkoalueella 220 kV:n jännitteestä ja ottaa käyttöön 400 kV:n jännite. Fingrid Oyj on käynnistänyt tähän liittyen Porin Tahkoluodosta Kristiinankaupunkiin ulottuvaa 400 kV:n voimajohtohanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiprosessin. Yksi YVA-prosessissa tarkasteltavista voimajohtojen linjausvaihtoehdoista kulkee olemassa olevan voimajohtoaukeaa pitkin Isonvan itäosan yli. Arviointiprosessin aikana on arvioitu em. vaihtoehdon vaikutukset Isonvan Natura 2000 -alueeseen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti. YVA-menetelmä on tarkoitus saada päätökseen vuoden 2009 keväällä.

Kirvessuolle (Eura) suunniteltu turvetuotantoalue on maakuntakaavassa osoitettu selvitysaluemerkinnällä (se-4). Merkinnällä osoitetaan turvetuotantoalue, jonka varaamista maa-ainesten ottoalueeksi / turvetuotanto (EO3, aluevarausmerkintä) ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaehdotuksen laadintavaiheessa. Länsi-Suomen ympäristölupavirasto myönsi alueelle ympäristöluvan keväällä 2008, johon haettiin muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Vaasan hallinto-oikeus totesi joulukuussa 2008 antamassaan päätöksessä, että ympäristölupaa ei olisi tullut myöntää edellyttämättä ympäristönsuojelulain 65 §:n tarkoittamaa arviointi- ja lausuntomenettelyä. Lisäselvityksiä tarvitaan mm. Kirvessuon turvetuotantoalueen vaikutuksista Natura-arvoihin. Maakuntakaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa ei ole ollut käytettävissä sellaisia selvityksiä, joiden perusteella alueen osoittaminen tai osoittamatta jättäminen olisi voitu ratkaista.

9. VERTAILU SATAKUNNAN SEUTUKAAVAAN 5

Satakunnan maakuntakaava on ensimmäinen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen Satakuntaan laadittu kokonaismaakuntakaava. Kaava-alueeseen kuuluvat kaikki maakunnan kunnat ja siinä käsitellään kaikki alueidenkäyttömuodot. Maakuntakaavan vahvistuessa kumoutuu Satakunnan seutukaava 5. kokonaisuudessaan.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus viranomaistoimintaan on seutukaavaan verrattuna laajentunut niin, että viranomaisten on suunnitelllessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon ja myös pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma, jossa aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen. Yleispiirteisyys verrattuna seutukaavaan konkretisoituu myös kaavamerkinnöissä sekä kaavan mittakaavassa. Satakunnan seutukaava 5 on laadittu mittakaavassa 1:50 000 kun Satakunnan maakuntakaava on laadittu mittakaavassa 1:100 000. Yleispiirteisyydestä johtuen maakuntakaavassa ei ole tarpeen osoittaa niitä seutukaavassa osoitettuja aluevarauksia, joilla ei ole vähintään ylikunnallista merkitystä. Maakuntakaavan yleispiirteisyys antaa kuntakaavoitukselle seutukaavaa enemmän vaihtoehtoisia ja monipuolisempia toteuttamismahdollisuuksia. Maakuntakaavassa ns. valkoinen alue on aluetta, jolle ei ole osoitettu ylikunnallisia toimintoja. Kuntakaavoituksessa voi maakuntakaavan valkoisille alueille suunnitella yksityiskohtaisemmalla kaavalla yhden kunnan sisäisiä toimintoja.

Maakuntakaavoituksessa on otettu käyttöön uusia merkintätyppejä

Satakunnan maakuntakaava on laadittu koko maakuntaa koskevana kokonaismaakuntakaavana, joka on seutukaavaa yleispiirteisempi ja kehittämispainotteisempi. Erityisesti on kiinnitetty huomiota kehittämisperiaatemarkintöjen käyttömahdollisuuksiin alueidenkäytön ja maakunnan aluerakenteen periaatteiden esittämisessä sekä maankäytön ohjauksessa.

Kehittämisperiaatteita koskevilla merkinnöillä ja niihin liittyvillä määräyksillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta ja joihin tästä syystä kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita. Merkintätyyppin avulla voidaan parantaa maakunnan alueiden käytön suunnittelun ja kehittämissuunnittelun yhteen niveltymistä. Kehittämisperiaatemarkintöjen oikeusvaikutukset liittyvät nimenomaisesti yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaukseen.

Kehittämisperiaatteet voivat koskea maakunnan kehittämisen kannalta tärkeitä alueidenkäyttökysymyksiä. Niitä koskevat aluevaraustarpeet tai muut alueidenkäyttöön liittyvät järjestelyt on usein tarkoituksenmukaista tutkia kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaatteisiin liittyvät maakuntakaavamääräykset koskevat siten lähes aina toteuttavaa suunnittelua.

Kehittämisperiaatemarkintöihin kuuluvilla kehittämisen kohdealuemerkinnöillä osoitetaan alueidenkäytön periaatteen tai kehittämistarpeen alueellinen ulottuvuus. Kohdealuemerkintöjä tulee täsmentää maakuntakaavamääräyksellä, joka osoittaa kehittämistavoitteen tai kehittämisen reunaehdot ohjeeksi yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle.

Merkintä on luonteeltaan osa-aluemerkintä. Kehittämisperiaatemarkinnat ovat kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä. Kehittämisen kohdealuemerkinnällä osoitettavan osa-alueen sisälle voi siten sijoittua eri merkinnöin osoitettua alueiden käyttöä tai alueiden erityisominaisuuksia.

Satakunnan maakuntakaavassa on kehittämisperiaatemarkintää käytetty:

- **Kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeet (kk)** merkinnällä osoitetaan kaupunkiseutuja, niiden osia tai muita yhdyskuntia koskevia kehittämissuunnitelman alueidenkäytöllisiä periaatteita. Merkinnällä osoitetaan niitä vyöhykkeitä, joihin kohdistuu maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeitä alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita.
- Kokemäenjokilaakson valtakunnallinen kaupunkikehittämisen vyöhyke
- Rauman alueen kehittämisvyöhyke
- Kankaanpää alueen kehittämisvyöhyke
- Euran alueen kehittämisvyöhyke
- Huittisten alueen kehittämisvyöhyke
- **Satamatoimintojen kehittämisen kohdealue (ls)** merkinnällä osoitetaan kauppasatamia ympäröivä lähialue, johon kohdistuu satamatoimintojen alueiden käyttöön liittyviä laajennus- ja kehittämistarpeita.
- **Energiahuollon kehittämisen kohdealue (en)** merkinnällä osoitetaan energiahuoltoon varustetun laitoksen lähiympäristö, johon energiahuollon toimintojen vuoksi kohdistuu alueiden käyttöön liittyviä kehittämistarpeita.
- **Matkailun ja virkistysalueen kehittämisvyöhyke (mv)** merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joihin kohdistuu merkittäviä matkailuun ja virkistyskäyttöön liittyviä kehittämistarpeita.
- **Kulttuuriympäristö- ja maisemamatkailun kehittämisvyöhyke (mv2)** merkinnällä osoitetaan merkittävät kulttuuriympäristö- ja maisemamatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeet.
- **Luontomatkailun kehittämisvyöhyke (mv3)** merkinnällä osoitetaan merkittäviä luontomatkailun kehittämisen aluekokonaisuuksia, joihin kohdistuu luontomatkailun tai luonnon virkistyskäytön ja ulkoilu- ym. reitistöjen kehittämistarpeita sekä luonnon virkistyskäytön ja luonnon-suojelun yhteensovittamistarpeita.

Keskustatoimintojen alueina (C) on osoitettu keskustahakuisten palvelu-, hallinto-, asumis- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan keskustatoimintojen aluevarausmerkintä mahdollistaa vähittäiskaupan suuryksikön sijoittamisen alueelle ilman maakunta- tai yleiskaavassa osoitettua erityistä merkintää.

Yhdyskuntarakenteen laajentumissuunta merkinnällä osoitetaan sellaiset yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta tavoiteltavat / tavoitteelliset maankäytön päälaajenemissuunnat, joilla voidaan katsoa olevan maakunnallista tai seudullista merkitystä. Laajenemissuuntamerkintää on käytetty osoittamaan taajamatoimintojen, teollisuus- ja varastoalueiden sekä jätteenkäsittelyalueiden laajentumissuuntaa.

Yhteystarvetta kuvaavat merkinnät ovat myös uusi maakuntakaavoitukseen otettu merkintätyyppi. Yhteystarvemerkinä käytetään silloin, kun kyseessä olevan toiminnon osalta ei ole olemassa riittäviä selvityksiä, joilla voitaisiin osoittaa toiminnon yksityiskohtainen sijainti tai linjaus.

- Tieliikenteen yhteystarve
- Alikulun yhteystarve
- Pääradan yhteystarve
- Sivuradan yhteystarve
- Matkailun ja virkistysalueen kehittämisen yhteystarve
- Ulkoilureitin yhteystarve
- Moottorikelkkareitin yhteystarve
- Voimalinjan yhteystarve

- Maakaasuverkon yhteystarve
- Yhdysvesijohdon yhteystarve
- Siirtoviemärin yhteystarve

Merkittävästi parannettavan tien merkintää on käytetty maakuntakaavassa silloin, kun on kysymys todella merkittävistä muutoksista, esimerkiksi tasoliittymien muuttamisesta eritasoliittymiksi, tien linjauksen merkittävästä parantamisesta tai yksiajorataisen tien muuttamisesta kaksiajorataiseksi.

Tuulivoimaloiden alueena osoitetaan Satakunnan meri- ja rannikkoalueelta tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuva alue, joka sijaitsee Porin Tahkoluodon edustan merialueella. Lähtökohtana Satakunnan maakuntakaavassa esitettävälle tuulivoima-alueelle on ollut sekä energianhuollon valtakunnallisten tarpeiden turvaaminen, uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksien edistäminen että ympäröivän maankäytön ja lähiympäristön, asutuksen, arvokkaiden luonto- ja kulttuurikohteiden ja -alueiden sekä maiseman erityispiirteiden huomiointi.

Lisäksi uusia merkintöjä maakuntakaavassa ovat myös vähittäiskaupan suuryksiköiden (KM/km), Natura 2000 -verkostoon kuuluvien (nat), luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden (luo), Unesco:n maailmanperintökohteiden (un), kansallisen kaupunkipuiston (kp), melutasoltaan hiljaisten alueiden (hil), melualueiden (me), selvitysalue (se) sekä eräiden suojavyöhykkeiden aluevarausmerkinnät, joita ei seutukaavassa käytetty.

Merkintöjen, aluevarausten pinta-alojen ja lukumäärien vertailutaulukko ja -kartat on esitetty erillisliitteessä D: "Satakunnan maakuntakaava, Ehdotusvaihe, Vaikutusten arviointi ja vertailu seutukaavaan".

10. VERTAILU VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEISIIN

Valtioneuvosto on tehnyt päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (2000) ja niiden tarkistamisesta 13.11.2008. Tässä maakuntakaavassa noudatetaan soveltuvin osin 1.3.2009 voimaan tullutta tarkistettua tavoitteistoa.	
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet VAT	VAT:en huomioon otto Satakunnan maakuntakaava ehdotuksessa
Toimiva aluerakenne	
Yleistavoitteet	
Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävää hyödyntämistä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin. Aluerakennetta kehitetään monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena. Toimivan aluerakenteen runkona kehitetään Helsingin seutua, maakuntakeskuksia sekä kaupunkiseutujen ja maaseudun keskusten muodostamaa verkostoa. Eteläisessä Suomessa aluerakenne perustuu erityisesti Helsingin ja alueen muiden kaupunkikeskusten välisiin raideliikenneyhteyksiin.	Maakuntakaavan mukainen aluerakenne tukeutuu olemassa oleviin rakenteisiin ja mahdollistaa alueiden omien vahvuuksien kehittämisen ja hyödyntämisen. Satakunnan aluerakenteen kehittäminen perustuu maakunnallisten monikeskuksisten vyöhykkeiden yhdyskuntarakenteellisesti taroituksenmukaisiin kehittämisvyöhykkeisiin.
Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.	Keskeinen kyläverkosto on esitetty maakuntakaavakartalla, merkintään liittyen on annettu määräykset palvelukylien kehittämisestä, maaseudun elinkeinotoimintojen edistämisestä ja elinvoimaisuuden parantamisesta. Maaseudun kehittäminen toteutetaan tuemalla palvelukylien elinvoimaisuuden kehittämismahdollisuuksia ohjaamalla maaseudulle hakeutuva asutus olemassa olevien lähipalvelujen vaikutusalueelle.

Erityistavoitteet	
Maakunnan suunnittelussa yhteistyössä maakuntien liittojen kesken on selvittävä ne alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja muuhun alueidenkäyttöön liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään ylimaakunnallisten kehittämisvyöhykkeiden muodostamista ja niiden kehittämisedellytyksiä. Maakunnan suunnittelussa on esitettävä valtakunnallisesti tärkeät vyöhykkeet sekä kaupunki- ja taajamaverkostot ja niiden kehittämisperiaatteet.	Maakunnallisten ja ylimaakunnallisten kehittämisvyöhykkeiden keskeinen toteuttamistyö on osa Satakunnan kehittämiss politiikkaa. Kehittämisvyöhykkeiden toimintaedellytysten tukeminen on otettu huomioon maakunta-kaavassa.
Maakunnan suunnittelussa on selvittävä maaseudun alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kyläverkoston kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, palvelujen saatavuutta, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista sekä ympäristöarvojen säilymistä.	Maaseudun kehittäminen toteutetaan tukemalla palvelukylien elinvoimaisuuden kehittämismahdollisuuksia ohjaamalla maaseudulle hakeutuva asutus olemassa olevien lähipalvelujen vaikutusalueelle.
Maakunnan suunnittelussa on mahdollisuuksien mukaan selvittävä ja edistettävä alueidenkäytön järjestämistä raja-alueilla. Samalla tulee kiinnittää huomiota alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuuteen sekä elinkeinotoiminnan tarpeiden ja ympäristöarvojen yhteensovittamiseen.	
Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.	Maakunta-kaavassa on otettu huomioon maanpuolustuksen siten, että kaavassa on osoitettu puolustusvoimien hallinnassa olevat varuskunta- ja harjoitusalueet sekä lentoliikenteen Niinisalon maantietukikohta suoja-alueineen. Puolustusvoimien toiminnan meluvaikutus kaava-alueella on osoitettu melualueina. Varuskunta- ja harjoitusalueita koskevassa suunnittelumääräyksessä tuodaan esille alueidenkäytön suunnitteluun liittyen yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset. Melualueiden rakentamis- ja suunnittelumääräyksissä on kiinnitetty huomiota asumiseen ja muille melulle herkkien toimintojen sijoittamiseen. Varuskunta- ja harjoitusalueita koskevassa suunnittelumääräyksessä on otettu huomioon alueidenkäytön suunnittelua koskevat yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia eheyttäessä parannetaan elinympäristön laatua.

Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Liikenneturvallisuutta sekä joukkoaliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan.

Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen.

Runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot suunnataan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai muutoin hyvien joukkoaliikennedyhteyksien äärelle.

Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueilla varmistetaan alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle elinympäristölle. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina.

Maakuntakaavassa osoitetut taajamatoimintojen alueet ja taajamarakenteen laajenemissuunnat tukeutuvat olemassa oleviin rakenteisiin ja täydentävät eheyttäen rakennettua taajamarakennetta. palvelujen tukemiseksi tuetaan yhdyskuntarakenteen eheyttämistä.

Maakuntakaavan liikenneverkon suunnittelu perustuu Satakunnan maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (SatLJS), jonka tavoitteena on joukkoaliikenteen ja kevytliikenteen kehittäminen ja henkilöautoliikenteen vähentäminen yhdyskuntarakennetta eheyttämällä.

Maakuntakaavassa on osoitettu merkittävät teollisuus- ja varastoalueet, jotka sijaitsevat varsinaisten taajamatoimintojen, työpaikka-alueiden tai palvelualueiden ulkopuolella, ja jotka ovat liikenteellisesti (mm. maantie ja rautatie) hyvin saavutettavissa. Maakuntakaavassa on huomioitu myös teollisuus- ja varastoalueiden laajenemismahdollisuudet. Maakuntakaavassa on osoitettu merkittävät ja monipuoliset työpaikka- ja palveluiden alueet sekä matkailua palvelevat alueet, jotka turvaavat maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset.

Keskustatoimintojen alueet sekä niitä täydentävät erikoiskaupan suuryksiköiden sijoittamismahdollisuudet on sijoitettu väestöllisiin painopistealueisiin olemassa olevaa rakennetta hyödyntäen. Taajamatoimintojen alueille on annettu määräykset, joilla turvataan edellytykset palvelujen ja työpaikkojen sijoittamiselle siten, että ne ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa.

Vähittäiskaupan merkitykseltään seudulliset suuryksiköt sijoitetaan pääsääntöisesti keskustatoimintojen alueille tai niiden välittömään ympäristöön. Lisäksi merkitykseltään seudullisille erikoiskaupan suuryksiköille on osoitettu sijaintipaikkoja taajamatoimintojen alueille siten, että ne mahdollisimman hyvin täydentävät alueen palvelurakennetta ja tukevat eheytyvää yhdyskuntarakennetta.

Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään kiinnittämällä huomiota rakennetun ympäristön ajalliseen kerroksellisuuteen sekä korkeatasoiisiin, alueiden omaleimaisuutta vahvistaviin, maisemakuvaan sopeutuviin ja mittakaavaltaan ihmisläheisiin rakennettuihin ympäristöihin.	Rakennetun ympäristön ajallista kerroksellisuuden, omaleimaisuuden ja ihmisläheisyyden säilyttämiseksi ja kehittämiseksi maakuntakaavassa osoitetaan kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet, tiet ja kohteet sekä valtakunnallisesti merkittävät muinaisjäännökset.
Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Alueidenkäytössä luodaan edellytykset ilmastomuutokseen sopeutumiselle.	Maakuntakaavassa on osoitettu suojavyöhykkeet sekä vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan teollisuus- tai varastoalueen ympärille (konsultointivyöhyke) että ydinvoimaloiden laitosalueen lähialueille. Puolustusvoimien sekä lentoliikenteen aiheuttamien toimintojen meluvaikutukset on maakuntakaavassa osoitettu melualueina. Melualueiden rakentamis- ja suunnittelumääräyksissä on otettu huomioon asumisen ja muille melulle herkkien toimintojen sijoittamista koskevat vaatimukset. Tulvariskin selvitysalueina maakuntakaavassa on huomioitu Kokemäenjoen jokisuisto ja Kokemäenjoen keskiosa. Koko maakuntakaava-alueelle on annettu tulvavaaran ja tulvariskien huomioon ottamista koskeva suunnittelumääräys.
Erityistavoitteet	
Maakuntakaavan ja yleiskaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Maakunnan suunnittelussa ja yleiskaavoituksessa on tarkasteltava pitkällä aikavälillä sekä taajama- että maaseutualueiden väestömäärän kehityksen erilaisia vaihtoehtoja.	Satakunnan maakuntakaavassa on lähtökohtana perusteltu väestön kehitysarvio (Tilastokeskus 2008). Maakuntakaava mahdollistaa vaihtoehtoiset taajamien laajentamismahdollisuudet asuntokuntien kasvun ja asumisväljyyden kehityksen mukaan ottaen huomioon olemassa oleva rakenne ja eheyttämisaatimukset.
Maakuntakaavoituksessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja esittää eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet. Erityisesti kaupunkiseuduilla on varmistettava henkilöautoliikenteen tarvetta vähentävä sekä joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävä liikennejärjestelmä. Kaupunkiseuduilla on myös varmistettava palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä selvitettävä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen. Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata.	Yhdyskuntarakenteen eheyttämisen suunnittelumääräykset on osoitettu sekä kehittämisyöhykkeillä seudullisesti, että taajamien yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Maakuntakaavan liikenneverkon suunnittelu perustuu Satakunnan maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (SatLJS). SatLJS:n osaselvityksinä on laadittu pääliikenneverkko-, joukkoliikenne- ja kevytliikenne selvitykset. Maakuntakaavassa on osoitettu palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko ja selvitetty vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen (Kauppa Satakunnassa 2009 - selvitys). Asunto- ja työpaikkarakentamisen rakentaminen olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta eheyttäen on turvattu riittävillä aluevarauksilla (kts. vertailu seutukaavaan).

Alueidenkäytön suunnittelussa uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävän kehityksen mukaista.	Asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei maakuntakaavassa ole sijoitettu irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan merkitykseltään seudulliset suuryksiköt sijoitetaan pääsääntöisesti keskustatoimintojen alueille tai niiden välittömään ympäristöön. Lisäksi merkitykseltään seudullisille erikoiskaupan suuryksiköille on osoitettu sijaintipaikkoja taajamatoimintojen alueille siten, että ne mahdollisimman hyvin täydentävät alueen palvelurakennetta ja tukevat eheytyvää yhdyskuntarakennetta.
Alueidenkäytön suunnittelussa on maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnattava tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuuria. Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä olemassa olevan rakennuskannan hyödyntämistä sekä luotava edellytykset hyvälle taajamakuvalle. Taajamia kehitettäessä on huolehdittava siitä, että viheralueista muodostuu yhtenäisiä kokonaisuuksia. Alueidenkäytössä on varattava riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostojen varten sekä edistettävä verkostojen jatkuvuutta, turvallisuutta ja laatua.	Keskeinen kyläverkosto on esitetty maakuntakaavakartalla, merkintään liittyen on annettu määräykset palvelukylien kehittämisestä, maaseudun elinkeinotoimintojen edistämisestä ja elinvoimaisuuden parantamisesta. Maaseudun kehittäminen toteutetaan tukemalla palvelukylien elinvoimaisuuden kehittämismahdollisuuksia ohjaamalla maaseudulle hakeutuva asutus olemassa olevien lähipalvelujen vaikutusalueelle. Maaseudun kehittäminen toteutetaan tukemalla palvelukylien elinvoimaisuuden kehittämismahdollisuuksia ohjaamalla maaseudulle hakeutuva asutus olemassa olevien lähipalvelujen vaikutusalueelle.
Alueidenkäytössä on otettava huomioon viranomaisien selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit. Alueidenkäytön suunnittelussa uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävän kehityksen mukaista. Alueidenkäytön suunnittelussa on tarvittaessa osoitettava korvaavat alueidenkäyttöratkaisut yhdyskuntien toimivuuden kannalta erityisen tärkeille toiminnoille, joihin liittyy huomattavia ympäristö- tai henkilövahinkoriskejä.	Tulvariskin selvitysalueina maakuntakaavassa on huomioitu Kokemäenjoen jokisuisto ja Kokemäenjoen keskiosa. Koko maakuntakaava-alueelle on annettu tulvavaaran ja tulvariskien huomioon ottamista koskeva suunnittelumääräys.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille on jätettävä riittävän suuri etäisyys. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sekä vaarallisten aineiden kuljetusreitit ja niitä palvelevat kemikaaliratapihat on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön. Pilaantuneen maa-alueen puhdistustarve on selvitettävä ennen ryhtymistä kaavan toteuttamistoi- miin. Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa. Maakuntakaavoituksessa on osoitettava jätteenkäsittelylaitoksille alueet siten, että pääosin kaikki syntyvä jäte voidaan hyödyntää tai käsitellä valtakunnallisesti tai alueellisesti tarkoituksenmukaisesti, tarvittaessa yli- maakunnallisena yhteistyönä. Alueidenkäytössä tulee edistää energian säästämistä sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön käyttöedellytyksiä. Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävä saanti ja se, että taajamien alueelliset vesihuoltoratkaisut voidaan toteuttaa. Lisäksi alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon jätevesihaittojen ehkäisy.	Haitallisia vaikutuksia on pyritty ehkäisemään sijoittamalla alueellisesti laajat, ympäristövaikutuksiltaan merkittävät teknisen huollon ratkaisut, turvetuotannon ja kiviaineksen ottoalueet sekä moottoriurheilualueet siten, että niiden pöly-, melu- ja vesistövaikutukset tuottavat mahdollisimman vähän haittaa vakituiselle ja loma-asumiselle ja muille toiminnoille. Maakuntakaavassa on osoitettu suojavyöhykkeet sekä vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan teollisuus- tai varasto-alueen ympärille (konsultointivyöhyke) että ydinvoimaloiden laitosalueen ympärille. Melu- ja tärinävaikutuksia aiheuttavia toimintoja sisältävien alueiden suunnittelumääräyksissä on otettu huomioon alueidenkäytön suunnittelua koskevat yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset. Melualueiden rakentamis- ja suunnittelumääräyksissä on otettu huomioon asumisen ja muille melulle herkkien toimintojen sijoittamista koskevat vaatimukset. Maakuntakaavassa on osoitettu yhdyskuntien vedenhankinnan, veden johtamisen, verkostojen yhdistämisen sekä jätevesien kannalta seudullisesti tärkeät aluevaraukset.
---	--

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat	
Yleistavoitteet	
Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä.	Kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön säilyttämiseksi on osoitettu kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta merkittävät alueet, tiet, uomat ja kohteet sekä valtakunnallisesti merkittävät, tiedossa olevat muinaisjäännökset.
Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään.	Maakuntakaavassa on otettu huomioon ekologisesti merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Natura 2000 -verkostoon sisältyvät alueet sekä muut, vähintään seudullisesti merkittävät suojelu-, luonnonsuojelu- ja ympäristöarvoja omaavat alueet muodostavat maakunnan suojelualueverkoston. Maakuntakaavassa osoitetut uudet toiminnot on pyritty ohjaamaan vähiten herkille alueille ja siten edistämään arvokkaimpien luontokokonaisuuksien säilymistä.
Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä.	Matkailu- ja virkistysnäkökulma kytkeytyy moniin maakuntakaavassa käsiteltäviin teemoihin. Matkailun kehittämisvyöhykkeitä sekä matkailupalvelualueita osoittavat merkinnät edistävät suunnitelmallista matkailukäytön kehittämistä osana alueiden moninaiskäyttöä.
Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesta kestävästä hyödyntämisestä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta.	Maakunnallisesti merkittävät virkistykseen soveltuvat alueet on osoitettu virkistysalueina. Ohjeelliset ulkoilureitit, veneväylät sekä yleismaakunnallisesti merkittävien moottorikelkareittien yhteystarpeet täydentävät ja monipuolistavat maakunnan virkistysverkkoa. Myös suojelualueet ja arvokkaat maisema-alueet ovat osa edellä mainittua virkistysverkkoa.
Alueidenkäytössä edistetään kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä.	Maakuntakaavassa on osoitettu melutasoltaan hiljaiset alueet.
Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet. Alueidenkäytössä edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä.	Pohja- ja pintavesien säilyminen käyttökelpoisena ja puhtaana on turvattu maankäyttöä ohjaamalla ja osoittamalla tärkeät vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet. Pohjavesialueille ei ole osoitettu sellaista uutta toimintaa, joka aiheuttaa pohjavesille erityistä vaaraa. Maa-ainesten saatavuus tulevaisuudessa on turvattu luonnonolot huomioon ottaen. Tavoite vesien hyvän tilan saavuttamisesta on otettu huomioon koko maakuntakaava-aluetta koskevassa suunnittelumääräyksenä.

Erityistavoitteet	
Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät.	Viranomaisten valtakunnalliset ja maakunnallisten asiantuntijoiden laatimat inventoinnit on otettu huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina sekä sovellettu niiden historialliseen kehitykseen maakuntakaavan suunnittelumääräyksillä.
Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei niitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota. Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon vesi- ja rantaluonnon suojelun tai virkistyskäytön kannalta erityistä suojelua vaativat vesistöt.	Maakuntakaavassa on otettu huomioon ekologisesti merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Natura 2000-verkostoon sisältyvät alueet sekä muut, vähintään seudullisesti merkittävät suojelu-, luonnonsuojelu- ja ympäristöarvoja omaavat alueet muodostavat maakunnan suojelualueverkoston.
Maakuntakaavoituksessa on luotava alueidenkäytöliset edellytykset ylikunnallisesti merkittävien virkistyskäytön reitistöjen ja verkostojen muodostamiselle. Maakuntakaavoituksella ja yleiskaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla.	Maakuntakaavassa on osoitettu ylikunnallisesti ja -maakunnallisesti merkittävät virkistyskäytön reitistöt, virkistys-, kulttuuri- ja luontomatkailun kehittämisvyöhykkeet sekä virkistysalueet.
Maakunnan suunnittelussa on tuettava matkailukeskusten ja alueiden verkottumista sekä vapaa-ajan käytön vyöhykkeiden kehittämistä niin, että muodostuu toimivia palvelukokonaisuuksia. Ensisijaisesti on kehitettävä olemassa olevia matkailukeskuksia ja alueita. Alueidenkäytön suunnittelussa matkailualueita tulee eheyttää ja osoittaa matkailun kehittämiselle riittävät alueet.	Maakuntakaavassa on osoitettu matkailun kehittämisvyöhykkeet sekä matkailupalvelujen alueet.
Alueidenkäytön suunnittelussa rantaan tukeutuva loma-asutus on suunniteltava siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä loma-asumisen viihtyisyys.	Maakuntakaavassa on annettu koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys, jolla ohjataan rantojen suunnittelua sietokyvyltään kestäville ranta-alueille ja turvataan loma-asutuksen viihtyisyys rannan mitoitusmääräyksellä.
Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon käytökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä aikavälillä sekä sovitettava yhteen kiviaineshuolto- ja suojelutarpeet. Kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon.	Maakuntakaavassa on osoitettu ottokelpoisen aineksen laadun tai määrän kannalta merkittäviä maa-ainesalueita ja niiden keskittymiä lähialueineen. Alueiden osoittamisessa on otettu huomioon lähialueiden muu käyttötarkoitus, asutus, luontoarvot sekä pohjavesiolosuhteet. Maa-ainesten ottoon soveltuvia soran- ja hiekanottoalueita on osoitettu pitkän aikavälin käyttöennusteita vastaava määrä.

Alueidenkäytössä on otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet. Pohjavesien pilaantumis- ja muuttamisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle niistä pohjavesialueista, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja soveltuvat vedenhankintaan.	Maakuntakaavassa on osoitettu tärkeät pohjavesialueet ja pohjavesialueille ei ole osoitettu sellaista uutta toimintaa, joka aiheuttaa pohjavesille erityistä vaaraa.
Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset.	Turvetuotantoalueiksi on osoitettu ympäristöluvan saaneita tai toiminnassa olevia laajoja maakunnallisesti merkittäviä turvetuotantoalueita, tai ympäristölupaprosessissa siinä vaiheessa olevia alueita, joiden ympäristövaikutukset on riittävästi selvitetty.
Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.	Maakuntakaavassa on erityisesti huomioitu taajamakuvaan ja – rakenteeseen liittyvät maisemallisesti merkittävät peltoalueet.
Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto	
Yleistavoitteet	
Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Liikennejärjestelmä ja alueidenkäyttö sovitetaan yhteen siten, että vähennetään henkilöautoliikenteen tarvetta ja parannetaan ympäristöä vähän kuormittavien liikennemuotojen käyttöedellytyksiä. Eri-tyistä huomiota kiinnitetään lisäksi liikenneturvallisuuden parantamiseen.	Maakuntakaavan liikennetarkaisut perustuvat Satakunnan maakunnalliseen liikennejärjestelmäsunnitelmaan, jonka keskeisenä lähtökohtana ja tavoitteena on liikenneverkon kehittämisessä liikennetarpeen vähentäminen ja liikenneturvallisuuden parantaminen.
Tarvittaviin liikenneyhteyksiin varaudutaan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja.	Kaavaratkaisu perustuu ensisijaisesti olemassa olevien pääliikenneyhteyksien ja -verkostojen kehittämiseen ja verkkoon tukeutuvaan yhdyskuntarakentamiseen.
Alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia.	Energiahuollon valtakunnallisten ja maakunnallisten tuotantolaitosten ja energiaverkostojen tarpeet on turvattu yhdyskuntateknisen huollon ja verkoston ratkaisuin. Lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu maakaasuverkon ja tuulivoimala-alueiden kehittämismahdollisuudet.

Erityistavoitteet	
Alueidenkäytössä on turvattava olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä valtakunnallisesti merkittävien satamien ja lentoasemien sekä rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.	Maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnalliseen rataverkkoon kuuluvat radat. Lisäksi osoitetaan tärkeät teollisuus-, satama- ja muut radat. Vesiliikenteen osalta maakuntakaavassa on osoitettu alusliikenteen tarpeita palvelevat väylät, satamat sekä kalasatamat. Maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti merkittävien satamatoimintojen kehittämisen kohdealue, joilla turvataan satamien laajennus- ja kehittämistarpeet.
Alueidenkäytössä on edistettävä matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta ja turvattava edellytykset julkiselle liikenteelle sekä eri liikennemuotojen yhteistyön kehittämiselle. Alueidenkäytön suunnittelussa on varattava riittävät alueet tavaraj- ja henkilöliikenteen terminaalien ja matkakeskusten toimintaa ja kehittämistä varten. Nopean liikenteen junaratayhteyksiä toteutettaessa on huolehdittava lähi- ja taajamaliikenteen toimintaedellytyksistä.	Maakuntakaavan liikennetarkistukset ja alueiden käytön suunnitelma perustuvat Satakunnan maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, jonka keskeisenä lähtökohtana ja tavoitteena on matka- ja kuljetusketjujen toimivuus ja edellytysten turvaaminen julkiselle liikenteelle sekä eri liikennemuotojen yhteistyön kehittämiselle. Maakuntakaavassa osoitettu raideliikenteen verkko mahdollistaa myös lähi- ja taajamaliikenteen kehittämisen.
Lentoasemien ympäristön maankäytössä tulee ottaa huomioon lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvät tekijät, erityisesti lentoesteiden korkeusrajoitukset, sekä lentomelun aiheuttamat rajoitukset Alueidenkäytössä on turvattava lentoliikenteen nykyisten varalaskupaikkojen ja lennonvarmistusjärjestelmien kehittämismahdollisuudet sekä sotilasilmailun tarpeet.	Maakuntakaavassa on osoitettu Porin lentokentän melualue (55 dB/ ennustearvo). Maakuntakaavassa on osoitettu Kankaanpäässä Niinisalon lentoliikenteen maantietukikohta.
Alueidenkäytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien viestintäjärjestelmien tarpeet hyödyntämällä rakennelmien yhteiskäyttöä ja edistämällä maankäytön tehokkuutta. Teleliikenteen mastojen sijoittumisessa on erityistä huomiota kiinnitettävä maisemallisten arvojen säilyttämiseen. Maakuntakaavoituksessa on osoitettava ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtojen linjaukset siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet säilyvät.	Viestiliikenteen alueiksi osoitetaan olemassa olevat, valtakunnallisesti merkittävät viestiliikennettä palvelevat alueet. Aluevarauksena osoitetaan Porin Preiviikissä sijaitseva Porin lyhytaaltokeskus ja kohdemerkinnällä Digita Oy:n Eurajoen Radio- ja televisioasema Eurajoella. Maakuntakaavassa on osoitettu energianjakeluverkosta olemassa olevat vähintään 110 kV voimalinjat laajennustarpeineen ja muuntoasemineen.

Suunnittelussa on otettava huomioon sekä tarpeelliset uudet linjaukset että vanhojen verkostojen parantamisen ja laajentamisten tarpeet. Voimajohtolinjauksissa on ensisijaisesti hyödynnettävä olemassa olevia johtokäytäviä.	Maakuntakaavassa on osoitettu energian jakeluverkosta olemassa olevat vähintään 110 kV voimalinjat laajennustarpeineen ja muuntoasemineen.
Alueidenkäytössä tulee varautua uusiutuvia ja jäteperäisiä polttoaineita käyttävien energialaitosten ja niiden logististen ratkaisujen aluetarpeisiin osana alueen energia- ja jätehuoltoa.	Olemassa olevat uusiutuvaa tai jäteperäistä polttoainetta hyödyntävät laitokset sijoittuvat oikeusvaikutteisten yleiskaavojen taajamatoimintojen tai teollisuus- ja varastoalueille. Satakuntaliiton hallitus on päättänyt laatia energiahuoltoa käsittelevän vaihekaavan (2010 -).
Maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin.	Maakuntakaavassa on osoitettu Satakunnan meri- ja rannikkoalueelta tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuva alue Porin Tahkoluodon edustan merialueelta.
Alueidenkäytössä on varmistettava ydinvoimaloiden edellyttämät suojavyöhykkeet sekä varauduttava ydinjätteen loppusijoitukseen.	Maakuntakaavassa on osoitettu Eurajoen Olkiluotoon ydinvoimaloiden laitosalue energiantuotanto ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusalue sekä niiden tarvitsemat suojavyöhykkeet.
Maakuntakaavoituksessa on varauduttava kaukokuljettamiseen tarvittaviin maakaasu- ja öljyputkien linjauksiin siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet turvataan.	Maakuntakaavassa on osoitettu maakaasuverkon kehittämismahdollisuudet vaihtoehtoisina yhteystarpeina.
Edellä mainittuja yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskit, ympäröivä maankäyttö ja sen kehittämistarpeet sekä lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja alueet sekä maiseman erityispiirteet.	Tulvariskin selvitysalueina maakuntakaavassa on huomioitu Kokemäenjoen jokisuisto ja Kokemäenjoen keskiosa. Koko maakuntakaava-alueelle on annettu tulvavaaran ja tulvariskien huomioon ottamista koskeva suunnittelumääräys.

11. MAAKUNTAKAAVAN SEURANTA JA JATKOTOIMENPITEET

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n mukaan maakuntavaltuuston hyväksymä maakuntakaava saatetaan asianomaisen ministeriön (ympäristöministeriö) vahvistettavaksi. Vahvistuspäätöksen ja päätöksen lainvoimaisuuden jälkeen Satakunnan maakuntakaava korvaa Satakunnan seutukaavan 5. kokonaisuudessaan. Päätöksen voimaantulosta ilmoitetaan kuulutuksella.

Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla 1.1.2010 voimassa olevat seutukaavat muuttuvat maakuntakaavoiksi. Ne ovat voimassa maakuntakaavana maankäyttö- ja rakennuslain mukaisin oikeusvaikutuksin kunnes uudet maakuntakaavat vahvistetaan ko. alueille.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maankäyttö- ja rakennuslain 27 §:n mukaan maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. Maakuntakaavan toteuttamisen edistämisen yhteydessä seurataan maakuntakaavan ajantasaisuutta, ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin kaavan saattamiseksi ajan tasalle. Siinä vaiheessa kun todetaan, että maakuntakaava ei ole enää joiltakin osin ajan tasalla, tehdään päätös seuraavan maakuntakaavan laatimisesta. Maakuntakaava voidaan laatia niin sanottuna kokonaismaakuntakaavana, kuten ensimmäisen Satakunnan maakuntakaava on laadittu, mutta myös vaiheittain tai osa-alueittain.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maakuntakaavassa osoitetut aluevaraukset, suunnittelumääräykset ja ratkaisut perustuvat teemakohtaisiin perusselvityksiin. Koska maakuntakaavoitus on jatkuva prosessi, perusselvitysten päivittäminen voidaan aloittaa välittömästi.

Vahvistuttuaan ja saatuaan lainvoimaisuuden Satakunnan maakuntakaava toimitetaan kuntiin ja muille sidosryhmille tiedoksi ja käyttöön. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2. momentin mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaava-aineisto laitetaan Paikkatietokeskus Lounaispaikan palvelimelle, jossa eri sidosryhmät voivat tutustua aineistoon ja käyttää sitä suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä.

- Liite 1 Keskusverkon määrittelyperusteet 2008
- Liite 2 Keskusverkon määrittelyperusteiden tarkistus (2009)
- Liite 3 Väestö 2008

Liite 1 Keskusverkon määrittelyperusteet 2008

alue	Väestö 2006 (ei lasken- nassa)	Taajaman asukas- tiheys	Taajama- väestön määrä	työpaikka- omavara- sus	Palvelutyö- paikkojen määrä	nuorten tutkinto- koulutus- paikat	terveyden huollon palvelut	kaupai- lliset palvelut	liikenne- palvelut	päivittäi- set asioinnit	summa	keskiarvo	mediaani
Pori	76185	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10	1,1	1,0
Rauma	37044	2	2	6	2	2	2	2	2	2	22	2,4	2,0
Kankaanpää	12578	3	4	5	3	3	4	4	9	3	38	4,2	4,0
Harjavalta	7700	5	5	1	6	7	3	5	3	6	41	4,6	5,0
Huittinen	9055	10	7	7	4	4	5	3	5	4	49	5,4	5,0
Eura	9413	9	5	4	8	15	9	5	6	5	66	7,3	6,0
Kokemäki	8277	10	8	10	7	5	8	7	4	7	66	7,3	7,0
Ulvila	13767	4	3	22	4	6	7	12	8	8	74	8,2	7,0
Säkylä	4888	13	10	3	9	15	6	8	10	9	83	9,2	9,0
Nakkila	5768	20	10	16	11	8	15	11	6	11	108	12,0	11,0
Eurajoki	5843	7	12	12	11	15	15	15	17	10	114	12,7	12,0
Noormarkku	6109	5	8	25	10	15	10	14	22	12	121	13,4	12,0
Merikarvia	3494	20	13	11	13	15	13	11	15	13	124	13,8	13,0
Karvia	2779	7	19	9	14	15	15	13	24	14	130	14,4	14,0
Lavia	2162	13	19	17	20	15	11	13	17	15	140	15,6	15,0
Kiukainen	3356	24	14	14	14	15	12	16	14	18	141	15,7	14,0
Lappi	3248	16	16	21	14	15	15	17	11	17	142	15,8	16,0
Honkajoki	1985	19	19	8	14	15	15	16	17	22	145	16,1	16,0
Luvia	3337	16	14	24	14	15	15	18	21	16	153	17,0	16,0
Jämijärvi	2161	13	19	18	20	15	15	15	17	23	155	17,2	17,0
Silkaenen	1794	10	23	13	20	15	15	16	24	20	156	17,3	16,0
Pomarkku	2515	16	16	20	20	15	15	18	22	19	161	17,9	18,0
Köyliö	2907	22	18	23	14	15	15	20	11	24	162	18,0	18,0
Vampula	1686	23	23	15	20	15	15	20	11	25	167	18,6	20,0
Kiikoinen	1309	25	23	19	20	15	15	16	15	21	169	18,8	19,0
											109	keskiarvo	

Liite 2 Keskusverkon määrittelyperusteiden tarkistus (2009)

Keskuksen palvelutaso (palvelut 1 + 8)

Palvelutaso (10 + 9 valtion toimipisteet mukana)

Keskusverkon keskukset

Keskus	Sijotukset yhteensä (summa)	Sijotukset yhteensä (ka)	Palvelutaso
Pori	10	1,1	1
Rauma	20	2,2	2
Kankaanpää	38	4,2	3
Harjavalta	43	4,8	4
Eura	46	5,1	5
Huittinen	47	5,2	5
Kokemäki	59	6,6	6
Ulvila	63	7,0	6
Eurajoki	84	9,3	7
Nakkila	86	9,6	7
Noormarkku	89	9,9	7
Merikarvia	90	10,0	8
Karvia	99	11,0	9
Honkajoki	102	11,3	11
Lavia	104	11,6	10
Luvia	106	11,8	10
Jämijärvi	108	12,0	13
Pomarkku	108	12,0	12
Siikainen	113	12,6	14
Kiikoinen	118	13,1	15

Keskus	Sijotukset yhteensä (summa)	Sijotukset yhteensä (ka)	Palvelutaso
Pori	11	1,1	1
Rauma	22	2,2	2
Kankaanpää	42	4,2	3
Harjavalta	49	4,9	4
Eura	51	5,1	4
Huittinen	50	5,0	4
Kokemäki	63	6,3	5
Ulvila	69	6,9	6
Keskiarvo	79		
Eurajoki		7	
Nakkila		7	
Noormarkku		7	
Merikarvia		7	
Karvia		7	
Honkajoki		7	
Lavia		7	
Luvia		7	
Jämijärvi		7	
Pomarkku		7	
Siikainen		7	
Kiikoinen		7	
Vampula (Huittisten luvuissa)		7	
Lappi (Rauman luvuissa)		7	
Kiukainen (Euran luvuissa)		7	
Köyliö (Euran luvuissa)		7	
Säkylä(Euran luvuissa)		7	

Keskusverkon luokitus

Maakuntakeskus
Maakunnan osakeskus
Seudullinen keskus
Seudullinen keskus
Seudullinen keskus
Seudullinen keskus
Ylikunnallinen keskus
Ylikunnallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus
Paikallinen keskus

Liite 3 Väestö 2008

VÄKILUKU 31.12.2008

Aluejako 1.1.2005, kunnat 2009

	Väestö 31.12.2007	Väestö 31.12.2008	muutos	
Eura	12676	12576	-100	-0,8
Eurajoki	5854	5871	17	0,3
Harjavalta	7646	7580	-66	-0,9
Honkajoki	1932	1918	-14	-0,7
Huittinen	10699	10703	4	0,0
Jämijärvi	2149	2103	-46	-2,2
Kankaanpää	12405	12314	-91	-0,7
Karvia	2776	2728	-48	-1,8
Kiikoinen	1300	1294	-6	-0,5
Kokemäki	8217	8148	-69	-0,8
Köyliö	2901	2863	-38	-1,3
Lavia	2110	2086	-24	-1,2
Luvia	3321	3317	-4	-0,1
Merikarvia	3455	3437	-18	-0,5
Nakkila	5758	5782	24	0,4
Noormarkku	6158	6125	-33	-0,5
Pomarkku	2536	2512	-24	-1,0
Pori	76255	76403	148	0,2
Rauma	40053	39747	-306	-0,8
Siikainen	1744	1677	-67	-4,0
Säkylä	4784	4761	-23	-0,5
Ulvila	13702	13707	5	0,0
Satakunta	228431	227652	-779	-0,3

Lähde: Tilastokeskus

3.4.2009

SATAKUNNAN KUNNAT 2009
SATAKUNTALIITTO

0 5 10 20 km

SATAKUNTALIITTO
PL 260, 28101 Pori
Puh. (02) 620 4300
kirjaamo@satakunta.fi
www.satakuntaliitto.fi